

मानव उन्नति समाधान

L2Q प्रश्न प्रणाली नै
छुटेको शिक्षा मार्ग हो

SEAN GRINYER

worldeducation.online
q2l.online

विषय-सूची

बालबालिकालाई L2Q प्रश्न टूलकिट किन आवश्यक छ 4-13

L2Q प्रणाली नै छुटेको शिक्षा मार्ग किन हो 14-17

L2Q प्रश्न टूलकिट

1. स्रोत र उत्पत्ति 18-44

2. प्रमाण मापदण्ड 45-73

3. प्रोत्साहन र लाभ 74-99

4. चरित्र र सुसंगतता 100-126

5. प्रश्न गर्ने अनुमति 127-153

6. भावनात्मक प्रभाव 154-192

7. आख्यान र वास्तविकता 193-222

8. मनोवैज्ञानिक प्रभाव 223-247

9. सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नुहोस् 248-272

मानव उन्नति 273-299

तपाईंले देख्न नसक्ने कुराबाट सिक्न सक्नुहुन्न

बालबालिकालाई L2Q प्रश्न टूलकिट किन आवश्यक छ

बालबालिकाको मनको रक्षा गर्न, सिकाइलाई अघि बढाउन, सत्य छुट्याउन र छलको पुनरावृत्ति तोड्न उनीहरूलाई L2Q प्रश्न टूलकिट दिनु

बालबालिकाको मन र सिकाइलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ भन्ने उनीहरूले पूर्ण रूपमा बुझ्नुअघि नै विश्व परिवेशले तिनलाई आकार दिन्छ।

त्यसैले बालबालिकालाई L2Q प्रश्न टूलकिट आवश्यक छ।

L2Q प्रश्न टूलकिट सामान्य शैक्षिक स्रोत होइन।

यो Book of Evidence बाट विकसित र World Education Online मार्फत व्यवस्थित गरिएको, संसारमा नयाँ संरचित शिक्षा विधि हो। यसको उद्देश्य बालबालिकालाई वास्तविक विश्व परिवेशलाई कसरी प्रश्न गर्ने, सत्य छुट्याउने, स्वतन्त्र सोच विकास गर्ने र निर्मित झूटहरूले उनीहरूको मन र सिकाइलाई आकार दिन नदिने भन्ने संरचित विधि दिनु हो।

L2Q प्रश्न टूलकिटले बालबालिकालाई के सोच्ने भनेर बताउँदैन।

L2Q प्रश्न टूलकिटले उनीहरूलाई देखाइने कुरालाई एउटै मापदण्डबाट प्रश्न गर्ने संरचित विधि दिन्छ, जसमा सूचना, वयस्क, विद्यालय, प्रणाली, पैसा, अधिकार, आख्यान, व्यवहार, मनोवैज्ञानिक प्रभाव र उनीहरूका आफ्नै पूर्वधारणासमेत पर्छन्।

यसले उनीहरूलाई के सत्य हो भनेर परीक्षण गर्न, छल चिन्न, मनोवैज्ञानिक प्रभाव बुझ्न र सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्न सिकाउँछ।

यो केवल थप सूचना सिक्ने विषय होइन।

यो बालबालिकालाई यस्तो साधन दिने विषय हो जसले निर्मित झूट, दोहोरिएका आख्यान, भावनात्मक प्रभाव, डर, अधिकार, मौनता, निर्भरता र छलले उनीहरूको संसारबारेको धारणा आकार दिनुअघि नै विश्व परिवेशलाई प्रश्न गर्न सक्षम बनाउँछ।

जब बालबालिकालाई ठीकसँग कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिकाइँदैन, उनीहरूको मन दोहोर्याइने, जोगाइने, लुकाइने, सामान्य बनाइने र सत्यका रूपमा प्रस्तुत गरिने कुराको प्रभावमा खुला रहन्छ।

निर्मित झूटले बालबालिकालाई केवल भ्रमित गर्दैन।

यसले उनीहरूले आफ्नो वरपरको संसारलाई कसरी देख्छन्, सिक्छन्, सोच्छन्, विश्वास गर्छन्, बुझ्छन् र प्रतिक्रिया दिन्छन् भन्ने कुरामा प्रभाव पार्छ।

मनोवैज्ञानिक प्रभाव र बालबालिकाको मन

मनोवैज्ञानिक प्रभाव L2Q प्रश्न टूलकिटको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण भागमध्ये एक हो।

मनोवैज्ञानिक प्रभाव महत्त्वपूर्ण छ किनभने बालबालिकासँग त्यसलाई पहिचान गर्ने साधन आउनुअघि नै छलले मनमार्फत काम गर्छ।

दोहोर्याइने, पुरस्कृत गरिने, डर लगाइने, लुकाइने, सामान्य बनाइने, जोगाइने वा सत्यका रूपमा प्रस्तुत गरिने कुराले बालबालिकाको धारणा, सिकाइ, विश्वास, बुझाइ र व्यवहारलाई आकार दिन्छ।

सूचना, कथाहरू, प्रणाली, अधिकार, डर, दबाव, पुरस्कार, सजाय, मौनता, पुनरावृत्ति र भावनात्मक प्रभावले उनीहरूको मनमा कसरी असर गर्छ भन्ने प्रश्न गर्न बालबालिकालाई साधन दिनैपर्छ।

जब बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक प्रभावलाई प्रश्न गर्न सिक्छन्, उनीहरूले विश्व परिवेशले मानिसलाई भित्री रूपमा कसरी आकार दिन्छ भन्ने बुझ्न थाल्छन्।

त्यो बुझाइले उनीहरूको मनको रक्षा गर्छ।

यसले सिकाइलाई अघि बढाउँछ।

यसले स्वतन्त्र सोच विकास गर्छ।

यसले बालबालिकालाई सत्य छुट्याउने क्षमता दिन्छ।

यसले छललाई बालबालिकाको मनमार्फत नियन्त्रण गर्ने मार्गबाट हटाउँछ, किनभने निर्मित झूटहरू स्वीकार, दोहोर्याइ र उत्तराधिकारमा लिइनुको सट्टा प्रश्न, परीक्षण र उजागर गरिन्छन्।

मानसिक कल्याण र छल हटाउनु

छलले केवल सत्य लुकाउँदैन।

यसले बालबालिका कसरी महसुस गर्छन्, सोच्छन्, विश्वास गर्छन्, सिक्छन् र संसारलाई देख्छन् भन्ने कुरामा असर गर्छ।

जब बालबालिका निर्मित झूट, दोहोरिएका आख्यान, डर, मौनता, भावनात्मक प्रभाव, दबाव, अधिकार र छलले घेरिएका हुन्छन्, संसारलाई वास्तवमा आवश्यकताभन्दा बढी अँध्यारो, अन्योलपूर्ण, खतरनाक र आशाहीन जस्तो बनाइन्छ।

यसले बालबालिकाको मनमा असर गर्छ।

यसले उनीहरूको सिकाइमा असर गर्छ।

यसले संसार बुझ्न सक्ने उनीहरूको आत्मविश्वासमा असर गर्छ।

यसले सत्य कुरामा विश्वास गर्न सक्ने उनीहरूको क्षमतामा असर गर्छ।

त्यसैले L2Q प्रश्न टूलकिट बालबालिकाको मनको रक्षा गर्न, सिकाइलाई बलियो बनाउन र शिक्षामार्फत मानसिक कल्याण सुधार गर्न केन्द्रीय छ।

जब बालबालिकालाई ठीकसँग प्रश्न गर्ने साधन दिइन्छ, छलले उनीहरूको धारणामाथिको आफ्नो पकड गुमाउन थाल्छ।

निर्मित झूटहरू आत्मसात् गर्नुको सट्टा प्रश्न गरिन्छन्।

डरमा आधारित आख्यानहरू दोहोर्याउनुको सट्टा परीक्षण गरिन्छन्।

अधिकारलाई अन्धो रूपमा स्वीकार गर्नुको सट्टा जाँचिन्छ।

भावनात्मक प्रभावले उनीहरूको सोच नियन्त्रण गर्नुको सट्टा त्यसलाई पहिचान गरिन्छ।

लुकेको हानि जारी रहन दिनुको सट्टा मौनतालाई प्रश्न गरिन्छ।

बालबालिकालाई बुझ्न नसिकाइएको संसारभित्र एकलै छोडिंदैन।

उनीहरूको मनलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ भन्ने प्रश्न गर्ने संरचित विधि उनीहरूलाई दिइन्छ।

सत्यलाई निर्मित झूटबाट छुट्याउने बाटो उनीहरूलाई दिइन्छ।

छल, डर, आख्यान, मौनता र मनोवैज्ञानिक प्रभावले सिर्जना गरेको अँध्यारो संस्करण मात्र देख्नुको सट्टा संसारलाई अझ स्पष्ट रूपमा देख्ने बाटो उनीहरूलाई दिइन्छ।

जब बालबालिकाको बुझाइबाट छल हट्छ, संसार आशाहीन, अन्योलपूर्ण वा अँध्यारो देखिनैपर्ने हुँदैन।

बालबालिकाले समस्याहरू व्यवहार, प्रणाली, प्रोत्साहन, मौनता, आख्यान र L2Q संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न मार्गको अभावमार्फत सिर्जना, दोहोर्याइ, जोगाइ र जारी राखिन्छन् भन्ने देख्न थाल्छन्।

त्यसको अर्थ संसार उनीहरूले प्रश्न गर्ने, बुझ्ने, त्यसबाट सिक्ने र सुधार गर्न सहयोग गर्ने विषय बन्छ।

यसले मानसिक कल्याणलाई बलियो बनाउँछ, किनभने बालबालिका अब संसारको भार मात्र आत्मसात् गरिरहेका हुँदैनन्।

उनीहरू त्यसलाई कसरी बुझ्ने भनेर सिकिरहेका हुन्छन्।

उनीहरू त्यसलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिकिरहेका हुन्छन्।

उनीहरू सत्य के हो भनेर कसरी देख्ने भन्ने सिकिरहेका हुन्छन्।

उनीहरू स्वतन्त्र सोच कसरी विकास गर्ने भनेर सिकिरहेका हुन्छन्।

बालबालिकालाई L2Q प्रश्न टूलकिट दिनुले संसारबारेको उनीहरूको धारणाबाट छल हटाउने विधि दिएर उनीहरूको मनको रक्षा गर्छ।

जब छलले बालबालिकाको मनमार्फत जाने आफ्नो मार्ग गुमाउँछ, डर, अन्योल, झूटो अँध्यारोपन र दोहोरिएका आख्यानहरूले उनीहरू वास्तविकतालाई कसरी देख्छन् भन्ने आकार दिने शक्ति गुमाउँछन्।

मौनता, पैसा र छललाई जोगाउने संयन्त्रलाई प्रश्न गर्नु

बालबालिकालाई L2Q प्रश्न टूलकिट अर्को कारणले पनि आवश्यक छ: छललाई मौनताले जोगाउँछ।

मौनता खाली हुँदैन।

मौनताले प्रश्न नगरिएको कुरा जोगाउँछ।

मौनताले मानिसहरू भन्न डराउने कुरा जोगाउँछ।

मौनताले प्रणालीहरूले उजागर होस् भन्ने नचाहेको कुरा जोगाउँछ।

मौनताले पैसा, निर्भरता, रोजगारी, पद, प्रतिष्ठा, अधिकार र डरले लुकाइराखेको कुरा जोगाउँछ।

यो महत्त्वपूर्ण छ, किनभने बालबालिका यस्तो संसारभित्र शिक्षित हुन्छन् जहाँ मौनता पहिल्यै काम गरिरहेको हुन्छ।

उनीहरूलाई त्यस्ता वयस्कहरूले सिकाउँछन् जो स्वयं पढाइएका, प्रशिक्षित, तलब पाएका र त्यस्तो प्रणालीमा राखिएका छन् जहाँ उनीहरूको भूमिका आफूले शिक्षा पाएको त्यही प्रणालीभित्र सूचना सिकाउनु, पुर्याउनु, दोहोर्याउनु र मूल्याङ्कन गर्नु हो।

यसको अर्थ शिक्षकहरू खराब मानिस हुन् भन्ने होइन।

यसको अर्थ शिक्षा स्वयं त्यही विश्व परिवेशभित्र छ जसलाई L2Q ले बालबालिकालाई प्रश्न गर्न सिकाउँछ।

हालको शिक्षाले बालबालिकालाई मौनतापछाडिको संयन्त्रलाई ठीकसँग प्रश्न गर्न सिकाउँदैन।

यसले उनीहरूलाई पैसा के जोगाउँछ, निर्भरताले के नियन्त्रण गर्छ, रोजगारीले के माग गर्छ, अधिकारले के रोक्छ, प्रतिष्ठाले के लुकाउँछ, डरले के चुप गराउँछ, प्रोत्साहनले के आकार दिन्छ र प्रणालीहरूले के जारी रहन दिन्छन् भनेर ठीकसँग सोध्न सिकाउँदैन।

जब बालबालिकालाई मौनतालाई प्रश्न गर्न सिकाइँदैन, उनीहरूले संसार जस्तो देखाइन्छ त्यस्तै स्वीकार गर्न सिक्छन्।

उनीहरूले के दोहोर्याइन्छ भन्ने सिक्छन्, तर के लुकाइन्छ भन्ने होइन।

उनीहरूले के स्वीकृत छ भन्ने सिक्छन्, तर के जोगाइएको छ भन्ने होइन।

उनीहरूले के सिकाइन्छ भन्ने सिक्छन्, तर के टारिन्छ भन्ने होइन।

उनीहरूले निर्मित झूट, छल, डर, निर्भरता र दोहोरिएका ढाँचालाई कायम राख्ने संयन्त्र नबुझीकन विश्व परिवेशभित्र काम गर्न सिक्छन्।

L2Q प्रश्न टूलकिटले बालबालिकालाई त्यो संयन्त्रलाई प्रश्न गर्ने विधि दिन्छ।

यसले उनीहरूलाई सोध्न सिकाउँछ:

के भनिएको छैन?

किन भनिएको छैन?

मौनताबाट कसलाई लाभ हुन्छ?

पैसाले के जोगाउँछ?

निर्भरताले के नियन्त्रण गर्छ?

डरले के रोक्छ?

अधिकारले मानिसहरूलाई के प्रश्न गर्नबाट रोक्छ?

मानिसहरू चुप लाग्दा कुन दोहोरिएको ढाँचा जारी रहन्छ?

त्यसैले बालबालिकाको मनको रक्षा गर्न र उनीहरूको सिकाइलाई अघि बढाउन मौनतालाई प्रश्न गर्नु आवश्यक छ।

जब बालबालिकाले मौनतालाई प्रश्न गर्न सिक्छन्, उनीहरूले शिक्षा, प्रणाली, अधिकार, आख्यान, पैसा र दोहोरिएको व्यवहारको सतहमुनि के लुकेको छ भन्ने देख्न थाल्छन्।

मौनताले के जोगाउँछ भन्ने उनीहरूले देख्दा, छलपछाडिको संयन्त्र बुझ्न थाल्छन्।

छलपछाडिको संयन्त्र बुझ्दा, स्वतन्त्र सोच विकास हुन्छ।

स्वतन्त्र सोच विकास हुँदा, निर्मित झूटहरूले बालबालिकाको मनमार्फत जाने आफ्नो मार्ग गुमाउँछन्।

यसरी L2Q प्रश्न टूलकिटले बालबालिकालाई संसारबारेको उनीहरूको धारणाबाट छल हटाउने विधि दिन्छ।

यसले उनीहरूलाई देखाइने, लुकाइने, जोगाइने, दोहोर्याइने, जसका लागि पैसा तिरिन्छ, जससँग डराइन्छ, जुन चुप गराइन्छ र जुन सत्यका रूपमा प्रस्तुत गरिन्छ, ती सबैलाई प्रश्न गर्ने क्षमता दिन्छ।

यो शिक्षा सुधारका लागि केन्द्रीय छ, किनभने बालबालिकालाई उनीहरूको वरपरको विश्व परिवेशलाई आकार दिने मौनता, पैसा, निर्भरता, प्रोत्साहन र अधिकारलाई प्रश्न गर्न नसिकाई सूचना दोहोर्याउन सिकाइरहँदा शिक्षा सुधार हुन सक्दैन।

यो Q2L र YOUNG QUESTIONERS का लागि किन केन्द्रीय छ

यो Q2L र Young Questioners का लागि केन्द्रीय छ।

बालबालिकासम्म अभिभावक, शिक्षक, हेरचाहकर्ता, विद्यालय, शैक्षिक वातावरण र जिम्मेवार वयस्कमार्फत सुरक्षित रूपमा पुगिन्छ, ताकि त्यही संसारले उनीहरूलाई त्यसैलाई दोहोर्याउने गरी आकार दिनुअघि नै उनीहरूलाई ठीकसँग प्रश्न गर्ने, वास्तविक विश्व परिवेशबाट सिकने र स्वतन्त्र सोच विकास गर्ने साधन दिइयोस्।

भूमिका बालबालिकालाई के सोच्ने भनेर बताउनु होइन।

भूमिका उनीहरूलाई L2Q विधि दिनु हो, ताकि उनीहरूले प्रश्न गरून्, देखून्, बुझून्, सत्य छुट्याऊन्, आफ्नो मनको रक्षा गरून्, सिकाइलाई अघि बढाऊन् र वास्तविक विश्व परिवेशबाट सिकून्।

बालबालिका वयस्कबाट मात्र सिक्दैनन्।

बालबालिका अन्य बालबालिकाबाट पनि सिक्छन्।

उनीहरू एक-अर्कालाई अवलोकन गर्छन्।

उनीहरू एक-अर्कालाई प्रभाव पार्छन्।

उनीहरूले विचार, व्यवहार, बानी, रुचि, बुझाइ र सोच्ने तरिका साझा गर्छन्।

जब बालबालिकामा प्रश्न गर्ने क्षमता विकास हुन्छ, त्यो एक बालकबाट अर्को बालकमा फैलिन्छ।

जब बालबालिकामा बुझाइ विकास हुन्छ, त्यो एक बालकबाट अर्को बालकमा फैलिन्छ।

जब बालबालिकामा स्वतन्त्र सोच विकास हुन्छ, त्यो एक बालकबाट अर्को बालकमा फैलिन्छ।

प्रश्न गर्न सिकेका बालबालिकाले अन्य बालबालिकालाई प्रश्न गर्न सिक्न सहयोग गर्छन्।

बुझ्न सिकेका बालबालिकाले अन्य बालबालिकालाई बुझ्न सिक्न सहयोग गर्छन्।

स्वतन्त्र सोच विकास गरेका बालबालिकाले अन्य बालबालिकालाई स्वतन्त्र सोच विकास गर्न सहयोग गर्छन्।

त्यसैले परिवर्तनको प्राथमिक मार्ग बालबालिका हुन्।

यसको प्रभाव एउटै बालकमा रोकिन्छ।

यो बालबालिकाका समूह, कक्षाकोठा, विद्यालय, समुदाय र भावी पुस्तासम्म सर्छ।

जब बालबालिकाले प्रश्न गर्न सिक्छन्, उनीहरूले देख्न थाल्छन्।

जब उनीहरूले देख्न थाल्छन्, उनीहरूले बुझ्न थाल्छन्।

जब बुझाइ विकास हुन्छ, स्वतन्त्र सोच विकास हुन्छ।

जब स्वतन्त्र सोच विकास हुन्छ, छलले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

जब छलले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ, छलबाट सिर्जित हानिले मानिस, शिक्षा, प्रणाली र समाजमार्फत जाने आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

त्यसैले बालबालिकालाई ठीकसँग प्रश्न गर्ने क्षमता दिनु शिक्षाले गर्नेपर्ने सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण काममध्ये एक हो।

यसले बालबालिकाको मनको रक्षा गर्छ।
यसले सिकाइलाई बलियो बनाउँछ।
यसले स्वतन्त्र सोच विकास गर्छ।
यसले अर्को पुस्तालाई सत्य छुट्याउने क्षमता दिएर संसारबाट छल हटाउँछ।
बालबालिकालाई ठीकसँग प्रश्न गर्ने साधन चाहिन्छ।
यसरी सिकाइ अघि बढ्छ।
यसरी स्वतन्त्र सोच विकास हुन्छ।
यसरी छलले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।
यसरी शिक्षा सुधार हुन्छ र संसार सुधार हुन्छ।
सत्यमा आधारित संसार तब सुरु हुन्छ जब बालबालिकालाई ठीकसँग प्रश्न गर्ने
साधन दिइन्छ।

L2Q संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न प्रणाली नै छुटेको शिक्षा मार्ग किन हो

L2Q संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न प्रणाली फरक छ, किनभने यसको उत्पत्ति कहाँबाट भयो भन्ने कुरा फरक छ।

यो Book of Evidence बाट विकसित गरिएको हो।

Book of Evidence ले ३० वर्षभन्दा बढी समयका समय-मुद्रित प्रत्यक्ष अनुभव, प्रमाण, सार्वजनिक अभिलेख, चुनौती र स्वयं विश्व परिवेशले देखाएका दोहोरिएका ढाँचाहरू अभिलेख गर्यो।

प्रमाण बढ्दै जाँदा एउटा विरोधाभास झन् स्पष्ट हुँदै गयो।

प्रश्न गर्ने काम अस्तित्वमा थियो।

तर पुनरावृत्ति जारी रह्यो।

उही छल जारी रह्यो।

उही मौनता जारी रह्यो।

उही निर्भरता जारी रह्यो।

उही विरोधाभासहरू जारी रहे।

उही दोहोरिएका ढाँचाहरू जारी रहे।

Book of Evidence ले प्रश्न गर्ने कामको अभाव उजागर गरेन।

यसले प्रश्न गर्ने काम पहिल्यै अस्तित्वमा हुँदाहुँदै पनि उही संसार दोहोरिरहेकै तथ्य उजागर गर्यो।

यही विरोधाभास L2Q संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न प्रणालीको केन्द्रमा छ।
यदि प्रश्न गर्ने काम पहिल्यै अस्तित्वमा थियो भने उही ढाँचाहरू किन जारी रहे?

Book of Evidence ले बारम्बार उही विरोधाभास उजागर गर्यो।

प्रश्न गर्ने काम अस्तित्वमा थियो।

तर पुनरावृत्ति जारी रह्यो।

यसले समस्या प्रश्न गर्ने कामको अभाव होइन भन्ने देखायो।

समस्या स्वयं विश्व परिवेशलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्ने संरचित प्रमाण-
आधारित शिक्षा मार्गको अभाव थियो।

मानिसहरूले प्रश्न सोध्न सक्छन् र तैपनि आफ्नो वरपरको संसार दोहोर्याउन
सक्छन्।

मानिसहरूले प्रश्न सोध्न सक्छन् र तैपनि पुनरावृत्ति उत्पादन गर्ने उही विश्व
परिवेशबाट आकार लिइरहन सक्छन्।

मानिसहरूले प्रश्न सोध्न सक्छन् र तैपनि दोहोरिएका ढाँचाहरू उत्तराधिकारमा लिन,
स्वीकार गर्न, बचाउ गर्न र जारी राख्न सक्छन्।

त्यसैले प्रश्न गर्ने कामको अस्तित्व मानिसहरूलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर
सिकाइएको प्रमाण होइन।

प्रश्न गर्ने कामको अस्तित्व मानिसहरूलाई पुनरावृत्ति के कारणले उत्पन्न भइरहेको
छ भन्ने बुझ्न सिकाइएको प्रमाण होइन।

छुटेको अङ्ग थप सूचना थिएन।

सूचना पहिल्यै अस्तित्वमा थियो।

छुटेको अङ्ग थप प्रश्न गर्नु थिएन।

प्रश्न गर्ने काम पहिल्यै अस्तित्वमा थियो।

छुटेको अङ्ग स्वयं विश्व परिवेशलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्ने संरचित प्रमाण-आधारित शिक्षा मार्ग थियो।

प्रश्न गर्ने काम पहिल्यै अस्तित्वमा हुँदाहुँदै पनि के कुरा बारम्बार जारी रह्यो भन्ने जाँच गर्ने संरचित प्रमाण-आधारित शिक्षा मार्ग।

पुनरावृत्ति उत्पन्न गर्ने संयन्त्रहरू जाँच गर्ने संरचित प्रमाण-आधारित शिक्षा मार्ग।

त्यो छुटेको मार्ग नै L2Q संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न प्रणाली बन्यो।

L2Q संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न प्रणाली Book of Evidence मार्फत स्थापित प्रमाणको आधारबाट विकसित गरिएको हो।

यो विकसित गरियो, किनभने Book of Evidence ले प्रश्न गर्ने काम पहिल्यै अस्तित्वमा हुँदाहुँदै पनि जारी रहेका दोहोरिएका ढाँचाहरू उजागर गर्यो।

यो विकसित गरियो, किनभने Book of Evidence ले छुटेको शिक्षा मार्ग उजागर गर्यो।

यो विकसित गरियो, किनभने Book of Evidence ले प्रश्न गर्नु र कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्नु एउटै कुरा होइन भन्ने देखायो।

L2Q प्रश्न गर्ने काम पहिल्यै अस्तित्वमा हुँदाहुँदै पनि के कुरा बारम्बार जारी रह्यो भन्ने जाँच गर्न विकसित गरिएको हो।

L2Q पुनरावृत्तिले उत्पादन गरेका परिणाम मात्र जाँच होइन, पुनरावृत्ति उत्पादन गर्ने संयन्त्रहरू जाँच विकसित गरिएको हो।

L2Q विश्व परिवेशभित्र केवल काम गर्न होइन, विश्व परिवेशलाई जाँच गर्न विकसित गरिएको हो।

L2Q मानिसहरूलाई विश्व परिवेशभित्र केवल कार्यरत रहन होइन, त्यसलाई बुझ्न सहयोग गर्न विकसित गरिएको हो।

त्यसैले L2Q संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न प्रणाली फरक छ।

त्यसैले L2Q संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न प्रणालीले छुटेको शिक्षा मार्गको प्रतिनिधित्व गर्छ।

प्रश्न गर्ने कामको स्रोत र उत्पत्ति महत्त्वपूर्ण हुन्छ।

L2Q संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न प्रणालीको स्रोत र उत्पत्ति महत्त्वपूर्ण हुन्छ।

L2Q संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न प्रणालीको उत्पत्ति Book of Evidence मार्फत स्थापित प्रमाणको आधारबाट भएको हो।

प्रणाली कहाँबाट आयो भन्ने बुझ्नु यो किन फरक छ भन्ने बुझ्ने पहिलो कदम हो।

त्यसैले पहिलो खण्ड स्रोत र उत्पत्तिबाट सुरु हुन्छ।

खण्ड 1 - स्रोत र उत्पत्ति

स्रोत र उत्पत्ति वास्तवमा के हो

स्रोत र उत्पत्ति Learn to Question (L2Q) प्रश्न टूलकिटको आधार हो, किनभने सबै कुरा सूचना कहाँबाट आउँछ र त्यसलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ भन्नेबाट सुरु हुन्छ।

मानिसहरू निरन्तर सूचनाले घेरिएका हुन्छन्, तर उनीहरूलाई त्यसलाई ठीकसँग कसरी जाँच्ने वा उनीहरूलाई घेरेको विश्व परिवेशबाट कसरी सिक्ने भनेर सिकाइँदैन।

मानिसहरूलाई सूचना देखाइन्छ।

मानिसहरूलाई सूचना भनिन्छ।

मानिसहरूलाई सूचना सिकाइन्छ।

मानिसहरूबाट सूचना कण्ठ गर्ने अपेक्षा गरिन्छ।

मानिसहरूबाट सूचना दोहोर्याउने अपेक्षा गरिन्छ।

मानिसहरूबाट सूचना कार्यान्वयन गर्ने अपेक्षा गरिन्छ।

मानिसहरूबाट सूचनाको बचाउ गर्ने अपेक्षा गरिन्छ।

तर मानिसहरूलाई उनीहरूलाई देखाइँदै गरेको कुरालाई कसरी प्रश्न गर्ने, देख्ने, बुझ्ने र त्यसबाट सिक्ने भनेर सिकाइँदैन।

मानव अहिले अस्तित्वमा रहेको सबैभन्दा ठूलो सिकाइ परिवेशभित्र बाँचिरहेको छ, तैपनि त्यसबाट कसरी सिक्ने भनेर ठीकसँग सिकाइएको छैन।

मानिसहरूलाई ठीकसँग बुझ्न नसिकाइएको संसारभित्र कार्यरत रहन छोडिएको छ।

विश्व परिवेशले उनीहरूको मन, विश्वास, भावना, भरोसा, व्यवहार, धारणा र बुझाइलाई कसरी आकार दिन्छ भन्ने कुरा उनीहरूलाई संरचित प्रमाण-आधारित शिक्षा मार्गमार्फत सिकाइँदैन।

पैसा, निर्भरता, अधिकार, मौनता, आख्यान, पुनरावृत्ति, डर, प्रोत्साहन, पहुँच, हैसियत र निर्मित झूटहरूले मानवतालाई कसरी प्रभाव पार्छन् भन्ने उनीहरूलाई सिकाइँदैन।

विश्व परिवेश स्वयं एउटा सिकाइ परिवेश हो।

यसले मानवतालाई निरन्तर सिक्ने अवसरहरू प्रस्तुत गरिरहेको हुन्छ।

मानिसहरू प्रायः सिकाइने प्रतीक्षा गरिरहेका हुन्छन्, जबकि उनीहरू पहिल्यै अस्तित्वमा रहेको सबैभन्दा ठूलो सिकाइ परिवेशभित्र उभिएका हुन्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले त्यसलाई चिने पनि नचिने पनि विश्व परिवेशले हरेक दिन उनीहरूलाई शिक्षा दिइरहेको हुन्छ।

समस्या यो हो कि धेरै मानिसलाई ती पाठहरू कसरी देख्ने भनेर सिकाइएको छैन।

उनीहरूलाई कसरी सोध्ने भनेर सिकाइएको छैन:

मेरो सोचलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मेरो विश्वासलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मेरो भावनालाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मेरो भरोसालाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मेरो व्यवहारलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मेरो धारणालाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मेरो बुझाइलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मेरो वरपरको संसारलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

यी प्रश्नहरूबिना मानिसहरूले आफूलाई आकार दिइँदैछ भन्ने महसुस नगरी पूरा जीवन आकार लिँदै बिताउन सक्छन्।

मानिसहरूले प्रायः त्यसको तल के छ भन्ने नबुझीकन संसारको सतह उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले प्रणाली देख्न सक्छन्।

उनीहरूले नियम देख्न सक्छन्।

उनीहरूले अधिकार देख्न सक्छन्।

उनीहरूले पैसा देख्न सक्छन्।

उनीहरूले शिक्षा देख्न सक्छन्।

उनीहरूले दोहोरिएका समस्याहरू देख्न सक्छन्।

तर ती कुराहरू के कुराले सिर्जना गरिरहेको छ, जोगाइरहेको छ, आकार दिइरहेको छ वा जारी रहन दिइरहेको छ भन्ने उनीहरूले बुझ्छन् नै भन्ने छैन।

त्यसैले मानिसहरूले आफूले देख्न नसक्ने कुराबाट सिक्न सक्दैनन्।

देख्नु भनेको केवल हेर्नु होइन।

देख्नु भनेको सतही व्याख्याभन्दा पर जान पर्याप्त गहिराइसम्म प्रश्न गर्ने र विश्व परिवेशलाई आकार दिने संयन्त्रहरू चिन्न थाल्ने प्रक्रिया हो।

देखाइले बुझाइ सिर्जना गर्छ।

बुझाइले सिकाइ सिर्जना गर्छ।

सिकाइले स्वतन्त्र सोच सिर्जना गर्छ।

त्यसैले स्रोत र उत्पत्ति भनेको सूचना कहाँबाट आयो भनेर पहिचान गर्नु मात्र होइन।

यो स्वयं सूचनालाई के कुराले आकार दिइरहेको छ भन्ने देख्न पर्याप्त गहिराइसम्म कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्ने विषय हो।

मानिसहरूले सोध्न सिक्नुपर्छ:

यो कसले सिर्जना गर्यो?

यो कहाँबाट आयो?

यो किन सिर्जना गरियो?

यसबाट कसलाई लाभ हुन्छ?

कस्ता प्रोत्साहनहरू छन्?

यसलाई के कुराले प्रभाव पारिरहेको छ?

यसलाई के कुराले जोगाइरहेको छ?

के लुकाइँदैछ?

के दोहोर्याइँदैछ?

यसमा संलग्न मानिसहरूलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

कस्तो विश्व परिवेशले यसलाई उत्पादन गर्यो?

यी प्रश्नहरू महत्त्वपूर्ण छन्, किनभने मानिसहरूले केवल सूचना मात्र उत्तराधिकारमा लिँदैनन्।

उनीहरूले व्यवहार उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले प्रणाली उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले आख्यान उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले निर्भरता उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले मौनता उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले अधिकार उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले दोहोरिएका ढाँचाहरू उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले निर्मित झूटहरू पनि उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

निर्मित झूटहरू केवल छुट्टाछुट्टै झूटा सूचनाका टुक्राका रूपमा मात्र अस्तित्वमा हुँदैनन्।

निर्मित झूटहरू स्वयं विश्व परिवेशभित्र गाडिन्छन्।

ती सामान्य बनाइन्छन्।

ती जोगाइन्छन्।

ती दोहोर्याइन्छन्।

ती बचाउ गरिन्छन्।

अन्ततः ती सत्यका रूपमा स्वीकार गरिन्छन्।

त्यसपछि मानिसहरूले ती निर्मित झूटहरू सुरुमा सिर्जना गरिएका थिए भन्ने कहिल्यै महसुस नगरी तिनलाई उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

मानिसहरूलाई संरचित प्रमाण-आधारित शिक्षा मार्गमार्फत विश्व परिवेशलाई कसरी बुझ्ने भनेर नसिकाई त्यसभित्र कसरी काम गर्ने भनेर सिकाइन्छ।

मानिसहरू आफूले ठीकसँग नबुझेको संसारभित्र काम गर्न अत्यन्त दक्ष हुन सक्छन्।

कार्यरत रहनुले मानिसहरूलाई प्रणालीभित्र बाँच्न दिन्छ।

बुझाइले मानिसहरूलाई प्रणालीबाट सिक्न दिन्छ।

यदि शिक्षाले मानिसहरूलाई विश्व परिवेशभित्र काम गर्न मात्र सिकाउँछ भने शिक्षाले उही विश्व परिवेश पुनःउत्पादन गर्न सहयोग गर्छ।

त्यसपछि मानिसहरू विश्व परिवेशका सिक्ने व्यक्ति बन्नुको सट्टा त्यसका उत्पादन बन्छन्।

मानवता यस्तो विश्व परिवेशभित्र बाँचिरहेको छ जसलाई मानवताले स्वयं निरन्तर पुनःसिर्जना गर्छ।

विश्व परिवेशले वयस्कहरूलाई आकार दिन्छ।

वयस्कहरूले शिक्षकहरूलाई आकार दिन्छन्।

शिक्षकहरूले बालबालिकालाई आकार दिन्छन्।

बालबालिका वयस्क बन्छन्।

वयस्कहरूले फेरि उही विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्छन्।

मानसिहरूले संरचति प्रमाण-आधारति प्रश्न गर्ने मार्गबाट त्यसलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर नसकिँसम्म यो चक्र अनश्चितकालसम्म जारी रहनेछ।

मानिसहरूले आफ्नो मन नै विश्व परिवेशबाट सिक्ने सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण साधन हो भन्ने पनि बुझ्नुपर्छ।

कुनै पदवी, अधिकार, प्रणाली, संस्था, स्रोत वा व्यक्तिले अर्को व्यक्तिका लागि स्वतन्त्र रूपमा बुझाइ सिर्जना गर्न सक्दैन।

बुझाइ स्वयं व्यक्तिको मनले विकास गर्नुपर्छ।

प्रश्नले बुझाइ विकास गर्छ।

बुझाइले सिकाइ विकास गर्छ।

सिकाइले स्वतन्त्र सोच विकास गर्छ।

त्यसैले मानिसहरूले परिणामहरू अन्तहीन रूपमा दोहोर्‍याउनुको सट्टा कारणहरूबाट सिक्नुपर्छ।

उनीहरूले संसारसँग केवल अनुकूल हुनुको सट्टा त्यसलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ भन्ने सिक्नुपर्छ।

त्यसैले स्रोत र उत्पत्ति Learn to Question (L2Q) प्रश्न टूलकिटको सुरुमा राखिएको छ।

यदि स्रोत र उत्पत्ति कमजोर छ भने त्यससँगै हरेक अर्को खण्ड कमजोर हुन्छ।

प्रमाण मापदण्ड कमजोर हुन्छ।

प्रोत्साहन र लाभ कमजोर हुन्छ।

चरित्र र सुसंगतता कमजोर हुन्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमति कमजोर हुन्छ।

भावनात्मक प्रभाव कमजोर हुन्छ।

आख्यान र वास्तविकता कमजोर हुन्छ।

मनोवैज्ञानिक प्रभाव कमजोर हुन्छ।

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नुहोस् कमजोर हुन्छ।

त्यसैले स्रोत र उत्पत्ति सम्पूर्ण ढाँचाको आधार हो।

यो मानिसहरूलाई स्वयं संसारबाट सिक्न सुरु गराउने सुरुआती बिन्दु हो।

प्रगति यस्तो हुन्छ:

प्रश्न गर्नुहोस्।

देख्नुहोस्।

बुझ्नुहोस्।

सिक्नुहोस्।

स्वतन्त्र सोच विकास गर्नुहोस्।

यसरी मानिसहरूले आफूले ठीकसँग नबुझेको संसार दोहोर्याउन छोड्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका केवल उत्पादन बन्नुको सट्टा त्यसबाट सिक्न थाल्छन्।

र त्यसैले स्रोत र उत्पत्ति Learn to Question (L2Q) प्रश्न टूलकिटको पहिलो खण्ड हो।

धारणा

मानिसहरूले आफूलाई विश्व परिवेशले आकार दिइरहेको छ भन्ने महसुस गर्नुअघि नै त्यसले उनीहरूलाई आकार दिन्छ।

दोहोरिएका ढाँचाहरू संसारभरि जारी रहने सबैभन्दा ठूलो कारणमध्ये एक हो: मानिसहरूले प्रायः आफूले बारम्बार देखेको कुरालाई विश्वास गर्छन्।

मानिसहरूले पुनरावृत्तिलाई सत्य ठान्न सक्छन्।

मानिसहरूले परिचिततालाई प्रमाण ठान्न सक्छन्।

मानिसहरूले लोकप्रियतालाई विश्वसनीयता ठान्न सक्छन्।

मानिसहरूले अधिकारलाई सहीपन ठान्न सक्छन्।

मानिसहरूले दृश्यतालाई महत्त्व ठान्न सक्छन्।

मानिसहरूले आत्मविश्वासलाई विशेषज्ञता ठान्न सक्छन्।

मानिसहरूले हैसियतलाई बुझाइ ठान्न सक्छन्।

धेरै मानिसहरूले आफ्नो धारणा निरन्तर आकार लिइरहेको छ भन्ने महसुस गर्दैनन्।

मानिसहरूको विश्वास कसरी निर्माण हुन्छ भन्ने संरचित प्रमाण-आधारित शिक्षा मार्गमार्फत उनीहरूलाई सिकाइँदैन।

उनीहरूलाई के विश्वास गर्ने भनेर सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई त्यो विश्वासमा कसरी पुगे भनेर सिकाउँदैन।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म यो विश्वासमा कसरी पुगें?

यो विश्वास मलाई कसले परिचय गरायो?

मैले यो कति समयदेखि विश्वास गर्दै आएको छु?

म यससँग कति पटक सम्पर्कमा आएको छु?

यसलाई बारम्बार के कुराले बलियो बनाएको छ?

के मैले यसलाई स्वतन्त्र रूपमा जाँचेको छु?

वा मैले यसलाई उत्तराधिकारमा लिएको हुँ?

हालको शिक्षाले विश्व परिवेशलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्ने संरचित प्रमाण-
आधारित मार्ग नदिइरहँदा बालबालिका पनि त्यही विश्व परिवेशबाट आकार
लिन्छन्।

बालबालिकाले वयस्कहरूलाई अवलोकन गर्छन्।

बालबालिकाले व्यवहार अवलोकन गर्छन्।

बालबालिकाले प्रणाली अवलोकन गर्छन्।

बालबालिकाले अधिकार अवलोकन गर्छन्।

बालबालिकाले पैसा अवलोकन गर्छन्।

बालबालिकाले निर्भरता अवलोकन गर्छन्।

बालबालिकाले आख्यान अवलोकन गर्छन्।

बालबालिकाले पुनरावृत्ति अवलोकन गर्छन्।

बालबालिकाले मौनता अवलोकन गर्छन्।

बालबालिकाले के पुरस्कृत हुन्छ भन्ने अवलोकन गर्छन्।

बालबालिकाले के निरुत्साहित गरिन्छ भन्ने अवलोकन गर्छन्।

त्यसैले हालको शिक्षाले त्यसलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्ने संरचित प्रमाण-
आधारित मार्ग नदिइरहँदा विश्व परिवेशले बालबालिकालाई सिकाउन सुरु
गरिसकेको हुन्छ।

वयस्कहरूले चिने पनि नचिने पनि विश्व परिवेशले उनीहरूलाई पनि निरन्तर शिक्षा
दिइरहेको हुन्छ।

यदि शिक्षाले बालबालिका र वयस्कलाई वास्तविक विश्व परिवेशलाई कसरी प्रश्न
गर्ने भनेर सिकाउँदैन भने उनीहरू आफूभन्दा अधिका मानिसलाई आकार दिएका
उही पुनरावृत्तिका चक्रहरूमा अनजानमै प्रवेश गर्छन्।

मानिसहरू सरल आख्यानभित्र पनि फस्न सक्छन्।

उनीहरूलाई आफूलाई देखाउँदै गरेको कुराबाट सिक्नुको सट्टा पक्ष रोज्न प्रेरित गर्न
सकिन्छ।

उनीहरूलाई विश्व परिवेशलाई आकार दिने संयन्त्र बुझ्नुको सट्टा नायक र
खलनायकका रूपमा सोच्न प्रेरित गर्न सकिन्छ।

मानिसहरूले कुनै कुरा जति धेरै पटक देख्छन्, त्यो उति सामान्य बन्न सक्छ।

त्यो जति सामान्य बन्छ, त्यसलाई प्रश्न गर्ने सम्भावना उति कम हुन्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

मेरो धारणालाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मेरो भरोसालाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मेरो बुझाइलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मेरो विश्वासलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

के म संसारलाई स्पष्ट रूपमा देखिरहेको छु?

वा मलाई बारम्बार प्रस्तुत गरिएको कुरा मात्र देखिरहेको छु?

स्रोत र उत्पत्ति मानिसहरूलाई धारणाभन्दा पर बुझाइतर्फ लैजान अस्तित्वमा छ।

पहुँच, हैसियत र सूचना परिवेश

मानिसहरूले प्रायः सबैभन्दा ठूलो पहुँच भएको सूचना नै सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण सूचना हुनुपर्छ भन्ने ठान्छन्।

यसलाई प्रश्न गर्नुपर्छ।

धेरै मानिसहरू अनजानमै सबैभन्दा ठूला आवाज, सबैभन्दा ठूला दर्शकसमूह, सबैभन्दा ठूला प्लेटफर्म र सबैभन्दा ठूलो हैसियत पछ्याउँछन्।

मानिसहरूले प्रायः आफ्नो जिज्ञासा अरूलाई सुम्पन्छन्।

धेरै मानिसहरू कुनै अधिकार भएको व्यक्तिले के महत्त्वपूर्ण छ भनेर बताउन्जेल रुचि लिन प्रतीक्षा गर्छन्।

धेरै मानिसहरू कुनै कुरा जाँच्नुअघि त्यसको लोकप्रियता पर्ख्छन्।

धेरै मानिसहरू आफूलाई सिक्न अनुमति दिनुअघि हैसियत पर्ख्छन्।

धेरै मानिसहरू आफ्नो ध्यान पाउन योग्य के हो भन्ने निर्णय अरू कसैले गरिदियोस् भनेर पर्ख्छन्।

यसको अर्थ मानिसहरूले पहुँच र हैसियतका प्रणालीहरूलाई आफ्नो मनले केलाई महत्त्वपूर्ण मान्न पाउँछ भन्ने निर्णय गर्न दिन सक्छन्।

मानिसहरू अनजानमै सक्रिय सिक्ने व्यक्तिको सट्टा निष्क्रिय सिक्ने व्यक्ति बन्न सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो स्रोतलाई यति ठूलो पहुँच किन दिइएको छ?
 यो सूचना वितरण भइरहेको परिवेशलाई कसले नियन्त्रण गर्छ?
 के प्रवर्द्धन गरिन्छ भन्ने कसले निर्णय गर्छ?
 के दोहोर्थाइन्छ भन्ने कसले निर्णय गर्छ?
 के लुकाइन्छ भन्ने कसले निर्णय गर्छ?
 के हटाइन्छ भन्ने कसले निर्णय गर्छ?
 के दृश्यता पाउँछ भन्ने कसले निर्णय गर्छ?
 के दृश्यता गुमाउँछ भन्ने कसले निर्णय गर्छ?
 मानिसहरूले पहुँच स्वयंले पनि अनुभूत सत्य निर्माण गर्न सुरु गर्न सक्छ भन्ने बुझ्नुपर्छ।
 कुनै कुरा जति धेरै देखिन्छ, त्यो उति परिचित हुन्छ।
 त्यो जति परिचित हुन्छ, उति स्वीकार्य बन्न सक्छ।
 त्यो जति स्वीकार्य बन्छ, उति सत्य जस्तो देखिन थाल्न सक्छ।
 त्यसैले दृश्यता स्वयंलाई प्रश्न गर्नुपर्छ।
 त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:
 के म प्रमाणका कारण यो स्रोत पछ्याइरहेको छु?
 वा यसको पहुँचका कारण पछ्याइरहेको छु?
 के म बुझाइका कारण यो स्रोत पछ्याइरहेको छु?
 वा यसको हैसियतका कारण पछ्याइरहेको छु?
 के म कुनै सूचनालाई पहुँच नदिइएको कारण बेवास्ता गरिरहेको छु?

के म अरू कसैले मलाई यो महत्त्वपूर्ण छ भनेर भनिदियोस् भनेर पर्खिरहेको छु?
के म कुन कुरा जाँचन योग्य छ भन्ने निर्णय अरू कसैलाई गर्न दिइरहेको छु?
मानिसहरूले सिकन अनुमति पर्खन छोड्नुपर्छ।
मानिसहरू निष्क्रिय सिकने व्यक्तिको सट्टा सक्रिय सिकने व्यक्ति बन्नुपर्छ।
उनीहरूको आफ्नै मन सिकाइका लागि उनीहरूको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण साधन बन्नुपर्छ।

पैसा, निर्भरता र प्रणाली

पैसा विश्व परिवेशभरि व्यवहारलाई आकार दिने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रहरूमध्ये एक हो।

त्यसैले मानिसहरूले सूचनालाई घेरेका संयन्त्रहरूलाई प्रश्न गर्न सिक्नुपर्छ।

पैसाले निर्भरता सिर्जना गर्न सक्छ।

निर्भरताले व्यवहारलाई आकार दिन सक्छ।

व्यवहारले के भनिन्छ भन्ने आकार दिन सक्छ।

व्यवहारले के दोहोर्‍याइन्छ भन्ने आकार दिन सक्छ।

व्यवहारले के जोगाइन्छ भन्ने आकार दिन सक्छ।

व्यवहारले के लुकाइन्छ भन्ने आकार दिन सक्छ।

व्यवहारले के चुनौती दिइन्छ भन्ने आकार दिन सक्छ।

व्यवहारले के जारी रहन दिइन्छ भन्ने आकार दिन सक्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के यो स्रोतले पैसाको मार्ग सिर्जना गर्छ?
 के यो स्रोतले पैसाको मार्ग नियन्त्रण गर्छ?
 के यो स्रोतले पैसाको मार्गलाई वित्त दिन्छ?
 के यो स्रोतले पैसाको मार्गलाई प्रभाव पार्छ?
 के यो स्रोतले मानिसहरू निर्भर हुने प्रणालीहरू सिर्जना गर्छ वा तिनलाई प्रभाव पार्छ?
 के मानिसहरू ती प्रणालीहरूमा निर्भर छन्?
 के निर्भरताले व्यवहारलाई प्रभाव पार्छ?
 के निर्भरताले प्रश्न गर्ने कामलाई प्रभाव पार्छ?
 के निर्भरताले मौनतालाई प्रभाव पार्छ?
 के निर्भरताले मानिसहरू के कुरालाई चुनौती दिन तयार हुन्छन् भन्नेमा प्रभाव पार्छ?
 यो व्यक्तिलाई दोष दिने विषय होइन।
 यो व्यवहारलाई आकार दिने संयन्त्रहरू बुझ्ने विषय हो।

शिक्षकहरू स्रोतका रूपमा

शिक्षकहरू बालबालिकाका लागि सूचनाको स्रोत बन्छन्।
 यसको अर्थ शिक्षकहरूले स्वयं पनि कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्नुपर्छ।
 धेरै शिक्षकहरू बालबालिका प्रवेश गरिरहेका उही शिक्षा प्रणाली हुँदै अघि बढेका छन्।
 उनीहरूलाई सूचना सिकाइएको छ।
 उनीहरूलाई सूचना पुर्याउन प्रशिक्षण दिइएको छ।
 उनीहरूको मूल्याङ्कन सूचनामाथि गरिएको छ।

त्यसपछि उनीहरूलाई अर्को पुस्तासम्म सूचना पुर्याउने भूमिकामा राखिएको छ।

यो शिक्षकलाई दोष दिने विषय होइन।

यो उनीहरूलाई आकार दिने परिवेश बुझ्ने विषय हो।

शिक्षकहरू पनि त्यही विश्व परिवेशभित्रका सहभागी हुन्।

उनीहरूले पनि सूचना उत्तराधिकारमा लिएका छन्।

उनीहरूले पनि त्यस्ता मानिसहरूबाट सिकेका छन् जसलाई स्वयं विश्व परिवेशबाट कसरी सिक्ने भनेर सिकाइएको थिएन।

मानिसहरूलाई प्रणाली कसरी बुझ्ने भनेर नसिकाई त्यसभित्र कसरी काम गर्ने भनेर सिकाइन्छ।

मानिसहरू आफूले ठीकसँग नबुझेका प्रणालीभित्र काम गर्न अत्यन्त दक्ष हुन सक्छन्।

शिक्षकहरू स्वयं पनि प्रायः यही मार्ग हुँदै अघि बढेका छन्।

पुनरावृत्ति पुस्तादेखि पुस्तासम्म जारी रहन सक्ने कारणमध्ये यो एउटा हो।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

शिक्षकलाई कसले सिकायो?

शिक्षकलाई कसले प्रशिक्षण दियो?

कुन प्रणालीहरूले शिक्षकलाई आकार दिए?

के शिक्षकलाई वास्तविक विश्व परिवेशबारे सिकाइएको थियो?

के शिक्षकलाई पैसा, निर्भरता, अधिकार, मौनता, आख्यान, पुनरावृत्ति, पहुँच र हैसियतले मानवतालाई कसरी आकार दिन्छ भन्ने सिकाइएको थियो?

वा शिक्षकलाई विद्यमान प्रणालीभित्र कसरी काम गर्ने भनेर मात्र सिकाइएको थियो?

त्यसैले शिक्षकहरू प्रश्न गर्ने, देख्ने, बुझ्ने, सिक्ने र स्वतन्त्र सोच विकास गर्ने प्रक्रियाका सहजकर्ता बन्नुपर्छ।

झूटबाट सिक्नु

मानिसहरूले प्रायः झूट केवल छल गर्नका लागि अस्तित्वमा हुन्छ भन्ने सोच्छन्।

स्रोत र उत्पत्तिले मानिसहरूलाई यसभन्दा पर जान सिकाउँछ।

मनहरू झूटलाई प्रश्न गर्न तयार भएपछि झूट पनि शैक्षिक साधन बन्न सक्छ।

झूटले व्यवहार उजागर गर्छ।

झूटले निर्भरता उजागर गर्छ।

झूटले प्रोत्साहन उजागर गर्छ।

झूटले आख्यान उजागर गर्छ।

झूटले मौनता उजागर गर्छ।

झूटले दोहोरिएका ढाँचाहरू उजागर गर्छ।

झूटले के देखाउँछ भन्ने प्रश्न गर्न मानिसहरूलाई नसिकाउँदा के हुन्छ भन्ने झूटले उजागर गर्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो झूटले के उजागर गर्छ?

कुन संयन्त्रले यो झूटलाई जारी रहन दियो?

यो झूटबाट कसलाई लाभ भयो?

यो झूटलाई कसले जोगायो?

यो झूट कसले दोहोर्यायो?

यो झूटले कुन दोहोरिएको ढाँचा उजागर गर्छ?

मानवताले यो झूटबाट के सिक्न सक्छ?

उद्देश्य मानिसहरूलाई झूटलाई घृणा गर्न सिकाउनु होइन।

उद्देश्य मानिसहरूलाई तिनबाट सिक्न सिकाउनु हो।

देखाइएको कुराबाट सिक्नु

धेरै मानिसहरू आफूलाई देखाइने कुराबाट सिक्नुको सट्टा त्यसप्रति प्रतिक्रिया दिन्छन्।

प्रतिक्रियाले प्रायः प्रगति रोक्छ।

मानिसहरू रिसाउँछन्।

मानिसहरू डराउँछन्।

मानिसहरू पक्ष रोज्छन्।

मानिसहरू धारणा बचाउ गर्छन्।

मानिसहरू धारणामाथि आक्रमण गर्छन्।

मानिसहरू आख्यानभिन्न फस्छन्।

स्रोत र उत्पत्तिले मानिसहरूलाई प्रतिक्रियाभन्दा पर जान सिकाउँछ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यसबाट के सिक्न सकिन्छ?

कुन व्यवहार उजागर भइरहेको छ?

कुन दोहोरिएको ढाँचा उजागर भइरहेको छ?

यसले मानवताबारे के उजागर गर्छ?

यसले निर्भरताबारे के उजागर गर्छ?

यसले पैसाबारे के उजागर गर्छ?

यसले मौनताबारे के उजागर गर्छ?

यसले विश्व परिवेशबारे के उजागर गर्छ?

मानिसहरूले आफूहरूले केवल सूचना सिकिरहेका छैनन् भन्ने पनि बुझ्नुपर्छ।

उनीहरूले संसारलाई कसरी देख्ने भनेर सिकिरहेका छन्।

प्रगति यस्तो बन्छ:

प्रश्न गर्नुहोस्।

देख्नुहोस्।

बुझ्नुहोस्।

सिक्नुहोस्।

स्वतन्त्र सोच विकास गर्नुहोस्।

यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिक्ने व्यक्ति बन्नेतर्फ सर्छन्।

देखिने स्रोत बनाम मूल स्रोत

मानवीय प्रश्नको सबैभन्दा ठूलो सीमामध्ये एक हो: मानिसहरू प्रायः पहिलो देखिने स्रोतमै रोकिन्छन्।

मानिसहरूले कुनै व्यक्ति देख्छन्।

मानिसहरूले कुनै संस्था देख्छन्।
मानिसहरूले सरकार देख्छन्।
मानिसहरूले सार्वजनिक सेवक देख्छन्।
मानिसहरूले सञ्चारमाध्यम देख्छन्।
मानिसहरूले विशेषज्ञ देख्छन्।
मानिसहरूले अनलाइन सामग्री सिर्जनाकर्ता देख्छन्।
त्यसपछि उनीहरू आफूले स्रोत पहिचान गरिसकेको विश्वास गर्छन्।
तर स्रोत र उत्पत्तिले मानिसहरूलाई प्रश्न जारी राख्न सिकाउँछ।
देखिने स्रोत मूल स्रोत नहुन सक्छ।
देखिने स्रोतले सूचना कार्यान्वयन गरिरहेको हुन सक्छ।
देखिने स्रोतले सूचना दोहोर्‍याइरहेको हुन सक्छ।
देखिने स्रोतले सूचना जोगाइरहेको हुन सक्छ।
देखिने स्रोत अर्को स्रोतमाथि निर्भर हुन सक्छ।
देखिने स्रोत स्वयं विश्व परिवेशबाट आकार लिइरहेको हुन सक्छ।
देखिने स्रोत स्वयं अझै विश्व परिवेशबाट सिकिरहेको हुन सक्छ।
मानिसहरू प्रायः आफूलाई दिइएको पहिलो व्याख्यामै रोकिन्छन्।
पहिलो व्याख्या सहज लाग्न सक्छ।
पहिलो व्याख्या पूर्ण लाग्न सक्छ।
पहिलो व्याख्या सन्तोषजनक लाग्न सक्छ।
तर सन्तुष्ट महसुस गर्नु र बुझ्नु एउटै कुरा होइन।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
के यो वास्तविक स्रोत हो?
वा मैले भेटेको पहिलो स्रोत मात्र हो?
यो स्रोतपछाडि को छ?
यो स्रोतलाई कसले प्रभाव पार्छ?
यो स्रोतबाट कसलाई लाभ हुन्छ?
यो स्रोत कुन परिवेशभित्र काम गरिरहेको छ?
कुन संयन्त्रहरूले यो स्रोतलाई आकार दिइरहेका छन्?
मानिसहरू प्रायः धेरै चाँडै रोकिन्छन्।
स्रोत र उत्पत्तिले मानिसहरूलाई जारी राख्न सिकाउँछ।

सम्भावति मनसायहरू

मानिसहरू प्रायः अत्यन्त सरल निष्कर्षमा रोकिन्छन्।
सरकार खराब छ।
सञ्चारमाध्यम खराब छ।
प्रहरी खराब छ।
अधिकार खराब छ।
संस्थाहरू खराब छन्।
मानिसहरू आफूलाई देखाइएको कुराबाट के सिक्न सकिन्छ भनेर जाँच्नुको सट्टा
प्रायः भावनात्मक प्रतिक्रिया दिन्छन्।
स्रोत र उत्पत्तिले मानिसहरूलाई सरल निष्कर्षभन्दा पर जान सिकाउँछ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

मैले के-कस्ता पूर्वधारणाहरू बनाइरहेको छु?

के म पहिलो व्याख्या स्वीकार गरिरहेको छु?

मैले अहिलेसम्म कुन सम्भावति मनसायहरू वचार गरेको छैन?

मैले अहिलेसम्म कुन व्याख्याहरू विचार गरेको छैन?

मैले अहिलेसम्म कुन दीर्घकालीन परिणामहरू विचार गरेको छैन?

के म आफूलाई देखाइएको आख्यानभिन्न मात्र प्रश्न गरिरहेको छु?

उद्देश्य मानिसहरूलाई कुनै निष्कर्षमा बन्द गर्नु होइन।

उद्देश्य मानिसहरूलाई सम्भावनाहरू स्वतन्त्र रूपमा जाँच्न र आफूलाई देखाउँदै गरेको कुराबाट सिक्न सहयोग गर्नु हो।

विश्व परिवेशले निरन्तर सिकाइरहेको छ

मानिसहरू प्रायः सिकाइने प्रतीक्षा गरिरहेका हुन्छन्, जबकि उनीहरू पहिल्यै अस्तित्वमा रहेको सबैभन्दा ठूलो सिकाइ परिवेशभिन्न उभिएका हुन्छन्।

विश्व परिवेशले निरन्तर सिकाइरहेको हुन्छ।

यसले व्यवहारमार्फत सिकाउँछ।

यसले पुनरावृत्तिमार्फत सिकाउँछ।

यसले आख्यानमार्फत सिकाउँछ।

यसले प्रोत्साहनमार्फत सिकाउँछ।

यसले निर्भरतामार्फत सिकाउँछ।

यसले अधिकारमार्फत सिकाउँछ।

यसले परिणाममार्फत सिकाउँछ।

यसले मौनतामार्फत सिकाउँछ।

समस्या पाठहरू अनुपस्थित हुनु होइन।

समस्या मानिसहरूलाई ती पाठहरू देख्न र तिनबाट सिक्न संरचित प्रमाण-आधारित शिक्षा मार्ग नदिइनु हो।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यसले मलाई के सिकाइरहेको छ?

यसले कुन दोहोरिएको ढाँचा उजागर गरिरहेको छ?

कुन परिणाम देखाउँदैछ?

कुन व्यवहार प्रकट भइरहेको छ?

मानवताले यसबाट के सिक्न सक्छ?

मानवता मानवताबाट सिक्किरहेको छ

मानवतालाई ठूलो हदसम्म मानवताले नै सिकाइरहेको छ।

तर मानवता स्वयंलाई विश्व परिवेशबाट कसरी सिक्ने भनेर सिकाइएको छैन।

मानिसहरूले सूचना स्वतन्त्र रूपमा कसरी जाँच्ने भनेर सिक्नुअघि नै त्यसलाई उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

मानिसहरूले सूचना बुझ्नुअघि नै त्यसको बचाउ गर्छन्।

मानिसहरूले सिक्नुअघि प्रतिक्रिया दिन्छन्।

मानिसहरूले प्रश्न गर्नुअघि पछ्याउँछन्।

मानिसहरूले बुझ्नुअघि दोहोर्छन्।

मानिसहरू सरल व्याख्यामै रोकिन्छन्, किनभने उनीहरूलाई अझ गहिरो प्रश्न विकास गर्ने संरचित मार्ग सिकाइएको छैन।

यसको अर्थ मानवता अघि बढ्न सक्दैन भन्ने होइन।

यसको अर्थ मानवतालाई सिक्नका लागि अझ राम्रो साधन चाहिन्छ।

पछ्याउने, विश्वास र सोच अरूलाई सुम्पने काम

विश्व परिवेशलाई दोहोर्‍याउने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रहरूमध्ये एक हो सोच अरूलाई सुम्पनु।

मानिसहरूलाई यसलाई प्रश्न गर्न नसिकाई पछ्याउन सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई केही मानिसहरू आफूभन्दा बढी जान्दछन् भनेर सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई पदवीमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई अधिकारमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई पदमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई हैसियतमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई आफूलाई भनिएको कुरा कण्ठ गर्न सिकाइन्छ।

त्यसपछि मानिसहरूलाई आफूलाई पछ्याउन भनिएको कुरा कार्यान्वयन गर्न पैसा दिइन्छ।

धेरै मानिसहरूले त्यसपछि अरू मानिसहरूलाई आफ्नो लागि सोच्न दिन्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म अरू कसैलाई मेरो लागि सोच्न दिइरहेको छु?

के म अरू कसैलाई मेरो लागि प्रश्न गर्न दिइरहेको छु?

के म अरु कसैलाई मेरो लागि सत्य के हो भन्ने निर्णय गर्न दिइरहेको छु?
 के म प्रमाणको सट्टा पदवीमा भरोसा गरिरहेको छु?
 के म व्यवहारको सट्टा हैसियतमा भरोसा गरिरहेको छु?
 के म बुझाइको सट्टा अधिकारमा भरोसा गरिरहेको छु?
 मानिसहरूले एउटा आख्यान छोड्दैमा स्वतन्त्र सोच स्वतः सिर्जना हुँदैन भन्ने पनि
 बुझ्नुपर्छ।
 मानिसहरूले एउटा अधिकार छोडेर अर्को स्वीकार गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले एउटा समूह छोडेर अर्कोमा सामेल हुन सक्छन्।
 मानिसहरूले एउटा व्याख्या छोडेर अर्को उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।
 स्वतन्त्र सोच भनेको पक्ष परिवर्तन गर्नु होइन।
 स्वतन्त्र सोच भनेको सबै पक्षलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्नु हो।

मानव चेतनाको उन्नति

स्रोत र उत्पत्तिको उद्देश्य मानिसहरूलाई सूचनालाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिकाउनु
 मात्रभन्दा धेरै ठूलो छ।
 यो विश्व परिवेशबाट सिक्ने मानवताको क्षमतालाई अघि बढाउने विषय हो।
 मानव चेतनाको उन्नति भनेको केवल थप सूचना सङ्कलन गर्नु होइन।
 यो अझ राम्रो सिक्ने व्यक्ति बन्ने विषय हो।
 यो मानवताको प्रश्न गर्ने क्षमता बढाउने विषय हो।
 मानवताको देख्ने क्षमता बढाउने।

मानवताको बुझ्ने क्षमता बढाउने।
मानवताको सिक्ने क्षमता बढाउने।
मानवताको स्वतन्त्र रूपमा सोच्ने क्षमता बढाउने।
मानिसहरूले सबैजना विश्व परिवेशभित्रै छन् भन्ने पनि बुझ्नुपर्छ।
कोही पनि त्यसबाहिर उभिएको छैन।
सरकारहरू त्यसभित्र छन्।
सञ्चारमाध्यम त्यसभित्र छन्।
शिक्षकहरू त्यसभित्र छन्।
प्रहरी त्यसभित्र छन्।
संस्थाहरू त्यसभित्र छन्।
अभिभावकहरू त्यसभित्र छन्।
बालबालिका त्यसभित्र छन्।
विशेषज्ञहरू त्यसभित्र छन्।
लेखकहरू त्यसभित्र छन्।
पाठकहरू त्यसभित्र छन्।
सबैले त्यसलाई प्रभाव पारिरहेका छन्।
सबै त्यसबाट प्रभावित भइरहेका छन्।
सबै त्यसमा सहभागी छन्।
हरेक निर्णयले या त पुनरावृत्तिलाई सहयोग गर्छ वा सिकाइलाई।
स्वीकार गर्नु।
दोहोर्याउनु।

पछ्याउनु।
साझा गर्नु।
बचाउ गर्नु।
मौन रहनु।
सबैका परिणाम हुन्छन्।
आदिम प्रगति प्रायः यस्तो देखिन्छः
पछ्याउनु।
प्रतिक्रिया दिनु।
बचाउ गर्नु।
दोहोर्याउनु।
पक्ष रोज्नु।
उन्नत प्रगति यस्तो देखिन्छः
प्रश्न गर्नुहोस्।
देख्नुहोस्।
बुझ्नुहोस्।
सिक्नुहोस्।
स्वतन्त्र सोच विकास गर्नुहोस्।
विश्व परिवेशबाट सिक्नुहोस्।
गन्तव्य अन्तहीन प्रश्न गर्नु होइन।
गन्तव्य बुझाइ हो।
गन्तव्य सिकाइ हो।

गन्तव्य स्वतन्त्र सोच हो।

उद्देश्य प्रश्न गर्ने काम मात्र सुधानु होइन।

उद्देश्य स्वयं विश्व परिवेशबाट सिक्ने मानवताको क्षमतालाई सुधानु हो।

यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिक्ने व्यक्ति बन्नेतर्फ सछन्।

खण्ड 2 - प्रमाण मापदण्ड

प्रमाण मापदण्ड वास्तवमा के हो

खण्ड 1 ले मानिसहरू केवल विश्व परिवेशका उत्पादन बन्नुको सट्टा त्यसबाट सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

स्रोत र उत्पत्तिले सूचना, प्रणाली, कथाहरू, नियम, पदवी, व्यवहार र दोहोरिएका ढाँचाहरू कहाँबाट आए, तिनलाई के कुराले आकार दियो, तिनले समयसँगै के देखाए र कुन विश्व परिवेशले तिनलाई उत्पादन गर्यो भनेर सोधेर सुरु गर्छ।

अब खण्ड 2 प्रमाण मापदण्डतर्फ जान्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिँदै, सिकाइँदै, दोहोर्याइँदै, जोगाइँदै, अभिलेख गरिँदै, प्रस्तुत गरिँदै वा लागू गरिँदै गरेको कुरालाई प्रमाणले वास्तवमै समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्ड अस्तित्वमा छ, किनभने मानिसहरूलाई प्रमाण वास्तवमा के हो भनेर ठीकसँग नसिकाई के विश्वास गर्ने भनेर सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई सूचना देखाइन्छ।

मानिसहरूलाई सूचना भनिन्छ।

मानिसहरूलाई सूचना सिकाइन्छ।

मानिसहरूबाट सूचना स्वीकार गर्ने अपेक्षा गरिन्छ।

मानिसहरूबाट सूचना दोहोर्याउने अपेक्षा गरिन्छ।

मानिसहरूबाट सूचनाको बचाउ गर्ने अपेक्षा गरिन्छ।

तर भनिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर ठीकसँग कसरी जाँच्ने भन्ने मानिसहरूलाई सिकाइँदैन।

यसले विश्व परिवेशभित्रको सबैभन्दा ठूलो समस्यामध्ये एक सिर्जना गर्छ।
 सूचनालाई ठीकसँग प्रश्न गर्नुअघि नै सत्यका रूपमा प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।
 प्रमाण जाँच्नुअघि नै कथाहरूलाई सत्यका रूपमा दोहोर्याउन सकिन्छ।
 पदवीलाई प्रमाणका रूपमा व्यवहार गर्न सकिन्छ।
 अधिकारलाई प्रमाणका रूपमा व्यवहार गर्न सकिन्छ।
 प्रणालीलाई प्रमाणका रूपमा व्यवहार गर्न सकिन्छ।
 लोकप्रियतालाई प्रमाणका रूपमा व्यवहार गर्न सकिन्छ।
 लिखित अभिलेखलाई प्रमाणका रूपमा व्यवहार गर्न सकिन्छ।
 दोहोरिएको दाबीलाई प्रमाणका रूपमा व्यवहार गर्न सकिन्छ।
 डरलाई प्रमाणका रूपमा प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।
 प्रति-आख्यानलाई प्रमाणका रूपमा व्यवहार गर्न सकिन्छ।
 सिर्जना गरिएको, परिवर्तन गरिएको, छनोट गरिएको वा निर्माण गरिएको
 सामग्रीलाई प्रमाणका रूपमा प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।
 तर यीमध्ये कुनै पनि आफैँमा प्रमाण होइनन्।
 प्रमाण मापदण्ड असमर्थित सूचनालाई स्वीकार गरिएको सत्य बन्नबाट रोक्न
 अस्तित्वमा छ।
 प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई स्वीकार गर्नुअघि गति कम गर्न सिकाउँछ।
यसले मानिसहरूलाई वास्तवमा के देखाउँदैछ, के दाबी गरिँदैछ, दाबीलाई के
समर्थन गर्छ, के छुटेको छ, के बाझिएको छ,

के डर वा भावनात्मक दबावमार्फत प्रस्तुत गरिँदैछ, र के केवल सत्य जस्तो देखिएसम्म दोहोर्याइएको छ भन्ने सोध्न सिकाउँछ।

प्रमाण मापदण्डले स्रोत र उत्पत्तिलाई प्रतिस्थापन गर्दैन।

यो त्यसमाथि निर्माण हुन्छ।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले त्यसबाट गरिएको दाबीलाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डको उद्देश्य मानिसहरूलाई के विश्वास गर्ने भनेर बताउनु होइन।

उद्देश्य उनीहरूले सूचना विश्वास, दोहोर्याउने, बचाउ गर्ने वा त्यसअनुसार काम गर्नुअघि त्यसलाई कसरी जाँच्ने भनेर सिकाउनु हो।

प्रमाणले के गर्नुपर्छ

प्रमाण केवल अस्तित्वमा रहेको सूचना होइन।

प्रमाणले केही कुरा देखाउनुपर्छ।

प्रमाणले गरिएको दाबीलाई समर्थन गर्नुपर्छ।

प्रमाणले प्रश्नको सामना गर्न सक्नुपर्छ।

प्रमाण थप जाँचका लागि खुला रहनुपर्छ।

प्रमाण वास्तविकतासँग जोडिनुपर्छ।

प्रमाण व्यवहारसँग मिल्नुपर्छ।

प्रमाणले विरोधाभास उजागर गर्नुपर्छ।

प्रमाण समयसँगै सुसंगत रहनुपर्छ।

प्रमाणले मानिसहरूलाई देखाइएको कुराबाट सिक्न सहयोग गर्नुपर्छ।

प्रमाणले प्रश्नलाई स्वागत पनि गर्छ।

प्रमाणलाई प्रश्नबाट सुरक्षा चाहिँदैन।

प्रमाण जाँचसँग डराउँदैन।

प्रमाण टिकिरहन पदवी, अधिकार, पुनरावृत्ति, डर, हैसियत वा भावनात्मक दबाबमा निर्भर हुँदैन।

प्रश्नले प्रमाणलाई बलियो बनाउँछ।

प्रश्नले बुझाइ सुधार गर्छ।

प्रश्नले कमजोरी उजागर गर्छ।

प्रश्नले विरोधाभास उजागर गर्छ।

प्रश्नले के छुटेको छ भन्ने उजागर गर्छ।

प्रश्नले के असमर्थित छ भन्ने उजागर गर्छ।

प्रश्नले मानिसहरूलाई सिक्न सहयोग गर्छ।

असमर्थित सूचना प्रायः प्रश्नको प्रतिरोध गर्छ, किनभने ठीकसँग समर्थन गर्न नसकिने कुरालाई प्रश्नले खतरा पुर्याउँछ।

त्यसैले प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई प्रश्न सत्यको शत्रु होइन भन्ने सिकाउँछ।

प्रश्न सत्यतर्फ जाने मार्गहरूमध्ये एक हो।

सूचना प्रमाण होइन

सूचना स्वतः प्रमाण हुँदैन।

कुनै कथन स्वतः प्रमाण हुँदैन।

पदवी स्वतः प्रमाण हुँदैन।

भूमिका स्वतः प्रमाण हुँदैन।

प्रणाली स्वतः प्रमाण हुँदैन।

दोहोरिएको कथा स्वतः प्रमाण हुँदैन।

लिखित कथा स्वतः प्रमाण हुँदैन।

उत्तराधिकारमा लिइएको विश्वास स्वतः प्रमाण हुँदैन।

जोगाइएको आख्यान स्वतः प्रमाण हुँदैन।

सूचना दोहोर्याउन पैसा पाएको व्यक्ति स्वतः प्रमाण हुँदैन।

कुनै प्रणालीले केही कुरा सत्य हो भनेको मात्रले त्यो स्वतः प्रमाण हुँदैन।

सूचनासँग जोडिएको डर स्वतः प्रमाण हुँदैन।

अर्को आख्यानको विरोध गर्ने प्रति-आख्यान स्वतः प्रमाण हुँदैन।

AI द्वारा सिर्जना, परिवर्तन, सारांश, छनोट वा प्रस्तुत गरिएको सूचना स्वतः प्रमाण हुँदैन।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के दाबी गरिँदैछ?

कुन प्रमाणले त्यसलाई समर्थन गर्छ?

प्रमाण कहाँबाट आयो?

के प्रमाण जाँच्न सकिन्छ?

के प्रमाणलाई प्रश्न गर्न सकिन्छ?

के प्रमाणले दाबीलाई समर्थन गर्छ?

के व्यवहारले दाबीलाई समर्थन गर्छ?

के सुसंगतताले दाबीलाई समर्थन गर्छ?

कुन प्रमाण छुटेको छ?

कुन प्रमाण लुकाइएको छ?

कुन प्रमाणले दाबीको विरोध गर्छ?

प्रमाणबिना के स्वीकार गरिएको छ?

के यो प्रमाण भ्रममा पार्न सक्ने गरी सिर्जना, परिवर्तन, छनोट, सारांश, पुनःप्रेम वा प्रस्तुत गरिएको थियो?

यो महत्वपूर्ण छ, किनभने मानिसहरूलाई कुनै सूचना ठीकसँग समर्थित छ कि छैन भन्ने कहिल्यै नसिकी त्यसलाई स्वीकार गर्न सिकाउन सकिन्छ।

उनीहरूले असमर्थित सूचना कण्ठ गर्न सक्छन्।

उनीहरूले असमर्थित सूचना दोहोर्याउन सक्छन्।

उनीहरूले असमर्थित सूचनाको बचाउ गर्न सक्छन्।

उनीहरूले असमर्थित सूचना अर्को पुस्तासम्म पुर्याउन सक्छन्।

त्यसपछि विश्व परिवेश ठीकसँग जाँचिनुअघि स्वीकार गरिएको सूचनामार्फत दोहोरिन्छ।

दोहोरिएका कथाहरू सत्य बन्नु

मानवीय सिकाइको सबैभन्दा ठूलो असफलतामध्ये एक हो: मानिसहरूले पुनरावृत्तिलाई सत्य ठान्न सक्छन्।

कुनै कथा सिर्जना गर्न सकिन्छ।

कुनै पदवीले त्यसलाई अधिकार दिन सक्छ।

कुनै प्रणालीले त्यसलाई पहुँच दिन सक्छ।
 पैसाले मानिसहरूलाई त्यसलाई दोहोर्याउने कारण दिन सक्छ।
 समयले त्यसलाई परिचित बनाइदिन सक्छ।
 लिखित अभिलेखले त्यसलाई स्थायित्वको स्वरूप दिन सक्छ।
 पर्याप्त मानिसहरूले त्यसलाई दोहोर्याउँदा त्यसले सामाजिक प्रमाणको रूप लिन सक्छ।
 त्यसपछि भावी पुस्ताले त्यसलाई सत्यका रूपमा उत्तराधिकारमा लिन सक्छ।
 तर पुनरावृत्ति प्रमाण होइन।
 दोहोरिएको कथा प्रमाण होइन।
 लिखित कथा प्रमाण होइन।
 उत्तराधिकारमा लिइएको कथा प्रमाण होइन।
 जोगाइएको कथा प्रमाण होइन।
 पदवी, प्रणाली, पैसा, पहुँच, डर, हैसियत र समयले समर्थन गरेको कथा पनि ठीकसँग जाँचन र समर्थन गर्न नसकिएसम्म प्रमाण हुँदैन।
 त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 यो कथा कसले सिर्जना गर्यो?
 यसलाई अधिकार कसले दियो?
 यसलाई कसले दोहोर्यायो?
 यसलाई विश्वास गरिँदा कसलाई लाभ भयो?
 यसलाई कायम राख्न कसलाई पैसा दिइयो?
 यसलाई प्रश्नबाट कसले जोगायो?

कुन प्रमाणले यसलाई समर्थन गर्छ?

कुन प्रमाणले यसको विरोध गर्छ?

यसलाई चुनौती दिँदा के हुन्छ?

के यो प्रमाण हो?

वा यो उत्तराधिकारमा लिइएको विश्वास हो?

प्रमाण मापदण्डबिना, पर्याप्त मानिसहरूले दोहोर्याए, त्यसबारे लेखे, जोगाए वा पुस्तान्तरण गरेकै कारण दोहोरिएका कथाहरू सत्यका रूपमा स्वीकार हुन सक्छन्।

पदवी, अधिकार र तलब पाउने भूमिकाहरू प्रमाण होइनन्

मानिसहरूलाई प्रायः पदवीमा विश्वास गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई अधिकारमा विश्वास गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई आधिकारिक भूमिकामा विश्वास गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई प्रणालीमा विश्वास गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई बोल्न, लागू गर्न, सिकाउन, प्रस्तुत गर्न वा सूचना दोहोर्याउन पैसा पाउने मानिसहरूमा विश्वास गर्न सिकाइन्छ।

तर पदवी प्रमाण होइन।

अधिकार प्रमाण होइन।

तलब पाउने भूमिका प्रमाण होइन।

आधिकारिक पद प्रमाण होइन।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

कुन प्रमाणले यो पदवीलाई समर्थन गर्छ?

कुन प्रमाणले यो अधिकारलाई समर्थन गर्छ?
 कुन प्रमाणले यो भूमिकालाई समर्थन गर्छ?
 यो व्यक्तिले भनिरहेको कुरालाई कुन प्रमाणले समर्थन गर्छ?
 यो प्रणालीले दाबी गरिरहेको कुरालाई कुन प्रमाणले समर्थन गर्छ?
 यो विश्वास गरिँदा कसलाई लाभ हुन्छ?
 यसलाई प्रश्न नगरिँदा कसलाई लाभ हुन्छ?
 यसलाई दोहोर्याउन कसलाई पैसा दिइन्छ?
 यसलाई लागू गर्न कसलाई पैसा दिइन्छ?
 यसलाई जोगाउन कसलाई पैसा दिइन्छ?
 प्रमाण माग्दा के हुन्छ?
 यो हरेक पदवी, भूमिका, प्रणाली वा अधिकारलाई स्वतः अस्वीकार गर्ने विषय होइन।
 यो तिनलाई प्रमाण ठान्ने भूल नगर्ने विषय हो।
 प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई अधिकारलाई पनि अझै जाँच्नुपर्छ भन्ने सिकाउँछ।
 पदवीलाई पनि अझै जाँच्नुपर्छ।
 प्रणालीलाई पनि अझै जाँच्नुपर्छ।
 तलब पाउने भूमिकालाई पनि अझै जाँच्नुपर्छ।
 सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू हुनुपर्छ।

प्रणाली, स्रोत र प्रमाण

कुनै प्रणाली अस्तित्वमा हुनु मात्रले त्यो प्रणाली सत्यबाट सिर्जना गरिएको प्रमाण हुँदैन।

यो सीधै स्रोत र उत्पत्तिसँग जोडिन्छ।

स्रोत र उत्पत्तिले सोध्छ:

यो प्रणाली कहाँबाट आयो?

यसलाई कसले सिर्जना गर्यो?

यसलाई के कुराले आकार दियो?

यसले समयसँगै कस्तो व्यवहार देखाएको छ?

यसले के जोगाउँछ?

यसले के दोहोर्छाउँछ?

यसले के लुकाउँछ?

यसले के हुन दिन्छ?

त्यसपछि प्रमाण मापदण्डले सोध्छ:

कुन प्रमाणले प्रणालीका दाबीहरूलाई समर्थन गर्छ?

कुन प्रमाणले तिनको विरोध गर्छ?

कुन प्रमाण छुटेको छ?

चुनौतीपछि कुन प्रमाण उत्पादन हुन्छ?

के प्रमाणले सत्य देखाउँछ?

वा यसले केवल अधिकार, पालना, पुनरावृत्ति र संरक्षण मात्र देखाउँछ?

मानिसहरू प्रायः कुनै कुरा अस्तित्वमा छ भने त्यो सत्यबाट सिर्जना गरिएको हुनुपर्छ भन्ने विश्वास गर्छन्।

यसलाई प्रश्न गर्नुपर्छ।

यदि प्रणालीहरू सत्यअनुसार काम नगरेका मानिसहरूले सिर्जना, कायम वा जोगाएका थिए भने, ती प्रणालीहरूले उत्पादन गरेका सूचना, पदवी, नियम, अभिलेख, अधिकार र आख्यानहरू अस्तित्वमा छन् भन्ने कारणले मात्र सत्यका रूपमा स्वीकार गर्न सकिँदैन।

कुनै प्रणाली पुरानो हुनु सत्यको प्रमाण होइन।

कुनै प्रणाली शक्तिशाली हुनु सत्यको प्रमाण होइन।

कुनै प्रणाली आधिकारिक हुनु सत्यको प्रमाण होइन।

कुनै प्रणाली पुस्तौँसम्म दोहोरिनु सत्यको प्रमाण होइन।

कुनै प्रणाली पैसा, हैसियत, अधिकार, डर वा बलबाट जोगाइनु सत्यको प्रमाण होइन।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

कुन प्रमाणले यसलाई समर्थन गर्छ?

कुन प्रमाणले यसको विरोध गर्छ?

कुन प्रमाण छुटेको छ?

कुन प्रमाण बेवास्ता गरियो?

प्रणालीले कस्तो व्यवहार देखाउँछ?

चुनौती दिँदा प्रणालीले के गर्छ?

के यसले उत्तर दिन्छ?

के यसले सच्याउँछ?

के यसले टार्छ?

के यसले आफूलाई जोगाउँछ?

के यसले सत्य उत्पादन गर्छ?

वा पालना उत्पादन गर्छ?

यही ठाउँमा प्रमाण मापदण्ड विश्व परिवेशसँग सीधै जोडिन्छ।

प्रमाण कथनमा मात्र लागू हुँदैन।

यो प्रणालीमा लागू हुन्छ।

यो नियममा लागू हुन्छ।

यो अधिकारमा लागू हुन्छ।

यो पदवीमा लागू हुन्छ।

यो व्यवहारमा लागू हुन्छ।

यो आख्यानमा लागू हुन्छ।

यो दोहोरिएका ढाँचामा लागू हुन्छ।

यो डरमा आधारित प्रस्तुतीकरणमा लागू हुन्छ।

यो प्रति-आख्यानमा लागू हुन्छ।

यो सिर्जना, परिवर्तन, छनोट वा निर्माण गरिएको सामग्रीमा लागू हुन्छ।

त्यसैले प्रमाण मापदण्ड शिक्षाभिन्न छुटेका मार्गहरूमध्ये एक हो।

यसबिना मानिसहरूलाई प्रणाली सत्य, प्रमाण, सुसंगतता र व्यवहारबाट समर्थित छन् कि छैनन् भनेर कसरी प्रश्न गर्ने भन्ने कहिल्यै नसिकाई त्यसभिन्न काम गर्न सिकाउन सकिन्छ।

प्रमाण मापदण्ड असमर्थित सूचनालाई स्वीकार गरिएको सत्य बन्नबाट रोक्न अस्तित्वमा छ।

यसले मानिसहरूलाई स्वीकारबाट जाँचतर्फ सर्न सुरु गर्न सहयोग गर्छ।

यसले मानिसहरूलाई विश्वासबाट बुझाइतर्फ सर्न सहयोग गर्छ।

यसले मानिसहरूलाई दोहोरिएको सूचनाका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिकने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्न सहयोग गर्छ।

समयसँगै प्रमाण

यस खण्डको पहिलो भागले सूचना, पदवी, अधिकार, तलब पाउने भूमिका, प्रणाली, लिखित अभिलेख, दोहोरिएका कथा, उत्तराधिकारमा लिइएका विश्वास, डरमा आधारित प्रस्तुतीकरण, प्रति-आख्यान र सिर्जना, परिवर्तन, छनोट वा निर्माण गरिएको सामग्री स्वतः प्रमाण हुँदैनन् भन्ने व्याख्या गर्यो।

यसले प्रमाणले प्रश्नलाई स्वागत गर्छ भन्ने पनि व्याख्या गर्यो।

अब यो भाग प्रमाणलाई समयसँगै कसरी जाँच्नुपर्छ भन्नेतर्फ जान्छ।

प्रमाण मापदण्डले केवल एउटा क्षण जाँच्दैन।

यसले समयसँगै के देखाइयो भन्ने जाँच गर्छ।

एउटा कथन भ्रमपूर्ण हुन सक्छ।

एउटा अभिलेख अपूर्ण हुन सक्छ।

एउटा व्याख्या छनोटपूर्ण हुन सक्छ।

एउटा उत्तरले ठूलो ढाँचा टार्न सक्छ।

ढिलो आएको कथन वास्तविक समयमा देखाइएको कुरालाई प्रतिस्थापन गर्न प्रयोग हुन सक्छ।

त्यसैले प्रमाणलाई समयभरि जाँच्नुपर्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

समयसँगै के देखाइएको छ?

यो कहिले देखाइएको थियो?

के यो वास्तविक समयमा देखाइएको थियो?

के यो घटनापछि अभिलेख गरिएको थियो?

के पछि व्याख्या गरिएको थियो?

के पछिल्लो व्याख्या वास्तविक समयको प्रमाणसँग मेल खान्छ?

के प्रमाण सुसंगत रह्यो?

के व्यवहार सुसंगत रह्यो?

के कथा परिवर्तन भयो?

के व्याख्या परिवर्तन भयो?

के उही ढाँचा दोहोरियो?

के विरोधाभास देखा पर्यो?

के प्रमाण थपियो?

के प्रमाण हटाइयो?

के प्रमाण बेवास्ता गरियो?

चुनौतीपछि के भयो?

ढिलो आएका व्याख्यालाई क्रममा देखाइएको वास्तविक समयको प्रमाणमाथि हावी हुन कहिल्यै दिनु हुँदैन।

यो महत्त्वपूर्ण छ, किनभने लामो ढाँचाले फरक कुरा देखाउँदा सत्य एउटा अलग क्षणमा निर्भर हुनु हुँदैन।

समयसँगैको प्रमाणले मानिसहरूलाई ढाँचाहरू देख्न सहयोग गर्छ।

यसले विरोधाभास देख्न सहयोग गर्छ।

यसले के जोगाइएको छ भन्ने देख्न सहयोग गर्छ।

यसले के टारिएको छ भन्ने देख्न सहयोग गर्छ।

यसले शब्द, व्यवहार, अभिलेख, समय र परिणामहरू मेल खान्छन् कि खाँदैनन् भन्ने देख्न सहयोग गर्छ।

त्यसैले प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई प्रमाणलाई अलग-अलग सूचनाका टुक्राका रूपमा होइन, क्रमको अङ्गका रूपमा जाँच्न सिकाउँछ।

व्यवहार प्रमाणका रूपमा

शब्द मात्र पर्याप्त हुँदैनन्।

मानिसहरूले के भन्छन् भन्ने कुरा उनीहरूले के गर्छन् भन्नेसँग तुलना गर्नुपर्छ।

व्यवहारले कथनले लुकाएको कुरा प्रकट गर्न सक्छ।

व्यवहारले पदवीले जोगाइएको कुरा प्रकट गर्न सक्छ।

व्यवहारले प्रणालीले टारेको कुरा प्रकट गर्न सक्छ।

व्यवहारले पैसा, निर्भरता, डर, पद, प्रतिष्ठा वा प्रोत्साहनले के आकार दिन्छ भन्ने प्रकट गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्ति लिए आफू सत्यबाट काम गर्छ भन्न सक्छ।

कुनै प्रणालीले आफू न्यायबाट काम गर्छ भन्न सक्छ।

कुनै संस्थाले आफू हेरचाहबाट काम गर्छ भन्न सक्छ।

तलब पाउने भूमिकाले आफू कर्तव्यबाट काम गर्छ भन्न सक्छ।

कुनै पदवीले आफू अधिकारबाट काम गर्छ भन्न सक्छ।

तर प्रमाण मापदण्डले व्यवहारले दाबी गरिएको कुरालाई समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के व्यवहार शब्दसँग मेल खान्छ?

के कार्य दाबीसँग मेल खान्छ?

चुनौती दिँदा प्रणालीले उत्तर दिन्छ?

प्रमाण देखाउँदा अधिकारले सच्याउँछ?

तलब पाउने भूमिकाले सत्यलाई जोगाउँछ?

वा यसले पद, प्रणाली, पैसा, प्रतिष्ठा वा आख्यानलाई जोगाउँछ?

के मौनताले दाबीको विरोध गर्छ?

के टाराइले दाबीको विरोध गर्छ?

के ढिलाइले दाबीको विरोध गर्छ?

के हटाउने, रोक्ने, खारेज गर्ने वा सजाय दिने कार्यले दाबीको विरोध गर्छ?

समयसँगै देखिने व्यवहार प्रमाणको सबैभन्दा स्पष्ट मार्गहरूमध्ये एक बन्न सक्छ, किनभने व्यवहारले मानिसहरू र प्रणालीहरूले आफूले के गरिरहेका छन् भनेर भनेको मात्र होइन, उनीहरूले वास्तवमा के गरिरहेका छन् भन्ने पनि देखाउँछ।

यदि शब्द र व्यवहार अलग हुन्छन् भने प्रमाण मापदण्डले त्यो अलगावलाई प्रश्न गर्नुपर्छ।

यदि दाबीले एउटा कुरा भन्छ तर व्यवहारले बारम्बार अर्को देखाउँछ भने व्यवहार जाँचिनुपर्छ।

चुनौतीपछि प्रमाण

प्रमाण मापदण्डले सूचनालाई चुनौती दिएपछि के हुन्छ भन्ने पनि जाँच गर्नुपर्छ।

प्रमाण माग्नुअघिसम्म धेरै दाबीहरू बलिया देखिन्छन्।

उत्तर माग्नुअघिसम्म धेरै प्रणालीहरू सत्यनिष्ठ देखिन्छन्।

तिनका दाबी जाँच्नुअघिसम्म धेरै पदवीहरू विश्वसनीय देखिन्छन्।

विरोधाभास देखाउनुअघिसम्म धेरै आख्यानहरू स्थिर देखिन्छन्।

चुनौतीले प्रमाणको मापदण्ड उजागर गर्छ।

प्रमाणले प्रश्नलाई स्वागत गर्छ, किनभने प्रश्नले सत्यलाई बलियो बनाउँछ र के कमजोर, छुटेको, बाझिएको वा असमर्थ छ भन्ने उजागर गर्छ।

असमर्थित सूचना प्रायः प्रश्नको प्रतिरोध गर्छ, किनभने ठीकसँग समर्थन गर्न नसकिने कुरालाई प्रश्नले खतरा पुर्याउँछ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

प्रमाण माग्दा के हुन्छ?

के प्रमाण दिइन्छ?

के प्रश्नको उत्तर दिइन्छ?

के विषय सच्याइन्छ?

के विरोधाभासलाई सम्बोधन गरिन्छ?

के प्रमाण बेवास्ता गरिन्छ?

के प्रश्न गर्ने व्यक्तिमाथि आक्रमण गरिन्छ?

के मौनता प्रयोग गरिन्छ?

के प्रमाणको सट्टा अधिकार प्रयोग गरिन्छ?
के सत्यको सट्टा प्रक्रिया प्रयोग गरिन्छ?
के मानिसहरूले प्रश्न गर्न छोड्नुजेल विषय ढिलाइ गरिन्छ?
के प्रमाण जाँचुको सट्टा प्रणालीलाई जोगाइन्छ?
चुनौतीपछि के हुन्छ भन्ने महत्त्वपूर्ण हुन्छ, किनभने प्रतिक्रिया स्वयं प्रमाण बन्छ।
उत्तर दिनु प्रमाण बन्न सक्छ।
सच्याउनु प्रमाण बन्न सक्छ।
उत्तर दिन अस्वीकार गर्नु प्रमाण बन्न सक्छ।
टार्नु प्रमाण बन्न सक्छ।
मौनता प्रमाण बन्न सक्छ।
विरोधाभास प्रमाण बन्न सक्छ।
संरक्षण प्रमाण बन्न सक्छ।
बारम्बार उत्तर नदिनु प्रमाण बन्न सक्छ।
प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई मूल दाबी मात्र होइन, दाबीलाई प्रश्न गर्दा त्यसपछि देखिने व्यवहार पनि जाँच्न सिकाउँछ।

प्रमाण, समयरेखा र प्रतिक्रिया

प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई समयरेखा र प्रतिक्रियामार्फत प्रमाण पछ्याउन पनि आवश्यक बनाउँछ।

प्रमाणलाई यो कहिले देखाइयो, कहाँबाट आयो, कसले देख्यो, कसले प्राप्त गर्यो, कसले चुनौती दिन सक्थ्यो र त्यसपछि के भयो भन्नेबाट छुट्याउनु हुँदैन।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो कहिले देखाइएको थियो?

यो कहाँ देखाइएको थियो?

यसलाई कसले उत्पादन गर्यो?

यसलाई कसले प्राप्त गर्यो?

यसलाई कसले देख्यो?

कसलाई चुनौती दिइयो?

कससँग उत्तर दिने अवसर थियो?

कससँग सच्याउने अवसर थियो?

कससँग खण्डन गर्ने अवसर थियो?

को मौन रह्यो?

त्यसपछि के भयो?

कस्तो व्यवहार पछ्यायो?

कुन ढाँचा जारी रह्यो?

यो महत्त्वपूर्ण छ, किनभने प्रमाणलाई त्यसको समयरेखाबाट अलग गर्दा कमजोर बनाउन सकिन्छ।

कसले देख्यो, कसले प्राप्त गर्यो, कससँग उत्तर दिने मौका थियो र त्यसपछि के भयो भन्ने मानिसहरूले बेवास्ता गर्दा पनि प्रमाण कमजोर हुन सक्छ।

वास्तविक समयको प्रमाण महत्त्वपूर्ण हुन्छ, किनभने यसले त्यतिबेला के राखियो, देखाइयो, अभिलेख गरियो, चुनौती दिइयो वा दृश्य बनाइयो भन्ने देखाउँछ।

ढिलो आएका व्याख्यालाई वास्तविक समयमा देखाइएको कुरासँग तुलना गरेर प्रश्न गर्नुपर्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के पछिल्लो व्याख्या वास्तविक समयको प्रमाणसँग मेल खान्छ?

के पछिल्लो कथनले देखाइएको कुरालाई पुनर्लेखन गर्छ?

के पछिल्लो अभिलेखले चुनौती दिइएको कुरा टार्छ?

के पछिल्लो व्याख्याले सन्दर्भ हटाउँछ?

के समयरेखाले दाबीलाई समर्थन गर्छ?

दृश्य भएपछि आएको व्यवहारले दाबीलाई समर्थन गर्छ वा विरोध?

वास्तविक प्रमाण मापदण्डले कुनै कुरा अस्तित्वमा छ कि छैन मात्र सोध्दैन।

यसले त्यो ठूलो अभिलेखभित्र कसरी अस्तित्वमा छ भनेर सोध्छ।

क्रममा राख्दा प्रमाणले के देखाउँछ भनेर सोध्छ।

समयरेखाले दाबीलाई समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

दृश्य भएपछि आएको व्यवहारले दाबीलाई समर्थन गर्छ कि विरोध गर्छ भनेर सोध्छ।

यसरी मानिसहरू केवल सूचना सङ्कलन गर्नुको सट्टा प्रमाणबाट सिक्न थाल्छन्।

देखएको, लुकाइएको, छुटेको र बाझिएको

प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई देखाइएको कुरालाई नदेखाइएको कुरासँग तुलना गर्न सिकाउनुपर्छ।

मानिसहरू प्रायः आफ्ना अगाडि राखिएको प्रमाणबाट निर्देशित हुन्छन्।

तर के छुटेको छ भन्ने उत्तिकै महत्त्वपूर्ण हुन सक्छ।

के लुकाइएको छ भन्ने उत्तिकै महत्त्वपूर्ण हुन सक्छ।

के बाझिएको छ भन्ने उत्तिकै महत्त्वपूर्ण हुन सक्छ।

के प्रश्नबाट जोगाइएको छ भन्ने उत्तिकै महत्त्वपूर्ण हुन सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के देखाइएको छ?

के देखाइएको छैन?

के छुटेको छ?

के लुकाइएको छ?

के असमर्थित छ?

के बाझिएको छ?

के जोगाइएको छ?

के टारिएको छ?

के हटाइएको छ?

के उत्तर दिइएको छैन?

यो महत्त्वपूर्ण छ, किनभने मानिसहरू छनोट गरिएको प्रमाणबाट निर्देशित हुन सक्छन्।

तस्वीरको एउटा भाग देखाएर बाँकी लुकाउन सकिन्छ।
व्यवहारले विरोध गर्ने अवस्थामा पनि उनीहरूलाई एउटा कथन देखाउन सकिन्छ।
समयरेखा बेवास्ता गर्दा पनि उनीहरूलाई एउटा अभिलेख देखाउन सकिन्छ।
प्रमाण छुटेको अवस्थामा पनि उनीहरूलाई अधिकार देखाउन सकिन्छ।
समर्थन नभएको अवस्थामा पनि उनीहरूलाई आत्मविश्वास देखाउन सकिन्छ।
प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई छनोट गरिएको प्रस्तुतीकरणभन्दा पर देख्न सहयोग गर्छ।
यसले देखाइएको कुरालाई के छुटेको, लुकाइएको, बाझिएको, टारिएको वा जोगाइएको छ भन्नेसँग तुलना गर्न सहयोग गर्छ।

प्रमाणको प्रस्तुतीकरण, डर र आज्ञापालन

प्रमाण मापदण्डले प्रमाण कसरी प्रस्तुत गरिन्छ भन्ने पनि प्रश्न गर्नुपर्छ।
प्रमाण प्रस्तुत गर्ने संयन्त्र जति शक्तिशाली हुन्छ, स्वयं प्रमाणलाई प्रश्न गर्नु उति महत्त्वपूर्ण हुन्छ।
मानिसहरूलाई डर देखाएर त्यही डरको परिवेशलाई प्रमाणका रूपमा लिन प्रेरित गर्न सकिन्छ।
डरले तात्कालिकता सर्जना गर्न सक्छ।
डरले आज्ञापालन सिर्जना गर्न सक्छ।
डरले प्रश्न रोक्न सक्छ।
डरले मानिसहरूलाई कमजोर, अपूर्ण, छनोट गरिएको वा असमर्थित प्रमाण ठीकसँग जाँच्नुअघि स्वीकार गराउन सक्छ।
डरले मानिसहरूलाई प्रमाणले दाबीलाई समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर नसोधीकन पदवी, प्रणाली, तलब पाउने भूमिका, आधिकारिक कथन, दोहोरिएका चेतावनी र सार्वजनिक दबाब पछ्याउन लगाउन सक्छ।

तर डर प्रमाण होइन।

तात्कालिकता प्रमाण होइन।

आधिकारिक दबाव प्रमाण होइन।

दोहोरिएका चेतावनी प्रमाण होइनन्।

तलब पाएर गरिएको पालना प्रमाण होइन।

सामूहिक पुनरावृत्ति प्रमाण होइन।

प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई प्रमाण देखाउँदैछ कि प्रमाणबिना स्वीकार गराउन बनाइएको डर देखाउँदैछ भनेर सोध्नुपर्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

कुन प्रमाण देखाउँदैछ?

यो कसरी प्रस्तुत गरिँदैछ?

यससँग कुन डर जोडिएको छ?

कस्तो प्रतिक्रिया सिर्जना गरिँदैछ?

कुन प्रमाण छुटेको छ?

कुन प्रमाण बाझिएको छ?

कुन प्रमाणलाई प्रश्नबाट जोगाउँदैछ?

के मानिसहरूलाई बुझ्न सहयोग गरिँदैछ?

वा मानिसहरूलाई पालना गर्न धकेलिँदैछ?

यो भावनात्मक प्रभाव, आख्यान र वास्तविकता, र मनोवैज्ञानिक प्रभावसँग दोहोरिन्छ, तर यो यहाँ पनि पर्छ, किनभने प्रमाण मापदण्डले डरलाई प्रमाणको विकल्पका रूपमा प्रयोग गरिँदैछ कि भनेर प्रश्न गर्नुपर्छ।

प्रति-आख्यान र प्रमाण मापदण्ड

प्रमाण मापदण्डले प्रति-आख्यानलाई पनि प्रश्न गर्नुपर्छ।

मानिसहरूले एउटा झूटा आख्यान देख्न, त्यसलाई अस्वीकार गर्न र त्यसपछि पहिलोको विरोध जस्तो देखिएकै कारण प्रति-आख्यान स्वीकार गर्न सक्छन्।

तर विरोध हुनु प्रमाण होइन।

प्रति-आख्यान पनि सिर्जना गर्न सकिन्छ।

प्रति-आख्यानलाई पनि वित्त दिन सकिन्छ।

प्रति-आख्यानलाई पनि पहुँच दिन सकिन्छ।

प्रति-आख्यानलाई पनि नियन्त्रण गर्न सकिन्छ।

प्रति-आख्यानले पनि मानिसहरूलाई प्रमाणबिना विश्वास गर्न लैजान सक्छ।

मानिसहरू एउटा निर्मित कथाबाट निस्केर तुरुन्तै अर्को निर्मित कथामा प्रवेश गर्न सक्छन्।

त्यसैले प्रमाण मापदण्डले आख्यान र प्रति-आख्यान दुवैलाई प्रश्न गर्नुपर्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

कुन प्रमाणले प्रति-आख्यानलाई समर्थन गर्छ?

यो कहाँबाट आयो?

यसलाई पहुँच कसले दियो?

यसलाई विश्वास गरिँदा कसलाई लाभ हुन्छ?

के यसले मानिसहरूलाई प्रमाण जाँच्न सहयोग गर्छ?

वा यसले मानिसहरूलाई एउटा विश्वासबाट अर्को विश्वासमा मात्र सार्छ?

के यसले स्रोत र उत्पत्तिलाई प्रश्न गर्छ?

के यसले प्रमाण मापदण्डलाई प्रश्न गर्छ?

के यसले प्रोत्साहन र लाभलाई प्रश्न गर्छ?

के यसले सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्छ?

प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई एउटा असमर्थित विश्वासको ठाउँमा अर्को असमर्थित विश्वास राख्न दिनु हुँदैन।

मार्ग एउटा आख्यानबाट अर्को आख्यानतर्फ होइन।

मार्ग असमर्थित विश्वासबाट प्रमाण-आधारित प्रश्न, देखाइ, बुझाइ, सिकाइ र स्वतन्त्र सोचतर्फ हो।

AI, निर्माण गरिएको प्रमाण र स्रोत इतिहास

प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई सिर्जना, परिवर्तन, सारांश, छनोट, पुनःफ्रेम वा निर्माण गर्न सकिने प्रमाणलाई प्रश्न गर्न पनि तयार गर्नुपर्छ।

निर्मित प्रमाण जति विश्वसनीय देखिन थाल्छ, स्रोत र उत्पत्ति उति महत्त्वपूर्ण बन्छ।

AI ले झूटा प्रमाणलाई वास्तविक जस्तो देखाउन सक्छ।

AI ले झूटा कथालाई समर्थित जस्तो देखाउन सक्छ।

AI ले झूटा तस्बिर, आवाज, कागजात, सारांश र व्याख्यालाई विश्वसनीय जस्तो देखाउन सक्छ।

AI लाई प्रमाण लुकाउन, पुनःफ्रेम गर्न, सारांश गर्न, छनोट गर्न वा विकृत गर्न पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ।

त्यसैले AI द्वारा सिर्जना वा प्रस्तुत गरिएको सूचनालाई जाँचबिना प्रमाणका रूपमा लिनु हुँदैन।

यो सीधै स्रोत र उत्पत्तितर्फ फर्कन्छ।

स्रोत र उत्पत्तिले सोध्छ:

यो प्रमाण कहाँबाट आयो?

यो पहिलो पटक कहिले अस्तित्वमा आयो?

यसलाई कसले उत्पादन गर्यो?

यसको इतिहास के हो?

के यसलाई सिर्जना, परिवर्तन वा निर्माण गर्ने उपकरणहरू अस्तित्वमा आउनुअघि नै यो दृश्य थियो?

त्यसपछि प्रमाण मापदण्डले सोध्छ:

के त्यो इतिहास जाँचन सकिन्छ?

के समयरेखाले यसलाई समर्थन गर्छ?

के मूल स्रोत जाँचन सकिन्छ?

के प्रमाणलाई सिर्जना, परिवर्तन, सारांश वा पुनःफ्रेम गरिएको सामग्रीबाट छुट्याउन सकिन्छ?

AI हेरफेरअधिको स्पष्ट इतिहास भएको प्रमाण र प्रमाण सिर्जना, परिवर्तन वा निर्माण गर्ने उपकरणहरू अस्तित्वमा आएपछि मात्र देखापरेको प्रमाण एउटै होइन।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो प्रमाण के कुराले सिर्जना गर्यो?

के यो सिर्जना गरिएको थियो?

के यो परिवर्तन गरिएको थियो?

के यसको सारांश गरिएको थियो?

के यसलाई छनोट गरिएको थियो?

के यसलाई सन्दर्भबाट हटाइएको थियो?

के मूल सामग्री जाँचन सकिन्छ?

के स्रोत जाँचन सकिन्छ?

के समयरेखा जाँचन सकिन्छ?

के व्यवहारले यसलाई समर्थन गर्छ?

के व्यापक प्रमाण अभिलेखले यसलाई समर्थन गर्छ?

प्रमाण मापदण्डले मानिसहरूलाई आफूले प्रमाण देखिरहेका छन् कि प्रमाण जस्तो देखिने निर्माण गरिएको प्रस्तुतीकरण देखिरहेका छन् भनेर प्रश्न गर्न सहयोग गर्नुपर्छ।

प्रमाण मापदण्ड र मानव उन्नति

प्रमाण मापदण्ड व्यक्तिगत दाबीहरू प्रमाणित वा खण्डन गर्ने विषय मात्र होइन।

यो मानव उन्नतितर्फको छुटेको मार्गको अङ्ग हो।

प्रमाण मापदण्ड प्रमाणलाई प्रश्न गर्ने विषय मात्र होइन।

यो मानवतालाई प्रस्तुतीकरणलाई सत्यसँग भ्रमित गर्नबाट रोक्ने विषय हो।

प्रस्तुतीकरणलाई सत्य, डरलाई प्रमाण, अधिकारलाई सत्य, दोहोरिएका कथालाई प्रमाण ठान्दा र असमर्थित सूचना भावी पुस्ताले उत्तराधिकारमा लिँदा मानवता अधि बढ्न सक्दैन।

प्रमाण मापदण्ड यो मार्गलाई दोहोरिनबाट रोक्न अस्तित्वमा छ।
 यसले बुझाइतर्फ जाने मार्गको रक्षा गर्न सहयोग गर्छ।
 यसले मानिसहरूलाई स्वीकार गर्नुअघि गति कम गर्न सिकाउँछ।
 यसले मानिसहरूलाई देखाइएको कुरा जाँचन सिकाउँछ।
 यसले मानिसहरूलाई के छुटेको छ भन्ने ध्यान दिन सिकाउँछ।
 यसले मानिसहरूलाई शब्द र व्यवहार तुलना गर्न सिकाउँछ।
 यसले मानिसहरूलाई समयसँगै प्रमाण पछ्याउन सिकाउँछ।
 यसले मानिसहरूलाई चुनौतीपछिको प्रतिक्रियालाई प्रश्न गर्न सिकाउँछ।
 यसले मानिसहरूलाई डरमा आधारित प्रस्तुतीकरण प्रश्न गर्न सिकाउँछ।
 यसले मानिसहरूलाई प्रति-आख्यान प्रश्न गर्न सिकाउँछ।
 यसले मानिसहरूलाई निर्माण वा परिवर्तन गरिएको प्रमाण प्रश्न गर्न सिकाउँछ।
 यसले मानिसहरूलाई सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्न सिकाउँछ।
 यसरी प्रमाण मापदण्ड स्रोत र उत्पत्तिबाट अघि बढ्छ।
 स्रोत र उत्पत्तिले मानिसहरूलाई सूचना, प्रणाली, कथा, पदवी, व्यवहार र
 दोहोरिएका ढाँचाहरू कहाँबाट आए भनेर प्रश्न गर्न सहयोग गर्छ।
 त्यसपछि प्रमाण मापदण्डले दाबी, देखाइ, पुनरावृत्ति, संरक्षण, चुनौती, लुकाइ वा
 विरोध गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर परीक्षण गर्न सहयोग
 गर्छ।
 यसरी मानिसहरू विश्वासबाट जाँचतर्फ सर्छन्।
 यसरी मानिसहरू जाँचबाट देखाइतर्फ सर्छन्।
 यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सँछन्।

यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सँछन्।

यसरी मानिसहरू असमर्थित सूचनाका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिक्ने व्यक्ति बन्नतर्फ सँछन्।

प्रमाण मापदण्ड महत्त्वपूर्ण छ, किनभने उद्देश्य केवल प्रमाणलाई प्रश्न गर्नु होइन।

उद्देश्य स्वयं विश्व परिवेशमा देखाइएको प्रमाणबाट सिक्ने मानवताको क्षमता सुधार गर्नु हो।

प्रमाण मापदण्डबिना, मानिसहरूले असमर्थित सूचना उत्तराधिकारमा लिएर त्यसलाई सत्यका रूपमा दोहोर्याउन सक्छन्।

प्रमाण मापदण्डसहित, मानिसहरूले के समर्थित छ, के छुटेको छ, के बाझिएको छ, के जोगाइएको छ, के निर्माण गरिएको छ, के डरमा आधारित छ र केलाई थप प्रश्न गर्नुपर्छ भन्ने देख्न सुरु गर्न सक्छन्।

त्यसैले प्रमाण मापदण्ड मानव उन्नतितर्फको छुटेको मार्गभिन्न पर्छ।

खण्ड 3 - प्रोत्साहन र लाभ

प्रोत्साहन र लाभ वास्तवमा के हो

खण्ड 1 ले मानिसहरू केवल विश्व परिवेशका उत्पादन बन्नुको सट्टा त्यसबाट सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 2 ले दाबी, पुनरावृत्ति, संरक्षण, प्रस्तुतीकरण वा लागू गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर मानिसहरूले जाँच्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

अब खण्ड 3 प्रोत्साहन र लाभतर्फ जान्छ।

प्रोत्साहन र लाभ अस्तित्वमा छ, किनभने कुन व्यवहार पुरस्कृत वा जोगाइएको छ, कुनमा मानिसहरू निर्भर छन् र कुन गुम्ने डर मान्छन् भन्ने नबुझेसम्म मानिसहरूले मानवीय व्यवहार ठीकसँग बुझ्न सक्दैनन्।

मानिसहरूलाई प्रायः कार्य हेर्न सिकाइन्छ।

ती कार्यलाई के कुराले चलाइरहेको छ भन्ने प्रश्न गर्न सिकाइँदैन।

मानिसहरूलाई प्रायः परिणाम हेर्न सिकाइन्छ।

ती परिणाम उत्पादन गर्ने प्रोत्साहनलाई प्रश्न गर्न सिकाइँदैन।

मानिसहरूलाई प्रणालीमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

ती प्रणालीहरू जारी रहँदा तिनले के पाउँछन् भन्ने प्रश्न गर्न सिकाइँदैन।

मानिसहरूलाई प्रायः व्यक्तिको न्याय गर्न सिकाइन्छ।

व्यक्तिलाई आकार दिने संयन्त्रलाई प्रश्न गर्न सिकाइँदैन।

प्रोत्साहन र लाभले मानिसहरूलाई सोध्न सिकाउँछः

कसले पाउँछ?

कसलाई लाभ हुन्छ?

यसमा को निर्भर छ?

यसलाई कसले जोगाउँछ?

यसलाई गुमाउन को डराउँछ?

यसका लागि कसलाई पुरस्कृत गरिन्छ?

यसका लागि कसलाई पैसा दिइन्छ?

यसलाई जारी रहन कसले योगदान दिइरहेको छ?

मानिसहरू विश्व परिवेशभित्र मात्र बस्दैनन्।

प्रोत्साहनले आकार दिएको व्यवहारमार्फत उनीहरू त्यसलाई पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्छन्।

मानवता उही संसार दोहोर्याउने सबैभन्दा ठूला कारणहरूमध्ये यो एउटा हो।

मानिसहरूले आफूहरू खराब भएकाले उही संसार बारम्बार सिर्जना गर्दैनन्।

उनीहरूले उही संसार बारम्बार सिर्जना गर्छन्, किनभने प्रोत्साहनहरूले त्यसलाई पुनःसिर्जना गरेकोमा उनीहरूलाई बारम्बार पुरस्कृत गर्छन्।

मानवताले आफू के कुरामा योगदान दिइरहेको छ भन्ने पूर्ण रूपमा नबुझीकन प्रायः उही संसार पुनःसिर्जना गर्छ।

दोहोरिएका विश्व समस्याहरू जारी रहने सबैभन्दा ठूला कारणहरूमध्ये यो एउटा हो।

पैसा, निर्भरता र विश्व परिवेश

पैसा मानवीय व्यवहारलाई आकार दिने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रहरूमध्ये एक हो।

पैसाले निर्भरता सिर्जना गर्न सक्छ।

निर्भरताले पालना सिर्जना गर्न सक्छ।

पालनाले मौनता सिर्जना गर्न सक्छ।

मौनताले प्रणालीलाई जोगाउन सक्छ।

मानिसहरू प्रणालीमा निर्भर हुने भएकाले प्रणाली जारी रहन सक्छ।

मानिसहरूलाई प्रायः पैसालाई भुक्तानीका रूपमा मात्र सोच्न सिकाइन्छ।

तर पैसाले व्यवहारलाई पनि आकार दिन्छ।

पैसाले मानिसहरूले के भन्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले के भन्दैनन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले के दोहोर्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले के जोगाउँछन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले के प्रश्न गर्न टार्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले के लागू गर्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले के जारी रहन दिन्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले के सामान्य बनाउँछन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

कसलाई पैसा दिइँदैछ?

उनीहरूलाई कसले पैसा दिन्छ?

उनीहरूलाई के गर्न पैसा दिइन्छ?
उनीहरूलाई के प्रश्न नगर्न पैसा दिइन्छ?
उनीहरूलाई के दोहोर्‍याउन पैसा दिइन्छ?
उनीहरूलाई के लागू गर्न पैसा दिइन्छ?
उनीहरूलाई के जोगाउन पैसा दिइन्छ?
उनीहरूले चुनौती दिए के हुन्छ?
उनीहरूले उजागर गरे के हुन्छ?
पैसाले हरेक विचार नियन्त्रण गर्न आवश्यक छैन।
निर्भरता मात्र पर्याप्त हुन सक्छ।
मानिसहरू आफूले पूर्ण रूपमा महसुस नगरी नै प्रोत्साहनका उत्पादन बन्न सक्छन्।

मानसिले पाउने पुरस्कार, अपनत्व र घुलमलि हुनु

मानिसहरू पैसाबाट मात्र प्रभावित हुँदैनन्।
मानिसहरू यसबाट पनि प्रभावित हुन सक्छन्:
स्वीकार्यता।
लोकप्रियता।
मान्यता।
ध्यान।
हैसियत।
स्वीकृति।
अपनत्व।

आराम।

सुरक्षा।

आलोचना टार्नु।

अस्वीकार टार्नु।

बहिष्कार टार्नु।

मानिसहरूले प्रायः सोध्दैनन्:

“के यो सत्य हो?”

बरु उनीहरूले सोध्न सक्छन्:

“अरु मानिसहरूले के गरिरहेका छन्?”

“के मानिसहरूले मलाई स्वीकार गर्नेछन्?”

“मैले असहमति जनाएँ भने पनि म अझै समूहको हिस्सा रहनेछु?”

एकलै उभिनुपर्ने डर बुझ्ने चाहनाभन्दा बलियो बन्न सक्छ।

मानिसहरूले स्वीकृति पाउन, बहिष्कार टार्नु, अपनत्व कायम राख्न र आफू निर्भर ठानेका परविशमा घुलमलि हुन व्यवहार बदल्न सक्छन्।

मानिसहरूले बस्तिारै अपनत्वलाई बुझाइभन्दा बढी महत्त्वपूर्ण बन्न पनि सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म सत्य पछ्याइरहेको छु?

वा मानिसहरूलाई पछ्याइरहेको छु?

के म स्वतन्त्र रूपमा सोचिरहेको छु?

वा म घुलमिल हुन खोजिरहेको छु?

मानिसहरूले स्वतन्त्र रूपमा सोचन छोड्दा कसलाई लाभ हुन्छ?

कस्ता व्यवहार नक्कल गरिँदैछन्?

कस्ता व्यवहार सामान्य बनाईँदैछन्?

मानिसहरूले मानिसहरूलाई नक्कल गर्छन्

मानिसहरूले प्रायः व्यवहार अन्य मानिसहरूबाट उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

मानिसहरूले नक्कल गर्छन्:

भाषा।

धारणा।

प्रचलन।

जीवनशैली।

देखावट।

दृष्टिकोण।

बानी।

सामाजिक व्यवहार।

अनलाइन व्यवहार।

उनीहरूले स्वतन्त्र रूपमा बुझेकाले आवश्यक रूपमा होइन, तर ती सामान्य, लोकप्रिय, सफल वा स्वीकार्य देखिएकाले।

पर्याप्त मानिसहरूले गरिरहेका छन् भन्ने कारणले मात्र दोहोरिएको व्यवहार सामान्य बन्न सक्छ।

घुलमिल हुनु सामान्य बन्न सक्छ।

सामान्यीकरण पुनरावृत्ति बन्न सकछ।

पुनरावृत्ति उत्तराधिकारमा लिइएको व्यवहार बन्न सकछ।

उत्तराधिकारमा लिइएको व्यवहार स्वीकार गरिएको वास्तविकता बन्न सकछ।

व्यवहार जति लामो समय दोहोरिन्छ, त्यसपछाडिको संयन्त्र उति अदृश्य बन्न सकछ।

पुनरावृत्ति स्वयंले सत्यको स्वरूप सिर्जना गर्न सक्ने भएकाले मानिसहरूले प्रश्न गर्न छोड्न सकछन्।

सतही परिवेश

आधुनिक परिवेशहरूले मानिसहरूलाई बुझाइभन्दा देखावटलाई प्राथमिकता दिन प्रेरित गर्न सकछन्।

मानिसहरू यी कुरामा व्यस्त हुन सकछन्:

उनीहरू कस्ता देखिन्छन्।

अनलाइन उनीहरू कस्ता देखिन्छन्।

उनीहरू कति सफल देखिन्छन्।

उनीहरू कति खुसी देखिन्छन्।

उनीहरू कति लोकप्रिय देखिन्छन्।

अरूले उनीहरूबारे के सोच्छन्।

मानिसहरूले वास्तविकता लुकाउँदै आफ्नो आदर्शीकृत संस्करण प्रस्तुत गर्न सकछन्।

नक्कली मुस्कानले वास्तविक कल्याणलाई प्रतिस्थापन गर्न सकछ।

प्रदर्शित सफलताले सत्यलाई प्रतिस्थापन गर्न सकछ।

अनलाइन पहचानले प्रमाणिकतालाई प्रतस्थापन गर्न सक्छ।
छवि बुझाइभन्दा बढी महत्त्वपूर्ण बन्न सक्छ।
मानिसहरू एकलो महसुस गरिरहँदा पनि जोडिएका देखिन सक्छन्।
मानिसहरू दुःखी महसुस गरिरहँदा पनि खुसी देखिन सक्छन्।
मानिसहरू निजी रूपमा संघर्ष गरिरहँदा पनि सफल देखिन सक्छन्।
जब देखावट सत्यभन्दा बढी महत्त्वपूर्ण बन्छ, सतही परिवेशहरू विकास हुन सक्छन्।

लोकप्रियता, हैसियत र तुलना

मानिसहरूले आफूलाई अरूसँग नाप्न सक्छन्।
अझ बढी पैसा।
अझ बढी सम्पत्ति।
अझ बढी अनुयायी।
अझ बढी हैसियत।
अझ बढी ध्यान।
अझ बढी मान्यता।
यसले बुझाइबिना तुलना गर्ने अन्तहीन चक्र सिर्जना गर्न सक्छ।
लोकप्रियता प्रमाण होइन।
ध्यान प्रमाण होइन।
अनुयायी प्रमाण होइनन्।
हैसियत प्रमाण होइन।

धेरै देखिनु मात्रले कुनै कुरा स्वतः सत्य हुँदैन।

मानिसहरूले दृश्यतालाई सत्य, लोकप्रियतालाई सहीपन र प्रभावलाई विश्वसनीयता ठान्न सक्छन्।

डर, मौनता र अपनत्व

मानिसहरूले प्रश्न टार्न सक्छन्, कनिभने प्रश्नले अपनत्वलाई खतरा पुर्याउन सक्छ।

मानिसहरू डराउन सक्छन्:

आलोचनाबाट।

उपहासबाट।

अस्वीकारबाट।

बहिष्कारबाट।

लज्जाबाट।

एक्लोपनबाट।

अवसर गुमाउनबाट।

एकलै उभिनबाट।

डरले मौनतालाई प्रोत्साहित गर्न सक्छ।

मौनताले पुनरावृत्तिलाई जोगाउन सक्छ।

पुनरावृत्ति सामान्य बन्न सक्छ।

सामान्य बनेको व्यवहार भावी पुस्ताले उत्तराधिकारमा लिन सक्छ।

मानिसहरूले आफूले के कुरामा योगदान दिइरहेका छन् भन्ने पूर्ण रूपमा नबुझीकन यो चक्र जारी रहन सक्छ।

मानिसहरूले प्रोत्साहन सत्यभन्दा बलियो बन्न सक्छ भन्ने पनि बुझ्नुपर्छ।

मानिसहरूले कुनै कुरा प्रश्न गर्नुपर्छ भन्ने थाहा पाएर पनि व्यवहारलाई प्रोत्साहनले जोगाइरहेको कारण त्यसलाई जारी राख्न सक्छन्।

शिक्षा, शिक्षक र संसारलाई दोहोर्याउनु

शिक्षा प्रोत्साहन र लाभको सबैभन्दा स्पष्ट उदाहरणहरूमध्ये एक हो।

शिक्षकहरू प्रायः आफूले शिक्षा पाएको उही शिक्षा प्रणालीका उत्पादन हुन्छन्।

उनीहरू त्यसभित्र शिक्षित भएका थिए।

उनीहरू त्यसभित्र प्रशिक्षित भएका थिए।

उनीहरू त्यसभित्र तलब पाउँछन्।

उनीहरूको मूल्याङ्कन त्यसभित्र हुन्छ।

उनीहरूलाई त्यसभित्र भूमिकामा राखिन्छ।

उनीहरूबाट त्यसभित्र सिकाउने अपेक्षा गरिन्छ।

उनीहरूबाट त्यसभित्र सूचना पुर्याउने अपेक्षा गरिन्छ।

उनीहरूबाट त्यसभित्र सूचना मूल्याङ्कन गर्ने अपेक्षा गरिन्छ।

तर उनीहरूलाई बालबालिकालाई स्वयं विश्व परिवेशलाई प्रश्न गर्ने संरचित प्रमाण-आधारित मार्ग सिकाउन सिकाइँदैन।

यो शिक्षकमाथि आक्रमण गर्ने विषय होइन।

यो प्रणाली बुझ्ने विषय हो।

शिक्षकहरू त्यही प्रोत्साहन-चालित परिवेशभित्र काम गरिरहेका कारण उही संसार दोहोर्याउन योगदान गर्ने व्यक्ति बन्न सक्छन्।

शिक्षाले त्यसो गर्ने नियत नराखे पनि उही संसार बारम्बार पुनःसिर्जना गर्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

शिक्षाले के पुरस्कृत गरिरहेको छ?

शिक्षाले के दोहोर्याइरहेको छ?

शिक्षाले के जोगाइरहेको छ?

शिक्षाले के टारिरहेको छ?

शिक्षाले के सिकाउन असफल भइरहेको छ?

शिक्षा परिवर्तन भयो भने के हुन्छ?

बालबालिकाले स्वयं विश्व परिवेशलाई प्रश्न गर्न सिके भने के हुन्छ?

प्रोत्साहन र लाभ किन महत्त्वपूर्ण छ

मानवता उही संसार किन दोहोर्याउँछ भन्ने कुरा, त्यस पुनरावृत्तिलाई के कुराले पुरस्कृत गरिरहेको छ भन्ने नबुझेसम्म मानिसहरूले ठीकसँग बुझ्न सक्दैनन्।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले सोध्छः

कसलाई लाभ हुन्छ?

को निर्भर छ?

कसले जोगाउँछ?

कसले गुमाउँछ?

यो प्रोत्साहनले कस्तो व्यवहार सिर्जना गर्छ?

यो व्यवहारले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्छ?

यसरी मानिसहरूले विश्व परिवेशमुनि काम गरिरहेका संयन्त्रहरू देख्न थाल्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्वासबाट जाँचतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू जाँचबाट देखाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सर्छन्।

मानिसहरू आफूले के कुरामा योगदान दिइरहेका छन् भन्ने नबुझीकन आफूभन्दा अधिका मानिसहरूले गरेकै कुरा गरिरहँदा मानवता अधि बढ्न सक्दैन।

यसरी मानिसहरू प्रोत्साहन-चालित प्रणालीका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिकने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्छन्।

प्रोत्साहन र लाभ

समयसँगै प्रोत्साहन

यस खण्डको पहिलो भागले मानिसहरू विश्व परिवेशभित्र मात्र बस्दैनन् भन्ने व्याख्या गर्यो।

प्रोत्साहनले आकार दिएको व्यवहारमार्फत उनीहरू त्यसलाई पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्छन्।

अब यो भाग प्रोत्साहन समयसँगै कसरी जारी रहन्छ भन्नेतर्फ जान्छ।

मानिसहरूले सधैं आफ्ना प्रोत्साहन तुरुन्तै प्रकट गर्दैनन्।

समयसँगैको व्यवहारले प्रायः तिनलाई उजागर गर्छ।

कुनै व्यक्तिले एउटा कुरा भन्न सक्छ तर बारम्बार अर्को किसिमले व्यवहार गर्न सक्छ।

कुनै प्रणालीले आफू एउटा उद्देश्यका लागि अस्तित्वमा रहेको भन्न सक्छ तर बारम्बार अर्को कुरा जोगाउन सक्छ।

कुनै संस्थाले तटस्थता दाबी गर्न सक्छ तर बारम्बार उही परिणाम उत्पादन गर्न सक्छ।

कुनै भूमिकाले कर्तव्य दाबी गर्न सक्छ तर बारम्बार पालना उत्पादन गर्न सक्छ।

तलब पाउने पदले सत्य दाबी गर्न सक्छ तर बारम्बार आफू निर्भर रहेको प्रणालीलाई जोगाउन सक्छ।

समयसँगैको प्रोत्साहनले मानिसहरूलाई एउटा क्षणले लुकाउन सक्ने ढाँचाहरू देख्न सहयोग गर्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

समयसँगै कुन व्यवहार दोहोरिएको छ?

कुन परिणामहरू दोहोरिएका छन्?
 कुन प्रोत्साहनहरू जोगाइएका छन्?
 कुन प्रोत्साहनहरू लुकाइएका छन्?
 बारम्बार कसलाई लाभ हुन्छ?
 बारम्बार कसले नोक्सानी टार्छ?
 बारम्बार कसले पैसा पाउँछ?
 बारम्बार कसले हैसियत पाउँछ?
 बारम्बार कसले आफ्नो पद कायम राख्छ?
 बारम्बार कसले जवाफदेहिता टार्छ?
 बारम्बार कसले उही परिवेश जारी रहन योगदान दिन्छ?
 समयसँगैका ढाँचाहरूले कथन मात्रले व्याख्या गर्न नसक्ने प्रोत्साहन उजागर गर्न सक्छन्।
 यो सीधै प्रमाण मापदण्डसँग जोडिन्छ।
 प्रमाण मापदण्डले व्यवहारले दाबीलाई समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।
 प्रोत्साहन र लाभले त्यो व्यवहारलाई कुन प्रोत्साहनले आकार दिइरहेको छ भनेर सोध्छ।

उत्तराधिकारमा लिइएका भूमिका र दोहोरिएको योगदान

प्रोत्साहनहरू भूमिकामार्फत उत्तराधिकारमा लिन सकिन्छ।
 कुनै व्यक्ति अर्को व्यक्ति निस्केपछि, अवकाश पाएपछि, मरेपछि वा प्रतिस्थापित भएपछि भूमिकामा प्रवेश गर्न सक्छ।
 त्यस व्यक्तिले आफू केवल एउटा काम सम्हाल्दैछ भन्ने विश्वास गर्न सक्छ।

तर भूमिकाले पहिल्यै एउटा ढाँचा बोकेको हुन सक्छ।

त्यसले दोहोरिएको व्यवहार बोकेको हुन सक्छ।

त्यसले दोहोरिएको मौनता बोकेको हुन सक्छ।

त्यसले दोहोरिएको संरक्षण बोकेको हुन सक्छ।

त्यसले दोहोरिएको लागूकरण बोकेको हुन सक्छ।

त्यसले दोहोरिएको आज्ञापालन बोकेको हुन सक्छ।

त्यसले दोहोरिएको शिक्षण बोकेको हुन सक्छ।

त्यसले दोहोरिएको पालना बोकेको हुन सक्छ।

भूमिकामा प्रवेश गर्ने व्यक्तिले त्यसपछि अधिका मानिसहरूले जारी राखेको कुरा जारी राख्न सक्छ।

यसरी विश्व परिवेश पुस्तादेखि पुस्तासम्म दोहोरिन सक्छ।

मानिसहरूले कुनै मूल संयन्त्र सिर्जना नगरेको भए पनि त्यसमा योगदान दिन सक्छन्।

उनीहरूले भूमिका उत्तराधिकारमा लिएर संयन्त्र जारी राख्न सहयोग गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो व्यक्ति प्रवेश गर्नुअघि यस भूमिकाले कस्तो व्यवहार उत्पादन गर्थ्यो?

अहिले यस भूमिकाले कस्तो व्यवहार माग्छ?

यो व्यक्ति निस्केपछि यस भूमिकाले कस्तो व्यवहार जारी राख्नेछ?

भूमिकाले के जोगाउँछ?

भूमिकाले के दोहोर्‍याउँछ?

भूमिकाले के निरुत्साहित गर्छ?

भूमिकाले मानिसहरूलाई के प्रश्न गर्नबाट रोक्छ?

भूमिकाले केलाई सामान्य बनाउँछ?

यो महत्त्वपूर्ण छ, किनभने मानिसहरूले आफूभन्दा अधिका मानिसहरूले गरेकै काम मात्र गरिरहेको विश्वास गर्दागर्दै पनि दोहोरिएको हानि, दोहोरिएको मौनता, दोहोरिएको पालना र प्रणालीको दोहोरिएको संरक्षणमा योगदान पुर्‍याउन सक्छन्।

मौनता, संरक्षण र प्रोत्साहन

मौनता प्रोत्साहनको सबैभन्दा बलियो सङ्केतमध्ये एक हुन सक्छ।

मानिसहरूले प्रायः मौनता भनेको केही पनि होइन भन्ने सोच्छन्।

तर मौनता व्यवहार बन्न सक्छ।

मौनताले प्रणाली जोगाउन सक्छ।

मौनताले पैसा जोगाउन सक्छ।

मौनताले अधिकार जोगाउन सक्छ।

मौनताले निर्भरता जोगाउन सक्छ।

मौनताले प्रतिष्ठा जोगाउन सक्छ।

मौनताले पद जोगाउन सक्छ।

मौनताले आख्यान जोगाउन सक्छ।

मौनताले गलत काम जोगाउन सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

को मौन रहन्छ?

मौनताले के जोगाइरहेको छ?

मौनताबाट कसलाई लाभ हुन्छ?

मौनता समाप्त भयो भने कसले गुमाउँछ?

कसैले बोल्थो भने के हुन्छ?

उसले कस्ता परिणाम भोग्न सक्छ?

कुन प्रोत्साहनहरूले मानिसहरूलाई मौन रहन प्रेरित गर्छन्?

मौनताले के जारी रहन दियो?

बोल्दा आफू निर्भर रहेको कुरा खतरामा पर्ने भएकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।

बोल्दा आम्दानी खतरामा पर्ने भएकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।

बोल्दा प्रतिष्ठा खतरामा पर्ने भएकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।

बोल्दा प्रणालीभित्रको पद खतरामा पर्ने भएकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।

बोल्दा आफूले उत्तराधिकारमा लिएको भूमिका खतरामा पर्ने भएकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।

सामान्यीकरणले प्रश्न नगर्न सिकाएको भएकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।

त्यसैले मौनता प्रश्न गर्नुपर्ने व्यवहार बन्छ।

गुमाउने डर

मानिसहरूले आफूले पाउने कुराका कारण मात्र कार्य गर्दैनन्।

उनीहरूले गुमाउने डरका कारण पनि कार्य गर्छन्।

गुमाउने डरले लाभ स्वयं जत्तिकै शक्तिशाली रूपमा व्यवहारलाई आकार दिन सक्छ।

मानिसहरू यी कुरा गुम्ने डर मान्न सक्छन्:

पैसा।

रोजगारी।

हैसियत।

पद।

अपनत्व।

स्वीकृति।

संरक्षण।

अधिकार।

प्रभाव।

सुरक्षा।

प्रतिष्ठा।

भविष्य।

गुमाउने डरले प्रश्न सुरु हुनुअघि नै प्रश्न रोक्न सक्छ।

गुमाउने डरले मौनता सिर्जना गर्न सक्छ।

गुमाउने डरले पछ्याउने व्यवहार सिर्जना गर्न सक्छ।

गुमाउने डरले आज्ञापालन सिर्जना गर्न सक्छ।

गुमाउने डरले मानिसहरू पूर्ण रूपमा सहमत नहुन सक्ने कुरामा पनि सहभागिता सिर्जना गर्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो व्यक्ति के गुम्ने डर मानिरहेको छ?

यो भूमिका के गुम्ने डर मानिरहेको छ?

यो प्रणाली के गुम्ने डर मानिरहेको छ?

मानिसहरूले विश्वास गर्न छोडे के परिवर्तन हुन्छ?

मानिसहरूले पालना गर्न छोडे के परिवर्तन हुन्छ?

मानिसहरूले प्रश्न गर्न थाले के परिवर्तन हुन्छ?

मानिसहरूले आफूभन्दा अधिका मानिसहरूले गरेकै कुरा गर्न छोडे के परिवर्तन हुन्छ?

बल प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्थाभन्दा धेरै अधिदेखि नै गुमाउने डरले पालना सिर्जना गर्न सक्छ।

मानिसहरूले प्रोत्साहनमाथि जित हासिल गर्न सत्य सधैं पर्याप्त बलियो हुँदैन भन्ने पनि बुझ्नुपर्छ।

मानिसहरूले कुनै कुरा प्रश्न गर्नुपर्छ भन्ने थाहा पाएर पनि गुमाउने डरले व्यवहार जोगाइरहेको कारण त्यसलाई जारी राख्न सक्छन्।

सामूहिक योगदान र दोहोरिएको संसार

विश्व परिवेश सामान्यतया एक व्यक्तिले कायम राख्दैन।

लाखौँ मानिसहरूले एउटै संयन्त्रमा साना-साना अंश योगदान गरेर त्यसलाई कायम राख्छन्।

एउटा व्यक्ति सिकाउँछ।

एउटा व्यक्ति लागू गर्छ।

एउटा व्यक्ति दोहोर्‍याउँछ।

एउटा व्यक्ति स्वीकृति दिन्छ।

एउटा व्यक्ति लेख्छ।

एउटा व्यक्ति मौन रहन्छ।

एउटा व्यक्ति पछ्याउँछ।

एउटा व्यक्ति जोगाउँछ।

व्यक्तिगत रूपमा यी व्यवहार हानिरहित जस्ता देखिन सक्छन्।

सामूहिक रूपमा तिनले पूरा विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले केवल यी कुरा देख्न सक्छन्:

आफ्नो भूमिका।

आफ्नो काम।

आफ्नो तलब।

आफ्नो निर्देशन।

आफ्नो जिम्मेवारी।

आफ्नो बाँचाइ।

तर विश्व परिवेश एउटै संयन्त्रका साना अंश दोहोर्याइरहेका धेरै मानिसहरूको संयुक्त योगदानबाट निर्माण हुन्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म के कुरामा योगदान दिइरहेको छु?

कुन दोहोरिएको ढाँचा जारी रहन म सहयोग गरिरहेको छु?

मेरो व्यवहारले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्छ?

लाखौँ मानिसहरूले यही कुरा जारी राखे के हुन्छ?

यो प्रोत्साहन र लाभको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण भागमध्ये एक हो।

शिक्षा, शिक्षक र प्रोत्साहन

शिक्षाले अर्को पुस्तालाई आकार दिने भएकाले शिक्षालाई प्रोत्साहन र लाभमार्फत प्रश्न गर्नुपर्छ।

शिक्षकहरू उही प्रोत्साहन-चालित प्रणालीका उत्पादन हुन्।

उनीहरू त्यसभित्र शिक्षित भएका थिए।

उनीहरू त्यसभित्र प्रशिक्षित भएका थिए।

उनीहरू त्यसभित्र तलब पाउँछन्।

उनीहरूको मूल्याङ्कन त्यसभित्र हुन्छ।

उनीहरूलाई त्यसभित्र भूमिकामा राखिन्छ।

उनीहरूबाट त्यसभित्र सूचना पुर्याउने अपेक्षा गरिन्छ।

उनीहरूबाट त्यसभित्र सूचना मूल्याङ्कन गर्ने अपेक्षा गरिन्छ।

उनीहरूबाट बालबालिकालाई त्यसभित्र काम गर्न सहयोग गर्ने अपेक्षा गरिन्छ।

तर उनीहरूलाई बालबालिकालाई वास्तविक विश्व परिवेशलाई प्रश्न गर्ने संरचित प्रमाण-आधारित शिक्षा मार्ग सिकाउनका लागि त्यो मार्ग दिइएको छैन।

यो महत्त्वपूर्ण छ, किनभने शिक्षकहरू बालबालिकाका लागि सूचनाको स्रोत बन्छन्।

उनीहरू बालबालिकालाई के सिकाइन्छ, के दोहोर्याउन लगाइन्छ, केका लागि पुरस्कृत गरिन्छ र के प्रश्न गर्न निरुत्साहित गरिन्छ भन्ने आकार दिने प्रोत्साहन संरचनाको भाग पनि बन्छन्।

यो शिक्षकमाथि आक्रमण गर्ने विषय होइन।

यो उनीहरू काम गर्ने प्रोत्साहन-चालित प्रणाली बुझ्ने विषय हो।

त्यसैले शिक्षाले त्यस्तो उद्देश्य नराखे पनि उही संसार बारम्बार पुनःसिर्जना गर्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

शिक्षाले के पुरस्कृत गरिरहेको छ?

शिक्षाले के दोहोर्याइरहेको छ?

शिक्षाले के जोगाइरहेको छ?

शिक्षाले के सामान्य बनाइरहेको छ?

शिक्षाले के निरुत्साहित गरिरहेको छ?

शिक्षाले के प्रश्न गर्न असफल भइरहेको छ?

शिक्षकहरूलाई के पुर्याउन तलब दिइन्छ?

शिक्षकहरूलाई के मूल्याङ्कन गर्न प्रशिक्षण दिइन्छ?

बालबालिकालाई कुन परिवेशभित्र काम गर्न तयार गरिँदछ?

शिक्षकहरूले स्वयं प्रणालीलाई प्रश्न गरे के हुन्छ?

बालबालिकालाई स्वयं विश्व परिवेशलाई प्रश्न गर्न सिकाइयो भने के हुन्छ?

शिक्षाभित्रका प्रोत्साहनलाई प्रश्न नगरी शिक्षा ठीकसँग सुधार हुन सक्दैन।

यदि शिक्षकहरूलाई उही प्रणाली दोहोर्याउने गरी तलब, प्रशिक्षण, मूल्याङ्कन र भूमिकामा राखिन्छ भने शिक्षाले विश्व परिवेशबाट सिक्ने भन्दा त्यसभित्र काम गर्न तयार मानिसहरू उत्पादन गरिरहन सक्छ।

प्रणाली, प्रोत्साहन र दोहोरिएका परिणाम

प्रणालीहरू लामो समय टिक्न सक्छन्, किनभने प्रोत्साहनहरू तिनभित्रै बनाइएका हुन्छन्।

मानसिहरू आफू स्वतन्त्र भएको विश्वास गर्दै प्रणालीमा प्रवेश गर्न सक्छन्।
तर प्रणालीले बिस्तारै निर्भरतामार्फत व्यवहारलाई आकार दिन सक्छ।

प्रोत्साहनहरू जति लामो समय प्रश्न नगरिएका रहन्छन्, उति सामान्य देखिन सक्छन्।

प्रणालीले मौनतालाई पुरस्कृत गर्न सक्छ।

प्रणालीले पालनालाई पुरस्कृत गर्न सक्छ।

प्रणालीले निष्ठालाई पुरस्कृत गर्न सक्छ।

प्रणालीले पुनरावृत्तिलाई पुरस्कृत गर्न सक्छ।

प्रणालीले लागूकरणलाई पुरस्कृत गर्न सक्छ।

प्रणालीले स्वयं प्रणालीको संरक्षणलाई पुरस्कृत गर्न सक्छ।

प्रणालीले प्रश्नलाई सजाय दिन सक्छ।

प्रणालीले उजागर गर्ने कामलाई सजाय दिन सक्छ।

प्रणालीले सत्यलाई सजाय दिन सक्छ।

प्रणालीले अस्वीकारलाई सजाय दिन सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

प्रणालीले कस्तो व्यवहार पुरस्कृत गर्छ?

प्रणालीले कस्तो व्यवहार निरुत्साहित गर्छ?

प्रणालीले कस्तो व्यवहार सजाय दिन्छ?

प्रणालीले कस्तो व्यवहार जोगाउँछ?

प्रणालीले बारम्बार कस्ता परिणाम सिर्जना गर्छ?

कुन दोहोरिएका समस्याहरू देखिइरहन्छन्?

कुन प्रोत्साहनहरूले ती परिणाम निम्त्याइरहेका छन्?

मानिसहरूले प्रायः प्रोत्साहनलाई प्रश्न नगरी परिणाम सुधार्न खोज्छन्।

प्रोत्साहनहरू अपरिवर्तित रहे भने व्यवहार पनि प्रायः अपरिवर्तित रहन्छ।

व्यवहार अपरिवर्तित रहे भने परिणाम पनि प्रायः अपरिवर्तित रहन्छ।

त्यसैले मानवजातले आफू उही संसार सुधार गर्न खोजिरहेको

छ भन्ने विश्वास गर्दै उही संसार दोहोर्याउन सक्छ।

प्रोत्साहन र मानव उन्नति

प्रोत्साहन र लाभ मानव उन्नतितर्फको छुटेको मार्गको अङ्ग हो।

प्रोत्साहनहरू अदृश्य रहँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले आफू के कुरामा योगदान दिइरहेका छन् भन्ने नबुझीकन आफूभन्दा
अधिका मानिसहरूले गरेकै कुरा गरिरहँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

अपनत्व सत्यभन्दा बलियो हुँदा मानवता अघिबिढ्न सक्दैन।

लोकप्रियताले बुझाइलाई प्रतिस्थापन गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

सतही परविशले प्रामाणिकताको ठाउँ लैदा मानवता अघिबिढ्न सक्दैन।

बहिष्कारको डरले प्रश्न रोक्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

सामान्यीकरणले पुनरावृत्तिलाई स्वीकार गरिएको वास्तविकतामा बदल्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

प्रणालीहरूले बुझाइको सट्टा पुनरावृत्तिलाई पुरस्कृत गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

शिक्षाले बालबालिकालाई विश्व परिवेशभित्र काम गर्न तयार पार्दा तर त्यसलाई ठीकसँग कसरी प्रश्न गर्ने भनेर नसिकाउँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले आफू निर्भर रहेको कारण आफूलाई हानि गर्ने कुरा बचाउ गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले सोध्छ:

कसलाई लाभ हुन्छ?

को निर्भर छ?

कसले जोगाउँछ?

कसले गुमाउँछ?

कसलाई पैसा दिइन्छ?

को मौन रहन्छ?

को पछ्याउँछ?

कसले सामान्य बनाउँछ?

यो प्रोत्साहनले कस्तो व्यवहार सिर्जना गर्छ?
यो व्यवहारले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्छ?
यसरी मानिसहरूले विश्व परिवेशमुनि काम गरिरहेका संयन्त्रहरू देख्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरू विश्वासबाट जाँचतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू जाँचबाट देखाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सर्छन्।
प्रोत्साहन दृश्य हुँदा व्यवहार दृश्य हुन्छ।
व्यवहार दृश्य हुँदा योगदान दृश्य हुन्छ।
योगदान दृश्य हुँदा बुझाइ सम्भव हुन्छ।
बुझाइ सम्भव हुँदा मानवताले उही संसार दोहोर्याउन रोक्न सुरु गर्न सक्छ।

खण्ड 4 - चरित्र र सुसंगतता

चरित्र र सुसंगतता वास्तवमा के हो

खण्ड 1 ले मानिसहरू विश्व परिवेशका केवल उत्पादन बन्नुको सट्टा त्यसलाई देख्न सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 2 ले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर मानिसहरूले जाँच्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 3 ले कुन प्रोत्साहनहरूले व्यवहारलाई पुरस्कृत, जोगाइ र दोहोर्याइरहेका छन् भन्ने मानिसहरूले बुझ्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

अब खण्ड 4 चरित्र र सुसंगततातर्फ जान्छ।

चरित्र र सुसंगतता अस्तित्वमा छ, किनभने समयसँगै बारम्बार देखाइएको व्यवहार नबुझेसम्म मानिसहरूले व्यक्ति, प्रणाली, संस्था, परिवेश वा स्वयं संसारलाई ठीकसँग बुझ्न सक्दैनन्।

मानिसहरूलाई प्रायः शब्द सुन्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई व्यवहार ठीकसँग अध्ययन गर्न सिकाइँदैन।

मानिसहरूलाई पदवीमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई सुसंगतता ठीकसँग जाँच्न सिकाइँदैन।

मानिसहरूलाई प्रायः प्रतिज्ञामा विश्वास गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई ढाँचालाई ठीकसँग प्रश्न गर्न सिकाइँदैन।

मानिसहरूलाई प्रायः अलग क्षणको न्याय गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई दोहोरिएको व्यवहारबाट सिक्न सिकाइँदैन।

चरित्र र सुसंगतताले मानिसहरूलाई सोध्न सिकाउँछ:

कुन व्यवहार बारम्बार देखाउँदैछ?

कुन व्यवहार बारम्बार पुरस्कृत गरिँदैछ?

कुन व्यवहार बारम्बार जोगाउँदैछ?

कुन व्यवहार बारम्बार टारिँदैछ?

कुन व्यवहार समयसँगै सुसंगत रहन्छ?

परिस्थितिअनुसार कुन व्यवहार परिवर्तन हुन्छ?

कुन व्यवहारले विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्छ?

चरित्र एउटा क्षण होइन।

चरित्र समयसँगै बारम्बार देखाइएको व्यवहार हो।

सुसंगतता एउटा कथन होइन।

सुसंगतता समयसँगै शब्द, व्यवहार र परिणामबीचको दोहोरिएको मेल हो।

चरित्र मानवताको सबैभन्दा ठूलो सिकाइ साधनमध्ये एक हो, किनभने दोहोरिएको व्यवहारले शब्द, छवि, प्रतिष्ठा र प्रस्तुतीकरणले प्रायः लुकाउने कुरा उजागर गर्छ।

यो महत्त्वपूर्ण छ, किनभने दोहोरिएको व्यवहारले प्रायः अलग क्षणले कहिल्यै देखाउन नसक्नेभन्दा बढी कुरा देखाउँछ।

के देखाउँदैछ

विश्व परिवेशले मानवतालाई आफू कसरी काम गर्छ भन्ने पहिल्यै देखाइरहेको छ।

समस्या सधैं केही पनि नदेखाइएको हुनु होइन।

समस्या मानिसहरूलाई देखाउँदै गरेको कुरालाई कसरी प्रश्न गर्ने, देख्ने, बुझ्ने र त्यसबाट सिक्ने भनेर ठीकसँग सिकाइएको छैन भन्ने हो।

मानिसहरूले झूट देख्न सक्छन्।

मानिसहरूले विरोधाभास देख्न सक्छन्।

मानिसहरूले मौनता देख्न सक्छन्।

मानिसहरूले निर्भरता देख्न सक्छन्।

मानिसहरूले डर देख्न सक्छन्।

मानिसहरूले पैसाले व्यवहारलाई आकार दिएको देख्न सक्छन्।

मानिसहरूले प्रणालीले आफूलाई जोगाएको देख्न सक्छन्।

मानिसहरूले सञ्चारमाध्यमले आख्यान दोहोर्याएको देख्न सक्छन्।

मानिसहरूले अधिकारले प्रमाण टारेको देख्न सक्छन्।

मानिसहरूले मानिसहरू पछ्याइरहेको देख्न सक्छन्।

मानिसहरूले दोहोरिएका ढाँचाहरू जारी रहेको देख्न सक्छन्।

तर सही प्रश्न ढाँचाबिना मानिसहरू अझै गलत बुझाइमा पुग्न सक्छन्।

मानिसहरू प्रायः गलत बुझाइमा पुग्छन्, किनभने उनीहरूलाई देखाउँदै गरेको कुरालाई कसरी प्रश्न गर्ने, देख्ने, बुझ्ने र त्यसबाट सिक्ने भनेर ठीकसँग सिकाइएको छैन।

मानिसहरूले के देखाउँदैछ भन्ने देखेर पनि त्यसको अर्थ नबुझ्न सक्छन्।

उनीहरूले व्यवहार देखेर व्यक्तिमा मात्र ध्यान दिन सक्छन्।

उनीहरूले विरोधाभास देखेर रिसमै रोकिन सक्छन्।

उनीहरूले झूट देखेर दोषमै रोकिन सक्छन्।

उनीहरूले प्रणाली देखेर सतही व्याख्यामै रोकिन सक्छन्।

उनीहरूले दोहोरिएका समस्याहरू देखेर पनि तिनलाई सिर्जना गर्ने संयन्त्रहरू अझै नबुझ्न सक्छन्।

चरित्र र सुसंगतताले मानिसहरूलाई दोहोरिएको व्यवहारमार्फत देखाउँदै गरेको कुरालाई प्रश्न गर्न सिकाउँछ।

यसले मानिसहरूलाई केवल यो मात्र नसोध्न भन्छ:

के भयो?

तर यो पनि:

यसले के देखाइरहेको छ?

कुन व्यवहार प्रकट भइरहेको छ?

कुन ढाँचा उजागर भइरहेको छ?

कुन विरोधाभास देखाउँदैछ?

यसले विश्व परिवेशबारे के सिकाउँछ?

मानवताले यसबाट के सिक्न सक्छ?

संसार वास्तविक विद्यालय हो, किनभने विश्व परिवेशले निरन्तर व्यवहार, विरोधाभास, पुनरावृत्ति, प्रोत्साहन, मौनता, निर्भरता, अधिकार, डर र परिणाम देखाइरहेको हुन्छ।

मानिसहरूले आफूले देख्न नसक्ने कुराबाट सिक्न सक्दैनन्।

तर मानिसहरूले आफूलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर नसिकाइएको कुराबाट पनि सिक्न सक्दैनन्।

शब्द, व्यवहार र ढाँचा

मानिसहरूले प्रायः मानिसहरूले के भन्छन् भन्ने मूल्याङ्कन गर्छन्।

तर व्यवहारले शब्दले लुकाउने कुरा उजागर गर्न सक्छ।

शब्दहरू पूर्वतयार गर्न सकिन्छ।

शब्दहरू छनोट गर्न सकिन्छ।

शब्दहरू दोहोर्याउन सकिन्छ।

शब्दहरू जोगाउन सकिन्छ।

शब्दहरू प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

लामो समयसम्म व्यवहार लुकाउन प्रायः अझ गाह्रो हुन्छ।

सूचनाले मानिसहरूलाई के भयो भनेर बताउन सक्छ।

व्यवहारले किन भयो भनेर सिकाउन सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छः

के शब्द व्यवहारसँग मेल खान्छ?

के कार्य दाबीसँग मेल खान्छ?

के परिणाम प्रतिज्ञासँग मेल खान्छ?

के व्यवहार समयसँगै उस्तै रहन्छ?

कसले हेरिरहेको छ भन्नेअनुसार व्यवहार बदलिन्छ?

कसलाई लाभ हुन्छ भन्नेअनुसार व्यवहार बदलिन्छ?

दोहोरिएको व्यवहारले अलग कथनले देखाउन नसक्ने विरोधाभास उजागर गर्न सक्छ।

ढाँचाहरूले प्रायः प्रतिज्ञाभन्दा बढी कुरा देखाउँछन्।

सुसंगतताले प्रायः प्रतिष्ठाभन्दा बढी कुरा देखाउँछ।
व्यवहारले प्रायः पदवीभन्दा बढी कुरा देखाउँछ।
त्यसैले मानिसहरूले अलग क्षणको सट्टा ढाँचाहरू अध्ययन गर्न सिक्नुपर्छ।

व्यवहार कहिल्यै अलग अस्तित्वमा हुँदैन

व्यवहार अलग अस्तित्वमा हुँदैन।
मानिसहरूले मानिसहरूलाई प्रभाव पार्छन्।
प्रणालीहरूले मानिसहरूलाई प्रभाव पार्छन्।
मानिसहरूले प्रणालीलाई प्रभाव पार्छन्।
वयस्कहरूले बालबालिकालाई प्रभाव पार्छन्।
बालबालिका वयस्क बन्छन्।
भावी पुस्ताले व्यवहार उत्तराधिकारमा लिन्छ।
त्यसपछि भावी पुस्ताले विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्छ।
हरेक दोहोरिएको व्यवहारका परिणाम व्यक्ति भन्दा पर जान्छन्।
दोहोरिएको व्यवहार सामान्य बन्न सक्छ।
सामान्यीकरण उत्तराधिकार बन्न सक्छ।
उत्तराधिकार स्वीकार गरिएको वास्तविकता बन्न सक्छ।
त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
यो कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?
यो व्यवहारबाट कसले सिक्निरहेको छ?

यो व्यवहार कसले उत्तराधिकारमा लिनेछ?

यो व्यवहारले कुन भावी विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्नेछ?

चरित्र र सुसंगतताले मानिसहरूलाई व्यक्तिभन्दा पर सोचन र व्यापक परिवेशबाट सिक्न सुरु गर्न सिकाउँछ।

प्रतिष्ठाभन्दा चरित्र

मानिसहरूलाई प्रायः प्रतिष्ठामा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

तर प्रतिष्ठा स्वतः चरित्र होइन।

प्रतिष्ठा सिर्जना गर्न सकिन्छ।

प्रतिष्ठा जोगाउन सकिन्छ।

प्रतिष्ठा दोहोर्याउन सकिन्छ।

प्रतिष्ठा प्रवर्द्धन गर्न सकिन्छ।

प्रतिष्ठा उत्तराधिकारमा लिन सकिन्छ।

चरित्र फरक हुन्छ।

चरित्र व्यवहारमार्फत बारम्बार देखाइन्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छः

कुन व्यवहार बारम्बार देखाइँदैछ?

दबाब आउँदा के हुन्छ?

कसैले नहेरिरहेको बेला के हुन्छ?

केही पाउने अवस्था हुँदा के हुन्छ?

केही गुमाउने अवस्था हुँदा के हुन्छ?

सत्य र प्रोत्साहन ठोक्किँदा के हुन्छ?

प्रोत्साहन संलग्न हुँदा चरित्र प्रायः सबैभन्दा स्पष्ट देखिन्छ।
त्यसैले चरित्र र सुसंगतता सीधै प्रोत्साहन र लाभसँग जोडिन्छ।

समयसँगै सुसंगतता

सुसंगतता एउटा घटनाबाट मूल्याङ्कन गर्न सकिँदैन।
सुसंगततालाई समयसँगै जाँचुपर्छ।
मानिसहरूले आफू सत्यलाई महत्त्व दिन्छौं भन्न सक्छन्।
मानिसहरूले आफू सिकाइलाई महत्त्व दिन्छौं भन्न सक्छन्।
मानिसहरूले आफू निष्पक्षतालाई महत्त्व दिन्छौं भन्न सक्छन्।
मानिसहरूले आफू प्रश्नलाई महत्त्व दिन्छौं भन्न सक्छन्।
तर सुसंगतताले व्यवहारले ती दाबीलाई बारम्बार समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।
मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
समयसँगै कस्तो व्यवहार देखाइएको छ?
कुन ढाँचाहरू दोहोरिएका छन्?
कुन विरोधाभासहरू देखा परेका छन्?
कुन व्यवहारहरू अपरिवर्तित रहेका छन्?
परिस्थिति बदलिँदा कुन व्यवहार हराउँछन्?
सुसंगतता प्रायः सबैभन्दा बलियो प्रमाण मार्गमध्ये एक बन्छ, किनभने अन्ततः
मानिसहरूले आफूले बारम्बार के गर्छन् भन्ने देखाउँछन्।

यो सीधै प्रमाण मापदण्डसँग जोडिन्छ।

प्रमाण मापदण्डले व्यवहारले दाबीलाई समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले व्यवहार समयसँगै बारम्बार मेल खाइरहन्छ कि रहँदैन भनेर सोध्छ।

छवि बनाम चरित्र

मानिसहरू छवि व्यवस्थापन गर्न दक्ष बन्न सक्छन्।

छवि भनेको मानिसहरूले अरूले के देखून् भन्ने चाहन्छन् त्यो हो।

चरित्र भनेको व्यवहारले बारम्बार के देखाउँछ त्यो हो।

छवि सिर्जना गर्न सकिन्छ।

छवि जोगाउन सकिन्छ।

छवि प्रदर्शन गर्न सकिन्छ।

छवि प्रवर्द्धन गर्न सकिन्छ।

छवि पुरस्कृत गर्न सकिन्छ।

तर छवि स्वतः चरित्र होइन।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म छवि देखिरहेको छु?

वा व्यवहार देखिरहेको छु?

के म प्रस्तुतीकरण देखिरहेको छु?

वा सुसंगतता देखिरहेको छु?

कुन व्यवहार बारम्बार देखाउँदैछ?

कुन व्यवहार बारम्बार लुकाउँदैछ?

दबाब हट्दा कस्तो व्यवहार देखा पर्छ?

दबाब थपिँदा कस्तो व्यवहार देखा पर्छ?

मानिसहरूले वर्षौंसम्म छवि जोगाउन सक्छन्, जबकि उनीहरूको व्यवहारले बारम्बार फरक कुरा प्रकट गरिरहेको हुन्छ।

मानिस, प्रणाली र विश्व परिवेश

चरित्र र सुसंगतता व्यक्तिमा मात्र लागू हुँदैन।

यो विश्व परिवेशभित्र काम गर्ने सबै कुरामा लागू हुन्छ।

यो लागू हुन्छ:

मानिसहरूमा।

शिक्षकहरूमा।

अभिभावकहरूमा।

विद्यालयहरूमा।

सरकारहरूमा।

सञ्चारमाध्यममा।

संस्थाहरूमा।

प्रणालीहरूमा।

सङ्गठनहरूमा।

समुदायहरूमा।

परिवेशहरूमा।

मानिसहरूले प्रायः यी कुराहरूले के भन्छन् भन्ने जाँच गर्छन्।

उनीहरूले यी कुराहरूले बारम्बार के गर्छन् भन्ने ठीकसँग जाँच्दैनन्।
त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
कुन व्यवहार बारम्बार देखाउँदैछ?
कुन व्यवहार बारम्बार जोगाउँदैछ?
कुन व्यवहार बारम्बार टारिँदैछ?
कुन व्यवहार बारम्बार पुरस्कृत गरिँदैछ?
कुन व्यवहार बारम्बार सामान्य बनाउँदैछ?
कुन व्यवहार बारम्बार उत्तराधिकारमा लिइँदैछ?
मानवताले सिक्नुपर्ने कुरा भनेर कुन व्यवहार देखाउँदैछ?
चरित्र र सुसंगतता सबैतिर लागू हुनुपर्छ।

शिक्षा, शिक्षक र चरित्र

शिक्षालाई पनि चरित्र र सुसंगततामार्फत प्रश्न गर्नुपर्छ।
शिक्षकहरू बालबालिकाका लागि सूचनाको स्रोत बन्छन्।
बालबालिका सूचनाबाट मात्र सिक्दैनन्।
उनीहरू व्यवहारबाट पनि सिक्छन्।
बालबालिकाले अवलोकन गर्छन्ः
वयस्कहरूले के गर्छन्।
शिक्षकहरूले के गर्छन्।
प्रणालीहरूले के पुरस्कृत गर्छन्।

प्रणालीहरूले के टाछन्।

प्रणालीहरूले के जोगाउँछन्।

प्रणालीहरूले के दोहोर्छाउँछन्।

प्रणालीहरूले केलाई सामान्य भनेर देखाउँछन्।

यो शिक्षकमाथि आक्रमण गर्ने विषय होइन।

यो उनीहरू काम गर्ने परिवेश बुझ्ने विषय हो।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

बालबालिकाले बारम्बार कस्ता व्यवहार देखिरहेका छन्?

बालबालिकालाई बारम्बार कस्ता व्यवहारका लागि पुरस्कृत गरिँदैछ?

बालबालिकालाई बारम्बार कस्ता व्यवहार प्रश्न गर्न निरुत्साहित गरिँदैछ?

के बालबालिकालाई विश्व परिवेश दोहोर्छाउन तयार गरिँदैछ?

वा त्यसबाट सिक्न तयार गरिँदैछ?

यदि बालबालिकालाई व्यवहार, विरोधाभास, प्रोत्साहन, मौनता र दोहोरिएका ढाँचाहरूलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिकाइँदैन भने उनीहरूले आफूलाई के देखाइँदैछ भन्ने नबुझीकन उही विश्व परिवेश उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

चरित्र र सुसंगतता किन महत्त्वपूर्ण छ

दोहोरिएको व्यवहार नबुझेसम्म मानिसहरूले विश्व परिवेश ठीकसँग बुझ्न सक्दैनन्।

उद्देश्य रिस, दोष, डर वा अन्तहीन विरोधभिन्न फस्नु होइन।

उद्देश्य विश्व परिवेशले पहिल्यै देखाइरहेको कुराबाट सिक्नु हो।

स्वयं विश्व परिवेश एउटा शैक्षिक परिवेश बन्छ।

व्यवहार पाठ बन्छ।

विरोधाभास पाठ बन्छ।

पुनरावृत्ति पाठ बन्छ।

स्वयं परिवेश शिक्षक बन्छ।

मानव चेतना तब अघि बढ्छ जब मानिसहरूले आफूलाई देखाइएको कुराप्रति प्रतिक्रिया दिन छोडेर त्यसबाट सिक्न सुरु गर्छन्।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले व्यवहारलाई के कुराले पुरस्कृत गरिरहेको छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले सोध्छ:

के व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग बारम्बार मेल खान्छ?

व्यवहारले के देखाइरहेको छ?
विरोधाभासले के सिकाइरहेको छ?
दोहोरिएको ढाँचाले के उजागर गरिरहेको छ?
देखाइँदै गरेको कुराबाट मानवताले के सिक्न सक्छ?
यसरी मानिसहरू अलग क्षणभन्दा पर जान थाल्छन्।
यसरी मानिसहरू ढाँचाहरू चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरू विरोधाभास चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरू सुसंगतता चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशले पहिल्यै देखाइरहेको कुराबाट सिक्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरू विश्वासबाट जाँचतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू जाँचबाट देखाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिक्ने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्छन्।

समयसँगै चरित्र

यस खण्डको पहिलो भागले चरित्र र सुसंगतता अलग क्षणबारे होइन भन्ने व्याख्या गर्यो।

यो समयसँगै दोहोरिएको व्यवहार बुझ्ने विषय हो।

अब यो भाग चरित्र र सुसंगतता समयसँगै कसरी काम गर्छ भन्नेतर्फ जान्छ।

मानिसहरूले सधैं आफ्नो चरित्र तुरुन्तै प्रकट गर्दैनन्।

समयसँगैको व्यवहारले प्रायः त्यसलाई उजागर गर्छ।

कुनै व्यक्तिले एउटा कुरा भन्न सक्छ तर बारम्बार अर्को काम गर्न सक्छ।

कुनै प्रणालीले एउटा उद्देश्य दाबी गर्न सक्छ तर बारम्बार फरक परिणाम उत्पादन गर्न सक्छ।

कुनै सङ्गठनले तटस्थता दाबी गर्न सक्छ तर बारम्बार निश्चित व्यवहारलाई जोगाउन सक्छ।

कुनै संस्थाले निष्पक्षता दाबी गर्न सक्छ तर बारम्बार कठिन प्रश्नहरू टार्न सक्छ।

कुनै भूमिकाले कर्तव्य दाबी गर्न सक्छ तर बारम्बार पालना उत्पादन गर्न सक्छ।

समयसँगैको चरित्रले मानिसहरूलाई अलग क्षणले लुकाउन सक्ने ढाँचाहरू देख्न सहयोग गर्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

कुन व्यवहार बारम्बार देखाइएको छ?

कुन परिणामहरू बारम्बार उत्पादन भएका छन्?

कुन ढाँचाहरू देखा परिरहन्छन्?

कुन विरोधाभासहरू देखा परिरहन्छन्?

कुन व्यवहार अपरिवर्तित रहन्छ?

परिस्थितिअनुसार कुन व्यवहार परिवर्तन हुन्छ?

कसले हेरिरहेको छ भन्नेअनुसार कुन व्यवहार परिवर्तन हुन्छ?

समयसँगैका ढाँचाहरूले प्रायः कथन मात्रभन्दा चरित्र अझ सही रूपमा उजागर गर्छन्।

विरोधाभास र मानवीय व्यवहार

विरोधाभास चरित्र बुझ्ने सबैभन्दा बलियो मार्गमध्ये एक बन्न सक्छ।

मानिसहरूले कठिन सत्य टार्दै आफू सत्यलाई महत्त्व दिन्छु भन्न सक्छन्।

मानिसहरूले प्रश्न निरुत्साहित गर्दै आफू प्रश्नलाई महत्त्व दिन्छु भन्न सक्छन्।

मानिसहरूले पुनरावृत्ति जोगाउँदै आफू सिकाइलाई महत्त्व दिन्छु भन्न सक्छन्।

मानिसहरूले बारम्बार अन्यायपूर्ण परिणाम उत्पादन गर्दै आफू निष्पक्षतालाई महत्त्व दिन्छु भन्न सक्छन्।

मानिसहरूले अनुरूपतालाई पुरस्कृत गर्दै आफू स्वतन्त्र सोचलाई महत्त्व दिन्छु भन्न सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

शब्द र व्यवहार कहाँ अलग हुन्छन्?

कुन विरोधाभासहरू बारम्बार देखा पर्छन्?

विरोधाभास हुँदाहुँदै पनि कुन ढाँचाहरू जारी रहन्छन्?

विरोधाभास जारी रहँदा कसलाई लाभ हुन्छ?

कुन प्रोत्साहनहरूले विरोधाभासलाई जोगाइरहेका छन्?

विरोधाभास स्वतः खराब उद्देश्यको प्रमाण होइन।

तर दोहोरिएको विरोधाभासलाई प्रश्न गर्नुपर्छ।

दोहोरिएको विरोधाभासले सतहमुनि काम गरिरहेका संयन्त्रहरू उजागर गर्न सक्छ।

विश्व परिवेशले मानवतालाई पहिल्यै देखाइरहेको छ

विश्व परिवेशले मानवतालाई आफू कसरी काम गर्छ भन्ने पहिल्यै देखाइरहेको छ।

समस्या सधैं केही पनि नदेखाइएको हुनु होइन।

समस्या मानवतालाई देखाउँदै गरेको कुराबाट कसरी सिक्ने भनेर ठीकसँग सिकाइएको छैन भन्ने हो।

मानिसहरूले विरोधाभास देखेर दोषमै रोकिन सक्छन्।

मानिसहरूले झूट देखेर रिसमै रोकिन सक्छन्।

मानिसहरूले प्रणाली देखेर सतही व्याख्यामै रोकिन सक्छन्।

मानिसहरूले दोहोरिएका समस्या देखेर निराशामै रोकिन सक्छन्।

मानिसहरूले दोहोरिएका व्यवहार देखेर भावनात्मक प्रतिक्रियामै रोकिन सक्छन्।

मानिसहरूले दृश्य घटना देखेर पनि तिनलाई सिर्जना गर्ने संयन्त्र नबुझ्न सक्छन्।

मानिसहरू प्रायः गलत बुझाइमा पुग्छन्, किनभने उनीहरूसँग अझै पर्याप्त ज्ञान, बुझाइ वा प्रश्न गर्ने क्षमता हुँदैन।

मानिसहरूले देख्न सक्छन्:

एउटा घटना।

एउटा व्यक्ति।

एउटा प्रणाली।

एउटा झूट।

एउटा विरोधाभास।

एउटा परिणाम।

अनि त्यहीँ रोकिन सक्छन्।

चरित्र र सुसंगतताले मानिसहरूलाई जारी राख्न सिकाउँछ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यसले कुन व्यवहार उजागर गरिरहेको छ?

यसले कुन संयन्त्र प्रकट गरिरहेको छ?

यसले कुन दोहोरिएको ढाँचा देखाइरहेको छ?

यसले कुन विरोधाभास देखाइरहेको छ?

मानवताले यसबाट के सिक्न सक्छ?

उद्देश्य अन्तहीन प्रश्न गर्नु होइन।

उद्देश्य बुझाइ हो।

प्रतिक्रिया बनाम सिकाइ

मानव उन्नतिको सबैभन्दा ठूलो सीमामध्ये एक हो: मानिसहरू आफूलाई देखाइने कुराबाट सिक्नुको सट्टा त्यसप्रति प्रतिक्रिया दिन्छन्।

प्रतिक्रियाले प्रगति रोक्न सक्छ।

मानिसहरू रिसाउँछन्।

मानिसहरू डराउँछन्।

मानिसहरू पक्ष रोज्छन्।

मानिसहरू धारणा बचाउ गर्छन्।

मानिसहरू धारणामाथि आक्रमण गर्छन्।

मानिसहरू आख्यानभित्र फस्छन्।

मानिसहरूले आफू के कुराप्रति प्रतिक्रिया दिइरहेका छन् भन्ने नबुझीकन प्रतिक्रियामा ठूलो ऊर्जा खर्च गर्न सक्छन्।

चरित्र र सुसंगतताले मानिसहरूलाई प्रतिक्रियाभन्दा पर जान सिकाउँछ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यसले के देखाइरहेको छ?

यसले के सिकाइरहेको छ?

कुन व्यवहार प्रकट भइरहेको छ?

कुन दोहोरिएको ढाँचा उजागर भइरहेको छ?

कुन संयन्त्र काम गरिरहेको छ?

मानवताले यसबाट के सिक्न सक्छ?

गन्तव्य प्रतिक्रिया होइन।

गन्तव्य बुझाइ हो।

छनोटपूर्ण चरित्र र छनोटपूर्ण सोच

मानिसहरूले सधैं सुसंगत रूपमा व्यवहार गर्दैनन्।

मानिसहरूले यी कुराअनुसार फरक व्यवहार गर्न सक्छन्:

पैसा।

हैसियत।

दर्शक।

अधिकार।

स्वीकृति।

लोकप्रियता।

डर।

लाभ।

नोक्सानी।

मानिसहरू एउटा परिवेशमा सत्यनिष्ठ देखिन सक्छन् र अर्कोमा सत्य टार्न सक्छन्।

मानिसहरूले एउटा विषयलाई प्रश्न गर्दै अर्को जोगाउन सक्छन्।

मानिसहरूले एउटा प्रणालीलाई चुनौती दिँदै अर्कोको बचाउ गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले सिद्धान्त छनोटपूर्ण रूपमा लागू गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के यो व्यवहार सबैतिर सुसंगत रहन्छ?

वा यो निश्चित परिस्थितिमा मात्र देखिन्छ?

प्रोत्साहन देखा पर्दा के परिवर्तन हुन्छ?

दबाब देखा पर्दा के परिवर्तन हुन्छ?

मूल्यवान कुरा जोखिममा पर्दा के परिवर्तन हुन्छ?

प्रोत्साहन र दबाब ठोक्किँदा चरित्र प्रायः सबैभन्दा स्पष्ट देखिन्छ।

मौनता, सहभागिता र दोहोरिएको व्यवहार

चरित्र कार्यबाट मात्र प्रकट हुँदैन।

चरित्र मौनताबाट पनि प्रकट हुन सक्छ।

मौनता व्यवहार बन्न सक्छ।

मौनता संरक्षण बन्न सक्छ।

मौनता सहभागिता बन्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

को मौन रहन्छ?

के जोगाउँदैछ?

कुन दोहोरिएको व्यवहार जारी रहन दिउँदैछ?

कुन सत्य टारिँदैछ?

कुन विरोधाभास बेवास्ता गरिँदैछ?

बोल्दा आफू निर्भर रहेको कुरा खतरामा पर्ने भएकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।

बोल्दा आफ्नो पद खतरामा पर्ने भएकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।

बोल्दा अपनत्व खतरा पर्ने भएकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।

बोल्दा स्वीकृति खतरामा पर्ने भएकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।
त्यसैले चरित्रमा मानिसहरूले बारम्बार के नगर्ने छनोट गर्छन् भन्ने पनि समावेश हुन्छ।

व्यवहार, प्रभाव र भावी पुस्ता

व्यवहार कहिल्यै अलग अस्तित्वमा हुँदैन।
मानिसहरूले मानिसहरूलाई प्रभाव पार्छन्।
प्रणालीहरूले मानिसहरूलाई प्रभाव पार्छन्।
मानिसहरूले प्रणालीलाई प्रभाव पार्छन्।
वयस्कहरूले बालबालिकालाई प्रभाव पार्छन्।
बालबालिका वयस्क बन्छन्।
भावी पुस्ताले व्यवहार उत्तराधिकारमा लिन्छ।
त्यसपछि भावी पुस्ताले विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्छ।
हरेक दोहोरिएको व्यवहारका परिणाम व्यक्ति भन्दा पर जान्छन्।
मानिसहरूले आफू सानो नर्णय मात्र गरिरहेको भन्ने विश्वास गर्न सक्छन्।
तर लाखौं दोहोरिएका व्यवहारहरूले पूरा विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सक्छन्।
त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
म कुन व्यवहारमा योगदान दिइरहेको छु?
म कुन व्यवहारलाई सामान्य बनाउन सहयोग गरिरहेको छु?

भावी पुस्ताले कुन व्यवहार उत्तराधिकारमा लिनेछ?

यो व्यवहारले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्नेछ?

शिक्षा, शिक्षक र चरित्र

शिक्षालाई पनि चरित्र र सुसंगततामार्फत जाँच्नुपर्छ।

बालबालिकाले सूचना मात्र उत्तराधिकारमा लिँदैनन्।

बालबालिकाले व्यवहार पनि उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

बालबालिकाले अवलोकन गर्छन्:

वयस्कहरूले कसरी व्यवहार गर्छन्।

शिक्षकहरूले कसरी व्यवहार गर्छन्।

अधिकारले कसरी व्यवहार गर्छ।

प्रणालीहरूले कसरी व्यवहार गर्छन्।

मानिसहरूले कसरी प्रतिक्रिया दिन्छन्।

मानिसहरू कसरी मौन रहन्छन्।

मानिसहरू कसरी प्रश्न गर्छन्।

मानिसहरू कसरी प्रश्न टार्छन्।

बालबालिकाले बिस्तारै ती व्यवहार स्वयं उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

यो शिक्षकमाथि आक्रमण गर्ने विषय होइन।

यो उनीहरूलाई आकार दिने परिवेश बुझ्ने विषय हो।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

बालबालिकाले बारम्बार कस्ता व्यवहार देखिरहेका छन्?

बालबालिकाले बारम्बार कस्ता व्यवहार उत्तराधिकारमा लिइरहेका छन्?
बालबालिकालाई बारम्बार कस्ता व्यवहारका लागि पुरस्कृत गरिँदैछ?
बालबालिकालाई बारम्बार कस्ता व्यवहार प्रश्न गर्न निरुत्साहित गरिँदैछ?
दोहोरिएको व्यवहार अदृश्य रहँदा शिक्षा ठीकसँग सुधार हुन सक्दैन।

मानव चेतना र विश्व परिवेशबाट सिकाइ

मानव उन्नतिमा छुटेको सबैभन्दा ठूलो मार्गमध्ये एक हो पहिल्यै दृश्य भएको कुराबाट सिक्नु।

मानवतालाई निरन्तर देखाउँदैछ:

विरोधाभास।

निर्भरता।

मौनता।

अधिकार।

डर।

पछ्याउने व्यवहार।

सामान्यीकरण।

प्रोत्साहन।

पुनरावृत्ति।

व्यवहार।

तर मानवतालाई यी संयन्त्रहरूबाट कसरी सिक्ने भनेर ठीकसँग सिकाइएको छैन।

मानिसहरू प्रायः सिकाइने प्रतीक्षा गरिरहेका हुन्छन्, जबकि उनीहरू पहिल्यै अस्तित्वमा रहेको सबैभन्दा ठूलो सिकाइ परिवेशभित्र उभिएका हुन्छन्।

स्वयं विश्व परिवेश पाठ हो।

स्वयं विश्व परिवेश प्रमाण हो।

स्वयं विश्व परिवेश सिक्ने अवसर हो।

स्वयं विश्व परिवेश शिक्षक हो।

मानव चेतना तब अघि बढ्छ जब मानिसहरूले आफूलाई देखाइएको कुराप्रति प्रतिक्रिया दिन छोडेर त्यसबाट सिक्न सुरु गर्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यसले के देखाइरहेको छ?

यसले के सिकाइरहेको छ?

मानवताले यसबाट के सिक्न सक्छ?

कुन दोहोरिएको ढाँचा उजागर भइरहेको छ?

कुन व्यवहार प्रकट भइरहेको छ?

कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना भइरहेको छ?

जब मानिसहरूले यी प्रश्नहरू सोध्न सिक्छन्, उनीहरू प्रतिक्रियाभन्दा पर बुझाइतर्फ सर्न थाल्छन्।

चरित्र र मानव उन्नति

चरित्र र सुसंगतता मानव उन्नतितर्फको छुटेको मार्गको अङ्ग हो।

दोहोरिएका विरोधाभासहरू अदृश्य रहँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले एउटा कुरा भनेर बारम्बार अर्को काम गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

छवि व्यवहारभन्दा बढी महत्त्वपूर्ण हुँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

प्रतिष्ठा सुसंगतताभन्दा बढी महत्त्वपूर्ण हुँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

दोहोरो मापदण्ड सामान्य रहँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

प्रोत्साहनहरूले बारम्बार सिद्धान्तलाई पछाडि पार्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

दोहोरिएका व्यवहारहरू जाँचबिना उत्तराधिकारमा लिइँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

बालबालिकाले व्यवहारलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर नसिकी ती व्यवहार उत्तराधिकारमा लिँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले देखाइँदै गरेको कुराबाट सिक्नुको सट्टा त्यसप्रति प्रतिक्रिया दिँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले व्यवहारलाई के कुराले पुरस्कृत र जोगाइरहेको छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले सोध्छ:

के व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग बारम्बार मेल खान्छ?

व्यवहारले के देखाइरहेको छ?

विरोधाभासले के सिकाइरहेको छ?

दोहोरिएको ढाँचाले के उजागर गरिरहेको छ?

देखाउँदै गरेको कुराबाट मानवताले के सिक्न सक्छ?

यसरी मानिसहरू ढाँचाहरू चिन्न थाल्छन्।

यसरी मानिसहरू विरोधाभास चिन्न थाल्छन्।

यसरी मानिसहरू सुसंगतता चिन्न थाल्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशले पहिल्यै देखाइरहेको कुराबाट सिक्न थाल्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्वासबाट जाँचतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू जाँचबाट देखाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिक्ने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्छन्।

खण्ड 5 - प्रश्न गर्ने अनुमति

प्रश्न गर्ने अनुमति वास्तवमा के हो

खण्ड 1 ले मानिसहरू विश्व परिवेशका केवल उत्पादन बन्नुको सट्टा त्यसलाई देख्न सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 2 ले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर मानिसहरूले जाँच्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 3 ले कुन प्रोत्साहनहरूले व्यवहारलाई पुरस्कृत, जोगाइ र दोहोर्याइरहेका छन् भन्ने मानिसहरूले बुझ्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 4 ले मानिसहरूलाई दोहोरिएको व्यवहारले मानवतालाई पहिल्यै के देखाइरहेको छ भन्नेबाट सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

अब खण्ड 5 प्रश्न गर्ने अनुमतितर्फ जान्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमति अस्तित्वमा छ, किनभने मानिसहरूलाई स्वीकार गर्न, पछ्याउन, दोहोर्याउन, आज्ञा मान्न र मौन रहन सिकाउने परिवेशले आकार दिन्छ, तर यसलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिकाइँदैन।

मानिसहरूलाई सोच स्वयंलाई ठीकसँग कसरी प्रश्न गर्ने भनेर नसिकाई के सोच्ने भनेर सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई विश्वास कसरी बनेको हो भनेर नसिकाई के विश्वास गर्ने भनेर सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई दोहोर्याइँदै गरेको कुरा कसरी जाँच्ने भनेर नसिकाई के दोहोर्याउने भनेर सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई भरोसालाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर नसिकाई कसलाई भरोसा गर्ने भनेर सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई अधिकारलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर नसिकाई कुन अधिकार स्वीकार गर्ने भनेर सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई प्रणालीलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर नसिकाई त्यसभित्र कसरी काम गर्ने भनेर सिकाइन्छ।

यसले मानव उन्नतिको सबैभन्दा ठूलो अवरोधमध्ये एक सिर्जना गर्छ।

मानिसहरूले प्रश्न गर्न अनुमति चाहिन्छ भन्ने महसुस गर्न थाल्न सक्छन्।

अधिकारबाट अनुमति।

प्रणालीबाट अनुमति।

शिक्षकबाट अनुमति।

अभिभावकबाट अनुमति।

रोजगारदाताबाट अनुमति।

सरकारबाट अनुमति।

सञ्चारमाध्यमबाट अनुमति।

विशेषज्ञबाट अनुमति।

समूहबाट अनुमति।

लोकप्रियताबाट अनुमति।

सामाजिक स्वीकृतिबाट अनुमति।

आफ्नो वरपरको विश्व परिवेशबाट अनुमति।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले मानिसहरूलाई सोध्न सिकाउँछ:

के मलाई यसलाई प्रश्न गर्ने अनुमति छ?

मलाई अनुमति चाहिन्छ भनेर कसले सिकायो?

मैले प्रश्न गरौं भने के हुनेछ भन्ने डर मलाई छ?
मैले प्रश्न नगर्दा कसलाई लाभ हुन्छ?
प्रश्न निरुत्साहित हुँदा कुन व्यवहार जोगिन्छ?
मानिसहरूले प्रश्न गर्न अनुमति पर्खँदा कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना हुन्छ?
प्रश्न गर्ने अनुमति प्रश्न सोध्ने विषय मात्र होइन।
यो मानिसहरूले सुरुमै आफूलाई प्रश्न गर्नबाट किन रोक्छन् भन्ने बुझ्ने विषय हो।
प्रश्न गर्ने अनुमतिले मानिसहरूलाई अनुमति स्वयंलाई पनि प्रश्न गर्न सिकाउँछ।

सरतबद्धता र जीवनभरका अनुमतिसंरचना

मानिसहरूलाई प्रायः जीवनभर अनुमतिसंरचना गर्ने गरी सरतबद्ध बनाइन्छ।
बालबालिकाले वयस्कबाट अनुमति खोज्न सक्छन्।
विद्यार्थीले शिक्षकबाट अनुमति खोज्न सक्छन्।
कर्मचारीले रोजगारदाताबाट अनुमति खोज्न सक्छन्।
मानिसहरूले प्रणालीबाट अनुमति खोज्न सक्छन्।
मानिसहरूले समूहबाट अनुमति खोज्न सक्छन्।
मानिसहरूले अधिकारबाट अनुमति खोज्न सक्छन्।
मानिसहरूले स्वयं समाजबाट अनुमति खोज्न सक्छन्।
समयसँगै यो व्यवहार सामान्य बन्न सक्छ।
मानिसहरूले बिस्तारै आफ्नै अवलोकनमा भरौसा गर्न छोड्न सक्छन्।

उनीहरूले बिस्तारै आफ्नो सिक्ने क्षमतामै भरोसा गर्न छोड्न सक्छन्।
 उनीहरूले बिस्तारै देखाउँदै गरेको कुरालाई प्रश्न गर्न छोड्न सक्छन्।
 मानिसहरू अनुमति खोज्न यति अभ्यस्त बन्न सक्छन् कि आफूले त्यसो गरिरहेको
 पनि चिन्न छोड्छन्।
 अनुमति संरचनाहरू अन्ततः अदृश्य बन्न सक्छन्।
 मानसिहरूले आफू तनिभतिर काम गरिरहेको भन्ने पननिबुझ्न सक्छन्।
 मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 मलाई अनुमति खोज्न कसले सिकायो?
 मैले अनुमति खोज्न कहिले सुरु गरें?
 मैले कुन अनुमति संरचनाहरू उत्तराधिकारमा लिएको छु?
 के म आफ्नो सिक्ने क्षमतामा भरोसा गर्छु?
 वा सिक्नुअघि स्वीकृति पर्खिरहेको छु?

सिक्न अनुमति पर्ख्नु

मानिसहरू प्रायः सिकाइने प्रतीक्षा गरिरहेका हुन्छन्, जबकि उनीहरू पहिल्यै
 अस्तित्वमा रहेको सबैभन्दा ठूलो सिकाइ परिवेशभित्र उभिएका हुन्छन्।
 विश्व परिवेशले पहिल्यै व्यवहार, विरोधाभास, पुनरावृत्ति, निर्भरता, मौनता,
 अधिकार, प्रोत्साहन, डर, परिणाम र दोहोरिएका ढाँचाहरू देखाइरहेको हुन्छ।
 तर मानिसहरूले अझै अरु कसैले के महत्त्वपूर्ण छ भनेर बताइदियोस् भनेर पर्ख्न
 सक्छन्।
 उनीहरूले अधिकारले अनुमोदन गरुन्जेल पर्ख्न सक्छन्।
 उनीहरूले सञ्चारमाध्यमले देखाउन्जेल पर्ख्न सक्छन्।

उनीहरूले विशेषज्ञले व्याख्या गरुन्जेल पर्खन सक्छन्।
 उनीहरूले शिक्षकले सिकाउन्जेल पर्खन सक्छन्।
 उनीहरूले समूहले स्वीकार गरुन्जेल पर्खन सक्छन्।
 उनीहरूले जाँच गर्नुअघि लोकप्रियता पर्खन सक्छन्।
 उनीहरूले सिक्नुअघि अनुमति पर्खन सक्छन्।
 मानवताले प्रायः पहिल्यै दृश्य संसारबाट सिक्न अनुमति पर्खन्छ।
 यसको अर्थ मानिसहरू विश्व परिवेशभित्र बाँचेर पनि त्यसबाट नसिक्न सक्छन्।
 उनीहरूले देखाउँदै गरेको कुरा देखेर पनि त्यसलाई प्रश्न नगर्न सक्छन्।
 उनीहरूले विरोधाभास देखेर पनि अरु कसैले व्याख्या गरिदियोस् भनेर पर्खन सक्छन्।
 उनीहरूले दोहोरिएको व्यवहार देखेर पनि अरु कसैले त्यसलाई प्रश्न गर्न स्वीकृति दिओस् भनेर पर्खन सक्छन्।
 उनीहरूले प्रणालीहरूले उही ढाँचाहरू दोहोर्याइरहेको देखेर पनि अरु कसैले यसको महत्त्व बताइदियोस् भनेर पर्खन सक्छन्।
 मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 के म विश्व परिवेशबाट सिकिरहेको छु?
 वा त्यसबाट सिक्न अनुमति पर्खिरहेको छु?
 के म देखाउँदै गरेको कुरालाई प्रश्न गरिरहेको छु?
 वा अरु कसैले पहिले प्रश्न गरोस् भनेर पर्खिरहेको छु?
 के म आफ्नो मन प्रयोग गरिरहेको छु?

वा कुन कुरा मेरो ध्यान पाउन योग्य छ भन्ने निर्णय अर्को स्रोतले गरोस् भनेर पर्खिरहेको छु?

संसार वास्तविक विद्यालय हो।

तर मानिसहरूले त्यसलाई प्रश्न गर्न अनुमति पर्खिरहेका छन् भने संसारबाट सिक्न सक्दैनन्।

अधिकार, स्वीकृति र सुम्पिएको सोच

मानिसहरूलाई अधिकारलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर ठीकसँग नसिकाई अधिकारमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई पदवीमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई भूमिकामा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई पदमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई प्रणालीमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई आधिकारिक कथनमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई स्वीकृत स्रोतमा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

उनीहरूलाई स्वीकार्य भनेर प्रस्तुत गरिएको कुरामा भरोसा गर्न सिकाइन्छ।

यसले सुम्पिएको सोच सिर्जना गर्न सक्छ।

सुम्पिएको सोच तब हुन्छ जब मानिसहरूले अर्को व्यक्ति, भूमिका, प्रणाली, स्रोत, समूह वा अधिकारलाई आफूले के प्रश्न गर्न, विश्वास गर्न, स्वीकार गर्न, दोहोर्‍याउन वा अस्वीकार गर्न पाउँछन् भन्ने निर्णय गर्न दिन्छन्।

अरूले बनाएका सीमाभित्रै सोचिरहँदा पनि मानिसहरूले आफू स्वतन्त्र रूपमा सोचिरहेको विश्वास गर्न सक्छन्।

उनीहरूले व्यापक ढाँचालाई प्रश्न नगरी एउटा कुरा प्रश्न गर्न सक्छन्।

उनीहरूले एउटा अधिकार अस्वीकार गरेर अर्को स्वीकार गर्न सक्छन्।

उनीहरूले एउटा आख्यान छोडेर अर्कोमा प्रवेश गर्न सक्छन्।

पहिल्यै भरोसा गरेको कसैले स्वीकृति दिएको कारण उनीहरू कुनै निष्कर्षमै रोकिन सक्छन्।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले मानिसहरूलाई सोध्न सिकाउँछ:

के म आफ्नै लागि सोचिरहेको छु?

वा अर्को स्रोतलाई मेरो लागि सोच्न दिइरहेको छु?

के म स्वयं ढाँचालाई प्रश्न गरिरहेको छु?

वा मलाई दिइएको ढाँचाभित्र मात्र प्रश्न गरिरहेको छु?

के म प्रमाणमा भरोसा गरिरहेको छु?

वा स्वीकृतिमा भरोसा गरिरहेको छु?

के म बुझाइ पछ्याइरहेको छु?

वा अधिकार पछ्याइरहेको छु?

यदि मानिसहरूले प्रश्न गर्ने काम अरूलाई सुम्पन्छन् भने स्वतन्त्र सोच विकास हुन सक्दैन।

डर, अपनत्व र घुलमलि हुनु

मानसिहरू प्रायः प्रश्न गर्न रोक्छन्, कनिभने प्रश्नले अपनत्वलाई अवस्थालाई खतरा पुर्याउन सक्छ।

उनीहरू अस्वीकार हुने डर मान्न सक्छन्।

उनीहरू आलोचित हुने डर मान्न सक्छन्।
 उनीहरू उपहास हुने डर मान्न सक्छन्।
 उनीहरू अलग पारिने डर मान्न सक्छन्।
 उनीहरू स्वीकृति गुम्ने डर मान्न सक्छन्।
 उनीहरू हैसियत गुम्ने डर मान्न सक्छन्।
 उनीहरू काम गुम्ने डर मान्न सक्छन्।
 उनीहरू सम्बन्धहरू गुम्ने डर मान्न सक्छन्।
 उनीहरू एकलै उभिनुपर्ने डर मान्न सक्छन्।
 अपनत्व प्रश्नभन्दा बलियो बन्न सक्छ।
 स्वीकृति सत्यभन्दा बलियो बन्न सक्छ।
 डर बुझाइभन्दा बलियो बन्न सक्छ।
 मानिसहरू घुलमिल हुन चाहेका कारण मौन रहन सक्छन्।
 मानसिहरू अपनत्व पाउन चाहेका कारण अरूले दोहोर्याएको कुरा दोहोर्याउन सक्छन्।
 मानिसहरू बहिष्कारको डरले अरूले बचाउ गरेको कुरा बचाउ गर्न सक्छन्।
 मानिसहरू फरक देखिन नचाहेका कारण प्रश्न सोध्न टार्न सक्छन्।
 मानिसहरूले आफूले के पछ्याइरहेका छन् भन्ने बुझ्नुअघि अरूको व्यवहार पछ्याउन सक्छन्।
 यो सीधै प्रोत्साहन र लाभसँग जोडिन्छ।
 मानिसहरूले कुनै कुरा सत्य छ भन्ने विश्वास गरेकाले मात्र प्रश्न टार्दैनन्।

प्रश्न गर्दा आफू निर्भर रहेको, सम्बन्धित भएको वा गुम्ने डर लागेको कुरा खतरामा पर्ने भएकाले पनि उनीहरूले प्रश्न टार्न सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

मैले यसलाई प्रश्न गरें भने के गुम्ने डर छ?

के म बुझेकाले मौन बसिरहेको छु?

वा बहिष्कारको डरले मौन बसिरहेको छु?

के म जाँचेको कारण सहमत छु?

वा अपनत्व चाहेको कारण सहमत छु?

के म यो सत्य भएकाले दोहोर्याइरहेको छु?

वा अरूले दोहोर्याइरहेका कारण दोहोर्याइरहेको छु?

प्रश्न गर्ने अनुमतिले मानिसहरूलाई सत्यलाई अपनत्वसँग छुट्याउन सिकाउँछ।

पछ्याउने व्यवहार, अनुरूपता र सामाजिक स्वीकृति

मानवीय परिवेशहरूले प्रायः पछ्याउने व्यवहारलाई पुरस्कृत गर्छन्।

मानिसहरू सहमत भएकोमा पुरस्कृत हुन सक्छन्।

मानिसहरू दोहोर्याएकोमा पुरस्कृत हुन सक्छन्।

मानिसहरू पालना गरेकोमा पुरस्कृत हुन सक्छन्।

मानिसहरू स्वीकृत सीमाभित्र बसेकोमा पुरस्कृत हुन सक्छन्।

मानिसहरू अरूले स्वीकार गरेको कुरा प्रश्न नगरेकोमा पुरस्कृत हुन सक्छन्।

अनुरूपता सामान्य बन्न सक्छ।

सामान्यीकरण उत्तराधिकार बन्न सक्छ।

उत्तराधिकारमा लिइएको व्यवहार स्वीकार गरिएको वास्तविकता बन्न सक्छ।

त्यसपछि मानिसहरूले सामाजिक स्वीकृतिलाई सत्य ठान्न सक्छन्।

धेरै मानिसहरूले स्वीकार गरेकाले कुनै कुरा सही छ भन्ने विश्वास गर्न सक्छन्।

धेरै मानिसहरूले पछ्याएकाले कुनै कुरा सुरक्षित छ भन्ने विश्वास गर्न सक्छन्।

थोरैले प्रश्न गरेकाले कुनै कुरालाई प्रश्न गर्नु गलत हो भन्ने विश्वास गर्न सक्छन्।

कुनै कुरालाई स्वीकृति, पहुँच, हैसियत वा लोकप्रियता नदिइएको कारण त्यो महत्त्वपूर्ण छैन भन्ने विश्वास गर्न सक्छन्।

मानिसहरू फरक हुन पनि डराउन सक्छन्।

उनीहरू अलग उभिन डराउन सक्छन्।

उनीहरू घुलमिल नहुन डराउन सक्छन्।

उनीहरू गलत देखिन डराउन सक्छन्।

उनीहरू एकलो हुन डराउन सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म बुझेकाले पछ्याइरहेको छु?

वा अरूले पछ्याएकाले पछ्याइरहेको छु?

के प्रमाणले समर्थन गरेकाले स्वीकार गरिरहेको छु?

वा सामाजिक रूपमा स्वीकार गरिएको कारण स्वीकार गरिरहेको छु?

के मैले जाँचेको कारण प्रश्न टारिरहेको छु?

वा त्यसलाई प्रश्न गर्दा म अलग उभिनुपर्ने भएकाले?

पछ्याउनु बुझाइ होइन।

अनुरूपता सत्य होइन।

सामाजिक स्वीकृति प्रमाण होइन।

अनुमति संरचनाहरू दोहोरिएका विश्व समस्याहरू जारी रहन दिने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रहरूमध्ये एक बन्न सक्छन्।

प्रश्न गर्ने अनुमति महत्त्वपूर्ण छ, किनभने मानिसहरूले के प्रश्न गर्न सकिन्छ भन्ने निर्णय गर्न सामाजिक स्वीकृतिमा निर्भर रहँदा स्वतन्त्र सोच्ने व्यक्ति बन्न सक्दैनन्।

बालबालिका, शिक्षा र प्रश्न गर्ने क्षमता गुमाउनु

बालबालिकाले स्वाभाविक रूपमा प्रश्न गर्छन्।

बालबालिका प्रायः किन भनेर जान्न चाहन्छन्।

उनीहरूले कुरा किन हुन्छ भनेर सोध्यन्।

उनीहरूले मानिसहरू किन निश्चित तरिकाले व्यवहार गर्छन् भनेर सोध्यन्।

उनीहरूले नियम किन छन् भनेर सोध्यन्।

उनीहरूले वयस्कहरूले एउटा कुरा भनेर अर्को किन गर्छन् भनेर सोध्यन्।

उनीहरू बुझ्न खोजिरहेका कारण सोध्यन्।

तर विश्व परिवेशले बिस्तारै बालबालिकालाई प्रश्नबाट टाढा प्रशिक्षण दिन सक्छ।

बालबालिकालाई चुप लाग्न सिकाउन सकिन्छ।

बालबालिकालाई स्वीकार गर्न सिकाउन सकिन्छ।

बालबालिकालाई दोहोर्याउन सिकाउन सकिन्छ।

बालबालिकालाई आज्ञा मान्न सिकाउन सकिन्छ।

बालबालिकालाई किन सोध्न छोड्न सिकाउन सकिन्छ।

बालबालिकालाई प्रश्न गर्नु अशिष्ट हो भनेर सिकाउन सकिन्छ।

बालबालिकालाई अधिकारलाई प्रश्न गर्नु गलत हो भनेर सिकाउन सकिन्छ।

बालबालिकालाई राम्रो प्रश्नभन्दा सही उत्तर बढी महत्त्वपूर्ण हो भनेर सिकाउन सकिन्छ।

बालबालिकालाई बुझाइभन्दा स्वीकृति बढी महत्त्वपूर्ण हो भनेर सिकाउन सकिन्छ।

स्वीकृत सीमालाई चुनौती दिने प्रश्न सोधेकै कारण बालबालिकालाई कठिन, विघटनकारी, समस्याजनक वा समस्या सिर्जना गर्ने भनेर लेबलसमेत गर्न सकिन्छ।

शिक्षाले प्रायः प्रश्नभन्दा उत्तरलाई बढी पुरस्कृत गर्छ।

यसले प्रायः जाँचभन्दा पुनरावृत्तिलाई बढी पुरस्कृत गर्छ।

यसले प्रायः स्वतन्त्र सोचभन्दा आज्ञापालनलाई बढी पुरस्कृत गर्छ।

यसले प्रायः बालबालिकालाई विश्व परिवेशलाई कसरी ठीकसँग प्रश्न गर्ने भनेर नसिकाई त्यसभित्र काम गर्न तयार पार्छ।

त्यसैले प्रश्न गर्ने अनुमति शिक्षाका लागि अत्यन्त महत्त्वपूर्ण छ।

यदि बालबालिकाले प्रश्न गर्ने क्षमता गुमाए भने उनीहरूले त्यसलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ भन्ने नबुझीकन विश्व परिवेश उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

यदि बालबालिकालाई सुरक्षित र ठीकसँग कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिकाइँदैन भने उनीहरू जन्मिएका ठाँचाका उत्पादन बन्न सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छः

के बालबालिकालाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिकाउँदैछ?

वा केवल कसरी उत्तर दिने भनेर सिकाउँदैछ?

के बालबालिकालाई कसरी जाँच्ने भनेर सिकाउँदैछ?

वा केवल कसरी दोहोर्‍याउने भनेर सिकाउँदैछ?

के बालबालिकालाई विश्व परिवेशबाट कसरी सिक्ने भनेर सिकाउँदैछ?

वा त्यसभित्र काम गर्न तयार गरिँदैछ?

बालबालिकालाई प्रश्न गर्ने अनुमति चाहिन्छ, किनभने प्रश्न देखाइ, बुझाइ, सिकाइ र स्वतन्त्र सोचतर्फ जाने मार्गहरूमध्ये एक हो।

प्रश्न गर्ने अनुमति किन महत्त्वपूर्ण छ

मानिसहरूले आफूलाई प्रश्न गर्न अनुमति छैन जस्तो महसुस गरेको संसारबाट सिक्न सक्दैनन्।

अदृश्य अनुमति संरचनाहरू मानिसहरूले देख्न छोड्ने मनोवैज्ञानिक सीमा बन्न सक्छन्।

मानिसहरू शारीरिक रूपमा स्वतन्त्र भएर पनि उत्तराधिकारमा लिएका सीमाभित्र मानसिक रूपमा काम गरिरहेका हुन सक्छन्।

मानिसहरूले आफू स्वयं योगदान दिइरहेका समस्याहरू अरु कसैले समाधान गरौंस् भनेर जीवनभर पर्खन सक्छन्।

उनीहरूले नेताहरू पर्खन सक्छन्।

उनीहरूले प्रणाली पर्खन सक्छन्।

उनीहरूले विशेषज्ञ पर्खन सक्छन्।

उनीहरूले अधिकार पर्खन सक्छन्।

उनीहरूले अरु कसैले काम गरोस् भनेर पर्खन सक्छन्।

स्वतन्त्र रूपमा सोचन अनुमति पर्खिरहँदा मानवता स्वतन्त्र सोच्ने बन्न सक्दैन।

विश्व परिवेशबाट सिक्ने व्यक्ति बन्न अनुमति पर्खिरहँदा मानवता अधि बढ्न सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले व्यवहारलाई के कुराले पुरस्कृत र जोगाइरहेको छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग बारम्बार मेल खान्छ कि खाँदैन भनेर सोध्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले सोध्छ:

कसले वा के कुराले मानिसहरूलाई प्रश्न गर्न अनुमति चाहिन्छ भन्ने विश्वास गरायो?

मानिसहरूले प्रश्न गर्दा के हुन्छ?

मानिसहरूले प्रश्न नगर्दा के हुन्छ?

प्रश्न निरुत्साहित हुँदा कुन व्यवहार जोगिन्छ?

मानिसहरूले प्रश्न गर्न अनुमति पर्खँदा कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना हुन्छ?

यसरी मानिसहरूले आफ्नै सोच वरपरका अदृश्य सीमाहरू देख्न थाल्छन्।

यसरी मानिसहरूले सुम्पिएको सोच चिन्न थाल्छन्।
 यसरी मानिसहरूले डरमा आधारित मौनता चिन्न थाल्छन्।
 यसरी मानिसहरूले अनुरूपता चिन्न थाल्छन्।
 यसरी मानिसहरूले सामाजिक स्वीकृतिलाई एउटा संयन्त्रका रूपमा चिन्न थाल्छन्।
 यसरी मानिसहरू स्वीकारबाट प्रश्नतर्फ सर्छन्।
 यसरी मानिसहरू प्रश्नबाट देखाइतर्फ सर्छन्।
 यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।
 यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सर्छन्।
 यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सर्छन्।
 यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिकने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्छन्।

आत्म-सेन्सरशिप र आन्तरिक अनुमति

यस खण्डको पहिलो भागले मानिसहरूले प्रश्न गर्न अनुमति चाहिन्छ भन्ने महसुस गर्न थाल्न सक्छन् भन्ने व्याख्या गर्यो।
 अब यो भाग विश्व परिवेशभित्र काम गर्ने सबैभन्दा ठूलो अदृश्य संयन्त्रहरूमध्ये एउटातर्फ जान्छ।
 अरु कसैले रोक्नुअघि नै मानिसहरूले प्रायः आफूलाई प्रश्न गर्नबाट रोक्छन्।
 उनीहरूले आफूलाई सेन्सर गर्छन्।
 उनीहरूले आफूलाई मौन बनाउँछन्।

उनीहरूले आफ्नै अवलोकनलाई खारेज गर्छन्।
उनीहरूले विरोधाभास बेवास्ता गर्छन्।
उनीहरूले कठिन प्रश्न टार्छन्।
उनीहरूले जिज्ञासा दबाउँछन्।
उनीहरूले आफूलाई बोल्नबाट रोक्छन्।
मानिसहरूले सोच्न सक्छन्:
मैले यसलाई प्रश्न गर्नु हुँदैन।
मैले त्यो भन्नु हुँदैन।
मैले सोध्नु हुँदैन।
मैले यसलाई छोडिदिनुपर्छ।
मैले त्यसलाई चुनौती दिनु हुँदैन।
मैले अलग उभिनु हुँदैन।
मानिसहरू बिस्तारै आफ्नै सिकाइका अवरोध बन्न सक्छन्।
मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:
म आफूलाई किन रोकिरहेको छु?
म केदेखि डराइरहेको छु?
मलाई प्रश्न गर्न डराउन कसले सिकायो?
म कस्ता परिणाम कल्पना गरिरहेको छु?
के म सत्य जोगाइरहेको छु?
वा आराम, स्वीकृति, अपनत्व वा निर्भरता जोगाइरहेको छु?

प्रश्न गर्ने अनुमतिले मानिसहरूलाई सिकाइ सुरु हुनुअघि नै त्यसलाई रोक्ने
आन्तरिक अवरोध चिन्न सिकाउँछ।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले मानिसहरूलाई अनुमति स्वयंलाई पनि प्रश्न गर्न सिकाउँछ।

अदृश्य अनुमति संरचना

अनुमति संरचनाहरू अन्ततः अदृश्य बन्न सक्छन्।

मानिसहरूले आफू तनिभित्र काम गरिरहेको भन्ने महसुस गर्न छोड्न सक्छन्।

मानिसहरूले विरासतमा प्राप्त सीमाभित्रै काम गरिरहँदा पनि आफू स्वतन्त्र रूपमा
सोच्ने व्यक्ति भएको विश्वास गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले स्वीकृत प्रश्न क्षेत्रभित्रै रहेर पनि आफू प्रश्न गरिरहेको
भन्ने विश्वास गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अरूबाट स्वीकृत खोजिरहँदा पनि आफू स्वतन्त्र भएको
विश्वास गर्न सक्छन्।

मानिसहरू शारीरिक रूपमा स्वतन्त्र भएर पनि मनोवैज्ञानिक रूपमा सीमित हुन
सक्छन्।

कसैले शारीरिक रूपमा रोकेको कारण होइन, अदृश्य अनुमति संरचनाहरू सामान्य
बनेका कारण।

मानिसहरू अनुमति खोज्न यति अभ्यस्त बन्न सक्छन् कि आफूले त्यसो गरिरहेको
पनि चिन्न छोड्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

मलाई के प्रश्न गर्न अनुमति छ?

ती सीमा कसले तय गर्यो?

मैले कहिल्यै के प्रश्न गरेको छैन?

मलाई के प्रश्न नगर्न सिकाइएको छ?

के प्रश्न गर्न असहज लाग्छ?

मैले त्यसलाई प्रश्न गरें भने के हुनेछ भन्ने डर मलाई छ?

अदृश्य अनुमति संरचनाहरू मानिसहरूले देख्न छोड्ने मनोवैज्ञानिक सीमा बन्न सक्छन्।

समूह व्यवहार र सामूहिक अनुमति

मानव सामाजिक रूपमा सिक्ने प्राणी हुन्।

मानिसहरूले प्रायः अरुको व्यवहारबाट सिक्छन्।

मानिसहरूले समूह हेर्छन्।

मानिसहरूले समूहको नक्कल गर्छन्।

मानिसहरूले समूहको कुरा दोहोर्छन्।

मानिसहरूले समूह पछ्याउँछन्।

मानिसहरूले समूहको बचाउ गर्छन्।

मानिसहरूले समूहबाट स्वीकृति खोज्छन्।

त्यसैले समूहहरूले सामूहिक अनुमति संरचना सिर्जना गर्न सक्छन्।

अरुले प्रश्न गर्दा मानिसहरूले पनि प्रश्न गर्न सुरक्षित महसुस गर्न सक्छन्।

अरु मौन रहँदा मानिसहरू पनि मौन रहन सक्छन्।

अरु पछ्याउँदा मानिसहरू पनि पछ्याउन सक्छन्।

अरु दोहोर्छन् मानिसहरू पनि दोहोर्छन्।

अरु कसैले प्रश्न नगरेकै कारण मानिसहरूले प्रश्न टार्न सक्छन्।

सामूहिक व्यवहार व्यक्तिगत बुझाइभन्दा बलियो बन्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो समूहले कस्तो व्यवहार पुरस्कृत गरिरहेको छ?

यो समूहले कस्तो व्यवहार निरुत्साहित गरिरहेको छ?

यो समूहले कस्तो व्यवहार सामान्य बनाइरहेको छ?

यो समूहले कस्तो व्यवहार जोगाइरहेको छ?

के म स्वतन्त्र रूपमा सोचिरहेको छु?

वा समूहको व्यवहार नक्कल गरिरहेको छु?

समूहहरूले स्वतः बुझाइ सिर्जना गर्दैनन्।

समूहहरूले पुनरावृत्ति पनि पुनःसिर्जना गर्न सक्छन्।

मौनता, आज्ञापालन र सहभागिता

मौनता विश्व परिवेशभित्र काम गर्ने सबैभन्दा बलियो अनुमति संयन्त्रहरूमध्ये एक हो।

मानिसहरूले प्रायः मौनता भनेको केही पनि होइन भन्ने सोच्छन्।

तर मौनता सहभागिता बन्न सक्छ।

मौनता संरक्षण बन्न सक्छ।

मौनता योगदान बन्न सक्छ।

मानिसहरू परिणामको डरले मौन रहन सक्छन्।

मानिसहरू प्रणालीमा निर्भर भएकाले मौन रहन सक्छन्।

मानिसहरू अलग उभिन डराएकाले मौन रहन सक्छन्।

मानिसहरूले मौनतालाई सामान्य व्यवहारका रूपमा उत्तराधिकारमा लिएका कारण मौन रहन सक्छन्।

आज्ञापालन पुरस्कृत हुन्छ भन्ने सिकेकाले मानिसहरू मौन रहन सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

मौनताबाट कसलाई लाभ हुन्छ?

कुन व्यवहार जोगाउँदैछ?

कुन विरोधाभास जारी रहन दिइँदैछ?

कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना भइरहेको छ?

मानिसहरूले आज्ञापालन स्वतः बुझाइ होइन भन्ने बुझ्नुपर्छ।

आज्ञापालन स्वतः सत्य होइन।

सहभागिता सधैं सक्रिय हुँदैन।

मानिसहरूले कहिल्यै नजाँचेका व्यवहार जारी राखेर मात्र पनि योगदान दिन सक्छन्।

अनुमति संरचनाहरू दोहोरिएका विश्व समस्याहरू जारी रहन दिने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रहरूमध्ये एक बन्न सक्छन्।

सतहीपन, छवि र सामाजिक स्वीकृति

मानिसहरूले प्रायः बुझाइ विकास गर्नुअघि छवि व्यवस्थापन गर्न सिक्छन्।

मानिसहरू सफल देखिन दक्ष बन्न सक्छन्।

मानिसहरू खुसी देखिन दक्ष बन्न सक्छन्।

मानिसहरू जानकार देखिन दक्ष बन्न सक्छन्।
 मानिसहरू महत्त्वपूर्ण देखिन दक्ष बन्न सक्छन्।
 मानिसहरू स्वीकार्य देखिन दक्ष बन्न सक्छन्।
 सामाजिक परिवेशले प्रस्तुतीकरणलाई पुरस्कृत गर्न सक्छ।
 मानिसहरूले अरूको शब्द नक्कल गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले अरूको व्यवहार नक्कल गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले अरूको देखावट नक्कल गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले लोकप्रिय छ भन्ने ठानेको कुरा नक्कल गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले आफूले वास्तवमा कस्तो महसुस गर्छन् भन्ने लुकाउन सक्छन्।
 मानिसहरूले वास्तविकता प्रतिबिम्बित नगर्ने जीवन प्रस्तुत गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले सत्यको सट्टा छवि जोगाउन सक्छन्।
 मानिसहरूले वास्तवमा कस्तो महसुस गर्छन् भन्ने लुकाउँदै वर्षौंसम्म खुसी भएको नाटक गर्न सक्छन्।
 मानिसहरू आफूले अब आफूलाई नै नचिन्ने छवि कायम राख्न फस्न सक्छन्।
 मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 म के जोगाउन खोजिरहेको छु?
 के म वास्तविकता देखाइरहेको छु?
 वा छवि देखाइरहेको छु?
 के म स्वतन्त्र रूपमा सोचिरहेको छु?
 वा सफल देखिएको कुरा नक्कल गरिरहेको छु?
 के म विश्व परिवेशबाट सिकिरहेको छु?

वा म त्यसभिन्न कसरी घुलमिल हुने भनेर सिकिरहेको छु?
सतहीपन मानिसहरूलाई प्रश्न गर्नबाट रोक्ने अर्को संयन्त्र बन्न सक्छ।
मानिसहरूले वर्षौं लगाएर बनाएको छवि गुम्ने डर मान्न सक्छन्।

फरक हुने अनुमति

प्रश्नको सबैभन्दा ठूलो अदृश्य अवरोधमध्ये एक फरक हुनुपर्ने डर हो।
मानिसहरू अलग उभिन डराउन सक्छन्।
मानिसहरू असहमति जनाउन डराउन सक्छन्।
मानिसहरू गलत देखिन डराउन सक्छन्।
मानिसहरू मूल्याङ्कन गरिन डराउन सक्छन्।
मानिसहरू एक्लो हुन डराउन सक्छन्।
मानिसहरू स्वीकृति गुम्ने डर मान्न सक्छन्।
मानिसहरू अपनत्व गुम्ने डर मान्न सक्छन्।
मानिसहरू बाहिरी व्यक्ति बन्ने डर मान्न सक्छन्।
यसले अनुरूप हुन ठूलो दबाव सिर्जना गर्न सक्छ।
मानिसहरूले अन्ततः बुझाइभन्दा घुलमिल हुनु सुरक्षित छ भनेर सिक्न सक्छन्।
मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
के म बुझ्न खोजिरहेको छु?
वा घुलमिल हुन खोजिरहेको छु?

के म सत्य जोगाइरहेको छु?
वा अपनत्व जोगाइरहेको छु?
के म बुझाइ पछ्याइरहेको छु?
वा स्वीकृति पछ्याइरहेको छु?
मानव उन्नति प्रायः मानिसहरूले फरक हुन डराउन छोड्दा सुरु हुन्छ।

अरूले समस्या समाधान गरौस् भनेर पर्खनु

मानिसहरूले प्रायः आफू स्वयं योगदान दिइरहेका समस्याहरू अरू कसैले समाधान गरौस् भनेर पर्खन्छन्।
उनीहरूले नेताहरू पर्खन सक्छन्।
उनीहरूले प्रणाली पर्खन सक्छन्।
उनीहरूले विशेषज्ञ पर्खन सक्छन्।
उनीहरूले अधिकार पर्खन सक्छन्।
उनीहरूले अरू कसैले काम गरौस् भनेर पर्खन सक्छन्।
तर विश्व परिवेश लाखौं व्यक्तिगत योगदानबाट सामूहिक रूपमा पुनःसिर्जना हुन्छ।
एउटा व्यक्ति सिकाउँछ।
एउटा व्यक्ति दोहोर्‍याउँछ।
एउटा व्यक्ति लागू गर्छ।
एउटा व्यक्ति स्वीकृति दिन्छ।
एउटा व्यक्ति जोगाउँछ।

एउटा व्यक्ति मौन रहन्छ।

एउटा व्यक्ति पछ्याउँछ।

व्यक्तिगत रूपमा यी व्यवहार साना देखिन सक्छन्।

सामूहिक रूपमा तिनले पूरा विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छः

म के कुरामा योगदान दिइरहेको छु?

म के पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छु?

म कुन व्यवहार दोहोर्याइरहेको छु?

म कुन व्यवहार जोगाइरहेको छु?

म कुन व्यवहार सामान्य बनाइरहेको छु?

मानवताले दोहोरिएका समस्याहरू अरु कसैले समाधान गरोस् भनेर पर्खिरहँदा तिनलाई समाधान गर्न सक्दैन।

मानव चेतना र प्रश्न गर्ने अनुमति

मानव चेतना तब अघि बढ्छ जब मानिसहरूले सिक्न अनुमति पर्खन छोड्छन्।

मानिसहरू प्रायः सिकाइने प्रतीक्षा गरिरहेका हुन्छन्, जबकि उनीहरू पहिल्यै अस्तित्वमा रहेको सबैभन्दा ठूलो सिकाइ परिवेशभित्र उभिएका हुन्छन्।

स्वयं विश्व परिवेश पाठ हो।

स्वयं विश्व परिवेश प्रमाण हो।

स्वयं विश्व परिवेश सिक्ने अवसर हो।

स्वयं विश्व परिवेश शिक्षक हो।

मानिसहरूलाई पहिल्यै दृश्य कुराबाट सिक्न अनुमति चाहिँदैन।

उनीहरूलाई त्यसलाई बुझ्ने साधन चाहिन्छ।

मानवताले प्रायः पहिल्यै दृश्य संसारबाट सिक्न अनुमति पर्खन्छ।

त्यसैले प्रश्न गर्ने अनुमति महत्त्वपूर्ण छ।

यसले सिकाइ रोक्ने अदृश्य अवरोधहरू हटाउँछ।

प्रश्न गर्ने अनुमति र मानव उन्नति

प्रश्न गर्ने अनुमति मानव उन्नतितर्फको छुटेको मार्गको अङ्ग हो।

मानिसहरूले प्रश्न गर्न अनुमति पर्खिरहँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

सुम्पिएको सोचले स्वतन्त्र सोचलाई प्रतिस्थापन गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

अपनत्व सत्यभन्दा बलियो हुँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

डर बुझाइभन्दा बलियो हुँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

सामाजिक स्वीकृतिले व्यवहार नियन्त्रण गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

सतहीपन सामान्य हुँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

बालबालिकाले प्रश्न गर्ने क्षमता गुमाएर सिक्नुअघि अनुमति खोजिरहने वयस्क बन्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले सिकाइ सुरु हुनुअघि नै आफूलाई सिक्नबाट रोक्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

स्वतन्त्र रूपमा सोच्न अनुमति पर्खिरहँदा मानवता स्वतन्त्र सोच्ने बन्न सक्दैन।

विश्व परिवेशबाट सिक्ने व्यक्ति बन्न अनुमति पर्खिरहँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले व्यवहारलाई के कुराले पुरस्कृत र जोगाइरहेको छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले दोहोरिएको व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग मेल खान्छ कि खाँदैन भनेर सोध्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले सोध्छ:

अनुमतिलाई कसले वा के कुराले नियन्त्रण गरिरहेको छ?

मानिसहरूलाई प्रश्न गर्नबाट के रोक्छ?

प्रश्न निरुत्साहित हुँदा कुन व्यवहार जोगिन्छ?

मानिसहरूले अनुमति पर्खँदा कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना हुन्छ?

मानिसहरूले सिक्न अनुमति पर्खन छोड्दा के हुन्छ?

यसरी मानिसहरूले आफ्नै सोच वरपरका अदृश्य अवरोध चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले आत्म-सेन्सरशिप चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले समूह व्यवहार चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले डरमा आधारित मौनता चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले सतहीपन चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरू स्वीकारबाट प्रश्नतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू प्रश्नबाट देखाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिकने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्छन्।

खण्ड 6 - भावनात्मक प्रभाव

भावनात्मक प्रभाव वास्तवमा के हो

खण्ड 1 ले मानिसहरू विश्व परिवेशका केवल उत्पादन बन्नुको सट्टा त्यसलाई देख्न सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 2 ले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर मानिसहरूले जाँच्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 3 ले कुन प्रोत्साहनहरूले व्यवहारलाई पुरस्कृत, जोगाइ र दोहोर्याइरहेका छन् भन्ने मानिसहरूले बुझ्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 4 ले मानिसहरूले दोहोरिएको व्यवहारले मानवतालाई पहिल्यै के देखाइरहेको छ भन्नेबाट सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 5 ले मानिसहरूले सिकाइ सुरु हुनुअघि नै आफूलाई प्रश्न गर्नबाट किन रोक्न सक्छन् भन्ने बुझ्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

अब खण्ड 6 भावनात्मक प्रभावतर्फ जान्छ।

भावनात्मक प्रभाव अस्तित्वमा छ, किनभने बुझाइ विकास हुनुअघि भावनाले मनलाई कसरी आकार दिन सक्छ भन्ने नबुझेसम्म मानिसहरूले मानवीय व्यवहार, विश्वास, भरोसा, मौनता, प्रतिक्रिया, पुनरावृत्ति वा सिकाइ ठीकसँग बुझ्न सक्दैनन्।

मानिसहरू पूर्ण स्वतन्त्र सोच्ने बन्नुअघि भावनात्मक प्राणी हुन्।

मानिसहरू बुझ्नुअघि प्रतिक्रिया दिन सक्छन्।

मानिसहरू जाँच्नुअघि डराउन सक्छन्।

मानिसहरू प्रश्न गर्नुअघि बचाउ गर्न सक्छन्।

मानिसहरू प्रमाण परीक्षण गर्नुअघि विश्वास गर्न सक्छन्।

मानिसहरू सिक्नुअघि पक्ष रोज्न सक्छन्।

उनीहरूलाई के कुराले भावनात्मक रूपमा बाँध्यो भन्ने नबुझीकन भावनात्मक रूपमा जोडिन सक्छन्।

यसले मानव उन्नतिको सबैभन्दा ठूलो अवरोधमध्ये एक सिर्जना गर्छ।

भावनाले मानिसहरूले के स्वीकार गर्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

भावनाले मानिसहरूले के अस्वीकार गर्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

भावनाले मानिसहरूले कसलाई भरोसा गर्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

भावनाले मानिसहरूले केसँग डराउँछन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

भावनाले मानिसहरूले केको बचाउ गर्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

भावनाले मानिसहरूले के टार्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

भावनाले मानिसहरू कुन विषयमा मौन रहन्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

भावनाले मानिसहरूले के दोहोर्‍याउँछन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

भावनाले मानिसहरूले के प्रश्न गर्न अस्वीकार गर्छन् भन्ने प्रभाव पार्न सक्छ।

भावनात्मक प्रभावले मानिसहरूलाई सोध्न सिकाउँछ:

कुन भावना सक्रिय भइरहेको छ?

कस्तो प्रतिक्रिया सिर्जना भइरहेको छ?

कुन डर सक्रिय गरिँदैछ?

कुन रिस प्रयोग भइरहेको छ?

कुन भावनात्मक लगाव जोगाईँदैछ?

कुन विश्वासको बचाउ भइरहेको छ?

यो भावनाले कस्तो व्यवहार उत्पादन गरिरहेको छ?

यो भावनात्मक प्रतिक्रियाले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्छ?

भावनात्मक प्रभाव मानवताबाट भावना हटाउने विषय होइन।

यो बुझाइ विकास हुनुअघि भावनाले मानवतालाई कसरी आकार दिन्छ भन्ने सिकने विषय हो।

भावना शत्रु होइन

भावना शत्रु होइन।

भावना मानव हुनुको अङ्ग हो।

भावनाले कुनै कुरा महत्त्वपूर्ण छ भन्ने देखाउन सक्छ।

भावनाले मानिसहरूलाई खतराबारे सचेत गराउन सक्छ।

भावनाले चोट देखाउन सक्छ।

भावनाले हेरचाह देखाउन सक्छ।

भावनाले डर देखाउन सक्छ।

भावनाले लगाव देखाउन सक्छ।

भावनाले मानिसहरूले के मूल्यवान ठान्छन् भन्ने देखाउन सक्छ।

तर भावना स्वतः सत्य होइन।

डर स्वतः सत्य होइन।

रिस स्वतः सत्य होइन।

आक्रोश स्वतः सत्य होइन।

उत्साह स्वतः सत्य होइन।

दुःख स्वतः सत्य होइन।

खुसी स्वतः सत्य होइन।

तात्कालकिता स्वतः सत्य होइन।

आत्मविश्वास स्वतः सत्य होइन।

मानिसहरूले कुनै कुरा बलियो रूपमा महसुस गरेर पनि देखाउँदै गरेको कुरा गलत बुझ्न सक्छन्।

मानिसहरू निश्चित महसुस गरेर पनि गलत हुन सक्छन्।

मानिसहरू डराएर पनि डर के कुराले सिर्जना गर्यो भन्ने नबुझ्न सक्छन्।

मानिसहरू रिसाएर पनि रिसमुनि रहेको संयन्त्र नबुझ्न सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छः

म के महसुस गरिरहेको छु?

म किन यस्तो महसुस गरिरहेको छु?

यो भावना के कुराले सिर्जना गर्यो?

मैले महसुस गरिरहेको कुरालाई कुन प्रमाणले समर्थन गर्छ?

यो भावनाले मलाई कस्तो व्यवहारतर्फ धकेलिरहेको छ?

के यो भावनाले मलाई बुझ्न सहयोग गरिरहेको छ?

वा सिक्नबाट रोकिरहेको छ?

भावनालाई अन्धो रूपमा मान्नु होइन, प्रश्न गर्नुपर्छ।

भावनात्मक प्रस्तुतीकरण प्रमाण होइन

भावनात्मक प्रस्तुतीकरण प्रमाण होइन।

कुनै व्यक्ति दयालु सुनिनु प्रमाण होइन।

कुनै व्यक्ति जोशालो सुनिनु प्रमाण होइन।

कुनै व्यक्ति रिसाएको सुनिनु प्रमाण होइन।

कुनै व्यक्ति निष्कपट सुनिनु प्रमाण होइन।

कुनै व्यक्ति आत्मविश्वासी सुनिनु प्रमाण होइन।

कुनै व्यक्ति शान्त सुनिनु प्रमाण होइन।

कुनै व्यक्ति हेरचाह गर्ने जस्तो सुनिनु प्रमाण होइन।

कुनै व्यक्ति सँग पदवी हुनु प्रमाण होइन।

कुनै व्यक्तिलाई विशेषज्ञ भनिनु प्रमाण होइन।

दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर जाँच्नुअघि नै मानिसहरू भावनात्मक प्रस्तुतीकरणबाट प्रभावित हुन सक्छन्।

कुनै व्यक्ति नरम स्वरमा बोलेर पनि भ्रममा पार्न सक्छ।

कुनै व्यक्ति दयालु सुनिएर पनि छल गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्ति जोशालो सुनिएर पनि गिलत हुन सक्छ।

कुनै व्यक्ति रिसाएको सुनिएर पनि हेरफेर गरिरहेको हुन सक्छ।

कुनै व्यक्ति निष्कपट सुनिएर पनि अभिनय गरिरहेको हुन सक्छ।

कुनै व्यक्ति आत्मविश्वासी सुनिएर पनि प्रमाणविहीन हुन सक्छ।

कुनै व्यक्तिले सत्य जाँचिनुअघि भरोसा सिर्जना गर्न पदवी प्रयोग गर्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म प्रमाणमा भरोसा गरिरहेको छु?

वा प्रस्तुतीकरणमा भरोसा गरिरहेको छु?

के म सत्य सुनिरहेको छु?

वा भावनाप्रति प्रतिक्रिया दिइरहेको छु?

के मलाई प्रमाण देखाइँदैछ?

वा स्वीकार गराउन भावनात्मक रूपमा प्रभाव पारिँदैछ?

यो सीधै प्रमाण मापदण्डसँग जोडिन्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

भावनात्मक प्रभावले प्रमाण जाँच्नुअघि स्वीकार गराउन भावना प्रयोग गरिँदैछ कि भनेर सोध्छ।

भावनात्मक अभिनय र झूटा चरित्र छवि

भावनात्मक अभिनयले समयसँगै झूटा चरित्र छवि सिर्जना गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले बारम्बार दयालुपन अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले बारम्बार नष्कपटताको अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले बारम्बार आत्मविश्वास अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले बारम्बार शान्ति अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले बारम्बार चिन्ता अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले बारम्बार अधिकार अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले बारम्बार विशेषज्ञता अभिनय गर्न सक्छ।

समयसँगै, दोहोरिएको भावनात्मक अभिनयले यस्तो सार्वजनिक छवि सिर्जना गर्न सक्छ जसलाई मानिसहरूले चरित्र ठान्छन्।

यो सीधै चरित्र र सुसंगततासँग जोडिन्छ।

चरित्र कुनै व्यक्तिले भावनात्मक रूपमा के अभिनय गर्छ भन्ने होइन।

चरित्र व्यवहारले समयसँगै बारम्बार के देखाउँछ भन्ने हो।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो भावनात्मक प्रस्तुतीकरणलाई कुन व्यवहारले समर्थन गर्छ?

यो छविलाई कुन सुसंगतताले समर्थन गर्छ?

यो भरोसालाई कुन प्रमाणले समर्थन गर्छ?

कुन प्रोत्साहनले यो अभिनयलाई आकार दिइरहेको हुन सक्छ?

यो भावनात्मक छविलाई प्रश्न गर्दा के हुन्छ?

भावनात्मक अभिनयलाई प्रश्न गर्नुपर्छ, किनभने झूटा चरित्र छविले मानिसहरूलाई जाँच्नुअघि भरोसा गर्न लगाउन सक्छ।

बुझाइअघि प्रतिक्रिया

मानवीय सिकाइको सबैभन्दा ठूलो सीमामध्ये एक हो: मानिसहरू प्रायः बुझ्नुअघि प्रतिक्रिया दिन्छन्।

प्रतिक्रिया छिटो हुन सक्छ।

बुझाइका लागि मेहनत चाहिन्छ।

प्रतिक्रिया तत्काल महसुस हुन सक्छ।

बुझाइका लागि प्रश्न चाहिन्छ।

प्रतिक्रिया निश्चित जस्तो महसुस हुन सक्छ।
 बुझाइका लागि जाँच चाहिन्छ।
 प्रतिक्रियाले मानिसहरूलाई आफूलाई पहिल्यै थाहा छ भन्ने विश्वास गराउन सक्छ।
 बुझाइका लागि मानिसहरूले गति कम गरेर सिक्नुपर्छ।
 मानिसहरूले केही देखेर तुरुन्तै रिसाउन सक्छन्।
 केही सुनेर तुरुन्तै डराउन सक्छन्।
 केही पढेर तुरुन्तै पक्ष रोज्न सक्छन्।
 केही हेरेर तुरुन्तै कुनै धारणा बचाउ गर्न सक्छन्।
 केही अनुभव गरेर तुरुन्तै निष्कर्ष स्वीकार गर्न सक्छन्।
 तर प्रतिक्रिया बुझाइ होइन।
 मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 के म प्रतिक्रिया दिइरहेको छु?
 वा सिकिरहेको छु?
 के म बचाउ गरिरहेको छु?
 वा जाँच गरिरहेको छु?
 के म पक्ष रोजिरहेको छु?
 वा बुझ्न खोजिरहेको छु?
 के म भावनात्मक रूपमा बहकाउँदैछु?
 वा स्पष्ट रूपमा देखिरहेको छु?
 गन्तव्य प्रतिक्रिया होइन।
 गन्तव्य बुझाइ हो।

डर भावनात्मक संयन्त्रका रूपमा

डर विश्व परिवेशभिन्न काम गर्ने सबैभन्दा बलियो भावनात्मक संयन्त्रहरूमध्ये एक हो।

डरले प्रश्न रोक्न सक्छ।

डरले बोल्न रोक्न सक्छ।

डरले उजागर गर्न रोक्न सक्छ।

डरले सिक्न रोक्न सक्छ।

डरले सत्य रोक्न सक्छ।

डरले स्वतन्त्र सोच रोक्न सक्छ।

डरले पालना सिर्जना गर्न सक्छ।

डरले मौनता सिर्जना गर्न सक्छ।

डरले आज्ञापालन सिर्जना गर्न सक्छ।

डरले पुनरावृत्ति सिर्जना गर्न सक्छ।

मानिसहरू अधिकारसँग डराउन सक्छन्।

मानिसहरू प्रणालीसँग डराउन सक्छन्।

मानिसहरू पैसा गुम्ने डर मान्न सक्छन्।

मानिसहरू काम गुम्ने डर मान्न सक्छन्।

मानिसहरू अपनत्व गुम्ने डर मान्न सक्छन्।

मानिसहरू स्वीकृति गुम्ने डर मान्न सक्छन्।

मानिसहरू गलत हुने डर मान्न सक्छन्।

मानिसहरू एकलो हुने डर मान्न सक्छन्।

मानिसहरू अलग उभिन डराउन सक्छन्।

डर प्रश्नभन्दा बलियो बन्न सक्छ।

डर प्रमाणभन्दा बलियो बन्न सक्छ।

डर सुसंगतताभन्दा बलियो बन्न सक्छ।

डर सत्यभन्दा बलियो बन्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

कुन डर काम गरिरहेको छ?

यो डरबाट कसलाई लाभ हुन्छ?

यो डरले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?

यो डरले मलाई के प्रश्न गर्नबाट रोकिरहेको छ?

यो डरले मलाई के सिक्नबाट रोकिरहेको छ?

यो डरले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?

डरले व्यवहारलाई स्वतः नियन्त्रण गर्नु हुँदैन।

डरलाई प्रश्न गर्नुपर्छ।

रसि, आक्रोश र भावनात्मक जकड

रिसले कुनै कुरा महत्त्वपूर्ण छ भन्ने उजागर गर्न सक्छ।

तर रिसले सिकाइ पनि रोक्न सक्छ।

आक्रोशले मानिसहरूलाई शक्तिशाली महसुस गराउन सक्छ, तर बुझाइ रोक्न सक्छ।

मानसिहरू भावनात्मक रूपमा रसिको जकडमा पर्न सक्छन्।

उनीहरूले जाँच्नुअघि आक्रमण गर्न सक्छन्।

उनीहरूले बुझ्नुअघि दोष दिन सक्छन्।

उनीहरूले प्रश्न गर्नुअघि दोहोर्‍याउन सक्छन्।

उनीहरूले सिक्नुअघि बचाउ गर्न सक्छन्।

उनीहरू भावनात्मक प्रतिक्रियाभिन्न फस्न सक्छन्।

रिसलाई आख्यान, प्रणाली, समूह, सञ्चारमाध्यम र सामाजिक परिवेशले मानिसहरूलाई बुझ्नुको सट्टा प्रतिक्रिया दिइराख्न प्रयोग गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले रिसलाई सत्य पनि ठान्न सक्छन्।

कुनै व्यक्ति रिसाएको सुनिएको कारण उनीहरूले विश्वास गर्न सक्छन्।

कुनै व्यक्तिलाई जोशिलो देखिएको कारण उनीहरूले विश्वास गर्न सक्छन्।

कुनै व्यक्ति भावनात्मक बलका साथ बोलेको कारण उनीहरूले विश्वास गर्न सक्छन्।

तर रिस प्रमाण होइन।

जोश प्रमाण होइन।

भावनात्मक बल प्रमाण होइन।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो रिसले के देखाइरहेको छ?

यो रिसले के लुकाइरहेको छ?

यो रिसले मलाई के गर्न धकेलिइरहेको छ?

यो रिसबाट कसलाई लाभ हुन्छ?

यो आक्रोशले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?

के यो रिसले मलाई सिक्न सहयोग गरिरहेको छ?

वा यसले मलाई प्रतिक्रियाभिन्न फसाइरहेको छ?

रिस सिकाइको अन्त्य बन्नु हुँदैन।

रिस मानिसहरूले सिकने विषय बन्नुपर्छ।

निर्मित भरोसा र भावनात्मक छल

भरोसालाई भावनात्मक रूपमा निर्माण गर्न सकिन्छ।

प्रमाण जाँच्नुअघि नै मानिसहरूलाई भरोसा गर्न प्रभावित गर्न सकिन्छ।

कुनै व्यक्ति दयालु देखिएकाले उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।

कुनै व्यक्ति शान्त देखिएकाले उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।

कुनै व्यक्ति निष्कपट देखिएकाले उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।

कुनै व्यक्ति आत्मविश्वासी देखिएकाले उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।

कुनै व्यक्ति हेरचाह गर्ने जस्तो देखिएकाले उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।

कुनै व्यक्ति व्यावसायिक देखिएकाले उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।

कुनै व्यक्तिले पदवी प्रयोग गरेकाले उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।

कुनै व्यक्तिलाई विशेषज्ञका रूपमा प्रस्तुत गरिएकाले उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।

कुनै व्यक्तिले भावनात्मक कथा सुनाएकाले उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।

तर देखावट प्रमाण होइन।

दयालुपन प्रमाण होइन।

शान्तता प्रमाण होइन।

नष्कपटता प्रमाण होइन।

आत्मविश्वास प्रमाण होइन।

व्यावसायिक देखावट प्रमाण होइन।

विशेषज्ञ हैसियत प्रमाण होइन।

भावनात्मक कथा आफैमा प्रमाण होइन।

मानिसहरू भावनात्मक अभिनयबाट छलिन सक्छन्।

कुनै व्यक्तिले दयालुपन अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले नष्कपटताको अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले आत्मविश्वास अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले चिन्ता अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले अधिकार अभिनय गर्न सक्छ।

कुनै व्यक्तिले विशेषज्ञता अभिनय गर्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो भरोसालाई कुन प्रमाणले समर्थन गर्छ?

यो भरोसालाई कुन व्यवहारले समर्थन गर्छ?

यो भरोसालाई कुन सुसंगतताले समर्थन गर्छ?

कुन प्रोत्साहनले यो प्रस्तुतीकरणलाई आकार दिइरहेको हुन सक्छ?

के मलाई बुझ्न सहयोग गरिँदैछ?

वा विश्वास गर्न भावनात्मक रूपमा बहकाउँदैछ?

निर्मित भरोसालाई प्रश्न गर्नुपर्छ, किनभने भावनात्मक छलले मानिसहरूलाई प्रमाण जाँच्नुअघि विश्वास गर्न लगाउन सक्छ।

विश्वासप्रति भावनात्मक लगाव

मानिसहरू विश्वासप्रति भावनात्मक रूपमा जोडिन सक्छन्।

उनीहरू आख्यानप्रति जोडिन सक्छन्।

उनीहरू समूहप्रति जोडिन सक्छन्।

उनीहरू पहिचानप्रति जोडिन सक्छन्।

उनीहरू प्रणालीप्रति जोडिन सक्छन्।

उनीहरू अधिकारप्रति जोडिन सक्छन्।

उनीहरू झूटप्रति जोडिन सक्छन्।

उनीहरू आफूले उत्तराधिकारमा लिएको कुराप्रति जोडिन सक्छन्।

एक पटक भावनात्मक लगाव बनेपछि प्रश्न आक्रमण जस्तो महसुस हुन सक्छ।

विश्वासलाई प्रश्न गर्नु व्यक्तिलाई प्रश्न गरेको जस्तो महसुस हुन सक्छ।

समूहलाई प्रश्न गर्नु विश्वासघात जस्तो महसुस हुन सक्छ।

प्रणालीलाई प्रश्न गर्नु खतरा जस्तो महसुस हुन सक्छ।

आख्यानलाई प्रश्न गर्नु नोकसानी जस्तो महसुस हुन सक्छ।

यसले मानिसहरूलाई सिक्नबाट रोक्न सक्छ।

मानिसहरूले कहिल्यै नजाँचेका विश्वासहरूको बचाउ गर्न सक्छन्, किनभने ती विश्वास उनीहरूले आफूलाई को ठान्छन् भन्ने कुराको अङ्ग बनेका हुन्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म सत्यको बचाउ गरिरहेको छु?

वा लगावको बचाउ गरिरहेको छु?
के म प्रमाण जोगाइरहेको छु?
वा पहिचान जोगाइरहेको छु?
के म यसलाई जाँचिरहेको छु?
वा भावनात्मक रूपमा जोगाइरहेको छु?
यो विश्वास गलत भयो भने के हुन्छ?
मैले यसलाई प्रश्न गरें भने के गुमाउँछु?
भावनात्मक लगाव स्वतन्त्र सोचको सबैभन्दा ठूलो अवरोधमध्ये एक बन्न सक्छ।

सामाजिक परिवेश र भावनात्मक प्रभाव

आधुनिक परिवेशहरूले निरन्तर भावना सक्रिय गर्न सक्छन्।
मानिसहरूलाई डर देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई आक्रोश देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई द्वन्द्व देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई तुलना देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई लोकप्रियता देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई हैसियत देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई ईर्ष्या देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई जलन देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई तात्कालिकता देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई सतहीपन देखाइन्छ।

यी भावनात्मक परिवेशहरूले व्यवहारलाई आकार दिन सक्छन्।
 तिनले मानिसहरूलाई प्रतिक्रिया दिन लगाउन सक्छन्।
 तिनले मानिसहरूलाई तुलना गर्न लगाउन सक्छन्।
 तिनले मानिसहरूलाई नक्कल गर्न लगाउन सक्छन्।
 तिनले मानिसहरूलाई बचाउ गर्न लगाउन सक्छन्।
 तिनले मानिसहरूलाई आफू अपुग भएको जस्तो महसुस गराउन सक्छन्।
 तिनले मानिसहरूलाई स्वीकृति खोज्न लगाउन सक्छन्।
 तिनले मानिसहरूलाई बहिष्कारसँग डराउन लगाउन सक्छन्।
 तिनले मानिसहरूलाई दृश्यतालाई महत्त्व ठान्न लगाउन सक्छन्।
 तिनले मानिसहरूलाई भावनात्मक अभिनयलाई सत्यसँग भ्रमित गर्न पनि सक्छन्।
 मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 यो परिवेशले कुन भावना सिर्जना गरिरहेको छ?
 यो परिवेशले कस्तो व्यवहार पुरस्कृत गरिरहेको छ?
 कुन तुलना प्रोत्साहित गरिँदैछ?
 कस्तो प्रतिक्रिया उत्पादन भइरहेको छ?
 कुन भावनात्मक प्रस्तुतीकरणमा भरोसा गरिँदैछ?
 कुन बुझाइ रोकिँदैछ?
 सामाजिक परिवेशहरू भावनात्मक कक्षाकोठा बन्न सक्छन्।
 तर मानिसहरूलाई भावनात्मक प्रभावलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिकाइँदैन भने ती
 कक्षाकोठाले बुझाइको सट्टा प्रतिक्रिया सिकाउन सक्छन्।

शिक्षा, बालबालिका र भावनात्मक प्रभाव

शिक्षाले बालबालिकालाई भावनात्मक प्रभाव प्रश्न गर्न पनि सिकाउनुपर्छ।

बालबालिकालाई सूचना मात्र चाहिँदैन।

बालबालिकाले आफ्नो मन कसरी आकार लिन सक्छ भन्ने बुझ्नुपर्छ।

भावनाले भरोसा, डर, विश्वास, प्रतिक्रिया, मौनता, अपनत्व र व्यवहारलाई कसरी प्रभाव पार्न सक्छ भन्ने उनीहरूले बुझ्नुपर्छ।

बालबालिकालाई डराइदिन सकिन्छ।

बालबालिकालाई रिस उठाइदिन सकिन्छ।

बालबालिकालाई लज्जित बनाइदिन सकिन्छ।

बालबालिकालाई अप्ठ्यारो महसुस गराउन सकिन्छ।

बालबालिकालाई बहिष्कृत महसुस गराउन सकिन्छ।

बालबालिकालाई प्रश्न गर्दा आफू गलत भएको जस्तो महसुस गराउन सकिन्छ।

भावनाले प्रश्न असहज हुन्छ भनेर सिकाएका कारण बालबालिकाले मौन रहन सिक्न सक्छन्।

बालबालिकाले भावनात्मक प्रस्तुतीकरणमा भरोसा गर्न पनि सिक्न सक्छन्।

कसैको स्वर दयालु भएको कारण उनीहरूले विश्वास गर्न सक्छन्।

कसैको स्वर आत्मविश्वासी भएको कारण उनीहरूले विश्वास गर्न सक्छन्।

कसैको स्वर जोशिलो भएको कारण उनीहरूले विश्वास गर्न सक्छन्।

कसैसँग पदवी भएको कारण उनीहरूले विश्वास गर्न सक्छन्।

कसैलाई विशेषज्ञका रूपमा प्रस्तुत गरिएको कारण उनीहरूले विश्वास गर्न सक्छन्।

यो बालबालिकाबाट भावना हटाउने विषय होइन।

यो बालबालिकालाई भावना बुझ्न सहयोग गर्ने विषय हो।

कुनै व्यक्ति दयालु, रसिएको,
आत्मवशिवासी, नष्कपट, वशिषज्ज वा अधिकारपूर्ण
देखियो भन्दैमा प्रमाण, व्यवहार, सुसंगतता र प्रोत्साहनलाई प्रश्न गर्नुपर्ने
आवश्यकता हट्दैन भन्ने बालबालिकाले सिक्नुपर्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के बालबालिकालाई भावनाले व्यवहारलाई कसरी आकार दिन्छ भन्ने सिकाइँदैछ?

के बालबालिकालाई डरले प्रश्न कसरी रोक्न सक्छ भन्ने सिकाइँदैछ?

के बालबालिकालाई रिसले सिकाइ कसरी रोक्न सक्छ भन्ने सिकाइँदैछ?

के बालबालिकालाई अपनत्वले वशिवासलाई कसरी आकार दिने सक्छ भन्ने
सिकाइँदैछ?

के बालबालिकालाई लज्जाले मौनता कसरी सिर्जना गर्न सक्छ भन्ने सिकाइँदैछ?

के बालबालिकालाई प्रमाण जाँच्नुअघि भावनात्मक प्रस्तुतीकरणले भरोसा कसरी
सिर्जना गर्न सक्छ भन्ने सिकाइँदैछ?

के बालबालिकालाई भावनात्मक प्रभावलाई सुरक्षित रूपमा कसरी प्रश्न गर्ने भनेर
सिकाइँदैछ?

यदि बालबालिकालाई भावनात्मक प्रभावलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिकाइँदैन भने
उनीहरू आफूले नबुझेका भावनात्मक परिवेशका उत्पादन बन्न सक्छन्।

भावनात्मक प्रभाव किन महत्त्वपूर्ण छ

भावनाले बारम्बार बुझाइलाई पछाडि पारिरहँदा मानवताले विश्व परिवेशबाट ठीकसँग सिक्न सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले व्यवहारलाई के कुराले पुरस्कृत र जोगाइरहेको छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले दोहोरिएको व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग मेल खान्छ कि खाँदैन भनेर सोध्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले अनुमति कसले वा के कुराले नियन्त्रण गरिरहेको छ भनेर सोध्छ।

भावनात्मक प्रभावले सोध्छ:

कुन भावनाले यसलाई आकार दिइरहेको छ?

कस्तो प्रतिक्रिया सिर्जना भइरहेको छ?

कुन डर प्रयोग भइरहेको छ?

कुन रिस प्रयोग भइरहेको छ?

कस्तो भरोसा निर्माण गरिँदैछ?

कुन लगाव जोगाउँदैछ?

यो भावनाले कस्तो व्यवहार उत्पादन गरिरहेको छ?

यो भावनाले कुन बुझाइ रोकिरहेको छ?

यसरी मानिसहरूले भावनात्मक प्रभाव चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले प्रतिक्रिया चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले भावनात्मक लगाव चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले निर्मित भरोसा चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले भावनात्मक छल चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले डरमा आधारित व्यवहार चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरू प्रतिक्रियाबाट प्रश्नतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू प्रश्नबाट देखाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू भावनात्मक परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व
परिवेशबाट सिकने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्छन्।

समयसँगै भावनात्मक प्रभाव

यस खण्डको पहिलो भागले भावना शत्रु होइन, तर भावना स्वतः सत्य पनि होइन भन्ने व्याख्या गर्यो।

यसले भावनात्मक प्रस्तुतीकरण प्रमाण होइन, प्रमाण जाँच्नुअघि भरोसा भावनात्मक रूपमा निर्माण गर्न सकिन्छ, र दोहोरिएको भावनात्मक अभिनयले समयसँगै झूटा चरित्र छवि सिर्जना गर्न सक्छ भन्ने पनि व्याख्या गर्यो।

अब यो भाग भावनात्मक प्रभाव समयसँगै कसरी काम गर्छ भन्नेतर्फ जान्छ।

भावनात्मक प्रभाव एउटा क्षणमा मात्र हुँदैन।

यसलाई दोहोर्याउन सकिन्छ।

यसलाई सामान्य बनाउन सकिन्छ।

यसलाई उत्तराधिकारमा लिन सकिन्छ।

यो विश्व परिवेशको अङ्ग बन्न सक्छ।

मानिसहरूले बुझ्नुअघि बारम्बार प्रतिक्रिया दिन सक्छन्।

उनीहरूले जाँच्नुअघि बारम्बार डराउन सक्छन्।

उनीहरूले प्रश्न गर्नुअघि बारम्बार बचाउ गर्न सक्छन्।

उनीहरूले प्रमाण परीक्षण गर्नुअघि बारम्बार विश्वास जोगाउन सक्छन्।

उनीहरूले सिक्नुअघि बारम्बार भावना पछ्याउन सक्छन्।

उनीहरूले प्रमाण जाँच्नुअघि बारम्बार प्रस्तुतीकरणमा भरोसा गर्न सक्छन्।

समयसँगै भावनात्मक प्रतिक्रियाहरू ढाँचामा बदलिन सक्छन्।

भावनात्मक ढाँचाहरू व्यवहार बन्न सक्छन्।

व्यवहारले विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

समयसँगै कुन भावनात्मक प्रतिक्रिया दोहोरिएको छ?

कुन डर दोहोरिएको छ?

कुन रिस दोहोरिएको छ?

कुन लगाव जोगाइएको छ?

कुन भावनात्मक प्रस्तुतीकरणमा बारम्बार भरोसा गरिएको छ?

कुन भावनात्मक अभिनयले बारम्बार भरोसा सिर्जना गरेको छ?

कुन भावनात्मक ढाँचा बारम्बार देखा पर्छ?

यो भावनाले बारम्बार कस्तो व्यवहार उत्पादन गरेको छ?

यो भावनात्मक ढाँचाले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरेको छ?

समयसँगैको भावनात्मक प्रभावले प्रतिक्रिया सधैं अलग हुँदैन भन्ने देख्न सहयोग गर्छ।

ती दोहोरिएको मानवीय व्यवहार बन्न सक्छन्।

भावनात्मक सर्तबद्धता

मानसिहरू वशिव परविशबाट भावनात्मक रूपमा सर्तबद्ध हुन सक्छन्।

उनीहरूलाई नशिचति प्रश्नसँग डराउन सर्तबद्ध गर्न सकिन्छ।

उनीहरूलाई प्रश्न गरेकोमा लज्जति महसुस गर्न सर्तबद्ध गर्न सकिन्छ।

उनीहरूलाई अलग उभएकोमा दोषी महसुस गर्न सर्तबद्ध गर्न सकिन्छ।

उनीहरूलाई बुझ्नुअघि रिस महसुस गर्न सर्तबद्ध गर्न सकिन्छ।

उनीहरूलाई जाँच्नुअघि निषिठा महसुस गर्न सर्तबद्ध गर्न सकिन्छ।

उनीहरूलाई वशिवासमा प्रश्न हुँदा धम्की महसुस गर्न सर्तबद्ध गर्न सकिन्छ।

उनीहरूलाई अनुरूप हुँदा सुरक्षति महसुस गर्न सर्तबद्ध गर्न सकिन्छ।

उनीहरूलाई भावनात्मक प्रस्तुतमा भरोसा गर्न पनि सर्तबद्ध गर्न सकिन्छ।

उनीहरूले आत्मविश्वासमा भरोसा गर्न सिक्न सक्छन्।

उनीहरूले जोशमा भरोसा गर्न सकिन् सक्छन्।
 उनीहरूले नरमपनमा भरोसा गर्न सकिन् सक्छन्।
 उनीहरूले दयालुपनमा भरोसा गर्न सकिन् सक्छन्।
 उनीहरूले पदवीमा भरोसा गर्न सकिन् सक्छन्।
 उनीहरूले विशेषज्ञ प्रस्तुतीकरणमा भरोसा गर्न सकिन् सक्छन्।
 उनीहरूले भावनात्मक कथामा भरोसा गर्न सकिन् सक्छन्।
 उनीहरूले नष्कपट देखिनि मानसिहरूमा भरोसा गर्न सकिन् सक्छन्।
 यो भावनात्मक सर्तबद्धता जीवनको सुरुमै सुरु हुन सक्छ।
 बालबालिकाले के कुराले स्वीकृति सिर्जना गर्छ भन्ने सकिन् सक्छन्।
 बालबालिकाले के कुराले अस्वीकार सिर्जना गर्छ भन्ने सकिन् सक्छन्।
 बालबालिकाले के कुराले अप्ठ्यारो सिर्जना गर्छ भन्ने सकिन् सक्छन्।
 बालबालिकाले के कुराले सजाय सिर्जना गर्छ भन्ने सकिन् सक्छन्।
 बालबालिकाले के कुराले अपनत्व सिर्जना गर्छ भन्ने सकिन् सक्छन्।
 बालबालिकाले कुन भावनात्मक प्रस्तुतीकरणले भरोसा प्राप्त गर्छ भन्ने सकिन् सक्छन्।
 त्यसपछि बालबालिका आफूले कहिल्यै प्रश्न नगरेका भावनात्मक ढाँचाहरू बोकेका वयस्क बन्न सक्छन्।
 मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 मैले कुन भावनात्मक प्रतिक्रियाहरू उत्तराधिकारमा लिएको छु?
 मलाई कुन भावनात्मक प्रतिक्रियाहरू सिकाइयो?
 कुन भावनात्मक प्रतिक्रियाहरू पुरस्कृत गरिए?

कुन भावनात्मक प्रतिक्रियाहरू सजाय दिइए?
 मलाई कुन भावनात्मक प्रस्तुतीकरणमा भरोसा गर्न सिकाइएको छ?
 कुन विषयले मलाई भावनात्मक रूपमा रक्षात्मक बनाउँछ?
 कुन प्रश्नले मलाई असहज बनाउँछ?
 कुन भावनाले मलाई ठीकसँग जाँचबाट रोक्छ?
 भावनात्मक सर्तबद्धता मानव व्यवहारलाई आकार दनि लुकेका संयन्त्रमध्ये
 एक बन्न सक्छ।

डर, अधिकार र आज्ञापालन

डर अधिकारसँग बलियो रूपमा जोडिन सक्छ।
 मानिसहरू अधिकारलाई प्रश्न गर्न डराउन सक्छन्।
 मानिसहरू प्रणालीलाई चुनौती दिन डराउन सक्छन्।
 मानिसहरू शिक्षकसँग असहमति जनाउन डराउन सक्छन्।
 मानिसहरू सरकारलाई प्रश्न गर्न डराउन सक्छन्।
 मानिसहरू सञ्चारमाध्यमलाई प्रश्न गर्न डराउन सक्छन्।
 मानिसहरू विशेषज्ञलाई प्रश्न गर्न डराउन सक्छन्।
 मानिसहरू रोजगारदातालाई प्रश्न गर्न डराउन सक्छन्।
 मानिसहरू परिणामसँग डराउन सक्छन्।
 त्यसपछि बुझाइ विकास हुनुअघि नै डरले आज्ञापालन सिर्जना गर्न सक्छ।
 मानिसहरूले बुझेकाले आज्ञा मान्न सक्छन्।
 तर नमान्दा के हुन्छ भन्ने डरले पनि आज्ञा मान्न सक्छन्।
 मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म बुझेकाले आज्ञा मानिरहेको छु?

वा डराएकाले आज्ञा मानिरहेको छु?

के प्रमाणले समर्थन गरेकाले स्वीकार गरिरहेको छु?

वा अधिकारले डर सिर्जना गरेकाले स्वीकार गरिरहेको छु?

के म सहमत भएकाले मौन छु?

वा परिणामको डरले मौन छु?

डरमा आधारित आज्ञापालनले दोहोरिएका विश्व समस्याहरू जारी राख्न सक्छ,
किनभने मानिसहरूले सत्य जाँच्नुअघि नै प्रश्न गर्न छोड्न सक्छन्।

भावनात्मक लगाव र पहिचान

मानिसहरू आफूले आफूलाई को ठान्छन् भन्ने कुराप्रति भावनात्मक रूपमा जोडिन सक्छन्।

उनीहरू आफ्नो पहिचानप्रति जोडिन सक्छन्।

आफ्नो समूह।

आफ्नो भूमिका।

आफ्नो हैसियत।

आफ्ना विश्वास।

आफ्ना धारणा।

आफ्नो इतिहास।

आफ्नो छवि।

आफ्नो प्रतिष्ठा।

आफ्नो अधिकार।

आफ्नो प्रणाली।

जब पहिचान विश्वाससँग भावनात्मक रूपमा जोडिन्छ, प्रश्न व्यक्तिगत जस्तो महसुस हुन सक्छ।

प्रश्न आक्रमण जस्तो महसुस हुन सक्छ।

प्रमाण खतरा जस्तो महसुस हुन सक्छ।

विरोधाभास अपमान जस्तो महसुस हुन सक्छ।

सुधार अस्वीकार जस्तो महसुस हुन सक्छ।

सिकाइ नोक्सानी जस्तो महसुस हुन सक्छ।

त्यसपछि मानिसहरूले सत्य खोज्नुको सट्टा पहिचानको बचाउ गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

मेरो कुन अङ्गले खतरा महसुस गरिरहेको छ?

म कुन पहिचान जोगाइरहेको छु?

कुन विश्वासलाई प्रश्न गर्न अत्यन्त पीडादायी लाग्छ?

मैले आफ्नो बुझाइ बदलें भने के गुमाउँछु?

के म सत्य जोगाइरहेको छु?

वा आफूलाई को ठान्छु भन्ने कुरा जोगाइरहेको छु?

मानव उन्नतिका लागि मानिसहरू हरेक चुनौतीलाई व्यक्तिगत विनाश नठानी सिक्न सक्षम हुन आवश्यक छ।

भावनात्मक हेरफेर र प्रस्तुतीकरण

भावनालाई सूचना कसरी ग्रहण गरिन्छ भन्ने आकार दिन प्रयोग गर्न सकिन्छ।

सूचना डरका साथ प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई तात्कालकितासँग प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई आक्रोशका साथ प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई सहानुभूतिका साथ प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई लज्जाका साथ प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई दोषबोधका साथ प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई गर्वका साथ प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई अपनत्वसँग प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई धम्कीसँग प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई दयालुपनसँग प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई शान्ततासँग प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई नष्कपटतासँग प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई आत्मविश्वाससँग प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई विशेषज्ञ पहिचानमार्फत प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

यसलाई व्यावसायिक हैसियतमार्फत प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

प्रमाण जाँच्नुअघि नै यस्तो प्रस्तुतीकरणले मानिसहरूलाई प्रभाव पार्न सक्छ।

उनीहरू डराएकाले स्वीकार गर्न सक्छन्।

उनीहरू रिसाएकाले दोहोर्याउन सक्छन्।

उनीहरू निष्ठा महसुस गरेकाले बचाउ गर्न सक्छन्।
 उनीहरू दोषी महसुस गरेकाले पालना गर्न सक्छन्।
 उनीहरू लज्जित महसुस गरेकाले मौन रहन सक्छन्।
 कसैको स्वर दयालु भएको कारण उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।
 कसैको स्वर नषिकपट भएको कारण उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।
 कसैको स्वर आत्मविश्वासी भएको कारण उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।
 कसैको स्वर शान्त भएको कारण उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।
 कसैको स्वर व्यावसायिक भएको कारण उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।
 कसैलाई विशेषज्ञका रूपमा प्रस्तुत गरिएको कारण उनीहरूले भरोसा गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 यो सूचनासँग कुन भावना जोडिएको छ?
 के भावना बुझाइमा सहयोग गर्न प्रयोग भइरहेको छ?
 वा प्रश्न रोक्न प्रयोग भइरहेको छ?
 के प्रमाण देखाउँदैछ?
 वा प्रमाणको ठाउँमा भावनात्मक दबाव प्रयोग भइरहेको छ?
 के भरोसा प्रमाणमार्फत कमाउँदैछ?
 वा प्रस्तुतीकरणमार्फत निर्माण गरिँदैछ?
 यो सीधै प्रमाण मापदण्डसँग जोडिन्छ।
 डर प्रमाण होइन।
 आक्रोश प्रमाण होइन।
 तात्कालिकता प्रमाण होइन।

भावनात्मक दबाव प्रमाण होइन।
दयालुपन प्रमाण होइन।
नष्कपटता प्रमाण होइन।
आत्मविश्वास प्रमाण होइन।
विशेषज्ञ प्रस्तुतीकरण प्रमाण होइन।

भावनात्मक कथा र निर्मित विश्वास

कथाले भावनात्मक विश्वास सिर्जना गर्न सक्छ।
कथाले मानिसहरूलाई सहानुभूति महसुस गराउन सक्छ।
कथाले मानिसहरूलाई रिस महसुस गराउन सक्छ।
कथाले मानिसहरूलाई डर महसुस गराउन सक्छ।
कथाले मानिसहरूलाई निष्ठा महसुस गराउन सक्छ।
कथाले मानिसहरूलाई दोषबोध महसुस गराउन सक्छ।
कथाले मानिसहरूलाई जिम्मेवारी महसुस गराउन सक्छ।
कथाले मानिसहरूलाई पक्ष रोज्न लगाउन सक्छ।
कथाले मानिसहरूलाई जाँच्नुअघि स्वीकार गर्न लगाउन सक्छ।
कथा सत्य हुन सक्छ।
कथा छनोट गरिएको पनि हुन सक्छ।
कथा आकार दिइएको हुन सक्छ।
कथा अभिनय गरिएको हुन सक्छ।
कथा दोहोर्याइएको हुन सक्छ।

कथा भावनात्मक प्रतिक्रिया निर्देशित गर्न प्रयोग हुन सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो कथाले कुन भावना सिर्जना गरिरहेको छ?

कुन प्रमाणले कथालाई समर्थन गर्छ?

कुन प्रमाण छुटेको छ?

कुन दृष्टिकोण छनोट गरिएको छ?

यो कथाले कस्तो व्यवहार उत्पादन गरिरहेको छ?

मानिसहरूले यो कथा विश्वास गर्दा कसलाई लाभ हुन्छ?

के यो कथाले मानिसहरूलाई बुझ्न सहयोग गरिरहेको छ?

वा भावनात्मक रूपमा निर्देशित गरिरहेको छ?

भावनात्मक कथालाई प्रश्न गर्नुपर्छ, किनभने तिनले मानिसहरूलाई जाँच्नुअघि महसुस गराउन सक्छन्।

भावना, आख्यान र पक्ष रोज्नु

भावनात्मक प्रभाव आख्यानसँग पनि जोडिन्छ।

मानिसहरू भावनात्मक रूपमा कथाभित्र तानिन सक्छन्।

उनीहरूलाई पक्ष रोज्न प्रेरित गर्न सकिन्छ।

उनीहरूलाई एउटा समूहको बचाउ र अर्कोमाथि आक्रमण गर्न प्रेरित गर्न सकिन्छ।

उनीहरूलाई संयन्त्र बुझ्नुअघि नायक र खलनायक देख्न प्रेरित गर्न सकिन्छ।

उनीहरूलाई प्रमाण जाँच्नुअघि भावनात्मक प्रतिक्रिया दिन प्रेरित गर्न सकिन्छ।

आख्यानहरू भावनासँग जोडिँदा शक्तिशाली बन्न सक्छन्।

मानसिहरूले आख्यानले आफूलाई अपनत्व दनि भएकाले त्यसको बचाउ गर्न सक्छन्।

त्यसले पहिचान दिने भएकाले बचाउ गर्न सक्छन्।

त्यसले निश्चितता दिने भएकाले बचाउ गर्न सक्छन्।

त्यसले शत्रु दिने भएकाले बचाउ गर्न सक्छन्।

तर पक्ष रोज्नु र बुझ्नु एउटै कुरा होइन।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म कुन कथाभित्र तानिँदैछु?

यो कथाले कुन भावना सिर्जना गरिरहेको छ?

मानिसहरूले पक्ष रोज्दा कसलाई लाभ हुन्छ?

कुन प्रमाण बेवास्ता गरिँदैछ?

कुन संयन्त्र लुकाइँदैछ?

कुन बुझाइ रोकिँदैछ?

भावनाले मानिसहरूलाई विश्व परिवेशबाट सिक्न सहयोग गर्नुको सट्टा आख्यानभित्र फसाइराख्छ भने मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

भावनात्मक प्रभाव, मौनता र आत्म-संरक्षण

भावनाले मौनता सिर्जना गर्न सक्छ।

मानिसहरू डराएको महसुस गरेकाले मौन रहन सक्छन्।

उनीहरू लज्जित महसुस गरेकाले मौन रहन सक्छन्।

उनीहरू अप्ठ्यारो महसुस गरेकाले मौन रहन सक्छन्।

उनीहरू दोषी महसुस गरेकाले मौन रहन सक्छन्।
उनीहरू अस्वीकारको डरले मौन रहन सक्छन्।
उनीहरू गलत हुने डरले मौन रहन सक्छन्।
उनीहरू एकलै उभिनुपर्ने डरले मौन रहन सक्छन्।
मौनताले त्यसपछि पुनरावृत्तिलाई जोगाउन सक्छ।
मौनताले प्रणाली जोगाउन सक्छ।
मौनताले आख्यान जोगाउन सक्छ।
मौनताले निर्भरता जोगाउन सक्छ।
मौनताले गलत काम जोगाउन सक्छ।
मौनताले विश्व परिवेशलाई जारी रहन जोगाउन सक्छ।
मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
कुन भावनाले मौनता सिर्जना गरिरहेको छ?
यो मौनताले के जोगाइरहेको छ?
मौनता समाप्त भयो भने के हुन्छ?
भावनाले मानिसहरूलाई कुन सत्य बोल्नबाट रोकिरहेको छ?
मौनताले कुन दोहोरिएको ढाँचा जारी राख्न सहयोग गरिरहेको छ?
भावनात्मक मौनता सहभागिताको शक्तिशाली रूप बन्न सक्छ।

शिक्षा, बालबालिका र भावनात्मक सुरक्षा

बालबालिकालाई ठीकसँग प्रश्न गर्न भावनात्मक सुरक्षा चाहिन्छ।

यदि बालबालिकालाई प्रश्न गर्न डराइन्छ भने उनीहरूले प्रश्न गर्न छोड्न सक्छन्।

यदि बालबालिकालाई प्रश्न गरेकोमा लज्जित गरिन्छ भने उनीहरूले प्रश्न गर्न छोड्न सक्छन्।

यदि बालबालिकालाई प्रश्न गरेकोमा उपहास गरिन्छ भने उनीहरूले प्रश्न गर्न छोड्न सक्छन्।

यदि बालबालिकालाई प्रश्न गरेकोमा कठिन भनेर लेबल गरिन्छ भने उनीहरूले प्रश्न गर्न छोड्न सक्छन्।

यदि बालबालिकालाई प्रश्न गरेकोमा समस्या सिर्जना गर्ने भनेर व्यवहार गरिन्छ भने उनीहरूले प्रश्न गर्न छोड्न सक्छन्।

यदि बालबालिकालाई प्रश्न गरेकोमा भावनात्मक सजाय दिइन्छ भने उनीहरूले बुझाइभन्दा मौनता सुरक्षित छ भनेर सिक्न सक्छन्।

यो महत्त्वपूर्ण छ, किनभने प्रश्न सिकाइतर्फ जाने मार्गहरूमध्ये एक हो।

बालबालिकाले प्रश्नलाई सुरक्षित रूपमा जाँच्न सकिन्छ भन्ने सिक्नुपर्छ।

उनीहरूले भावना बुझ्न सकिन्छ भन्ने सिक्नुपर्छ।

उनीहरूले असहजता हुनु मात्रले प्रश्न गलत हुँदैन भन्ने सिक्नुपर्छ।

उनीहरूले डर हुनु मात्रले रोकिनुपर्छ भन्ने होइन भन्ने सिक्नुपर्छ।

उनीहरूले रिस हुनु मात्रले आफूले बुझेको हुन्छ भन्ने होइन भन्ने सिक्नुपर्छ।

उनीहरूले भावनात्मक प्रस्तुतीकरणले भ्रममा पार्न सक्छ भन्ने पनि सिक्नुपर्छ।

उनीहरूले दयालुपन स्वतः प्रमाण होइन भन्ने सिक्नुपर्छ।

उनीहरूले आत्मविश्वास स्वतः प्रमाण होइन भन्ने सिक्नुपर्छ।

उनीहरूले नष्कपटता स्वतः प्रमाण होइन भन्ने सिक्नुपर्छ।

उनीहरूले विशेषज्ञ प्रस्तुतीकरण स्वतः प्रमाण होइन भन्ने सिक्नुपर्छ।

कुनै व्यक्ती दयालु, रसाएको,
आत्मवशिवासी, नष्कपट, वशिषज्ज वा अधिकारपूर्ण
देखियो भन्दैमा प्रमाण, व्यवहार, सुसंगतता र प्रोत्साहनलाई प्रश्न गर्नुपर्ने
आवश्यकता हट्दैन भन्ने बालबालिकाले सिक्नुपर्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के बालबालिका भावनात्मक रूपमा प्रश्न गर्न सुरक्षित छन्?

के बालबालिकालाई भावनात्मक प्रतिक्रिया बुझ्न सिकाइँदैछ?

के बालबालिकालाई प्रश्न सिकाइको अङ्ग हो भनेर सिकाइँदैछ?

के बालबालिकालाई असहजतालाई जाँच्न सकिन्छ भनेर सिकाइँदैछ?

के बालबालिकालाई भावनाले विश्वास, मौनता र व्यवहारलाई कसरी आकार दिन
सक्छ भनेर सिकाइँदैछ?

के बालबालिकालाई प्रमाण जाँच्नुअघि भावनात्मक प्रस्तुतीकरणले भरोसा कसरी
सिर्जना गर्न सक्छ भनेर सिकाइँदैछ?

बालबालिकालाई भावनात्मक रूपमा प्रश्नबाट टाढा प्रशिक्षण दिइरहँदा शिक्षा
ठीकसँग सुधार हुन सक्दैन।

भावनात्मक प्रभाव र मानव चेतना

मानव चेतना तब अधि बढ्छ जब मानिसहरूले भावनाबाट नियन्त्रण हुनुको सट्टा भावनालाई बुझ्न सिक्छन्।

यसको अर्थ मानव भावनाविहीन बन्छ भन्ने होइन।

यसको अर्थ भावना सिकाइको अङ्ग बन्छ।

डर प्रश्न गर्ने विषय बन्छ।

रिस बुझ्ने विषय बन्छ।

लगाव जाँच्ने विषय बन्छ।

लज्जा चिन्नुपर्ने विषय बन्छ।

मौनता सिक्ने विषय बन्छ।

प्रतिक्रिया पार गर्नुपर्ने विषय बन्छ।

भावनात्मक प्रस्तुतीकरण प्रश्न गर्ने विषय बन्छ।

निर्मित भरोसा जाँच्ने विषय बन्छ।

भावनात्मक कथा परीक्षण गर्ने विषय बन्छ।

मानिसहरूले भावना नष्ट गर्नुपर्दैन।

उनीहरूले भावनात्मक प्रभाव बुझ्नुपर्छ।

विश्व परिवेशले निरन्तर भावनात्मक प्रभाव देखाउँछ।

यसले डर देखाउँछ।

यसले रिस देखाउँछ।

यसले आक्रोश देखाउँछ।

यसले अपनत्व देखाउँछ।

यसले लज्जा देखाउँछ।
 यसले तुलना देखाउँछ।
 यसले लगाव देखाउँछ।
 यसले मौनता देखाउँछ।
 यसले प्रतिक्रिया देखाउँछ।
 यसले भावनात्मक अभिनय देखाउँछ।
 यसले निर्मित भरोसा देखाउँछ।
 यसले भावनात्मक छल देखाउँछ।
 मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 कुन भावनात्मक प्रभाव देखाउँदैछ?
 कुन भावनात्मक प्रस्तुतीकरणमा भरोसा गरिँदैछ?
 मानवताले यसबाट के सिक्न सक्छ?
 भावनाले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?
 भावनाले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?
 भावनात्मक प्रभाव दृश्य हुँदा व्यवहार दृश्य हुन्छ।
 व्यवहार दृश्य हुँदा बुझाइ सम्भव हुन्छ।
 बुझाइ सम्भव हुँदा सिकाइ अघि बढ्न सक्छ।

भावनात्मक प्रभाव र मानव उन्नति

भावनात्मक प्रभाव मानव उन्नतितर्फको छुटेको मार्गको अड्ग हो।

भावनाले बारम्बार बुझाइलाई पछाडि पार्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

डरले प्रश्न रोक्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

रिसले सिकाइलाई प्रतिस्थापन गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

आक्रोशले जाँचलाई प्रतिस्थापन गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

भावनात्मक लगावले उत्तराधिकारमा लिएका विश्वास जोगाउँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

लज्जाले मौनता सिर्जना गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

भावनात्मक दबावले प्रमाणलाई प्रतिस्थापन गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

प्रमाण जाँच्नुअघि भावनात्मक प्रस्तुतीकरणले भरोसा सिर्जना गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

बुझाइ विकास हुनुअघि भावनात्मक कथाले विश्वास सिर्जना गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

बालबालिकालाई भावनात्मक रूपमा प्रश्नबाट टाढा प्रशिक्षण दिँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले विश्व परिवेशबाट सिक्नुको सट्टा त्यसप्रति प्रतिक्रिया दिँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले व्यवहारलाई के कुराले पुरस्कृत र जोगाइरहेको छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले दोहोरिएको व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग मेल खान्छ कि खाँदैन भनेर सोध्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले अनुमति कसले वा के कुराले नियन्त्रण गरिरहेको छ भनेर सोध्छ।

भावनात्मक प्रभावले सोध्छ:

कुन भावनाले यसलाई आकार दिइरहेको छ?

कस्तो प्रतिक्रिया सिर्जना भइरहेको छ?

कुन डर प्रयोग भइरहेको छ?

कुन लगाव जोगाउँदैछ?

कस्तो मौनता उत्पादन भइरहेको छ?

कुन भावनात्मक प्रस्तुतीकरणमा भरोसा गरिँदैछ?

कस्तो भरोसा निर्माण गरिँदैछ?

कुन भावनात्मक कथा प्रयोग भइरहेको छ?

यो भावनाले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?

यो भावनाले कुन बुझाइ रोकिरहेको छ?

यो भावनाले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?

यसरी मानिसहरूले भावनात्मक प्रभाव चिन्न थाल्छन्।

यसरी मानिसहरूले भावनात्मक सर्तबद्धता चिन्न थाल्छन्।

यसरी मानिसहरूले भावनात्मक हेरफेर चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले भावनात्मक प्रस्तुतीकरण चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले निर्मित भरोसा चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले भावनात्मक कथा चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरूले भावनात्मक मौनता चिन्न थाल्छन्।
यसरी मानिसहरू प्रतिक्रियाबाट प्रश्नतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू प्रश्नबाट देखाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सर्छन्।
यसरी मानिसहरू भावनात्मक परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व
परिवेशबाट सिकने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्छन्।

खण्ड 7 - आख्यान बनाम वास्तविकता

आख्यान बनाम वास्तविकता वास्तवमा के हो

खण्ड 1 ले मानिसहरू विश्व परिवेशका केवल उत्पादन बन्नुको सट्टा त्यसबाट सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 2 ले दाबी, पुनरावृत्ति, संरक्षण, प्रस्तुतीकरण वा लागू गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर मानिसहरूले जाँच्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 3 ले प्रोत्साहनहरूले मानिसहरूलाई उही संसार पुनःसिर्जना गरेकोमा बारम्बार पुरस्कृत गर्ने भएकाले मानवताले उही संसार बारम्बार पुनःसिर्जना गर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 4 ले दोहोरिएको व्यवहारले प्रायः शब्दभन्दा बढी कुरा देखाउँछ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 5 ले सिकाइ सुरु हुनुअघि नै मानिसहरूलाई प्रश्न गर्नबाट प्रायः निरुत्साहित गरिन्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 6 ले बुझाइ विकास हुनुअघि भावनाले भरोसा, विश्वास, डर, प्रतिक्रिया, मौनता र व्यवहारलाई आकार दिन सक्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

अब खण्ड 7 आख्यान बनाम वास्तविकतातर्फ जान्छ।

आख्यान बनाम वास्तविकता अस्तित्वमा छ, किनभने मानिसहरूलाई वास्तविकता कसरी जाँच्ने भनेर ठीकसँग नसिकाई आख्यान देखाइन्छ।

मानिसहरू आख्यानभित्र जन्मिन्छन्।

मानिसहरूलाई आख्यान सिकाइन्छ।

मानिसहरूलाई आख्यान देखाइन्छ।

मानिसहरूले आख्यान उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

मानिसहरूले आख्यानको बचाउ गर्छन्।
मानिसहरू आख्यानसँग भावनात्मक रूपमा जोडिन्छन्।
मानिसहरूले अन्ततः आख्यानलाई स्वयं वास्तविकता ठान्न सक्छन्।
आख्यान मानवतालाई आकार दिने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रहरूमध्ये एक हो।
आख्यान स्वतः वास्तविकता होइन।
आख्यान एउटा कथा हो।
आख्यान एउटा व्याख्या हो।
आख्यान घटनाहरूको एउटा संस्करण हो।
आख्यान मानिसहरूलाई स्वीकार गर्न प्रेरित गरिएको एउटा ढाँचा हो।
आख्यान सत्य हुन सक्छ।
आख्यान आंशिक सत्य हुन सक्छ।
आख्यान अपूर्ण हुन सक्छ।
आख्यान हेरफेर गरिएको हुन सक्छ।
आख्यान छनोट गरिएको हुन सक्छ।
आख्यान निर्माण गरिएको हुन सक्छ।
आख्यान जोगाइएको हुन सक्छ।
आख्यान उत्तराधिकारमा लिइएको हुन सक्छ।
त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
मलाई कुन कथा देखाउँदैछ?
यो कथा कसले सिर्जना गर्यो?
यो कथा कसले दोहोर्याइरहेको छ?

यो कथा कसले जोगाइरहेको छ?

यो कथा विश्वास गरिँदा कसलाई लाभ हुन्छ?

कुन प्रमाणले यो कथालाई समर्थन गर्छ?

कुन वास्तविकताले यो कथालाई समर्थन गर्छ?

के छुटाइएको छ?

के थपिएको छ?

के लुकाइँदैछ?

आख्यान बनाम वास्तविकताले मानिसहरूलाई प्रस्तुत गरिएको कुरा र वास्तवमा देखाइँदै गरेको कुरा छुट्याउन सिकाउँछ।

वास्तविकता स्वतन्त्र रूपमा अस्तित्वमा हुन्छ

वास्तविकता मानिसहरूले त्यसबारे के विश्वास गर्छन् भन्नेबाट स्वतन्त्र रूपमा अस्तित्वमा हुन्छ।

वास्तविकतालाई सहमति चाहिँदैन।

वास्तविकतालाई लोकप्रियता चाहिँदैन।

वास्तविकतालाई पदवी चाहिँदैन।

वास्तविकतालाई अधिकार चाहिँदैन।

वास्तविकतालाई भावना चाहिँदैन।

वास्तविकतालाई पुनरावृत्ति चाहिँदैन।

मानिसहरूले चिने पनि नचिने पनि वास्तविकता अस्तित्वमा रहन्छ।

मानिसहरूले वास्तविकता अस्वीकार गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले वास्तविकता बेवास्ता गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले भावनात्मक रूपमा वास्तविकता अस्वीकार गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले वास्तविकताको विरुद्ध आख्यानको बचाउ गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले सामूहिक रूपमा वास्तविकता टार्न सक्छन्।

तर वास्तविकता अस्तित्वमा रहन्छ।

मानवताले सिक्नुपर्ने सबैभन्दा ठूलो पाठमध्ये यो एउटा हो।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म वास्तविकताबाट सिकिरहेको छु?

वा आख्यानको बचाउ गरिरहेको छु?

के म देखाउँदै गरेको कुरा देखिरहेको छु?

वा आफूले उत्तराधिकारमा लिएको कुरा जोगाइरहेको छु?

के म विश्व परिवेशबाट सिकिरहेको छु?

वा विश्व परिवेशबारेको कथाबाट सिकिरहेको छु?

मानवता आख्यानभित्र बाँच्न सक्छ

मानवीय सिकाइको सबैभन्दा ठूलो सीमामध्ये एक हो: मानिसहरूले आफूले कहिल्यै स्वतन्त्र रूपमा नजान्ने आख्यानभित्र पूरा जीवन बिताउन सक्छन्।

मानिसहरूले कथा उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

मानिसहरूले पदवी उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

मानिसहरूले प्रणाली उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

मानिसहरूले अधिकार उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

मानिसहरूले विश्वास उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

मानिसहरूले व्याख्या उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

मानिसहरूले डर उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

मानिसहरूले व्यवहार उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

मानिसहरूले दोहोरिएका ढाँचाहरू उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

मानिसहरूले अन्ततः यी सबैको मूल कहाँबाट आयो भन्ने नबुझीकन तिनको बचाउ गर्न सक्छन्।

त्यसपछि मानिसहरूले उत्तराधिकारमा लिएका आख्यानलाई स्वयं वास्तविकता ठान्न सक्छन्।

प्रश्नबिना, मानिसहरूले आफूलाई उत्तराधिकारमा लिनका लागि सिर्जना गरिएको कुराको बचाउ गर्दै पूरा जीवन बिताउन सक्छन्।

मानवता मानवतालाई सिकाइरहेको छ

मानवतालाई ठूलो हदसम्म मानवताले नै सिकाइरहेको छ।

मानिसहरूले प्रणाली सिर्जना गर्छन्।

मानिसहरूले आख्यान सिर्जना गर्छन्।

मानिसहरूले कथा सिर्जना गर्छन्।

मानिसहरूले पदवी सिर्जना गर्छन्।

मानिसहरूले भूमिका सिर्जना गर्छन्।

मानिसहरूले व्याख्या सिर्जना गर्छन्।

त्यसपछि मानिसहरूले अधिल्लो पुस्ताले सिर्जना गरेको कुरा भावी पुस्तालाई सिकाउँछन्।

त्यसपछि भावी पुस्ताले उत्तराधिकारमा लिएका आख्यानलाई स्वयं वास्तविकता ठान्न सक्छ।

मानिसहरूले अधिल्लो पुस्ताले स्वीकार गरेको कुरा कहिल्यै स्वतन्त्र रूपमा नजाँची
उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

उही संसार दोहोरिने सबैभन्दा ठूला कारणहरूमध्ये यो एउटा हो।

मानवताले आख्यान सिर्जना गर्न, आख्यान उत्तराधिकारमा लिन, आख्यानको बचाउ
गर्न र त्यसपछि ती आख्यानलाई स्वयं वास्तविकता ठान्न सक्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो मूल रूपमा कसले सिर्जना गर्यो?

यसलाई पुस्तान्तरण कसले गर्यो?

यसलाई अझै कसले सिकाइरहेको छ?

यसलाई अझै कसले जोगाइरहेको छ?

यसबाट अझै कसलाई लाभ भइरहेको छ?

कुन वास्तविकताले यसलाई समर्थन गर्छ?

मानवताले आख्यानलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्नुअघि नै तिनलाई
उत्तराधिकारमा लिइरहँदा मानवता ठीकसँग अघि बढ्न सक्दैन।

सिर्जित कथा, सिर्जित पदवी र सिर्जित अधिकार

आख्यान आफैं प्रकट हुँदैनन्।

मानिसहरूले तिनलाई सिर्जना गर्छन्।

कथा सिर्जना गर्न सकिन्छ।

पदवी सिर्जना गर्न सकिन्छ।

अधिकार सिर्जना गर्न सकिन्छ।

पद सिर्जना गर्न सकिन्छ।

भूमिका सिर्जना गर्न सकिन्छ।

प्रणाली सिर्जना गर्न सकिन्छ।

विश्वास सिर्जना गर्न सकिन्छ।

त्यसपछि आख्यानलाई यी सबैसँग जोड्न सकिन्छ।

त्यसपछि मानिसहरूले तिनलाई उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

मानिसहरूले तिनलाई दोहोर्याउन सक्छन्।

मानिसहरूले तिनको बचाउ गर्न सक्छन्।

मानिसहरू तिनसँग भावनात्मक रूपमा जोडिन सक्छन्।

अन्ततः भावी पुस्ताले तिनलाई वास्तविकताका रूपमा उत्तराधिकारमा लिन सक्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो पदवी कसले सिर्जना गर्यो?

यो अधिकार कसले सिर्जना गर्यो?

यो भूमिका कसले सिर्जना गर्यो?

यो कथा कसले सिर्जना गर्यो?

यसलाई वैधता कसले दियो?

यसलाई कसले जोगाउँछ?

यसलाई जारी राख्दा कसलाई लाभ हुन्छ?

कुन वास्तविकताले यसलाई समर्थन गर्छ?

पदवी अस्तित्वमा हुनु स्वतः वास्तविकता होइन।

अधिकार अस्तित्वमा हुनु स्वतः वास्तविकता होइन।

भूमिका अस्तित्वमा हुनु स्वतः वास्तविकता होइन।

कथा अस्तित्वमा हुनु स्वतः वास्तविकता होइन।
प्रणाली अस्तित्वमा हुनु स्वतः वास्तविकता होइन।
वास्तविकतालाई सधैं आख्यान स्वयंबाट स्वतन्त्र रूपमा जाँच्नुपर्छ।

पैसा, पुनरावृत्ति र आख्यानको सुदृढीकरण

पैसा संलग्न हुँदा आख्यान अत्यन्त शक्तिशाली बन्न सक्छ।
मानिसहरूलाई आख्यान सिर्जना गर्न पैसा दिन सकिन्छ।
मानिसहरूलाई आख्यान दोहोर्याउन पैसा दिन सकिन्छ।
मानिसहरूलाई आख्यान सिकाउन पैसा दिन सकिन्छ।
मानिसहरूलाई आख्यान लागू गर्न पैसा दिन सकिन्छ।
मानिसहरूलाई आख्यान जोगाउन पैसा दिन सकिन्छ।
मानिसहरूलाई आख्यान लेख्न पैसा दिन सकिन्छ।
मानिसहरूलाई आख्यान वितरण गर्न पैसा दिन सकिन्छ।
मानिसहरूलाई आख्यानको बचाउ गर्न पैसा दिन सकिन्छ।
त्यसपछि भावी पुस्ताले दोहोरिएको आख्यान उत्तराधिकारमा लिन सक्छ।
यसको अर्थ हरेक आख्यान झूटा हुन्छ भन्ने स्वतः होइन।
यसको अर्थ संयन्त्रलाई प्रश्न गर्नुपर्छ।
त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
यो आख्यानलाई कसले वित्त दिइरहेको छ?
यसलाई कसले दोहोर्याइरहेको छ?

यसलाई कसले सिकाइरहेको छ?

यसलाई कसले जोगाइरहेको छ?

यसबाट कसलाई लाभ भइरहेको छ?

यसलाई चुनौती दिँदा के हुन्छ?

यसलाई उजागर गर्दा के हुन्छ?

कुन वास्तविकताले यसलाई समर्थन गर्छ?

आख्यानहरू अन्ततः यति सामान्य बन्न सक्छन् कि मानिसहरूले तिनलाई आख्यानका रूपमा चिन्नै छोड्छन्।

विश्वास प्रणाली र उत्तराधिकारमा लिइएको स्वीकृति

मानिसहरूलाई आफूले स्वतन्त्र रूपमा जाँच्न नसक्ने कुरा विश्वास गर्न प्रेरित गर्न सकिन्छ।

त्यसपछि उनीहरूले ती विश्वासको बचाउ गर्न सक्छन्।

उनीहरू ती विश्वाससँग भावनात्मक रूपमा जोडिन सक्छन्।

उनीहरू ती विश्वास दोहोर्याउन सक्छन्।

उनीहरू ती विश्वास भावी पुस्तासम्म पुर्याउन सक्छन्।

त्यसपछि भावी पुस्ताले त्यस विश्वासको स्रोत र उत्पत्ति कहिल्यै स्वतन्त्र रूपमा नजाँची त्यसलाई उत्तराधिकारमा लिन सक्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो विश्वास कसले सिर्जना गर्यो?

यो विश्वासबाट कसलाई लाभ हुन्छ?

कुन प्रमाणले यो विश्वासलाई समर्थन गर्छ?

कुन वास्तविकताले यो विश्वासलाई समर्थन गर्छ?

यसलाई प्रश्न गर्दा के हुन्छ?

मानिसहरूले यसलाई विश्वास गर्न छोडे के हुन्छ?

विश्वास स्वयं वास्तविकता होइन।

वास्तविकतालाई सधैं स्वतन्त्र रूपमा जाँच्नुपर्छ।

विश्व परिवेशले आख्यान कसरी काम गर्छ भन्ने मानवतालाई निरन्तर देखाइरहेको छ

विश्व परिवेशले आख्यान कसरी काम गर्छ भन्ने मानवतालाई निरन्तर देखाइरहेको छ।

मानिसहरूलाई देखाउँदै गरेको कुराबाट कसरी सिक्ने भनेर ठीकसँग सिकाइएको मात्र छैन।

संसार वास्तविक विद्यालय हो।

मानवतालाई निरन्तर देखाउँदैछः

पुनरावृत्ति।

संरक्षण।

पदवी।

अधिकार।

अपनत्व।

डर।

निर्भरता।

मौनता।

प्रोत्साहन।

भावना।

अभिनय।

आख्यान।

मानिसहरूले प्रायः यी संयन्त्रबाट सिक्नुको सट्टा तिनप्रति प्रतिक्रिया दिन्छन्।

समस्या केही पनि दृश्य छैन भन्ने होइन।

समस्या मानिसहरूलाई दृश्य कुरालाई कसरी प्रश्न गर्ने, देख्ने, बुझ्ने र त्यसबाट सिक्ने भनेर ठीकसँग सिकाइएको छैन भन्ने हो।

आख्यान वास्तविकताभन्दा बलियो बन्न सक्छ

मानवता सामना गर्ने सबैभन्दा ठूलो खतरामध्ये एक हो: आख्यान स्वयं वास्तविकताभन्दा बलियो बन्न सक्छ।

वास्तविकता दृश्य हुन सक्छ।

वास्तविकता अभिलेखित हुन सक्छ।

वास्तविकता बारम्बार देखाउँदै हुन सक्छ।

वास्तविकताले विरोधाभास उजागर गर्न सक्छ।

वास्तविकताले दोहोरिएका ढाँचाहरू उजागर गर्न सक्छ।

वास्तविकताले मानवीय व्यवहार उजागर गर्न सक्छ।

तर मानिसहरूले अझै पनि आख्यानको बचाउ गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले देखाइएको कुरा अस्वीकार गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले आफूले उत्तराधिकारमा लिएको कुरा जोगाउन सक्छन्।
मानिसहरू कथासँग भावनात्मक रूपमा जोडिन सक्छन्।
मानिसहरूले प्रणालीको बचाउ गर्न सक्छन्।
मानिसहरूले अधिकारको बचाउ गर्न सक्छन्।
मानिसहरूले दोहोरिएका व्याख्याको बचाउ गर्न सक्छन्।
मानिसहरूले आफू निर्भर रहेको कुराको बचाउ गर्न सक्छन्।
मानिसहरूले आफूलाई सुरक्षित महसुस गराउने कुराको बचाउ गर्न सक्छन्।
मानिसहरूले अरू सबैले बचाउ गरिरहेको कुराको बचाउ गर्न सक्छन्।
वास्तविकताले बारम्बार फरक कुरा देखाउँदा पनि मानिसहरूले आख्यानको बचाउ गर्न सक्छन्।

आख्यान स्वयं विश्व परिवेश बन्न सक्छ

आख्यान जति लामो समय अस्तित्वमा रहन्छ, उति सामान्य बन्न सक्छ।
उति सामान्य हुँदा, उति कम प्रश्न गरिन्छ।
उति कम प्रश्न गरिँदा, उति बढी जोगाइन्छ।
उति बढी जोगाउँदा, भावी पुस्ताले उति बढी उत्तराधिकारमा लिन्छ।
अन्ततः आख्यान स्वयं विश्व परिवेशको अङ्ग बन्न सक्छ।
बालबालिकाले त्यसलाई उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।
वयस्कहरूले त्यसलाई उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

शिक्षकहरूले त्यसलाई उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।
 प्रणालीहरूले त्यसलाई उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।
 संस्थाहरूले त्यसलाई उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।
 समाजहरूले त्यसलाई उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।
 मानिसहरूले अन्ततः यो कहिल्यै सिर्जना गरिएको थियो भन्ने बिर्सन सक्छन्।
 त्यसपछि आख्यान स्वयं वास्तविकताका रूपमा स्वीकार हुन सक्छ।
 मानवताले सामूहिक रूपमा झूटा वास्तविकता सिर्जना गरेर पुस्तौंसम्म त्यसको
 बचाउ गर्न सक्छ।
 मानवताले उही संसार बारम्बार पुनःसिर्जना गर्ने सबैभन्दा ठूला कारणहरूमध्ये यो
 एउटा हो।

आख्यान बनाम वास्तविकता किन महत्त्वपूर्ण छ

मानवताले आख्यानलाई स्वयं वास्तविकतासँग भ्रमित गरिरहँदा विश्व परिवेशबाट
 ठीकसँग सिक्न सक्दैन।
 स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर
 सोध्छ।
 प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर
 सोध्छ।
 प्रोत्साहन र लाभले यसलाई जारी राख्दा कसलाई लाभ हुन्छ भनेर सोध्छ।
 चरित्र र सुसंगतताले व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग मेल खान्छ कि खाँदैन भनेर
 सोध्छ।
 प्रश्न गर्ने अनुमतिले प्रश्नलाई के रोक्छ भनेर सोध्छ।

भावनात्मक प्रभावले स्वीकृतिलाई कुन भावनाले आकार दिइरहेको छ भनेर सोध्छ।

अब आख्यान बनाम वास्तविकताले सोध्छ:

कुन कथा प्रस्तुत गरिंदैछ?

कुन वास्तविकताले यसलाई समर्थन गर्छ?

कुन वास्तविकताले यसको विरोध गर्छ?

यसलाई कसले सिर्जना गर्यो?

यसलाई कसले जोगाउँछ?

यसलाई कसले दोहोर्‍याउँछ?

यसलाई कसले उत्तराधिकारमा लिन्छ?

यसबाट कसलाई लाभ हुन्छ?

यो आख्यानले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?

यसरी मानिसहरू उत्तराधिकारमा लिएका आख्यानको बचाउबाट स्वयं वास्तविकताबाट सिक्नेतर्फ सर्न थाल्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्वासबाट जाँचतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू जाँचबाट देखाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू उत्तराधिकारमा लिएका आख्यानका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिक्ने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्छन्।

मानिसहरूले स्वयं वास्तविकताबाट सिक्नुको सट्टा उत्तराधिकारमा लिएका आख्यानको बचाउ गरिरहँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

समयसँगै आख्यान

यस खण्डको पहिलो भागले आख्यान सिर्जना, दोहोर्याइ, उत्तराधिकारमा लिइ, जोगाइ र अन्ततः स्वयं वास्तविकता ठान्न सकिन्छ भन्ने व्याख्या गर्यो।

यसले वास्तविकता विश्वास, लोकप्रियता, पदवी, अधिकार, भावना र पुनरावृत्तिबाट स्वतन्त्र रूपमा अस्तित्वमा हुन्छ भन्ने पनि व्याख्या गर्यो।

अब यो भाग आख्यान समयसँगै कसरी जारी रहन्छ भन्नेतर्फ जान्छ।

आख्यानहरू सामान्यतया एकै रात शक्तिशाली बन्दैनन्।

ती प्रायः लामो समयसम्म निर्माण हुन्छन्।

कथा सिर्जना गर्न सकिन्छ।

कथा दोहोर्याउन सकिन्छ।

कथा लेख्न सकिन्छ।

कथा वितरण गर्न सकिन्छ।

कथा जोगाउन सकिन्छ।

कथा सिकाउन सकिन्छ।

कथा उत्तराधिकारमा लिन सकिन्छ।

कथासँग भावनात्मक रूपमा जोडिन सकिन्छ।

त्यसपछि कथा स्वीकार गरिएको वास्तविकता बन्न सक्छ।

समयसँगै मानिसहरूले यो कहिल्यै आख्यान थियो भन्ने बिर्सन सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो आख्यान कति लामो समयदेखि अस्तित्वमा छ?

यसलाई कसले दोहोर्याएको छ?

यसलाई कसले जोगाएको छ?

यसलाई कसले उत्तराधिकारमा लिएको छ?

यसबाट कसलाई लाभ भएको छ?

कुन प्रमाणले यसलाई समर्थन गर्छ?

कुन वास्तविकताले यसलाई समर्थन गर्छ?

कुन विरोधाभासहरू छन्?

समयसँगै के परिवर्तन भएको छ?

के जोगाइराखिएको छ?

समयसँगैका आख्यानले मानवताले उही संसार कसरी बारम्बार पुनःसिर्जना गर्छ भन्ने उजागर गर्न सक्छन्।

मानवताले सामूहिक रूपमा झूटा वास्तविकता सिर्जना गर्न सक्छ

मानवताले सामूहिक रूपमा यस्तो झूटा वास्तविकता सिर्जना गर्न सक्छ जसलाई मानवताले स्वयं वास्तविकता ठान्छ।

मानिसहरूले पूरा संयन्त्र नदेख्न सक्छन्।

उनीहरूले केवल यी कुरा देख्न सक्छन्:

आफ्नो भूमिका।

आफ्नो काम।

आफ्नो विश्वास।

आफ्नो निर्देशन।

आफ्नो योगदान।

आफ्नो बाँचाइ।

तर विश्व परिवेश प्रायः आफूले सिर्जना नगरेका आख्यानमा सामूहिक रूपमा सहभागी अरबौं मानिसहरूबाट निर्माण हुन्छ।

एउटा व्यक्ति लेख्छ।

एउटा व्यक्ति सिकाउँछ।

एउटा व्यक्ति दोहोर्‍याउँछ।

एउटा व्यक्ति लागू गर्छ।

एउटा व्यक्ति जोगाउँछ।

एउटा व्यक्ति वित्त दिन्छ।

एउटा व्यक्ति प्रकाशित गर्छ।

एउटा व्यक्ति विश्वास गर्छ।

एउटा व्यक्ति मौन रहन्छ।

व्यक्तिगत रूपमा यी व्यवहार साना देखिन सक्छन्।

सामूहिक रूपमा तिनले पूरा विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सक्छन्।

त्यसपछि मानवताले मानवताले स्वयं सिर्जना गरेको कुराको बचाउ गर्दै पुस्तौं बिताउन सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म कुन आख्यानमा योगदान दिइरहेको छु?

म कुन आख्यान दोहोर्याउन सहयोग गरिरहेको छु?
म कुन आख्यान जोगाउन सहयोग गरिरहेको छु?
म कुन वास्तविकता प्रतिस्थापन गर्न सहयोग गरिरहेको छु?
मेरो योगदानले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?
यो आख्यान बनाम वास्तविकताभित्रको सबैभन्दा ठूलो संयन्त्रहरूमध्ये एक हो।

आख्यानले मानवीय व्यवहारलाई आकार दिन सक्छ

आख्यानले मानिसहरूले के सोच्छन् भन्ने मात्र आकार दिँदैन।
आख्यानले मानिसहरूले के गर्छन् भन्ने आकार दिन सक्छ।
आख्यानले भरोसालाई आकार दिन सक्छ।
आख्यानले डरलाई आकार दिन सक्छ।
आख्यानले अपनत्वलाई आकार दिन सक्छ।
आख्यानले मौनतालाई आकार दिन सक्छ।
आख्यानले आज्ञापालनलाई आकार दिन सक्छ।
आख्यानले निर्भरतालाई आकार दिन सक्छ।
आख्यानले भावनात्मक लगावलाई आकार दिन सक्छ।
आख्यानले पहिचानलाई आकार दिन सक्छ।
आख्यानले स्वयं व्यवहारलाई आकार दिन सक्छ।
मानिसहरूले आफूलाई आकार दिइँदैछ भन्ने पनि महसुस नगर्न सक्छन्।
उनीहरूले आफू स्वतन्त्र रूपमा कार्य गरिरहेको भन्ने विश्वास गर्न सक्छन्।
तर उनीहरूको व्यवहार आफूले उत्तराधिकारमा लिएका आख्यानबाट पहिल्यै
प्रभावित भएको हुन सक्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो आख्यानले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?

यो आख्यानले कस्ता भावना सिर्जना गरिरहेको छ?

यो आख्यानले कस्ता डर सिर्जना गरिरहेको छ?

यो आख्यानले कस्तो मौनता सिर्जना गरिरहेको छ?

यो आख्यानले कस्तो निर्भरता सिर्जना गरिरहेको छ?

यो आख्यानले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?

मानिसहरूले आफू आख्यानबाट आकार लिइरहेका छन् भन्ने चिन्न छोड्दा आख्यान खतरनाक बन्छ।

घुलमलि हुनु, अपनत्व र सामाजिक आख्यान

मानिसहरू सामाजिक प्राणी हुन्।

धेरै मानिसहरू स्वीकृति चाहन्छन्।

धेरै मानिसहरू अपनत्व चाहन्छन्।

धेरै मानिसहरू अनुमोदन चाहन्छन्।

धेरै मानिसहरू घुलमिल हुन चाहन्छन्।

यो आख्यानलाई बलियो बनाउने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रहरूमध्ये एक बन्न सक्छ।

मानिसहरूले अरूले भनेको कुरा नक्कल गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अरूले कसरी व्यवहार गर्छन् भन्ने नक्कल गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अरूले कसरी लुगा लगाउँछन् भन्ने नक्कल गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अरूले कसरी बोल्छन् भन्ने नक्कल गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अरूले के प्रवर्द्धन गर्छन् भन्ने नक्कल गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अरुले केको बचाउ गर्छन् भन्ने नक्कल गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले अरुले के विश्वास गर्छन् भन्ने नक्कल गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले अरुले केसँग डराउँछन् भन्ने नक्कल गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले अरुले के अस्वीकार गर्छन् भन्ने नक्कल गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले अरुले के मनाउँछन् भन्ने नक्कल गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले अन्ततः कुनै कुरा सत्य हो कि होइन भन्ने सोध्न छोडेर त्यसले
 आफूलाई अपनत्व महसुस गर्नु सहयोग गर्छ कि गिरदैन् भनेर सोध्न सक्छन्।
 मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 के म सिकिरहेको छु?
 वा घुलमिल भइरहेको छु?
 के म प्रश्न गरिरहेको छु?
 वा नक्कल गरिरहेको छु?
 के म स्वतन्त्र रूपमा सोचिरहेको छु?
 वा समूह पछ्याइरहेको छु?
 के म वास्तविकताबाट सिकिरहेको छु?
 वा कसरी अपनत्व पाउने भनेर सिकिरहेको छु?
 मानिसहरूलाई यसलाई कसरी प्रश्न गर्नु भनेर नसकिउँदा अपनत्व सत्यभन्दा
 बलियो बन्न सक्छ।

आधुनिक आख्यान परिवेश

आधुनिक परिवेशहरूले छिट्टै आख्यान सिर्जना र फैलाउन सक्छन्।
 मानिसहरूलाई जीवनशैली देखाइन्छ।

मानिसहरूलाई धारणा देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई प्रतिक्रिया देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई आक्रोश देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई लोकप्रियता देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई सफलता देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई हैसियत देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई देखावट देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई भावनात्मक कथा देखाइन्छ।
मानिसहरूलाई वास्तविकता प्रतिबिम्बित नगर्ने जीवनका संस्करण देखाइन्छ।
त्यसपछि मानिसहरूले बारम्बार देखाउँदै गरेको कुरा नक्कल गर्न सक्छन्।
उनीहरूले शब्द नक्कल गर्न सक्छन्।
उनीहरूले व्यक्तित्व नक्कल गर्न सक्छन्।
उनीहरूले जीवनशैली नक्कल गर्न सक्छन्।
उनीहरूले देखावट नक्कल गर्न सक्छन्।
उनीहरूले व्यवहार नक्कल गर्न सक्छन्।
उनीहरूले लोकप्रिय देखिएको कुरा नक्कल गर्न सक्छन्।
उनीहरूले सफल देखिएको कुरा नक्कल गर्न सक्छन्।
उनीहरूले खुसी अभिनय गर्न सक्छन्।
उनीहरूले अपनत्वको अभिनय गर्न सक्छन्।
उनीहरूले पूर्णताको अभिनय गर्न सक्छन्।
उनीहरूले महत्त्वपूर्ण भएको अभिनय गर्न सक्छन्।

त्यसैले आधुनिक आख्यान परिवेशले सामूहिक रूपमा नक्कल गरिने झूटा वास्तविकता सिर्जना गर्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो परिवेशले कुन आख्यान सिर्जना गरिरहेको छ?

यो परिवेशले कस्तो व्यवहार पुरस्कृत गरिरहेको छ?

यो परिवेशले कुन अभिनय प्रोत्साहित गरिरहेको छ?

कुन वास्तविकता लुकाइँदैछ?

कुन वास्तविकता प्रतिस्थापन गरिँदैछ?

कुन बुझाइ रोकिँदैछ?

आधुनिक आख्यान परिवेशले मानिसहरूलाई वास्तविकताको सट्टा अभिनयभित्र बाँच्न लगाउन सक्छ।

सामाजिक अभिनय र आख्यानभित्र बाँच्नु

मानिसहरूले आफ्नो संस्करण अभिनय गर्न पनि सुरु गर्न सक्छन्।

उनीहरूले खुसी अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले सफलता अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले आत्मविश्वास अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले महत्त्व अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले हैसियत अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले पूर्णता अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले अपनत्वको अभिनय गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले वास्तविकता प्रतिबिम्बित नगर्ने जीवन प्रस्तुत गर्न सक्छन्।
अरु मानिसहरूले त्यस अभिनयसँग आफूलाई तुलना गर्न सक्छन्।
तुलनाले त्यसपछि थप अभिनय सिर्जना गर्न सक्छ।
अभिनयले थप नक्कल सिर्जना गर्न सक्छ।
नक्कलले थप पुनरावृत्ति सिर्जना गर्न सक्छ।
अन्ततः मानिसहरू स्वयं वास्तविकताको सट्टा सामूहिक आख्यानभित्र बाँच्न सक्छन्।
मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
के देखाउँदैछ?
के लुकाउँदैछ?
के यो वास्तविकता हो?
वा अभिनय हो?
के म आफूलाई वास्तविकतासँग तुलना गरिरहेको छु?
वा आख्यानसँग तुलना गरिरहेको छु?
यो अभिनयले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?
मानिसहरूले प्रस्तुतीकरण स्वतः वास्तविकता होइन भन्ने सिक्नुपर्छ।

आख्यान, बालबालिका र उत्तराधिकारमा लिइएको विश्वास

बालबालिका आफूले सिर्जना नगरेका आख्यानभित्र जन्मिन्छन्।
बालबालिकाले कथा उत्तराधिकारमा लिन्छन्।
बालबालिकाले प्रणाली उत्तराधिकारमा लिन्छन्।
बालबालिकाले पदवी उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

बालबालिकाले अधिकार उत्तराधिकारमा लिन्छन्।
 बालबालिकाले विश्वास उत्तराधिकारमा लिन्छन्।
 बालबालिकाले व्यवहार उत्तराधिकारमा लिन्छन्।
 बालबालिकाले डर उत्तराधिकारमा लिन्छन्।
 बालबालिकाले भावनात्मक लगाव उत्तराधिकारमा लिन्छन्।
 बालबालिकाले दोहोरिएका ढाँचाहरू उत्तराधिकारमा लिन्छन्।
 त्यसपछि बालबालिका आफूले उत्तराधिकारमा लिएको कुराको बचाउ गर्ने वयस्क बन्न सक्छन्।
 मानवताले उही संसार दोहोर्याउने सबैभन्दा ठूला कारणहरूमध्ये यो एउटा हो।
 त्यसैले बालबालिकाले सोध्न सिक्नुपर्छः
 यो कसले सिर्जना गर्यो?
 यो किन सिर्जना गरियो?
 यसबाट कसलाई लाभ हुन्छ?
 कुन प्रमाणले यसलाई समर्थन गर्छ?
 कुन वास्तविकताले यसलाई समर्थन गर्छ?
 यसले कस्तो व्यवहार सिर्जना गर्छ?
 यसले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गर्छ?
 बालबालिकाले आख्यान मात्र उत्तराधिकारमा लिनु हुँदैन।
 बालबालिकाले तिनलाई सुरक्षित रूपमा कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्नुपर्छ।

प्रणाली, आख्यान र विश्व परिवेश

आख्यानहरू प्रणालीभिन्न गाडिन सक्छन्।

प्रणालीहरूले आख्यान दोहोर्याउन सक्छन्।

प्रणालीहरूले आख्यान जोगाउन सक्छन्।

प्रणालीहरूले आख्यान सामान्य बनाउन सक्छन्।

प्रणालीहरूले आख्यानलाई पुरस्कृत गर्न सक्छन्।

प्रणालीहरूले प्रश्न निरुत्साहित गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अन्ततः प्रणालीगत पुनरावृत्तिलाई सत्य ठान्न सक्छन्।

तर दोहोरिएका प्रणाली स्वतः वास्तविकता होइनन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छः

यो प्रणालीले कुन आख्यान दोहोर्याइरहेको छ?

यो प्रणालीले कुन आख्यान जोगाइरहेको छ?

यो प्रणालीले कुन आख्यान पुरस्कृत गरिरहेको छ?

यो प्रणालीले मानिसहरूलाई कुन आख्यान प्रश्न गर्नबाट निरुत्साहित गरिरहेको छ?

कुन वास्तविकताले यसलाई समर्थन गर्छ?

कुन वास्तविकताले यसको विरोध गर्छ?

मानिसहरूले यसलाई विश्वास गर्न छोडे के हुन्छ?

मानिसहरूले प्रायः परिणाम सिर्जना गर्ने आख्यानलाई प्रश्न नगरी परिणाम सुधार्न खोज्छन्।

यसले मानवतालाई उही संसार दोहोर्याउन लगाउन सक्छ।

विश्व परिवेशले आख्यान कसरी काम गर्छ भन्ने मानवतालाई निरन्तर
देखाइरहेको छ

विश्व परिवेशले आख्यान कसरी काम गर्छ भन्ने मानवतालाई निरन्तर देखाइरहेको
छ।

मानिसहरूलाई देखाउँदै गरेको कुराबाट कसरी सिक्ने भनेर ठीकसँग सिकाइएको
मात्र छैन।

संसार वास्तविक विद्यालय हो।

मानवतालाई निरन्तर देखाउँदैछः

पुनरावृत्ति।

संरक्षण।

पदवी।

अधिकार।

अपनत्व।

डर।

निर्भरता।

मौनता।

प्रोत्साहन।

भावना।

अभिनय।

आख्यान।

समस्या केही पनि दृश्य छैन भन्ने होइन।

समस्या मानिसहरूलाई दृश्य कुरालाई कसरी प्रश्न गर्ने, देख्ने, बुझ्ने र त्यसबाट सिक्ने भनेर ठीकसँग सिकाइएको छैन भन्ने हो।

आख्यान, शक्ति र मानव चेतना

मानवताले सिक्नुपर्ने सबैभन्दा ठूलो पाठमध्ये एक हो: शक्ति बलमार्फत मात्र अस्तित्वमा हुँदैन।

शक्ति आख्यानमार्फत पनि अस्तित्वमा हुन सक्छ।

यदि मानिसहरूले आख्यानलाई आकार दिन सक्छन् भने उनीहरूले व्यवहारलाई आकार दिन सक्छन्।

यदि उनीहरूले व्यवहारलाई आकार दिन सक्छन् भने उनीहरूले परिणामलाई आकार दिन सक्छन्।

यदि उनीहरूले परिणामलाई आकार दिन सक्छन् भने उनीहरूले विश्व परिवेशलाई आकार दिन सक्छन्।

यदि मानवताले उही संसार स्वयं इच्छाले दोहोर्‍याउँछ भने मानवतालाई बलपूर्वक दोहोर्‍याउन लगाउन आवश्यक नहुन सक्छ।

मानवताले आख्यान सिर्जना गर्न, आख्यान उत्तराधिकारमा लिन, आख्यानको बचाउ गर्न र त्यसपछि ती आख्यानलाई स्वयं वास्तविकता ठान्न सक्छ।

मानव इतिहासभरि काम गर्ने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रहरूमध्ये यो एउटा हो।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

आख्यानलाई कसले आकार दिइरहेको छ?

आख्यानलाई कसले बलियो बनाइरहेको छ?

आख्यानबाट कसलाई लाभ भइरहेको छ?

आख्यानलाई कसले उत्तराधिकारमा लिइरहेको छ?

आख्यानको बचाउ कसले गरिरहेको छ?

आख्यानसँग भावनात्मक रूपमा को जोडिएको छ?

आख्यानलाई प्रश्न गर्न को डराइरहेको छ?

यो आख्यानले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?

मानव चेतना तब अघि बढ्छ जब मानिसहरूले आख्यानभित्र बाँच्न छोडेर स्वयं वास्तविकताबाट सिक्न सुरु गर्छन्।

आख्यान बनाम वास्तविकता र मानव उन्नति

आख्यान बनाम वास्तविकता मानव उन्नतितर्फको छुटेको मार्गको अङ्ग हो।

आख्यानलाई बारम्बार वास्तविकता ठान्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले कथालाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्नुअघि नै तिनलाई उत्तराधिकारमा लिँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले कहिल्यै स्वतन्त्र रूपमा नजाँचेका आख्यानको बचाउ गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले सामूहिक रूपमा झूटा वास्तविकता सिर्जना गरेर त्यसैभित्र बाँच्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले सामूहिक रूपमा झूटा वास्तविकता सिर्जना गरेर पुस्ताँसम्म त्यसको बचाउ गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

अपनतत्व सत्यभन्दा बलियो हुँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले वास्तविकताबाट सिक्नुको सट्टा एक-अर्कालाई नक्कल गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले आफूलाई बुझ्नुको सट्टा आफ्नै संस्करण अभिनय गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

प्रणालीहरूले मानिसहरूलाई तिनलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर नसिकाई आख्यानलाई बलियो बनाउँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

विश्वास प्रणालीहरूले वास्तविकतालाई प्रतिस्थापन गर्दा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

भावी पुस्ताले उही संसार कसले सिर्जना गर्यो भन्ने नबुझीकन उत्तराधिकारमा लिँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

मानिसहरूले स्वयं वास्तविकताबाट सिक्नुको सट्टा उत्तराधिकारमा लिएका आख्यानको बचाउ गरिरहँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले यसलाई जारी राख्दा कसलाई लाभ हुन्छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग मेल खान्छ कि खाँदैन भनेर सोध्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले प्रश्नलाई के रोक्छ भनेर सोध्छ।

भावनात्मक प्रभावले स्वीकृतिलाई कुन भावनाले आकार दिइरहेको छ भनेर सोध्छ।

अब आख्यान बनाम वास्तविकताले सोध्छ:

कुन कथा प्रस्तुत गरिँदैछ?

कुन वास्तविकताले यसलाई समर्थन गर्छ?

कुन वास्तविकताले यसको विरोध गर्छ?

यसलाई कसले सिर्जना गर्यो?

यसलाई कसले दोहोर्‍याउँछ?

यसलाई कसले जोगाउँछ?

यसलाई कसले उत्तराधिकारमा लिन्छ?

यसबाट कसलाई लाभ हुन्छ?

यसले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?

यसले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?

यसरी मानिसहरू उत्तराधिकारमा लिएका आख्यानबाट वास्तविकतातर्फ सर्न थाल्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्वासबाट जाँचतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू जाँचबाट देखाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू देखाइबाट बुझाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू बुझाइबाट सिकाइतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू सिकाइबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ सर्छन्।

यसरी मानिसहरू उत्तराधिकारमा लिएका आख्यानका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिक्ने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्छन्।

खण्ड 8 - मनोवैज्ञानिक प्रभाव

मनोवैज्ञानिक प्रभाव वास्तवमा के हो

खण्ड 1 ले मानिसहरूले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भन्ने सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 2 ले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भन्ने मानिसहरूले सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 3 ले प्रोत्साहनहरूले मानिसहरूलाई उही संसार पुनःसिर्जना गरेकोमा बारम्बार पुरस्कृत गर्ने भएकाले मानवताले उही संसार बारम्बार पुनःसिर्जना गर्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 4 ले दोहोरिएको व्यवहारले प्रायः शब्दभन्दा बढी कुरा देखाउँछ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 5 ले सिकाइ सुरु हुनुअघि नै मानिसहरूलाई प्रश्न गर्नबाट प्रायः निरुत्साहित गरिन्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 6 ले बुझाइ विकास हुनुअघि भावनाले भरोसा, विश्वास, डर, प्रतिक्रिया, मौनता र व्यवहारलाई आकार दिन सक्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

खण्ड 7 ले मानवताले सामूहिक रूपमा आख्यान सिर्जना, उत्तराधिकारमा लिन, बचाउ गर्न र तिनलाई स्वयं वास्तविकता ठान्न सक्छ भन्ने स्थापित गर्यो।

अब खण्ड 8 मनोवैज्ञानिक प्रभावतर्फ जान्छ।

मनोवैज्ञानिक प्रभाव अस्तित्वमा छ, किनभने मानिसहरूले विश्व परिवेशले मानव मनलाई आकार दिइरहेको छ भन्ने बुझ्नुअघि नै त्यसले निरन्तर मनलाई आकार दिइरहेको हुन्छ।

मानिसहरू संसार बुझेर जन्मिँदैनन्।

मानिसहरूले आफ्नो मन कसरी जोगाउने भन्ने बुझ्नुअघि नै संसारले उनीहरूलाई
कसरी सोच्ने भनेर सिकाउँछ।

मानिसहरू निरन्तर यी कुरासँग सम्पर्कमा हुन्छन्:

पैसा।

निर्भरता।

अधिकार।

डर।

मौनता।

प्रोत्साहन।

आख्यान।

व्यवहार।

पुनरावृत्ति।

तुलना।

अभिनय।

सतहीपन।

दोहोरिएका समस्या।

स्वतन्त्र सोच विकास हुनुभन्दा धेरै अघिदेखि नै मानव मन यी सबैबाट आकार लिन
सक्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो परिवेशले मानव मनलाई के गरिरहेको छ?

के बारम्बार देखाइँदैछ?

के बारम्बार स्वीकार गरिँदैछ?

के बारम्बार सामान्य बनाउँदैछ?

के बारम्बार उत्तराधिकारमा लिइँदैछ?

व्यवहारलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

बुझाइलाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

भावी पुस्तालाई के कुराले आकार दिइरहेको छ?

मनोवैज्ञानिक प्रभावले मानिसहरूलाई विश्व परिवेशसँग लामो समयसम्मको सम्पर्कले स्वयं मानवतालाई के गरिरहेको छ भन्ने बुझ्न सिकाउँछ।

मानव मन मानवताले जोगाउन असफल भएको सबैभन्दा ठूलो परिवेशहरूमध्ये एक हो

मानवताले सामना गर्ने सबैभन्दा ठूलो समस्यामध्ये एक हो: मानिसहरू आफूलाई आकार दिइँदैछ भन्ने बुझ्नुअघि नै प्रायः मनोवैज्ञानिक रूपमा आकार लिन्छन्।

मानव मन मानवताले जोगाउन असफल भएको सबैभन्दा ठूलो परिवेशहरूमध्ये एक हो।

मानिसहरू आफूले सिर्जना नगरेका परिवेशभिन्न जन्मिन्छन्।

उनीहरूले प्रणाली उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले व्यवहार उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले आख्यान उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले अधिकार उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले निर्भरता उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

उनीहरूले दोहोरिएका ढाँचाहरू उत्तराधिकारमा लिन्छन्।

त्यसपछि मानिसहरू आफूले उत्तराधिकारमा लिएको कुराको बचाउ गर्ने वयस्क बन्न सक्छन्।

सुरुमै आफूलाई के कुराले आकार दियो भन्ने कहिल्यै नबुझीकन पनि यस्तो हुन सक्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

मलाई के कुराले आकार दियो?

मैले के उत्तराधिकारमा लिएको छु?

मैले के स्वीकार गरेको छु?

मैले के दोहोर्याएको छु?

मैले स्वतन्त्र रूपमा कहिल्यै के जाँचेको छैन?

मेरो लागि के सामान्य बनेको छ?

कुन परिवेशले मेरो बुझाइ सिर्जना गर्न सहयोग गर्यो?

प्रश्नबिना, मानिसहरूले आफूले कहिल्यै ठीकसँग नसिकेका परिवेशबाट मनोवैज्ञानिक रूपमा आकार लिँदै पूरा जीवन बिताउन सक्छन्।

विश्व परिवेशले मानवतालाई निरन्तर सिकाइरहेको छ

विश्व परिवेशले कहिल्यै सिकाउन रोक्दैन।

मानिसहरू आफूलाई घरेका कुराबाट निरन्तर सिक्किरहेका हुन्छन्।

बालबालिका त्यसबाट सिक्छन्।

वयस्कहरू त्यसबाट सिक्छन्।

शिक्षकहरू त्यसबाट सिक्छन्।

अभिभावकहरू त्यसबाट सिक्छन्।

प्रणालीहरू त्यसबाट सिक्छन्।

समाजहरू त्यसबाट सिक्छन्।

विश्व परिवेशले मानवतालाई निरन्तर सिकाइरहेको हुन्छ।

समस्या मानिसहरूलाई देखाउँदै गरेको कुराबाट कसरी सिक्ने भनेर ठीकसँग सिकाइएको छैन भन्ने हो।

संसार वास्तविक विद्यालय हो।

मानिसहरूले महसुस नगर्न सक्छन्, तर विश्व परिवेशले निरन्तर व्यवहारलाई प्रभाव पारिरहेको हुन्छ।

मानिसहरू त्यसबाट सिक्ने व्यक्ति बन्नुको सट्टा विश्व परिवेशका उत्पादन बन्न सक्छन्।

उही संसार दोहोरिने सबैभन्दा ठूला कारणहरूमध्ये यो एउटा हो।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो परिवेशले के सिकाइरहेको छ?

यसले कस्तो व्यवहार पुरस्कृत गरिरहेको छ?

यसले कस्तो व्यवहार निरुत्साहित गरिरहेको छ?

यसले कस्तो व्यवहार सामान्य बनाइरहेको छ?

यसले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गरिरहेको छ?

जब मानिसहरूलाई विश्व परिवेशबाट कसरी सिक्ने भनेर सिकाइँदैन, उनीहरू त्यसको सट्टा प्रायः त्यससँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूलित हुन्छन्।

मानिसहरू अस्वस्थ परिवेशसँग अनुकूल हुन सक्छन्

मानव अनुकूलनशील छन्।

यो लाभदायक हुन सक्छ।

तर यो खतरनाक पनि बन्न सक्छ।

मानिसहरू अस्वस्थ परिवेशसँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूल हुन सक्छन्।

मानिसहरू डरसँग अनुकूल हुन सक्छन्।

मानिसहरू निर्भरतासँग अनुकूल हुन सक्छन्।

मानिसहरू चिन्तासँग अनुकूल हुन सक्छन्।

मानिसहरू बेइमानीसँग अनुकूल हुन सक्छन्।

मानिसहरू सतहीपनसँग अनुकूल हुन सक्छन्।

मानिसहरू दबाबसँग अनुकूल हुन सक्छन्।

मानिसहरू अस्वस्थ व्यवहारसँग अनुकूल हुन सक्छन्।

मानिसहरू अस्वस्थ प्रणालीसँग अनुकूल हुन सक्छन्।

मानिसहरू दोहोरिएका समस्यासँग अनुकूल हुन सक्छन्।

छल बारम्बार सामान्य बनाउँदा मानिसहरू स्वयं छलसँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूल हुन सक्छन्।

अन्ततः अस्वस्थ परिवेशहरू सामान्य बन्न सक्छन्।

त्यसपछि भावी पुस्ताले ती परिवेश उत्तराधिकारमा लिन सक्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म केसँग अनुकूल भइरहेको छु?

के यो सामान्य हुनुपर्छ?

यी अवस्था के कुराले सिर्जना गरिरहेको छ?

कुन व्यवहार जोगाउँदैछ?

कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना भइरहेको छ?

मानिसहरूले प्रायः कारणबाट सिक्नुको सट्टा लक्षणसँग अनुकूल हुन्छन्।

पैसाको संयन्त्र

पैसाको संयन्त्र मनोवैज्ञानिक प्रभावलाई आकार दिने सबैभन्दा ठूला प्रभावहरूमध्ये एक हो।

पैसाले सूचनालाई आकार दिन सक्छ।

पैसाले निर्भरतालाई आकार दिन सक्छ।

पैसाले डरलाई आकार दिन सक्छ।

पैसाले मौनतालाई आकार दिन सक्छ।

पैसाले प्रोत्साहनलाई आकार दिन सक्छ।

पैसाले निर्णयलाई आकार दिन सक्छ।

पैसाले व्यवहारलाई आकार दिन सक्छ।

पैसाले पुनरावृत्तिलाई आकार दिन सक्छ।

पैसाले परिवेशलाई आकार दिन सक्छ।

पैसाले मानिसहरूलाई के स्वीकार गर्न प्रेरित गरिन्छ भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसाको संयन्त्रले सूचना, निर्भरता, प्रोत्साहन, डर, पुनरावृत्ति, मौनता, व्यवहार र स्वयं मनोवैज्ञानिक अनुकूलनलाई आकार दिन सक्छ।

मानिसहरूले तिनलाई सिर्जना गर्ने संयन्त्रबाट कहिल्यै नसिकी परिणामहरूसँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूल हुन सक्छन्।

मानवताले सिक्नुपर्ने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रहरूमध्ये यो एउटा हो।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यहाँ पैसाले के प्रभाव पारिरहेको छ?

पैसाले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?

पैसाले कुन मौनता जोगाइरहेको छ?

पैसाले कस्तो निर्भरता सिर्जना गरिरहेको छ?

पैसाले कुन डर सिर्जना गरिरहेको छ?

पैसाले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?

बालबालिका जोगाउनुपर्ने सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण समूह हुन्

बालबालिका विश्व परिवेशका मनोवैज्ञानिक प्रभावबाट आफूलाई जोगाउन आवश्यक साधन लिएर जन्मिँदैनन्।

बालबालिकासँग विश्व परिवेशलाई बुझ्ने वा त्यसबाट आफूलाई जोगाउने साधन आउनुअघि नै उनीहरू त्यसको मनोवैज्ञानिक प्रभावमा पर्छन्।

बालबालिकाले अनुभव गरिरहेका हुन्छन्:

पैसा।

निर्भरता।

अधिकार।

डर।

तुलना।

अभिनय।

आख्यान।

सतहीपन।

सामाजिक दबाव।

दोहोरिएका ढाँचाहरू।

उनीहरूले तिनलाई बुझ्नुभन्दा धेरै अधिदेखि।

बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा डर उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा चिन्ता उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा निर्भरता उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा तुलना उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा असुरक्षा उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा सतहीपन उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा दबाव उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा मौनता उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा अस्वस्थ व्यवहार उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा दोहोरिएका विश्व समस्याहरू उत्तराधिकारमा लिन सक्छन्।

बालबालिकाले विश्व परिवेशबाट कसरी सिक्ने भनेर ठीकसँग नसिकी त्यसबाट मनोवैज्ञानिक रूपमा बाँचिरहनुपर्ने अवस्था हुनु हुँदैन।

शिक्षा सुधार हुनैपर्ने सबैभन्दा ठूला कारणहरूमध्ये यो एउटा हो।

त्यसैले बालबालिकाले सिक्नुपर्छ:

कसरी प्रश्न गर्ने।

कसरी देख्ने।

कसरी बुझ्ने।

कसरी स्वतन्त्र रूपमा सोच्ने।

विश्व परिवेशबाट सुरक्षित रूपमा कसरी सिक्ने।

त्यसैले L2Q प्रश्न टूलकिट यति महत्त्वपूर्ण छ।

मानव चेतना आकार लिइरहेको छ

मानवतालाई आफू कसरी आकार लिइरहेको छ भन्ने बुझ्नुअघि नै विश्व परिवेशले मानव चेतनालाई आकार दिइरहेको छ।

यदि डर बारम्बार देखाइन्छ भने डर फैलिन सक्छ।

यदि तुलना बारम्बार देखाइन्छ भने तुलना फैलिन सक्छ।

यदि निर्भरता बारम्बार देखाइन्छ भने निर्भरता फैलिन सक्छ।

यदि अभिनय बारम्बार देखाइन्छ भने अभिनय फैलिन सक्छ।

यदि सतहीपन बारम्बार देखाइन्छ भने सतहीपन फैलिन सक्छ।

यदि पुनरावृत्ति बारम्बार देखाइन्छ भने पुनरावृत्ति फैलिन सक्छ।

त्यसपछि भावी पुस्ताले यी अवस्था उत्तराधिकारमा लिन सक्छ।

मानिसहरूले विश्व परिवेशबाट सिक्नुको सट्टा त्यससँग अनुकूल हुन धेरै समय बिताउँदा अन्ततः आफू को हुँ भन्ने बिर्सन सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो परिवेशले कस्तो चेतना सिर्जना गरिरहेको छ?
यो परिवेशले कस्तो बुझाइ सिर्जना गरिरहेको छ?
यो परिवेशले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?
यो परिवेशले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?

मनोवैज्ञानिक प्रभाव किन महत्त्वपूर्ण छ

मानिसहरू आफूले नबुझेका परिवेशबाट मनोवैज्ञानिक रूपमा आकार लिइरहँदा मानवता ठीकसँग अघि बढ्न सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले यसलाई जारी राख्दा कसलाई लाभ हुन्छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग मेल खान्छ कि खाँदैन भनेर सोध्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले प्रश्नलाई के रोक्छ भनेर सोध्छ।

भावनात्मक प्रभावले स्वीकृतिलाई कुन भावनाले आकार दिइरहेको छ भनेर सोध्छ।

आख्यान बनाम वास्तविकताले कुन कथा प्रस्तुत गरिँदछ र वास्तविकताले त्यसलाई समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

अब मनोवैज्ञानिक प्रभावले सोध्छ:

यो परिवेशले मानव मनलाई के गरिरहेको छ?

यसले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?

यसले कस्तो बुझाइ सिर्जना गरिरहेको छ?

यसले कुन डर सिर्जना गरिरहेको छ?

यसले कस्तो निर्भरता सिर्जना गरिरहेको छ?

यसले कस्तो तुलना सिर्जना गरिरहेको छ?

यसले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?

मानिसहरूले अस्वस्थ विश्व परिवेशबाट सिकेर त्यसलाई सुधारनुको सट्टा मनोवैज्ञानिक रूपमा त्यससँग अनुकूल भइरहँदा मानवता अघि बढ्न सक्दैन।

जब मानिसहरूलाई विश्व परिवेशबाट कसरी सिक्ने भनेर सिकाइँदैन, उनीहरू त्यसको सट्टा प्रायः त्यससँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूल हुन्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशबाट सिक्ने व्यक्ति बन्नतर्फ सर्छन्।

समयसँगै मनोवैज्ञानिक आकार ग्रहण

यस खण्डको पहिलो भागले मानिसहरू आफूलाई आकार दिइँदैछ भन्ने बुझ्नुअघि नै प्रायः मनोवैज्ञानिक रूपमा आकार लिन्छन् भन्ने व्याख्या गर्यो।

अब यो भाग मनोवैज्ञानिक आकार ग्रहण समयसँगै कसरी विकास हुन्छ भन्नेतर्फ जान्छ।

मनोवैज्ञानिक प्रभाव सामान्यतया एउटै क्षणमा हुँदैन।

यो प्रायः दोहोरिएको सम्पर्कबाट विकास हुन्छ।

मानिसहरूले उही कुरा बारम्बार देख्छन्।

मानिसहरूले उही कुरा बारम्बार सुन्छन्।

मानिसहरूले उही कुरा बारम्बार अनुभव गर्छन्।

मानिसहरू उही कुरासँग बारम्बार अनुकूल हुन्छन्।
समयसँगै दोहोरिएको सम्पर्क सामान्य बन्न सक्छ।
अन्ततः मानिसहरूले आफूलाई आकार दिइँदैछ भन्ने चिन्नै छोड्न सक्छन्।
दोहोरिएको सम्पर्क विश्व परिवेशभित्रका सबैभन्दा ठूला शिक्षकहरूमध्ये एक बन्न सक्छ।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म बारम्बार केसँग सम्पर्कमा छु?

म बारम्बार के स्वीकार गरिरहेको छु?

म बारम्बार केसँग अनुकूल भइरहेको छु?

के सामान्य बनेको छ?

म भावी पुस्तालाई के सिकाइरहेको छु?

म कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छु?

तुलना, हैसियत र आत्म-मूल्य

मानिसहरूले आफूलाई अरूसँग तुलना गर्न सुरु गर्न सक्छन्।

तुलना मानवीय व्यवहारलाई आकार दिने सबैभन्दा ठूला प्रभावहरूमध्ये एक बन्न सक्छ।

मानिसहरूले तुलना गर्न सक्छन्:

देखावट।

पैसा।

जीवनशैली।

लोकप्रियता।

हैसियत।

सफलता।

सम्पत्ति।

सम्बन्ध।

महत्त्व।

मानिसहरूले अन्ततः आफ्नो आत्म-मूल्य यी तुलनासँग बाँध्न सक्छन्।

अरू कसैसँग बढी छ जस्तो देखेकाले आफू कम
मूल्यवान भएको विश्वास गर्नु सुरु गर्न सक्छन्।

आफूसँग बढी भएकाले आफू बढी मूल्यवान
भएको विश्वास गर्नु सुरु गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले वास्तविकता प्रतिबिम्बित नगर्ने परिवेशसँग आफ्नो मूल्य नाप्न सुरु
गर्न सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

मलाई तुलना गर्न कसले सिकायो?

म आफूलाई केसँग तुलना गरिरहेको छु?

तुलनाले के सिर्जना गरिरहेको छ?

तुलनाले के लुकाइरहेको छ?

तुलनाले कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना गर्न सहयोग गरिरहेको छ?

तुलनाले मानिसहरूलाई आफैँबाट सिक्न रोक्न सक्छ, किनभने उनीहरू अरूसँग
आफूलाई नाप्न केन्द्रित हुन्छन्।

सतहीपन, अभिनय र झूटभिन्न बाँच्नु

मानिसहरूले आफ्नै संस्करण अभिनय गर्न सुरु गर्न सक्छन्।

उनीहरूले खुसी अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले सफलता अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले आत्मविश्वास अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले पूर्णता अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले अपनत्वको अभिनय गर्न सक्छन्।

उनीहरूले महत्त्व अभिनय गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले आफूले वास्तवमा कस्तो महसुस गर्छन् भन्ने लुकाउन सक्छन्।

मानिसहरूले संघर्ष लुकाउन सक्छन्।

मानिसहरूले दुःख लुकाउन सक्छन्।

मानिसहरूले अनिश्चितता लुकाउन सक्छन्।

मानिसहरूले डर लुकाउन सक्छन्।

मानिसहरूले एकलोपन लुकाउन सक्छन्।

अन्ततः मानिसहरू स्वयं अभिनयभिन्न बाँच्न सुरु गर्न सक्छन्।

त्यसपछि अरू मानिसहरूले त्यो अभिनय नक्कल गर्न सक्छन्।

यसले एउटा चक्र सिर्जना गर्न सक्छ।

अभिनयले नक्कल सिर्जना गर्छ।

नक्कलले पुनरावृत्ति सिर्जना गर्छ।

पुनरावृत्तिले सामान्यीकरण सिर्जना गर्छ।

सामान्यीकरणले अभिनयलाई वास्तविकताका रूपमा उत्तराधिकारमा लिने भावी पुस्ता सिर्जना गर्छ।

छल बारम्बार सामान्य बनाउँदा मानिसहरू स्वयं छलसँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूल हुन सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के देखाउँदैछ?

के लुकाउँदैछ?

म के भएको नाटक गरिरहेको छु?

म के प्रकट गर्न डराइरहेको छु?

के म सिकिरहेको छु?

वा अभिनय गरिरहेको छु?

मानिसहरूले प्रस्तुतीकरण स्वतः वास्तविकता होइन भन्ने सिक्नुपर्छ।

सामाजिक परिवेश र एक-अर्काको नक्कल

मानिसहरूले एक-अर्काबाट सिक्छन्।

यो लाभदायक हुन सक्छ।

तर यो खतरनाक पनि बन्न सक्छ।

मानिसहरूले नक्कल गर्न सक्छन्:

शब्द।

धारणा।

व्यवहार।

जीवनशैली।

देखावट।

व्यक्तित्व।

विश्वास।

प्रतिक्रिया।

भावना।

बानी।

मानिसहरूले अन्ततः स्वतन्त्र रूपमा सोच्न छोड्न सक्छन्।

उनीहरूले त्यसको सट्टा पछ्याउन सुरु गर्न सक्छन्।

उनीहरूले सोध्न सक्छन्:

अरू सबैले के गरिरहेका छन्?

यसको सट्टा:

के सत्य हो?

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म सिकिरहेको छु?

वा नक्कल गरिरहेको छु?

के म बुझिरहेको छु?

वा पछ्याइरहेको छु?

के म स्वतन्त्र रूपमा सोचिरहेको छु?

वा म अरूको अनुरूप ढलिरहेको छु?

मानवताले उही संसार बारम्बार पुनःसिर्जना गर्ने सबैभन्दा ठूला कारणहरूमध्ये यो एउटा हो।

डर, चिन्ता र मनोवैज्ञानिक रूपमा टकिरिहनु

मानिसहरू अस्वस्थ परिवेशसँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूल हुन सक्छन्।

यसले डर सिर्जना गर्न सक्छ।

यसले चिन्ता सिर्जना गर्न सक्छ।

यसले दबाव सिर्जना गर्न सक्छ।

यसले अनिश्चितता सिर्जना गर्न सक्छ।

मानिसहरूले परिवेशबाट सिक्नुको सट्टा त्यसलाई सहेर बाँच्न सुरु गर्न सक्छन्।

मानिसहरू थकित हुन सक्छन्।

मानिसहरू अत्यधिक भारमा पर्न सक्छन्।

मानिसहरू निर्भर बन्न सक्छन्।

मानिसहरू भावनात्मक रूपमा अलग हुन सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म यो परिवेशबाट सिकिरहेको छु?

वा यसलाई सहेर बाँचिरहेको छु?

यी अवस्था के कुराले सिर्जना गरिरहेको छ?

यी भावना के कुराले सिर्जना गरिरहेको छ?

कस्तो विश्व परिवेश पुनःसिर्जना भइरहेको छ?

मानिसहरूले आफूलाई ठीकसँग बुझ्न नसिकाइएको परिवेशलाई मनोवैज्ञानिक रूपमा सहेर बाँच्नुपर्ने अवस्था हुनु हुँदैन।

लोभ, ईर्ष्या र मानव चेतना

मानिसहरूले मूल्यलाई पैसाबाट मापन गर्न सुरु गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले मूल्यलाई हैसियतबाट मापन गर्न सुरु गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले मूल्यलाई सम्पत्तिबाट मापन गर्न सुरु गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले मूल्यलाई बाह्य रूपबाट मापन गर्न सुरु गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले मूल्यलाई लोकप्रियताबाट मापन गर्न सुरु गर्न सक्छन्।

यसले लोभ सिर्जना गर्न सक्छ।

यसले ईर्ष्या सिर्जना गर्न सक्छ।

यसले प्रतिस्पर्धा सिर्जना गर्न सक्छ।

यसले असुरक्षा सिर्जना गर्न सक्छ।

मानिसहरूले अन्ततः विश्वबाट सिक्न छोडेर त्यसको भित्र प्रतिस्पर्धा गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म केको पछि दौडिरहेको छु?

म किन त्यसको पछि दौडिरहेको छु?

मलाई यसको मूल्य दिन कसले सिकायो?

यसले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?

यसले कस्तो विश्व परिवेश पुनः सिर्जना गर्न मद्दत गरिरहेको छ?

मानिसहरूलाई बुझ्नुभन्दा प्रतिस्पर्धा गर्न सिकाउँदा मानव चेतना ठीकसँग उन्नत हुन सक्दैन।

बालबालिका र मनोवैज्ञानिक विरासत

- बालबालिकाले सूचना मात्र विरासतमा पाइरहेका छैनन्।
बालबालिकाले परिवेशहरू विरासतमा पाइरहेका छन्।
बालबालिकाले व्यवहारहरू विरासतमा पाइरहेका छन्।
बालबालिकाले डरहरू विरासतमा पाइरहेका छन्।
बालबालिकाले आख्यानहरू विरासतमा पाइरहेका छन्।
बालबालिकाले दबाब विरासतमा पाइरहेका छन्।
बालबालिकाले तुलना विरासतमा पाइरहेका छन्।
बालबालिकाले सतहीपन विरासतमा पाइरहेका छन्।
बालबालिकाले प्रदर्शन विरासतमा पाइरहेका छन्।
बालबालिकाले निर्भरता विरासतमा पाइरहेका छन्।
बालबालिकाले बारम्बार दोहोरिने विश्व समस्याहरू विरासतमा पाइरहेका छन्।
बालबालिकाले आफ्ना वरिपरिका वयस्कहरूबाट पनि सिक्किरहेका छन्।
बालबालिकाले नक्कली खुसी सिक्न सक्छन्।
बालबालिकाले तुलना सिक्न सक्छन्।
बालबालिकाले सामाजिक दबाब सिक्न सक्छन्।
बालबालिकाले मौनता सिक्न सक्छन्।
बालबालिकाले प्रदर्शन सिक्न सक्छन्।
बालबालिकाले पीडा लुकाउने तरिका सिक्न सक्छन्।
बालबालिकाले मनोवैज्ञानिक रूपमा बाँचिरहनुलाई नै विरासतमा पाउन सक्छन्।

बालबालिकाले अन्ततः पीडा सिर्जना गर्ने कुरा के थियो भन्ने बुझ्नुअघि नै पीडा विरासतमा पाउन सक्छन्।

मानवजातिले उही विश्व दोहोर्‍याइरहनुको यो सबैभन्दा ठूला कारणमध्ये एक हो।

त्यसैले यी प्रभावहरू गहिरो रूपमा सामान्यीकृत हुनुअघि नै बालबालिकाले सुरक्षित रूपमा कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्नुपर्छ।

मानव चेतना र विश्व परिवेश

मानव चेतना विश्व परिवेशद्वारा आकार लिन्छ।

मानवजातिले कसरी आकार लिइरहेको छ भन्ने बुझ्नुअघि नै मानव चेतना आकार लिइरहेको हुन्छ।

यदि डर बारम्बार देखाइन्छ भने डर फैलिन सक्छ।

यदि तुलना बारम्बार देखाइन्छ भने तुलना फैलिन सक्छ।

यदि निर्भरता बारम्बार देखाइन्छ भने निर्भरता फैलिन सक्छ।

यदि प्रदर्शन बारम्बार देखाइन्छ भने प्रदर्शन फैलिन सक्छ।

यदि सतहीपन बारम्बार देखाइन्छ भने सतहीपन फैलिन सक्छ।

यदि पुनरावृत्ति बारम्बार देखाइन्छ भने पुनरावृत्ति फैलिन सक्छ।

त्यसपछि भावी पुस्ताले यी अवस्थाहरू विरासतमा पाउन सक्छन्।

मानिसहरूले विश्व परिवेशबाट सिक्नुको सट्टा त्यसमा अनुकूल हुन यति धेरै समय बिताउँछन् कि अन्ततः आफू को हुन् भन्ने नै बिर्सन सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यो परिवेशले मानवजातिलाई के सिकाइरहेको छ?

यसले कस्तो चेतना सिर्जना गरिरहेको छ?

यसले कस्तो बुझाइ सिर्जना गरिरहेको छ?

यसले कस्तो विश्व पुनः सिर्जना गर्न मद्दत गरिरहेको छ?

मानिसहरूले विश्व परिवेशसँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूल हुन छोडेर त्यसबाट सिक्न सुरु गर्दा मानव चेतना उन्नत हुन्छ।

पैसाको संयन्त्र र मनोवैज्ञानिक अनुकूलन

पैसाको संयन्त्रले सूचनालाई आकार दिन सक्छ।

पैसाको संयन्त्रले निर्भरतालाई आकार दिन सक्छ।

पैसाको संयन्त्रले डरलाई आकार दिन सक्छ।

पैसाको संयन्त्रले व्यवहारलाई आकार दिन सक्छ।

पैसाको संयन्त्रले पुनरावृत्तिलाई आकार दिन सक्छ।

पैसाको संयन्त्रले मौनतालाई आकार दिन सक्छ।

पैसाको संयन्त्रले मनोवैज्ञानिक अनुकूलनलाई नै आकार दिन सक्छ।

मानिसहरूले परिणामहरू सिर्जना गर्ने संयन्त्रबाट कहिल्यै नसिकी ती परिणामहरूसँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूल हुन सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

पैसाले केमा प्रभाव पारिरहेको छ?

पैसाले कस्तो व्यवहार सिर्जना गरिरहेको छ?

पैसाले कस्तो डर सिर्जना गरिरहेको छ?

पैसाले कस्तो निर्भरता सिर्जना गरिरहेको छ?

पैसाले कुन मौनतालाई संरक्षण गरिरहेको छ?

पैसाले कस्तो विश्व परिवेश पुनः सिर्जना गर्न मद्दत गरिरहेको छ?

मनोवैज्ञानिक प्रभाव र मानव उन्नति

मनोवैज्ञानिक प्रभाव मानव उन्नतितर्फको छुटेको मार्गको एक भाग हो।

मानिसहरूले नबुझेका परिवेशहरूसँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूल भइरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

बालबालिकालाई विश्वका समस्याहरूबाट कसरी सिक्ने भनेर ठीकसँग नसिकाई ती समस्याहरूमा उजागर गरिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले आफूलाई झूटा वास्तविकतासँग तुलना गरिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले आफूलाई बुझ्नुको सट्टा आफ्नै संस्करणको प्रदर्शन गरिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले अस्वस्थ परिवेश सुधारनुको सट्टा मनोवैज्ञानिक रूपमा त्यसमा बाँचिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले दोहोरिने समस्याहरू सिर्जना गर्ने कुराबाट सिक्नुको सट्टा ती समस्यासँग अनुकूल भइरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

पैसाको संयन्त्रले सूचना, निर्भरता, डर, व्यवहार, पुनरावृत्ति र मौनतालाई आकार दिइरहँदा, र मानिसहरूले कारणहरूबाट सिक्नुको सट्टा परिणामहरूसँग मनोवैज्ञानिक रूपमा अनुकूल भइरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले त्यो जारी रहँदा कसलाई लाभ हुन्छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग मेल खान्छ कि खाँदैन भनेर सोध्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले के कुराले प्रश्न गर्न रोक्छ भनेर सोध्छ।

भावनात्मक प्रभावले कुन भावनाले स्वीकृतिलाई आकार दिइरहेको छ भनेर सोध्छ।

आख्यान बनाम वास्तविकताले कुन कथा प्रस्तुत भइरहेको छ र वास्तविकताले त्यसलाई समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

मनोवैज्ञानिक प्रभावले अब सोध्छ:

यो परिवेशले मानव मनमा के गरिरहेको छ?

यो परिवेशले बालबालिकामा के गरिरहेको छ?

यो परिवेशले बुझाइमा के गरिरहेको छ?

यो परिवेशले मानव चेतनामा के गरिरहेको छ?

यसले कस्तो विश्व परिवेश पुनः सिर्जना गर्न मद्दत गरिरहेको छ?

यसरी मानिसहरू मनोवैज्ञानिक अनुकूलनबाट बुझाइतर्फ जान सुरु गर्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्वासबाट परीक्षणतर्फ जान्छन्।

यसरी मानिसहरू परीक्षणबाट देख्नेतर्फ जान्छन्।

यसरी मानिसहरू देख्नेबाट बुझ्नेतर्फ जान्छन्।

यसरी मानिसहरू बुझ्नेबाट सिक्नेतर्फ जान्छन्।

यसरी मानिसहरू सिक्नेबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ जान्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशका
सिक्नेहरू बन्नेतर्फ जान्छन्।

खण्ड 9 - सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नुहोस्

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नु भनेको वास्तवमा के हो

खण्ड 1 ले मानिसहरूले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्‍यो।

खण्ड 2 ले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर मानिसहरूले सिक्नुपर्छ भन्ने स्थापित गर्‍यो।

खण्ड 3 ले प्रोत्साहनहरूले बारम्बार मानिसहरूलाई उही विश्व पुनः सिर्जना गर्न पुरस्कृत गर्ने भएकाले मानवजातिले उही विश्व बारम्बार पुनः सिर्जना गर्छ भन्ने स्थापित गर्‍यो।

खण्ड 4 ले दोहोरिएको व्यवहारले प्रायः शब्दभन्दा बढी कुरा देखाउँछ भन्ने स्थापित गर्‍यो।

खण्ड 5 ले सिकाइ सुरु हुनुअघि नै मानिसहरूलाई प्रायः प्रश्न गर्न निरुत्साहित गरिन्छ भन्ने स्थापित गर्‍यो।

खण्ड 6 ले बुझाइ विकसित हुनुअघि नै भावनाले विश्वास, धारणा, डर, प्रतिक्रिया, मौनता र व्यवहारलाई आकार दिन सक्छ भन्ने स्थापित गर्‍यो।

खण्ड 7 ले मानवजातिले सामूहिक रूपमा आख्यानहरू सिर्जना गर्न, विरासतमा लिन, बचाउ गर्न र तिनलाई वास्तविकता नै ठान्न सक्छ भन्ने स्थापित गर्‍यो।

खण्ड 8 ले मानवजातिले आफूलाई विश्व परिवेशले मनोवैज्ञानिक रूपमा आकार दिइरहेको छ भन्ने बुझ्नुअघि नै विश्व परिवेशले मानवजातिलाई मनोवैज्ञानिक रूपमा आकार दिइरहेको छ भन्ने स्थापित गर्‍यो।

खण्ड 9 अब सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नेतर्फ जान्छ।

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्ने यो खण्ड अस्तित्वमा हुनुको कारण मानवजातिले प्रायः फरक मानिस, प्रणाली, परिवेश र परिस्थितिमा फरक मापदण्ड लागू गर्नु हो।

मानिसहरूले अरूलाई एउटा मापदण्ड लागू गर्दै आफूलाई संरक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले प्रणालीहरूलाई एउटा मापदण्ड लागू गर्दै अधिकारलाई संरक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अधिकारलाई एउटा मापदण्ड लागू गर्दै आफू निर्भर भएको कुरालाई संरक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले एउटा कुरालाई प्रश्न गर्दै अर्को कुरालाई प्रश्न गर्न अस्वीकार गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले एउटा आख्यानलाई प्रश्न गर्दै अर्को आख्यानमा प्रवेश गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले एउटा प्रणालीलाई प्रश्न गर्दै अर्को प्रणालीलाई संरक्षण गर्न सक्छन्।

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नाले मानिसहरूलाई सिकाइबाट दोहोरो मापदण्ड हटाउन सिकाउँछ।

तर सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नु दोहोरो मापदण्डभन्दा ठूलो कुरा हो।

यसले मानिसहरूलाई सुरुमा नै किन फरक मापदण्ड प्रयोग भइरहेका छन् भन्ने बुझ्न सिकाउँछ।

मानिसहरूले प्रायः फरक मापदण्ड लागू गर्छन्, कनिकानिर्भरता, डर, अपनत्व, पहिचान, पैसा, अधिकार, भावना र वरिसतमा आएका आख्यानहरूले मानिसहरू कहाँ सिक्न तयार हुन्छन् भन्नेमा प्रभाव पार्छन्।

मानवजातिले प्रायः फरक मापदण्ड प्रयोग गर्छ

मानवजातिले उही विश्व बारम्बार पुनः सिर्जना गर्नुको सबैभन्दा ठूला कारणमध्ये एक हो - मानिसहरूले प्रायः फरक मापदण्ड प्रयोग गर्नु।

मानिसहरू चयनात्मक बन्न सक्छन्।

चयनात्मक प्रश्न।

चयनात्मक प्रमाण।

चयनात्मक विश्वास।

चयनात्मक शंका।

चयनात्मक भावना।

चयनात्मक आक्रोश।

चयनात्मक आख्यानहरू।

चयनात्मक अनुमति।

चयनात्मक सिकाइ।

कुनै कुरा आफ्नो विरुद्धमा जाँदा मानिसहरूले कठिन प्रश्न सोध्न सक्छन्, तर कुनै कुराबाट आफूलाई लाभ हुँदा प्रश्न सोध्न रोक्न सक्छन्।

मानिसहरूले आफूलाई मन नपर्ने कुरामा प्रमाण मापदण्ड लागू गर्न सक्छन्, तर आफू निर्भर भएको कुरालाई संरक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अरूबाट सुसंगतता माग्न सक्छन्, तर आफैं सुसंगत हुनबाट बच्न सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्दैछु?

के म कुनै कुरालाई संरक्षण गर्दैछु?

के म कुनै कुराबाट बचिरहेको छु?

म के कुरालाई प्रश्न गर्न चाहन्छु?

म के कुरामा निर्भर छु?

म के कुरासँग भावनात्मक रूपमा जोडिएको छु?

यहाँ एउटै मापदण्ड लागू गर्दा के कुरा असहज बन्छ?

दोहोरो मापदण्ड बारम्बार दोहोरिने विश्व समस्याहरूलाई जारी रहन दिने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रमध्ये एक बन्न सक्छ।

एउटै मापदण्ड सबैतिर लागू हुनुपर्छ

कसलाई परीक्षण गरिँदछ भन्ने आधारमा सत्यलाई फरक मापदण्ड आवश्यक पर्दैन।

एउटै मापदण्ड सबैतिर लागू हुनुपर्छ।

एउटै मापदण्ड यी सबैमा लागू हुन्छ:

मानिसहरू।

बालबालिका।

वयस्कहरू।

अभिभावकहरू।

शिक्षकहरू।

विद्यालयहरू।

सरकारहरू।

मिडिया।

प्रहरी।

प्रणालीहरू।

संस्थाहरू।

संगठनहरू।

अधिकार।

विशेषज्ञहरू।

आख्यानहरू।

सूचना।

कथाहरू।

विश्वासहरू।

उही मापदण्ड हामी आफैंमा पनि लागू हुन्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म यो मापदण्ड आफैंमा लागू गर्थे?

के म यो मापदण्ड आफूले समर्थन गर्ने व्यक्तिमा लागू गर्थे?

के म यो मापदण्ड आफू असहमत हुने व्यक्तिमा लागू गर्थे?

के म यो मापदण्ड कुनै प्रणालीमा लागू गर्थे?

के म यो मापदण्ड अधिकारमा लागू गर्थे?

के म यो मापदण्ड आफू निर्भर भएको कुरामा लागू गर्थे?

मानिसहरूले सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्न नसिकेसम्म स्वतन्त्र सोच पूर्ण रूपमा विकास हुन सक्दैन।

मानिसहरूले प्रायः असहज हुने ठाउँमै सिक्न रोक्छन्

मानिसहरूले प्रायः त्यही बिन्दुमा सिक्न रोक्छन् जहाँ सिकाइले आफू निर्भर भएको कुरालाई चुनौती दिन सुरु गर्छ।

पैसा संलग्न हुँदा उनीहरूले प्रश्न गर्न रोक्न सक्छन्।

अपनत्व जोखिममा पर्दा उनीहरूले प्रश्न गर्न रोक्न सक्छन्।

अधिकार संलग्न हुँदा उनीहरूले प्रश्न गर्न रोक्न सक्छन्।

आफ्नो पहिचानलाई चुनौती दिँदा उनीहरूले प्रश्न गर्न रोक्न सक्छन्।

आफ्नो भूमिका उजागर हुँदा उनीहरूले प्रश्न गर्न रोक्न सक्छन्।

आफ्नै व्यवहार परीक्षण गर्नुपर्ने हुँदा उनीहरूले प्रश्न गर्न रोक्न सक्छन्।

यो महत्त्वपूर्ण छ, किनकि सिकाइ प्रायः सहजता समाप्त हुने बिन्दुमा सुरु हुन्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म कहाँ प्रश्न गर्न रोक्छु?

म कहाँ असहज हुन्छु?

यो असहजताले के देखाउँछ?

म केलाई संरक्षण गर्दैछु?

यदि म प्रश्न गरिरहँ भने मैले के बुझ्नुपर्ने हुन सक्छ?

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नाले प्रश्न असहज हुँदा पनि सिक्न नरोक्न मानिसहरूलाई सिकाउँछ।

पैसाको संयन्त्र र फरक मापदण्ड

पैसाको संयन्त्र मानिसहरूले सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्न छोड्ने सबैभन्दा ठूला कारणमध्ये एक बन्न सक्छ, किनकि निर्भरताले मानिसहरू कहाँ प्रश्न गर्न तयार हुन्छन् भन्नेमा प्रभाव पार्न सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले के प्रश्न गर्छन् भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले केबाट बच्ने भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले केलाई संरक्षण गर्छन् भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले केको बचाउ गर्छन् भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसाले मानिसहरू कुन कुरामा मौन बस्छन् भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले के दोहोर्‍याउँछन् भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसाले मानिसहरू के परीक्षण गर्न तयार हुन्छन् भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसा संलग्न हुनुअघि मानिसहरूले एउटा मापदण्ड लागू गर्न सक्छन् र निर्भरता देखापरेपछि अर्को मापदण्ड।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

यहाँ पैसाले केमा प्रभाव पारिरहेको छ?

कस्तो निर्भरता छ?

मलाई के दोहोर्‍याउन पैसा दिइन्छ?

मलाई के संरक्षण गर्न पैसा दिइन्छ?

पैसाका कारण म केलाई प्रश्न गर्न डराउँछु?

पैसा संलग्न हुँदा कुन मापदण्ड बदलिन्छ?

यदि पैसाको संयन्त्रले लागू भइरहेको मापदण्ड बदल्छ भने त्यो मापदण्ड सबैतिर लागू भइरहेको छैन।

मानिसहरूले प्रायः आफूलाई मन नपर्ने कुरालाई प्रश्न गर्छन् तर आफू निर्भर भएको कुरालाई संरक्षण गर्छन्

मानिसहरू चयनात्मक सिकाइभिन्न फस्न सक्छन्।

मानिसहरूले आफूलाई मन नपर्ने कुरालाई प्रश्न गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले आफूलाई लाभ हुने कुरालाई संरक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले आफू निर्भर भएको कुरालाई संरक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले सुरक्षित महसुस हुने कुरालाई संरक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले विरासतमा पाएको कुरालाई संरक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अरू सबैले संरक्षण गरिरहेको कुरालाई संरक्षण गर्न सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म यसलाई किन प्रश्न गर्दैछु?

म त्यसलाई किन प्रश्न गरिरहेको छैन?

म कलाई संरक्षण गर्दैछु?

म के गुमाउन डराउँछु?

म के देख्न डराउँछु?

म कुन मापदण्ड लागू गर्न अस्वीकार गर्दैछु?

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नाले सिकाइबाट भावनात्मक पक्षपात हटाउन मानिसहरूलाई सिकाउँछ।

सबै आठ खण्डमा सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नुहोस्

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नु अघिल्ला आठ खण्डहरूलाई एक ठाउँमा ल्याउने खण्ड हो।

स्रोत र उत्पत्ति सबैतिर लागू हुनुपर्छ।

प्रमाण मापदण्ड सबैतिर लागू हुनुपर्छ।

प्रोत्साहन र लाभ सबैतिर लागू हुनुपर्छ।

चरित्र र सुसंगतता सबैतिर लागू हुनुपर्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमति सबैतिर लागू हुनुपर्छ।

भावनात्मक प्रभाव सबैतिर लागू हुनुपर्छ।

आख्यान बनाम वास्तविकता सबैतिर लागू हुनुपर्छ।

मनोवैज्ञानिक प्रभाव सबैतिर लागू हुनुपर्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म यी उपकरणहरू सबैतिर प्रयोग गर्दछु?

कि सहज लाग्ने ठाउँमा मात्र?

के म प्रत्येक खण्डमा एउटै मापदण्ड लागू गर्दछु?

कि म टूलकिट चयनात्मक रूपमा प्रयोग गर्दछु?

शिक्षाले सुसंगत सोच सिकाउनुपर्छ

शिक्षाले प्रायः मानिसहरूलाई विषयहरू अलग गर्न सिकाउँछ।

तर विश्व परिवेश आपसमा जोडिएको छ।

मानिसहरूलाई सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्न सिकाइनुपर्छ।

नत्र मानिसहरू एउटा क्षेत्रमा प्रश्न गर्न विशेषज्ञ बन्न सक्छन् तर अर्को क्षेत्रमा कहिल्यै प्रश्न नगर्न सक्छन्।

मानिसहरू स्वतन्त्र सोचकर्ता नभई पनि जानकारी बन्न सक्छन्।

मानिसहरू सूचित हुन सक्छन् तर अझै उही विश्व पुनः सिर्जना गरिरहन सक्छन्।

त्यसैले शिक्षाले मानिसहरूलाई दोहोरो मापदण्ड चिन्न सिकाउनुपर्छ।

शिक्षाले बालबालिकालाई चयनात्मक सत्य चिन्न सिकाउनुपर्छ।

शिक्षाले बालबालिकालाई चयनात्मक आक्रोश चिन्न सिकाउनुपर्छ।

शिक्षाले बालबालिकालाई चयनात्मक प्रश्न चिन्न सिकाउनुपर्छ।

शिक्षाले बालबालिकालाई चयनात्मक सिकाइ चिन्न सिकाउनुपर्छ।

बालबालिकाले दोहोरो मापदण्ड के हो भन्ने बुझ्नुअघि नै त्यसलाई विरासतमा पाउन सक्छन्।

उद्देश्य मानिसहरूलाई आक्रमण गर्नु होइन।

उद्देश्य सुसंगतता सिर्जना गर्नु हो।

यो खण्ड हामी आफैंमा पनि लागू हुन्छ

मानिसहरूले गर्ने सबैभन्दा ठूला गल्तीमध्ये एक हो - यी खण्डहरू अरूलाई मात्र लागू हुन्छन् भन्ने विश्वास गर्नु।

यी हामी आफैंमा पनि लागू हुन्छन्।

मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म के योगदान गरिरहेको छु?

म के दोहोर्‍याइरहेको छु?

म केलाई संरक्षण गरिरहेको छु?

म केबाट बचिरहेको छु?

मैले के विरासतमा पाएको छु?

मैले केलाई कहिल्यै स्वतन्त्र रूपमा परीक्षण गरेको छैन?

के म यही मापदण्ड आफैंमा लागू गर्थे?

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नाले सिकाइबाट अपवादहरू हटाउँछ।

कसैलाई पनि प्रश्नबाट स्वतः छुट दिनु हुँदैन।

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नु र मानव चेतना

जीवनका फरक क्षेत्रमा फरक मापदण्ड लागू भइरहँदा मानव चेतना ठीकसँग उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले आफैंमा एउटा मापदण्ड र अरूमा अर्को मापदण्ड लागू गरे भने चेतना उन्नत हुँदैन।

मानिसहरूले आफूलाई मन नपर्ने प्रणालीमा एउटा मापदण्ड र आफू निर्भर भएको प्रणालीमा अर्को मापदण्ड लागू गरे भने चेतना उन्नत हुँदैन।

मानिसहरूले आफूले अस्वीकार गर्ने आख्यानमा एउटा मापदण्ड र भावनात्मक रूपमा संरक्षण गर्ने आख्यानमा अर्को मापदण्ड लागू गरे भने चेतना उन्नत हुँदैन।

मानिसहरूले टाढाको अधिकारमा एउटा मापदण्ड लागू गरे तर आफ्नै नजिकको अधिकारमा लागू गरेनन् भने चेतना उन्नत हुँदैन।

मानिसहरूले सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्न सिकेदा मानव चेतना उन्नत हुन्छ।

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नु किन महत्त्वपूर्ण छ

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नु महत्त्वपूर्ण छ, किनकि फरक मानिस, प्रणाली, आख्यान र परिवेशमा फरक मापदण्ड लागू भइरहँदा मानवजाति ठीकसँग उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले अरूलाई प्रश्न गर्छन् तर आफूलाई गर्दैनन् भने मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले एउटा अधिकारलाई प्रश्न गर्छन् तर अर्कोलाई गर्दैनन् भने मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले एउटा आख्यानलाई प्रश्न गर्दै अर्को आख्यानलाई संरक्षण गर्छन् भने मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले सत्यलाई चयनात्मक रूपमा लागू गरिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले सिकाइलाई चयनात्मक रूपमा लागू गरिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

प्रश्न असहज हुने ठाउँमा मानिसहरूले सिक्न रोकिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

पैसाको संयन्त्रले मानिसहरू लागू गर्न तयार हुने मापदण्ड बदलिँरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

दोहोरो मापदण्ड सामान्यीकृत रहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले त्यो जारी रहँदा कसलाई लाभ हुन्छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग मेल खान्छ कि खाँदैन भनेर सोध्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले के कुराले प्रश्न गर्न रोक्छ भनेर सोध्छ।

भावनात्मक प्रभावले कुन भावनाले स्वीकृतिलाई आकार दिइरहेको छ भनेर सोध्छ।

आख्यान बनाम वास्तविकताले कुन कथा प्रस्तुत भइरहेको छ र वास्तविकताले त्यसलाई समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

मनोवैज्ञानिक प्रभावले विश्व परिवेशले मानव मनमा के गरिरहेको छ भनेर सोध्छ।

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नु अब सोध्छ:

के म सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्दछु?

म केलाई छुट दिइरहेको छु?

म केलाई संरक्षण गर्दछु?

म के परीक्षण गर्न इच्छुक छैन?

असहजताले मेरो प्रश्न कहाँ रोक्छ?

पैसाले मापदण्ड कहाँ बदल्छ?

फरक मापदण्ड प्रयोग हुँदा कस्तो विश्व परिवेश पुनः सिर्जना भइरहेको छ?
यसरी मानिसहरू चयनात्मक सिकाइबाट सुसंगत सिकाइतर्फ जान्छन्।
यसरी मानिसहरू चयनात्मक प्रश्नबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ जान्छन्।
यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशका
सिक्नेहरू बन्नेतर्फ जान्छन्।

दोहोरो मापदण्ड र मानवजाति

यस खण्डको पहिलो भागले मानवजातिले प्रायः फरक मानिस, प्रणाली, परिवेश र
परिस्थितिमा फरक मापदण्ड लागू गर्छ भन्ने व्याख्या गर्‍यो।

यो भाग अब फरक मापदण्डहरूले विश्व परिवेशलाई कसरी बारम्बार पुनः सिर्जना
गर्छन् भन्नेतर्फ जान्छ।

दोहोरो मापदण्ड अदृश्य बन्न सक्छ।

मानिसहरूले आफूले त्यसलाई प्रयोग गरिरहेको कुरा थाहा नपाउन सक्छन्।

मानिसहरूले आफैंमा एउटा मापदण्ड र अरूमा अर्को मापदण्ड लागू गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले अधिकारमा एउटा मापदण्ड र साधारण मानिसमा अर्को मापदण्ड लागू
गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले एउटा समूहमा एउटा मापदण्ड र अर्को समूहमा अर्को मापदण्ड लागू
गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले एउटा आख्यानमा एउटा मापदण्ड र अर्को आख्यानमा अर्को मापदण्ड
लागू गर्न सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म सुसंगत छु?

म कुन मापदण्डहरू बदल्दैछु?

म केलाई संरक्षण गर्दैछु?

म कस्तो विश्व परिवेश पुनः सिर्जना गर्न मद्दत गरिरहेको छु?

दोहोरो मापदण्ड दोहोरिने विश्व समस्याहरू जारी रहनुको सबैभन्दा ठूला कारणमध्ये एक बन्न सक्छ।

अपनत्व, पहिचान र सुरक्षितता लागू कुराको संरक्षण

मानिसहरू आफू निर्भर भएको कुरासँग भावनात्मक रूपमा जोडिन सक्छन्।

मानिसहरू आफूले विरासतमा पाएको कुरासँग भावनात्मक रूपमा जोडिन सक्छन्।

मानिसहरू आफूले पहिचान जोडेको कुरासँग भावनात्मक रूपमा जोडिन सक्छन्।

मानिसहरू अपनत्वसँग भावनात्मक रूपमा जोडिन सक्छन्।

मानिसहरूले वास्तविकताबाट सिक्नुको सट्टा पहिचानहरूको संरक्षण गर्न सुरु गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले व्यवहारबाट सिक्नुको सट्टा समूहहरूको संरक्षण गर्न सुरु गर्न सक्छन्।

मानिसहरूले प्रमाणबाट सिक्नुको सट्टा विश्वासहरूको संरक्षण गर्न सुरु गर्न सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म आफ्नो पहिचानको कुन भागलाई संरक्षण गर्दैछु?
 म आफ्नो अपनत्वको कुन भागलाई संरक्षण गर्दैछु?
 म के गुमाउन डराउँछु?
 म के देख्न डराउँछु?
 यदि मैले यहाँ एउटै मापदण्ड लागू गरें भने के सिक्नेछु?
 मानिसहरूले प्रायः आफूलाई सुरक्षित महसुस गराउने कुरालाई संरक्षण गर्छन्।
 यसले सिकाइ रोक्न सक्छ।

गुटवाद, विभाजन र चयनात्मक सत्य

मानिसहरूले आफूलाई समूहहरूमा विभाजन गर्न सक्छन्।
 समूहहरू सिकाइभन्दा शक्तिशाली बन्न सक्छन्।
 समूहहरू सत्यभन्दा शक्तिशाली बन्न सक्छन्।
 समूहहरू बुझाइभन्दा शक्तिशाली बन्न सक्छन्।
 मानिसहरूले आफ्नै पक्षको बचाउ गर्न सक्छन्।
 मानिसहरूले अर्को पक्षलाई आक्रमण गर्न सक्छन्।
 कसले सूचना प्रस्तुत गरेको हो भन्ने आधारमा मानिसहरूले सूचना अस्वीकार गर्न सक्छन्।
 कसले सूचना प्रस्तुत गरेको हो भन्ने आधारमा मानिसहरूले सूचना स्वीकार गर्न सक्छन्।
 त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छः
 यदि अरू कसैले यो भनेको भए के म विश्वास गर्थेँ?
 यदि मैले समर्थन गर्ने व्यक्तिले यो भनेको भए के म यसलाई अस्वीकार गर्थेँ?

के म सिकिरहेको छु?

कि म पक्ष रोजिरहेको छु?

चयनात्मक सत्य स्वतन्त्र सोच रोक्ने सबैभन्दा ठूला संयन्त्रमध्ये एक बन्न सक्छ।

निर्भरताको संरक्षण

मानिसहरू आफूले कहिल्यै स्वतन्त्र रूपमा परीक्षण नगरेका परिवेशमा निर्भर बन्न सक्छन्।

मानिसहरू प्रणालीहरूमा निर्भर बन्न सक्छन्।

मानिसहरू अधिकारमा निर्भर बन्न सक्छन्।

मानिसहरू पैसामा निर्भर बन्न सक्छन्।

मानिसहरू स्वीकृतिमा निर्भर बन्न सक्छन्।

मानिसहरू अपनत्वमा निर्भर बन्न सक्छन्।

त्यसपछि मानिसहरूले ती निर्भरताहरूको संरक्षण गर्न सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म केमा निर्भर छु?

यदि मैले यसलाई गुमाउँ भने के म यसलाई प्रश्न गर्थेँ?

यदि यसले अरु कसैलाई असर गर्‍यो भने के म यसलाई प्रश्न गर्थेँ?

यदि यसबाट मलाई लाभ भएन भने के म यसलाई प्रश्न गर्थेँ?

मानिसहरूले आफूले गरिरहेको कुरा नचिनीकनै प्रायः निर्भरताको संरक्षण गर्छन्।

पैसाको संयन्त्र र सुसंगतता

पैसाको संयन्त्र मानिसहरूले सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्न छोड्ने सबैभन्दा ठूला कारणमध्ये एक बन्न सक्छ।

निर्भरताले मानिसहरू कहाँ सिक्न तयार हुन्छन् भन्नेमा प्रभाव पार्न सक्छ।

निर्भरताले मानिसहरू कहाँ प्रश्न गर्न तयार हुन्छन् भन्नेमा प्रभाव पार्न सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले केको बचाउ गर्छन् भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले केबाट बच्ने भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसाले मानिसहरूले के दोहोर्‍याउँछन् भन्ने आकार दिन सक्छ।

पैसाले मानिसहरू कुन कुरामा मौन रहन्छन् भन्ने आकार दिन सक्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

पैसा संलग्न हुँदा कुन मापदण्ड बदलिन्छ?

कस्तो निर्भरता छ?

म केलाई संरक्षण गर्दैछु?

म के गुमाउन डराउँछु?

यदि यस परिस्थितिबाट पैसा हटाइयो भने म के सिक्थें?

यदि पैसाको संयन्त्रले लागू भइरहेको मापदण्ड बदल्छ भने त्यो मापदण्ड सबैतिर लागू भइरहेको छैन।

मानिसहरू चयनात्मक सिक्नेहरू बन्न सक्छन्

मानिसहरू केही क्षेत्रमा प्रश्न गर्न अत्यन्त सक्षम बन्न सक्छन्, तर अन्य क्षेत्रमा प्रश्न गर्न अस्वीकार गर्न सक्छन्।

मानिसहरू अन्यत्र समस्या देख्न विशेषज्ञ बन्न सक्छन्, तर आफ्नै योगदान देख्न अस्वीकार गर्न सक्छन्।

मानिसहरू विरोधाभास उजागर गर्न विशेषज्ञ बन्न सक्छन्, तर आफ्नै विरोधाभासको संरक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसहरू आख्यानहरूलाई प्रश्न गर्न विशेषज्ञ बन्न सक्छन्, तर विरासतमा आएका आख्यानहरूको संरक्षण गर्न सक्छन्।

मानिसहरू प्रणालीहरूलाई प्रश्न गर्न विशेषज्ञ बन्न सक्छन्, तर आफू निर्भर भएका प्रणालीहरूको संरक्षण गर्न सक्छन्।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म सिकिरहेको छु?

कि म कहाँ सिक्न तयार छु भनेर चयन गर्दैछु?

के कुराले मलाई सिक्न रोक्छ?

के कुराले मलाई असहज बनाउँछ?

मानिसहरूले प्रायः त्यही बिन्दुमा सिक्न रोक्छन् जहाँ सिकाइले आफू निर्भर भएको कुरालाई चुनौती दिन सुरु गर्छ।

चयनात्मक सिकाइ स्वतन्त्र सोचको सबैभन्दा ठूलो अवरोधमध्ये एक बन्न सक्छ।

बालबालिकाले फरक मापदण्ड विरासतमा पाउन सक्छन्

बालबालिकाले वयस्कहरूबाट सिक्छन्।

बालबालिकाले वयस्कहरूले के गर्छन् हेर्छन्।

बालबालिकाले वयस्कहरूले केबाट बच्ने गर्छन् हेर्छन्।

बालबालिकाले वयस्कहरूले केलाई संरक्षण गर्छन् हेर्छन्।

बालबालिकाले वयस्कहरूले के दोहोर्‍याउँछन् हेर्छन्।

बालबालिकाले दोहोरो मापदण्ड के हो भन्ने बुझ्नुअघि नै त्यसलाई विरासतमा पाउन सक्छन्।

बालबालिकाले यी कुरा विरासतमा पाउन सक्छन्:

चयनात्मक सत्य।

चयनात्मक आक्रोश।

चयनात्मक प्रश्न।

चयनात्मक सिकाइ।

चयनात्मक प्रमाण।

चयनात्मक विश्वास।

बालबालिकाले यी कुरा सिक्न सक्छन्:

अरूलाई प्रश्न गर, तर आफूलाई नगर।

केही प्रणालीलाई प्रश्न गर, तर अरूलाई नगर।

केही अधिकारलाई प्रश्न गर, तर अरूलाई नगर।

केही आख्यानलाई प्रश्न गर, तर अरूलाई नगर।

केही मानिसलाई प्रश्न गर, तर अरूलाई नगर।

त्यसपछि भावी पुस्ताले किन भन्ने नबुझीकनै उही विश्व पुनः सिर्जना गर्न सक्छन्।
त्यसैले बालबालिकाले सुरुबाटै सुसंगतता सिक्नुपर्छ।

सुसंगतता मानव उन्नतितर्फको सबैभन्दा ठूला मार्गमध्ये एक हो

सुसंगतताबिना मानव उन्नति ठीकसँग हुन सक्दैन।

सुसंगतताले अपवादहरू हटाउँछ।

सुसंगतताले पक्षपात हटाउँछ।

सुसंगतताले चयनात्मक सिकाइ हटाउँछ।

सुसंगतताले चयनात्मक सत्य हटाउँछ।

सुसंगतताले चयनात्मक प्रश्न हटाउँछ।

सुसंगतताले मानिसहरूलाई स्वतन्त्र सोचकर्ता बन्न मद्दत गर्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

के म यो मापदण्ड सबैतिर लागू गर्थे?

के म यसलाई सबैमा लागू गर्थे?

के म यसलाई आफैंमा लागू गर्थे?

के म यसलाई आफूले समर्थन गर्ने कुरामा लागू गर्थे?

के म यसलाई आफू निर्भर भएको कुरामा लागू गर्थे?

मानिसहरूले सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्न नसिकेसम्म स्वतन्त्र सोच पूर्ण रूपमा विकास हुन सक्दैन।

मानव चेतना र सुसंगतता

जीवनका फरक क्षेत्रमा फरक मापदण्ड लागू भइरहँदा मानव चेतना ठीकसँग उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरू असुसंगत रहँदै अत्यन्त जानकार बन्न सक्छन्।

मानिसहरू असुसंगत रहँदै सूचित बन्न सक्छन्।

मानिसहरू असुसंगत रहँदै शिक्षित बन्न सक्छन्।

सुसंगतता पक्षपातभन्दा शक्तिशाली हुँदा मानव चेतना उन्नत हुन्छ।

सुसंगतता अपनत्वभन्दा शक्तिशाली हुँदा मानव चेतना उन्नत हुन्छ।

सुसंगतता निर्भरताभन्दा शक्तिशाली हुँदा मानव चेतना उन्नत हुन्छ।

सुसंगतता डरभन्दा शक्तिशाली हुँदा मानव चेतना उन्नत हुन्छ।

त्यसैले मानिसहरूले सोध्नुपर्छ:

म कुन सुसंगतताबाट बचिरहेको छु?

म कुन मापदण्ड लागू गर्न इच्छुक छैन?

म कस्तो विश्व परिवेश पुनः सिर्जना गर्न मद्दत गरिरहेको छु?

उही मापदण्ड हामी आफैंमा लागू हुन्छ

यो खण्ड हामी आफैंमा पनि लागू हुन्छ।

कसैलाई छुट दिनु हुँदैन।

उही मापदण्ड हामी आफैंमा लागू हुन्छ।

उही मापदण्ड हाम्रो काममा लागू हुन्छ।

उही मापदण्ड हाम्रो विश्वासमा लागू हुन्छ।

उही मापदण्ड हाम्रो व्यवहारमा लागू हुन्छ।

उही मापदण्ड हाम्रो योगदानमा लागू हुन्छ।

उही मापदण्ड सबैतिर लागू हुन्छ।

यो इमानदारीतर्फको सबैभन्दा ठूला मार्गमध्ये एक हो।

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नु र मानव उन्नति

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नु मानव उन्नतितर्फको छुटेको मार्गको एक भाग हो।

फरक मानिस, प्रणाली, अधिकार, आख्यान र परिवेशमा फरक मापदण्ड लागू भइरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले एउटा कुरालाई प्रश्न गर्दै अर्को कुरालाई संरक्षण गरिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले सत्यलाई चयनात्मक रूपमा लागू गरिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले सिकाइलाई चयनात्मक रूपमा लागू गरिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

मानिसहरूले आफू निर्भर भएको कुरालाई संरक्षण गरिरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

बालबालिकाले फरक मापदण्ड विरासतमा पाइरहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

असुसंगतता सामान्यीकृत रहँदा मानवजाति उन्नत हुन सक्दैन।

स्रोत र उत्पत्तिले कुनै कुरा कहाँबाट आयो र त्यसलाई के कुराले आकार दियो भनेर सोध्छ।

प्रमाण मापदण्डले दाबी गरिएको कुरालाई प्रमाणले समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

प्रोत्साहन र लाभले त्यो जारी रहँदा कसलाई लाभ हुन्छ भनेर सोध्छ।

चरित्र र सुसंगतताले व्यवहार दाबी गरिएको कुरासँग मेल खान्छ कि खाँदैन भनेर सोध्छ।

प्रश्न गर्ने अनुमतिले के कुराले प्रश्न गर्न रोक्छ भनेर सोध्छ।

भावनात्मक प्रभावले कुन भावनाले स्वीकृतिलाई आकार दिइरहेको छ भनेर सोध्छ।

आख्यान बनाम वास्तविकताले कुन कथा प्रस्तुत भइरहेको छ र वास्तविकताले त्यसलाई समर्थन गर्छ कि गर्दैन भनेर सोध्छ।

मनोवैज्ञानिक प्रभावले विश्व परिवेशले मानव मनमा के गरिरहेको छ भनेर सोध्छ।

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्नु अब सोध्छ:

के म सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्दछु?

म केलाई छुट दिइरहेको छु?

म केलाई संरक्षण गर्दछु?

म के परीक्षण गर्न इच्छुक छैन?

असहजताले मेरो प्रश्न कहाँ रोक्छ?

पैसाले मापदण्ड कहाँ बदल्छ?

फरक मापदण्ड प्रयोग हुँदा कस्तो विश्व परिवेश पुनः सिर्जना भइरहेको छ?

यसरी मानिसहरू चयनात्मक सिकाइबाट सुसंगत सिकाइतर्फ जान्छन्।

यसरी मानिसहरू चयनात्मक प्रश्नबाट स्वतन्त्र सोचतर्फ जान्छन्।

यसरी मानिसहरू विश्व परिवेशका उत्पादन बन्ने अवस्थाबाट विश्व परिवेशका सिक्नेहरू बन्नेतर्फ जान्छन्।

मानव उन्नति

मानव उन्नति L2Q प्रश्न प्रणालीको प्रत्यक्ष परिणाम हो।

छुटेको शिक्षा मार्ग विकास गर्नुको कारण यही हो।

Book of Evidence लाई शिक्षा मार्गमा रूपान्तरण गर्नुको कारण यही हो।

World Education Online, Q2L र Young Questioners अस्तित्वमा हुनुको कारण यही हो।

उद्देश्य केवल प्रश्न गर्ने काम सुधारनु कहिल्यै थिएन।

उद्देश्य केवल शिक्षा सुधारनु कहिल्यै थिएन।

उद्देश्य केवल थप सूचना दिनु कहिल्यै थिएन।

उद्देश्य मानव उन्नति हो।

Book of Evidence ले 30 वर्षभन्दा बढीका प्रत्यक्ष अनुभवहरू, समय-मुद्रित प्रमाण, सार्वजनिक अभिलेख, भिडियो, लाइभस्ट्रिम, चुनौती, प्रणालीसँगका अन्तरक्रिया, दोहोरिएका ढाँचा, मौनता, खण्डनको अभाव र विश्व परिवेशको अवलोकन मात्र अभिलेख गरेन।

यसले एउटा विरोधाभास उजागर गर्‍यो।

प्रश्न गर्ने काम पहिले नै अस्तित्वमा थियो।

सूचना पहिले नै थियो।

प्रमाण पहिले नै थियो।

शिक्षा पहिले नै थियो।

तर उही दोहोरिएको विश्व जारी रह्यो।

मानवजातिले आफूले ठीकसँग देख्न, बुझ्न र सिक्न नसकेको कुरा दोहोर्याइरह्यो।

सूचना हुँदाहुँदै पनि।

प्रश्न गर्ने काम अस्तित्वमा हुँदाहुँदै पनि।

प्रमाण हुँदाहुँदै पनि।

शिक्षा हुँदाहुँदै पनि।

पुनरावृत्ति जारी रह्यो।

यसले छुटेको मार्ग उजागर गर्‍यो।

समस्या सूचनाको अभाव थिएन।

समस्या प्रश्न गर्ने कामको अभाव थिएन।

समस्या प्रमाणको अभाव थिएन।

समस्या शिक्षा प्रणालीको अभाव थिएन।

समस्या विश्व परिवेशलाई नै कसरी प्रश्न गर्ने, देख्ने, बुझ्ने र त्यसबाट सिक्ने भन्ने सिक्नका लागि संरचित प्रमाण-आधारित मार्गको अभाव थियो।

मानवजातिले आफूले देख्न वा बुझ्न नसक्ने कुराबाट सिक्न सक्दैन।

Book of Evidence ले दोहोरिएको विश्वलाई देखिने र बुझिने बनाउन मद्दत गर्‍यो।

यसले मानवजातिले केबाट सिक्छ र मानवजाति बारम्बार के बन्छ भन्नेबीचको सम्बन्ध उजागर गर्न मद्दत गर्‍यो।

यसले समयसँगै विश्व परिवेशले बारम्बार के देखायो भन्ने उजागर गर्न मद्दत गर्‍यो।

यसले के दोहोरियो भन्ने उजागर गयो।

यसले के जारी रह्यो भन्ने उजागर गयो।

यसले के संरक्षण गरियो भन्ने उजागर गयो।

यसले के लुकाइयो भन्ने उजागर गयो।

प्रश्न गर्ने काम मात्रले पुनरावृत्तकिनि रोक्न सकेन, यसले उजागर गर्यो।

यही कारण L2Q प्रश्न प्रणाली विकास गरियो।

L2Q प्रश्न प्रणाली पहिले सिर्जना गरेर पछि विश्वमा लागू गरिएको थिएन।

यो विश्वले बारम्बार देखाएको कुराबाट विकास गरिएको थियो।

यो Book of Evidence ले उजागर गरेको कुराबाट विकास गरिएको थियो।

प्रश्न गर्ने काम पहिल्यै थियो, तर पुनरावृत्तजारी रहेकाले यो विकास गरियो।

सूचना पहिले नै हुँदाहुँदै पुनरावृत्ति जारी रहेकाले यो विकास गरिएको थियो।

प्रमाण पहिले नै हुँदाहुँदै पुनरावृत्ति जारी रहेकाले यो विकास गरिएको थियो।

शिक्षा पहिले नै हुँदाहुँदै पुनरावृत्ति जारी रहेकाले यो विकास गरिएको थियो।

छुटेको मार्ग थप सूचना थिएन।

छुटेको मार्ग थप प्रश्न गर्ने काम थिएन।

छुटेको मार्ग संरचित प्रमाण-आधारित शिक्षा मार्गमार्फत विश्व परिवेशलाई नै कसरी प्रश्न गर्ने, देख्ने, बुझ्ने र त्यसबाट सिक्ने भन्ने सिक्नु थियो।

L2Q प्रश्न प्रणालीले त्यो मार्ग प्रदान गर्छ।

यसले विश्व परिवेशलाई नै कसरी प्रश्न गर्ने, देख्ने, बुझ्ने र त्यसबाट सिक्ने भन्ने सिक्नका लागि संरचित प्रमाण-आधारित मार्ग प्रदान गर्छ।

L2Q प्रश्न प्रणालीले मानिसहरूलाई विश्व परिवेशलाई नै कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिक्न मद्दत गर्छ।

विश्व परिवेशलाई प्रश्न गर्न सिक्दा मानिसहरूले आफू केबाट सिक्किरहेका छन् भन्ने देख्न मद्दत पाउँछन्।

देख्नाले मानिसहरूलाई बुझ्न मद्दत गर्छ।

बुझाइले स्वतन्त्र सोच विकास गर्छ।

स्वतन्त्र सोचले वास्तविकतालाई प्रतिस्थापन गर्न बनाइएको कुराबाट सिक्नुको सट्टा वास्तविकताबाट सिक्ने मानवजातिको क्षमता विकास गर्छ।

मानव उन्नति त्यस प्रक्रियाको परिणाम हो।

मानवजातिले विश्वले बारम्बार देखाएको कुरा दोहोर्‍याइरहनुको सट्टा त्यसबाट सिक्दा त्यसको परिणाम मानव उन्नति हुन्छ।

केवल सूचना बढाएर मानव उन्नति हासिल हुँदैन।

सूचनाले स्वतः बुझाइ सिर्जना गर्दैन।

आफूले जुन कुराबाट सिक्किरहेको छ, त्यसलाई कसरी प्रश्न गर्ने भनेर नसिकेसम्म बुझाइ स्वतः विकसित हुँदैन।

बुझाइले स्वतन्त्र सोच विकास गर्दा र स्वतन्त्र सोचले वास्तविकताबाट सिक्ने मानवजातिको क्षमता विकास गर्दा मानव उन्नति हासिल हुन्छ।

अधिल्ला खण्डहरूले मानवजातिले पुस्तापछि पुस्ता उही समस्या, व्यवहार, प्रणाली, आख्यान, निर्भरता, सीमितता र दोहोरिने ढाँचाहरू किन बारम्बार पुनः सिर्जना गर्छ भन्ने पहिले नै देखाइसकेका छन्।

तिनले केवल सूचना पर्याप्त किन छैन भन्ने देखाएका छन्।

तनिले केवल प्रश्न गर्ने काम पर्याप्त कनि छैन भन्ने देखाएका छन्।

तिनले मानवजातिलाई विश्व परिवेशबाट नै सिक्नका लागि संरचित प्रमाण-आधारित मार्ग किन आवश्यक छ भन्ने देखाएका छन्।

त्यो मार्ग अब अस्तित्वमा छ।

मानव उन्नति भनेको मानवजातिले विश्व परिवेशबाट नै सिक्ने आफ्नो क्षमतालाई क्रमशः सुधार्नु हो।

बुझाइले स्वतन्त्र सोच विकास गर्छ।

बुझाइ उन्नत हुँदै जाँदा स्वतन्त्र सोच उन्नत हुन्छ।

स्वतन्त्र सोच उन्नत हुँदै जाँदा पुनरावृत्तिले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

पुनरावृत्तिले आफ्नो मार्ग गुमाउँदै जाँदा मानवजातिले वास्तविकतालाई क्रमशः दोहोर्याउनुको सट्टा त्यसबाट क्रमशः सिक्ने क्षमता प्राप्त गर्छ।

सबैजना एउटै विश्व परिवेशभित्र बस्छन्।

सबैले त्यसबाट सिक्छन्।

सबैले त्यसमा योगदान गर्छन्।

सबै त्यसबाट प्रभावित हुन्छन्।

सबैले त्यसलाई प्रभाव पार्छन्।

भावी पुस्ताले के विरासतमा पाउँछन् भन्ने आकार दिन सबैले मद्दत गर्छन्।

त्यसैले मानव उन्नतिले सबैलाई लाभ पुऱ्याउँछ, किनकि सबैले एउटै विश्व परिवेश साझा गर्छन् र त्यो के बन्छ भन्ने आकार दिन मद्दत गर्छन्।

त्यसैले मानव उन्नति अरु कसैको जिम्मेवारी होइन।

यो सबैको हो, किनकि मानवजातिलाई आकार दिने विश्व परिवेशमा सबैले योगदान गर्छन्।

बालबालिकाले आफूले विरासतमा पाउने विश्व सिर्जना गर्दैनन्।

वयस्कहरूले गर्छन्।

बालबालिकाले शिक्षा परिवेश सिर्जना गर्दैनन्।

वयस्कहरूले गर्छन्।

बालबालिकाले आफूलाई कुन सिकाइ मार्ग उपलब्ध गराइन्छ भन्ने निर्णय गर्दैनन्।

वयस्कहरूले गर्छन्।

मानिसहरूले थाहा पाए पनि नपाए पनि, भावी पुस्ताले सिक्ने विश्व परिवेशलाई आकार दिन मद्दत गर्छन्।

बालबालिकाले विरासतमा पाउने विश्व परिवेश अघिल्ला पुस्ताले के प्रश्न गर्ने, के बेवास्ता गर्ने, के चुनौती दिने, के संरक्षण गर्ने र के अगाडि पठाउने भनेर गरेको छनोटले आकार लिन्छ।

मानवजातिले केबाट सिक्छ भन्नेले मानवजाति के बन्छ भन्नेमा प्रभाव पार्छ।

बालबालिकाले केबाट सिक्छन् भन्नेले भावी पुस्ता के बन्छ भन्नेमा प्रभाव पार्छ।

समाजले केबाट सिक्छ भन्नेले समाज के बन्छ भन्नेमा प्रभाव पार्छ।

त्यसैले मानव उन्नति मानिसहरूले केबाट सिक्छन् र त्यसबाट कसरी सिक्छन् भन्ने सुधारमा निर्भर हुन्छ।

यसको अर्थ अभिभावक, शिक्षक, हेरचाहकर्ता, शिक्षाकर्मी, विद्यालय, शैक्षिक परिवेश, समुदाय र समाज सबैमा अर्को पुस्तालाई पुनरावृत्तिभन्दा राम्रो कुरा प्राप्त गर्न मद्दत गर्ने जिम्मेवारी छ।

तर जिम्मेवारी ढिलाइ बन्नु हुँदैन।

बालबालिकाले पर्खनुपर्ने अवस्था हुनु हुँदैन।

वयस्कहरूले पर्खनुपर्ने अवस्था हुनु हुँदैन।

शिक्षाले पर्खनुपर्ने अवस्था हुनु हुँदैन।

मानवजातिले सँगै सिक्दा मानव उन्नति सबैभन्दा छिटो अघि बढ्छ।

बालबालिका सिक्दै।

वयस्कहरू सिक्दै।

अभिभावकहरू सिक्दै।

शिक्षकहरू सिक्दै।

हेरचाहकर्ताहरू सिक्दै।

शिक्षाकर्मीहरू सिक्दै।

समुदायहरू सिक्दै।

समाज सिक्दै।

उद्देश्य एउटा समूहले अर्को समूहलाई पर्खनु होइन।

उद्देश्य मानवजातिले सँगै विश्व परिवेशबाट सिक्ने आफ्नो क्षमता सुधार्नु हो।

मानव उन्नति पुनरावृत्तिमार्फत हासिल हुँदैन।

मानव उन्नति सिकाइमार्फत हासिल हुन्छ।

मानव उन्नति बुझाइमार्फत हासिल हुन्छ।

मानव उन्नति स्वतन्त्र सोच विकासमार्फत हासिल हुन्छ।

मानिसहरूले विश्व परिवेशले बारम्बार देखाएको कुरा दोहोर्‍याइरहनुको सट्टा त्यसबाट सिक्दा मानव उन्नति हासिल हुन्छ।

बुझाइ उन्नत हुँदै जाँदा स्वतन्त्र सोच उन्नत हुन्छ।

स्वतन्त्र सोच उन्नत हुँदै जाँदा मानिसहरूले वास्तविकतालाई प्रतिस्थापन गर्न बनाइएको कुराबाट सिक्नुको सट्टा वास्तविकताबाट अझ बढी सिक्छन्।

बुझाइले अन्धस्वीकृतिलाई प्रतिस्थापन गर्ने भएकाले निर्मित झूटहरूले आफ्नो मार्ग गुमाउँछन्।

स्वतन्त्र सोचले अरूले आफ्ना लागि सोचिदिनुपर्ने निर्भरतालाई प्रतिस्थापन गर्ने भएकाले पछ्याउने प्रवृत्तिले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

मानिसहरूले ठीकसँग प्रश्न नगरिएको कुरामा भर पर्नुको सट्टा वास्तविकताबाट अझ बढी सिक्ने भएकाले निर्भरताले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

सिकाइले नक्कललाई प्रतिस्थापन गर्ने भएकाले पुनरावृत्तिले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू हुने भएकाले दोहोरो मापदण्डले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

मानिसहरूले विश्व परिवेशले वास्तवमा के देखाउँछ भन्नेबाट सिक्ने भएकाले, त्यसबारे आफूलाई के विश्वास गर्न भनिन्छ भन्नेबाट होइन, मानव उन्नति अघि बढ्छ।

यही कारण L2Q प्रश्न प्रणाली महत्त्वपूर्ण छ।

यसले विश्व परिवेशले बारम्बार देखाएको कुरा मानिसहरूलाई देख्न, बुझ्न, त्यसबाट सिक्न र लागू गर्न मद्दत गर्ने संरचित प्रमाण-आधारित मार्ग प्रदान गर्छ।

यही कारण स्रोतसामग्रीहरू महत्त्वपूर्ण छन्।

ती स्वामित्वमा राख्नका लागि सिर्जना गरिएका थिएनन्।

ती प्रतिबन्ध लगाउनका लागि सिर्जना गरिएका थिएनन्।

ती अर्को नियन्त्रित प्रणाली बन्नका लागि सिर्जना गरिएका थिएनन्।

ती सबैका हुन्।

ती पढ्न सकिन्छ।

ती प्रयोग गर्न सकिन्छ।

ती साझा गर्न सकिन्छ।

ती छान्न सकिन्छ।

ती वितरण गर्न सकिन्छ।

ती लागू गर्न सकिन्छ।

तीबाट सिक्न सकिन्छ।

ती बालबालिकालाई मद्दत गर्न प्रयोग गर्न सकिन्छ।

ती वयस्कहरूलाई मद्दत गर्न प्रयोग गर्न सकिन्छ।

ती शिक्षालाई मद्दत गर्न प्रयोग गर्न सकिन्छ।

ती समाजलाई मद्दत गर्न प्रयोग गर्न सकिन्छ।

प्रतिबन्ध स्वामित्वमा होइन।

प्रतिबन्ध अर्थमा हो।

संरचति प्रमाण-आधारति प्रश्न गर्ने मार्ग अकषुण्ण रहनुपर्छ।

स्रोतसामग्रीलाई परिवर्तन गर्न, कमजोर पार्न, गलत रूपमा प्रस्तुत गर्न,
अर्थ फितलो पार्न, उल्ट्याउन वा तिनको सही अर्थबाट विचलित गर्न हुँदैन।

मानव उन्नति अर्थ स्पष्ट रहनुमा निर्भर हुन्छ।

अर्कै कुरामा परिवर्तन गरिएको कुराबाट मानिसहरूले सही रूपमा सिक्न सक्दैनन्।

कमजोर पारिएको कुराबाट उनीहरूले सही रूपमा सिक्न सक्दैनन्।

गलत प्रतिनिधित्व गरिएको कुराबाट उनीहरूले सही रूपमा सिक्न सक्दैनन्।

मानव उन्नति परिवर्तन गरिएका संस्करणबाट होइन, मार्ग स्वयंबाट मानिसहरूले
सिक्नुमा निर्भर हुन्छ।

अर्थ बदलियो भने सिकाइ बदलिन्छ।

सिकाइ बदलियो भने परिणाम बदलिन्छ।

त्यसैले मानव उन्नति मार्ग स्वयंको अखण्डता जोगाइराख्नुमा निर्भर हुन्छ।

यही कारण आधिकारिक World Education Online र Q2L मार्गहरू
महत्त्वपूर्ण छन्।

तिनले मानिसहरूलाई स्रोतसामग्री सही सन्दर्भमा पहुँच गर्न मद्दत गर्छन्।

तिनले स्रोतसामग्री प्रयोग, साझा, मुद्रण, वितरण, लागू र सिक्न दिँदै अर्थको
संरक्षण गर्न मद्दत गर्छन्।

उद्देश्य प्रतिबन्ध होइन।

उद्देश्य अर्थको संरक्षण हो।

जुन पुनरावृत्ति रोक्न सिकाइ मार्ग सिर्जना गरिएको हो, त्यसको अर्थलाई त्यही
पुनरावृत्तिमा बदलियो भने त्यस मार्गले मानवजातिलाई उन्नत गर्न सक्दैन।

यही कारण Q2L पनि महत्त्वपूर्ण छ।

Q2L ले शैक्षिक मार्गलाई समाजभरि अगाडि बढ्न मद्दत गर्छ।

यसले मानिसहरूलाई स्रोतसामग्री साझा, प्रयोग, वितरण, सिर्जना, लागू र त्यसबाट सिक्न अनुमति दिन्छ।

यसले वयस्कहरूलाई वयस्कहरूसम्म पुग्न मद्दत गर्छ।

यसले वयस्कहरूलाई बालबालिकालाई मद्दत गर्न सहयोग गर्छ।

यसले परिवार, विद्यालय, शिक्षाकर्मी र समुदायलाई एउटै ढाँचाबाट सिक्न मद्दत गर्छ।

यसले बुझाइलाई समाजभरि फैलिन मद्दत गर्छ।

यसले स्वतन्त्र सोचलाई समाजभरि फैलिन मद्दत गर्छ।

यसले मानिसहरूलाई उही संरचित प्रमाण-आधारित मार्गमार्फत विश्व परिवेशबाट सिक्न मद्दत गर्छ।

यसले मानव उन्नतिलाई समाजभरि फैलिन मद्दत गर्छ।

यसले भावी पुस्तालाई पुनरावृत्ति विरासतमा पाउनुको सट्टा सिकाइ मार्ग विरासतमा पाउन मद्दत गर्छ।

यसले मानव उन्नतिलाई अवधारणाबाट प्रयोगमा लैजान मद्दत गर्छ।

यसले सिकाइलाई कार्यमा लैजान मद्दत गर्छ।

यसले बुझाइलाई समाजमा लैजान मद्दत गर्छ।

यसले स्वतन्त्र सोचलाई समाजमा लैजान मद्दत गर्छ।

यसले मानव उन्नतिलाई दैनिक जीवनमा लैजान मद्दत गर्छ। जहाँ बालबालिका संलग्न हुन्छन्, स्रोतसामग्री अभिभावक, शिक्षक, हेरचाहकर्ता, विद्यालय, शैक्षिक परिवेश र जिम्मेवार वयस्कहरूमार्फत अधि बढ्नुपर्छ।

यसको अर्थ बालबालिकाले पर्खनुपर्छ भन्ने होइन।

यसको अर्थ बालबालिकाले ढाँचा सुरक्षित, जिम्मेवार ढङ्गले र सकेसम्म चाँडो प्राप्त गर्नुपर्छ भन्ने हो।

Young Questioners यसमा केन्द्रिय छ।

Young Questioners केवल बालबालिकालाई स्रोतसामग्री उपलब्ध गराउने कुरा होइन।

यो मानिसहरूले आफू केबाट सिकिरहेका छन् भन्नेबाट सिर्जना गर्दै सिक्ने बारे हो।

अभिभावकहरू सिक्छन्।

शिक्षकहरू सिक्छन्।

हेरचाहकर्ताहरू सिक्छन्।

शिक्षाकर्मीहरू सिक्छन्।

विद्यालयहरू सिक्छन्।

समुदायहरू सिक्छन्।

मानिसहरूले यस ढाँचाबाट सुरक्षित, उमेरअनुकूल Young Questioners सामग्री सिर्जना गर्दा, उनीहरूले बालबालिकालाई सिक्न मद्दत मात्र गरिरहेका हुँदैनन्।

उनीहरू आफैं पनि सिकिरहेका हुन्छन्।

उनीहरू बालबालिकाले के प्रश्न गर्न आवश्यक छ भन्ने सोचिरहेका हुन्छन्।

उनीहरू बालबालिका कसरी सिक्छन् भन्ने सोचिरहेका हुन्छन्।

उनीहरू विश्व परिवेशले बालबालिकालाई कसरी आकार दिन्छ भन्ने सोचिरहेका हुन्छन्।

उनीहरू बालबालिकाको मन कसरी संरक्षण गर्ने भन्ने सोचिरहेका हुन्छन्।

उनीहरू बालबालिकालाई देख्न, बुझ्न, सिक्न र स्वतन्त्र सोच विकास गर्न कसरी मद्दत गर्ने भन्ने सोचिरहेका हुन्छन्।

सिर्जना गर्ने प्रक्रिया सिकाइ प्रक्रियाको भाग बन्छ।

मानिसहरूले लागू गरेर सिक्छन्।

मानिसहरूले प्रश्न गरेर सिक्छन्।

मानिसहरूले सिर्जना गरेर सिक्छन्।

मानिसहरूले अरूलाई सिक्न मद्दत गरेर सिक्छन्।

त्यसैले Young Questioners ले बालबालिका र वयस्कलाई सँगै सिक्न मद्दत गर्छ।

शिक्षक र शिक्षाकर्मी विशेष रूपमा महत्त्वपूर्ण छन्, किनकि उनीहरूले बालबालिकाको सिकाइ परिवेश आकार दिन मद्दत गर्छन्।

L2Q प्रश्न प्रणालीले शिक्षक र शिक्षाकर्मीलाई विश्व परिवेशबाट आफैं पनि सिकिरहेका बालबालिकालाई त्यसबाट सिक्न मद्दत गर्ने संरचित प्रमाण-आधारित विधि प्रदान गर्छ।

यही कुरा अभिभावक, हेरचाहकर्ता, विद्यालय, शैक्षिक परिवेश र जिम्मेवार वयस्कहरूमा पनि लागू हुन्छ।

ढाँचा एउटा समूहलाई मात्र आवश्यक छैन।

यो बालबालिकालाई आवश्यक छ।

यो वयस्कहरूलाई आवश्यक छ।

यो अभिभावक, शिक्षक, हेरचाहकर्ता, शिक्षाकर्मी, विद्यालय, शैक्षिक परिवेश र समुदायलाई आवश्यक छ।

मानिसहरू जहाँ विश्व परिवेशबाट सिकिरहेका छन् र अरूलाई त्यसबाट सिक्न मद्दत गरिरहेका छन्, त्यहाँ यो आवश्यक छ।

मानिसहरूलाई विश्व परिवेशलाई नै कसरी प्रश्न गर्ने भनेर सिकाउन असफल भएको उही दृष्टिकोण दोहोर्‍याएर शिक्षा सुधार हुन सक्दैन।

बालबालिका र वयस्कलाई L2Q मार्ग दिइएर उनीहरूले त्यसबाट सँगै सिक्दा शिक्षा सुधार हुन्छ।

मानव उन्नति एउटा पुस्तक, एउटा व्यक्ति, एउटा वेबसाइट, एउटा संगठन वा एउटा पुस्ताभित्र कैद रहन सक्दैन।

यो समाजभरि अघि बढ्नुपर्छ।

यो प्रयोग हुनुपर्छ।

यो साझा हुनुपर्छ।

यसबाट सिकिनुपर्छ।

यो बालबालिकासम्म पुग्नुपर्छ।

यो वयस्कहरूसम्म पुग्नुपर्छ।

यो शिक्षासम्म पुग्नुपर्छ।

यो समुदायसम्म पुग्नुपर्छ।

बुझाइ उन्नत हुँदा मानव उन्नति अघि बढ्छ।

स्वतन्त्र सोच उन्नत हुँदा यो अघि बढ्छ।

मानिसहरूले विश्व परिवेशलाई केवल विरासतमा पाउनुको सट्टा त्यसबाट सिक्दा यो अघि बढ्छ।

भावी पुस्तालाई वास्तविकता केवल दोहोर्‍याउनुको सट्टा त्यसबाट सिक्ने क्षमता दिइँदा यो अघि बढ्छ।

बुझाइले अन्धस्वीकृतिलाई प्रतिस्थापन गर्दा यो अघि बढ्छ।

स्वतन्त्र सोचले पछ्याउने प्रवृत्तिलाई प्रतिस्थापन गर्दा यो अघि बढ्छ।

वास्तविकताले निर्मित झूटलाई प्रतिस्थापन गर्दा यो अधि बढ्छ।

सिकाइले पुनरावृत्तिलाई प्रतिस्थापन गर्दा यो अधि बढ्छ।

मानव उन्नति अधि बढ्दै जाँदा मानवजातिले वास्तविकतालाई प्रतिस्थापन गर्न बनाइएको कुराबाट सिक्नुको सट्टा वास्तविकताबाट सिक्ने आफ्नो क्षमता क्रमशः सुधारछ।

बुझाइ उन्नत हुँदै जाँदा निर्मित झूटहरूले जीवित रहन सक्ने क्षमता गुमाउँछन्।

स्वतन्त्र सोच उन्नत हुँदै जाँदा पछ्याउने प्रवृत्तिले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

मानिसहरूले सबैतिर एउटै मापदण्ड कसरी लागू गर्ने भनेर सिक्दै जाँदा दोहोरो मापदण्डले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

मानवजातिले विश्व परिवेशबाट नै सिक्दै जाँदा प्रणाली, व्यवहार, आख्यान, पूर्वधारणा र संरचनाहरू छलभन्दा वास्तविकतासँग अझ बढी मेल खान थाल्छन्।

त्यसैले मानव उन्नतिले केवल प्रश्न गर्ने काम सुधारदैन।

यसले मानवजातिको सिक्ने, बुझ्ने, स्वतन्त्र रूपमा सोच्ने, सत्य छुट्याउने, निष्पक्षता लागू गर्ने र आफूले सिर्जना गरी अगाडि हस्तान्तरण गर्ने विश्व परिवेशलाई क्रमशः सुधारने क्षमता बढाउँछ।

मानवजाति छलमाथि निर्माण गर्नुको सट्टा सत्यमा निर्माण गर्न अझ सक्षम हुँदै जाँदा अन्यायले आफ्नो आधार गुमाउँछ।

अन्यायले आफ्नो आधार गुमाउँदै जाँदा समाज मानिसहरू, भावी पुस्ता र जीवन स्वयंलाई सेवा गर्न अझ सक्षम बन्छ।

त्यसैले मानव उन्नति केवल ज्ञानको उन्नति होइन।

यो वास्तविकताबाट सिक्ने र वास्तविकतामाथि निर्माण गर्ने मानवजातिको क्षमताको क्रमिक उन्नति हो।

बालबालिका केन्द्रमा रहन्छन्, किनकि बालबालिका विश्व परिवेशका भावी वाहक बन्छन्।

बालबालिका अभिभावक बन्छन्।

बालबालिका शिक्षक बन्छन्।

बालबालिका हेरचाहकर्ता बन्छन्।

बालबालिका कामदार बन्छन्।

बालबालिका नेता बन्छन्।

बालबालिका निर्णयकर्ता बन्छन्।

बालबालिका विश्वका योगदानकर्ता बन्छन्।

बालबालिकाले आज जे सिक्छन्, त्यो भोलिको विश्वको भाग बन्छ।

भावी पुस्ताले विरासतमा पाउने विश्व अघिल्ला पुस्ताले केबाट सिके भन्नेले आकार लिन्छ।

भावी पुस्ताले सिर्जना गर्ने विश्व उनीहरूले केबाट सिक्छन् भन्नेले आकार लिनेछ।

त्यसैले मानव उन्नति आज बालबालिकालाई केबाट सिक्न सिकाइन्छ भन्नेमा निर्भर हुन्छ।

यदि बालबालिकाले पुनरावृत्ति विरासतमा पाए भने दोहोरिएको विश्व जारी रहन्छ।

यदि बालबालिकाले निर्भरता विरासतमा पाए भने निर्भरता जारी रहन्छ।

यदि बालबालिकाले पछ्याउने प्रवृत्ति विरासतमा पाए भने पछ्याउने प्रवृत्ति जारी रहन्छ।

यदि बालबालिकाले मौनता विरासतमा पाए भने मौनता जारी रहन्छ।

यदि बालबालिकाले डर विरासतमा पाए भने डर जारी रहन्छ।

यदि बालबालिकाले निर्मित झूट विरासतमा पाए भने निर्मित झूट जारी रहन्छ।

यदि बालबालिकाले L2Q प्रश्न प्रणाली विरासतमा पाए भने मानव उन्नति जारी रहन्छ।

यदि बालबालिकाले संरचित प्रमाण-आधारित प्रश्न गर्नु पद्धति विरासतमा पाए भने बुझाइ उन्नत हुन्छ।

यदि बालबालिकाले विश्व परिवेशबाट नै सिक्ने क्षमता विरासतमा पाए भने स्वतन्त्र सोच उन्नत हुन्छ।

यदि बालबालिकाले सत्य छुट्याउने क्षमता विरासतमा पाए भने निर्मित झूटहरूले आफ्नो मार्ग गुमाउँछन्।

यदि बालबालिकाले सबैतिर एउटै मापदण्ड लागू गर्ने क्षमता विरासतमा पाए भने दोहोरिने दोहोरो मापदण्डले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

त्यसैले मानवजातिको भविष्य आज बालबालिकालाई केबाट सिक्न सिकाइन्छ भन्नेबाट अलग गर्न सकिँदैन।

अघिल्ला पुस्ताले प्रश्न गर्न असफल भएको कुरा भावी पुस्ताले समाधान गरून् भनेर पखेर मानव उन्नति सिर्जना हुँदैन।

वर्तमान र भावी पुस्तालाई सँगै मार्ग दिइँदा मानव उन्नति सिर्जना हुन्छ।

बालबालिका र वयस्कहरू सँगै सिक्दै।

परिवार र विद्यालयहरू सँगै सिक्दै।

शिक्षक र विद्यार्थीहरू सँगै सिक्दै।

समुदायहरू सँगै सिक्दै।

समाज सँगै विश्व परिवेशबाट सिक्दै।

एक व्यक्तिले एकलै सिकेर मानव उन्नति सिर्जना हुँदैन।

मानवजातिले सँगै विश्व परिवेशबाट सिक्ने आफ्नो क्षमता क्रमशः सुधार्दा मानव उन्नति सिर्जना हुन्छ।

यसरी दोहोरिने हानिले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

यसरी निर्मित झूटहरूले आफ्नो मार्ग गुमाउँछन्।

यसरी मौनताले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

यसरी निर्भरताले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

यसरी पछ्याउने प्रवृत्तिले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

यसरी दोहोरिएको विश्वले आफ्नो मार्ग गुमाउँछ।

यसरी मानव उन्नतिले आफ्नो मार्ग प्राप्त गर्छ।

मार्ग अस्तित्वमा छ।

ढाँचा अस्तित्वमा छ।

स्रोतसामग्री अस्तित्वमा छन्।

अर्को पुस्ता अस्तित्वमा छ।

जिम्मेवारी अस्तित्वमा छ।

अब प्रश्न मार्ग अस्तित्वमा छ कि छैन भन्ने होइन।

प्रश्न मानवजातिले त्यसलाई प्रयोग गर्ने छनोट गर्छ कि गर्दैन भन्ने हो।

अब के हुन्छ भन्ने मानवजातिले तिनसँग के गर्ने छनोट गर्छ भन्नेमा निर्भर छ।

आजका बालबालिका भोलिको विश्व बन्छन्।

बालबालिकालाई आज जेबाट सिक्न सिकाइन्छ, त्यो उनीहरूले भोलि सिर्जना गर्न मद्दत गर्ने विश्वको भाग बन्छ।

यही कारण मानवजातिको भविष्य बालबालिकाको शिक्षाबाट अलग गर्न सकिँदैन।

किनकि आजका बालबालिका भोलिको विश्व बन्छन्, र मानवजातिको भविष्य अन्ततः भावी पुस्ताले दोहोरिएको विश्व विरासतमा पाउँछन् कि त्यसबाट सिक्ने क्षमता विरासतमा पाउँछन् भन्नेले निर्धारण गर्नेछ।

मानवजातिको भविष्य अन्ततः बुझाइ उन्नत हुन्छ कि पुनरावृत्ति उन्नत हुन्छ भन्नेले निर्धारण गर्नेछ।

स्वतन्त्र सोच उन्नत हुन्छ कि पछ्याउने प्रवृत्ति उन्नत हुन्छ।

वास्तविकता उन्नत हुन्छ कि निर्मित झूट उन्नत हुन्छ।

मानवजातिले विश्वलाई दोहोर्‍याइरहन्छ कि त्यसबाट क्रमशः सिक्छ।

मानव उन्नतिले सबैलाई लाभ पुर्‍याउँछ, किनकि सबैजना एउटै विश्व परिवेशभित्र बस्छन्।

सबैले त्यसबाट सिक्छन्।

सबैले त्यसमा योगदान गर्छन्।

सबै त्यसबाट प्रभावित हुन्छन्।

त्यो के बन्छ भन्ने आकार दिन सबैले मद्दत गर्छन्।

त्यसैले मानव उन्नतिको लाभ एउटा व्यक्ति, एउटा समूह, एउटा प्रणाली वा एउटा पुस्तामा सीमित छैन।

ती सबैका हुन्, किनकि सबैले एउटै विश्व परिवेश साझा गर्छन् र त्यसबाट उत्पन्न हुने भविष्यमा योगदान गर्छन्।

म किन केही नगरी बस्न सकिन्न

बाल्यकालमा मैले विश्व मानिसहरूले भनेजस्तै हुन्छ भन्ने अपेक्षा गरेको थिएँ।

मैले सत्यको महत्त्व हुन्छ भन्ने अपेक्षा गरेको थिएँ।

मैले प्रणालीहरू आफूले दाबी गरेजस्तै हुन्छन् भन्ने अपेक्षा गरेको थिएँ।

महत्त्वपूर्ण विषय उठाउँदा मानिसहरूले सत्य बोल्छन् भन्ने अपेक्षा गरेको थिएँ।

मैले प्रमाणको महत्त्व हुन्छ भन्ने अपेक्षा गरेको थिएँ।

मैले विरोधाभासहरूलाई सम्बोधन गरिन्छ भन्ने अपेक्षा गरेको थिएँ।

म ठूलो हुँदै गएँ र विश्वलाई आफैं अनुभव गरेँ, मैले बारम्बार बिल्कुलै फरक कुरा सामना गरेँ।

मैले अनुभव गरेको विश्व मलाई अपेक्षा गर्न सिकाइएको विश्व थिएन।

मैले आफूले देखिरहेको कुरालाई प्रश्न गर्दा उत्तरको अपेक्षा गरेँ।

मैले प्रमाण प्रस्तुत गर्दा बदलामा प्रमाणको अपेक्षा गरेँ।

मैले झूट उजागर गर्दा सत्य पैसा, पद, अधिकार, हैसियत वा स्वार्थभन्दा बढी महत्त्वपूर्ण हुन्छ भन्ने अपेक्षा गरेँ।

त्यो कहिल्यै भएन।

लामो समयसम्म मैले कसैले सत्य बोल्छ भन्ने अपेक्षा गरिरहेँ।

कसैले कहिल्यै बोलेन।

त्यसले मलाई मानिसहरूले सत्य बोलिरहेका छन् कि छैनन् भनेर सोध्न छोडेर उनीहरूले किन बोलिरहेका छैनन् भनेर सोध्न बाध्य बनायो।

तीस वर्षभन्दा बढीका अभिलेखित अनुभवहरूमाफत मैले उही समस्याहरू किन दोहोरिइरहे भन्ने बुझ्न थालें।

मानिसहरू किन मौन रहन्छन्, आफू निर्भर भएको कुरालाई किन संरक्षण गर्छन्, र निर्णय, कार्य, मौनता, परिणाम तथा सम्पूर्ण प्रणालीलाई आकार दिन पैसाले मानव व्यवहारमा कस्तो प्रभाव पार्छ भन्ने मैले बुझ्न थालें।

जति धेरै बुझ्दै गएँ, त्यति धेरै मैले महसुस गरें कि मानिसहरू आफूले सिकिरहेको परिवेशबाट ठीकसँग नसिकी लगातार त्यसका उत्पादन बन्दै थिए।

त्यसले उनीहरूलाई आकार दिइरहेको थियो।

उनीहरूले त्यसलाई दोहोर्‍याइरहेका थिए।

उनीहरूले त्यसलाई अगाडि हस्तान्तरण गरिरहेका थिए।

त्यो बुझाइले मलाई अरू सबैभन्दा बढी विचलित गर्‍यो।

मैले महसुस गरें कि बालबालिकाले उही दोहोरिएको विश्व विरासतमा पाइरहेका थिए र अन्ततः त्यसलाई फेरि अगाडि हस्तान्तरण गर्ने जिम्मेवार वयस्क बन्ने थिए।

मैले महसुस गरें कि मानिसहरूले आफूले देख्न नसक्ने कुराबाट सिक्न सक्दैनन्।

यदि वास्तविकता लुकेको रह्यो भने मानिसहरूले त्यसबाट ठीकसँग सिक्न सक्दैनन्।

यदि मानिसहरूले त्यसबाट ठीकसँग सिक्न सकेनन् भने उनीहरूले त्यसलाई दोहोर्‍याइरहन्छन्।

म त्यो स्वीकार गर्न सकिनँ।

मैले देखेको कुरा देखेर पनि मौन बस्न स्वीकार गर्न सकिनँ।

कम्तीमा त्यसबारे केही गर्ने प्रयास नगरी भावी पुस्तालाई उही दोहोरिएको विश्व विरासतमा छोड्न स्वीकार गर्न सकिनँ।

अरू मानिसहरूले स्वीकार गरेका छन् भन्दैमा मलाई झूट हो भन्ने थाहा भएको कुरालाई पनि म स्वीकार गर्न सकिन्नँ।

म त्यसअनुसार ढल्न सकिन्नँ।

समूहमा मिल्नका लागि त्यो सत्य हो भनेर ढोंग गर्न सकिन्नँ।

सबैभन्दा सजिलो विकल्प त्यसलाई स्वीकार गर्नु, त्यसअनुसार ढल्नु र त्यसकै भाग बन्नु हुन्थ्यो।

तर म त्यो कहिल्यै गर्न सकिदिनथेँ।

स्वीकृतिका लागि होइन।

अनुमोदनका लागि होइन।

सहजताका लागि होइन।

पैसाका लागि होइन।

कुनै मूल्यमा पनि होइन।

मलाई झूट हो भन्ने थाहा भएको कुरा स्वीकार गर्नु भन्दा एकलै उभिनु मेरा लागि सजिलो थियो।

एकपटक त्यो बुझेपछि केही नगर्नु मेरा लागि अब स्वीकार्य रहेन।

मानिसहरूलाई विश्व परिवेशबाट सिक्न मद्दत गर्नु मेरो आफ्नै अस्थायी जीवनभन्दा मेरो लागि बढी महत्त्वपूर्ण बन्यो।

बालबालिकालाई पुनरावृत्तिभन्दा राम्रो कुरा विरासतमा पाउन मद्दत गर्नु मेरो आफ्नै सहजताभन्दा बढी महत्त्वपूर्ण बन्यो।

यदि म पनि मौन रहेँ भने दशकाँसम्म देख्दै आएको त्यही मौनताको केवल भाग बन्नेछु भन्ने मैले महसुस गरें।

म त्यो गर्न सकिन्नँ।

लुकाइएको कुरा उजागर गरेर मानिसहरूले त्यसलाई देख्न सकून् भन्ने जिम्मेवारी मैले महसुस गरें।

किनकि मानिसहरूले आफूले देख्न नसक्ने कुराबाट सिक्न सक्दैनन्।

त्यो बुझाइले अन्ततः Book of Evidence, World Education Online, L2Q प्रश्न प्रणाली, Q2L, Young Questioners र त्यसपछि आएका शैक्षिक सामग्रीतर्फ पुर्‍यायो।

पैसाले मलाई प्रेरित गर्दैन।

मानिसहरूलाई विश्व परिवेशबाट सिक्न मद्दत गर्न बनाइएको सूचना मेरो स्वामित्वमा हुनुपर्छ भन्ने म मान्दिनँ।

म यो सबैको हुनुपर्छ भन्ने मान्छु।

यही कारण सूचना, स्रोतसामग्री र शैक्षिक सामग्री मानिसहरूले पढ्न, प्रयोग गर्न, साझा गर्न, वितरण गर्न र त्यसबाट सिक्न निःशुल्क उपलब्ध गराइएको छ।

उद्देश्य कहिल्यै पैसा थिएन।

उद्देश्य मानिसहरूलाई विश्व परिवेशबाट सिक्न मद्दत गर्नु थियो।

उद्देश्य बालबालिकालाई पुनरावृत्तिभन्दा राम्रो कुरा विरासतमा पाउन मद्दत गर्नु थियो।

मानिसहरू किन पीडित हुन्छन् र किन उही समस्याहरू पुस्तापछि पुस्ता जारी रहन्छन् भन्ने म देख्छु।

बालबालिका यस्तो विश्वमा किन आउँछन् जहाँ उनीहरूलाई त्यसबाट ठीकसँग सिकेर सुधार गर्नुभन्दा मुख्यतः त्यसमा अनुकूल हुन सिकाइन्छ भन्ने म देख्छु।

यसलाई बदल्न मद्दत गर्न सक्ने मार्ग पनि म देख्छु।

यही कारण मैले प्रयास गरें।

मैले मानिसहरूलाई मद्दत गर्न आफ्नो सक्दो प्रयास गरेको छु।

मैले बालबालिकालाई मद्दत गर्न आफ्नो सक्दो प्रयास गरेको छु।

मैले मानवजातिलाई विश्व परिवेश दोहोर्‍याइरहनुको सट्टा त्यसबाट सिक्न मद्दत गर्न आफ्नो सक्दो प्रयास गरेको छु।

मानिसहरूले त्यो अवसर प्रयोग गर्ने छनोट गर्छन् कि गर्दैनन् भन्ने अन्ततः उनीहरूको निर्णय हो।

मेरो जिम्मेवारी प्रयास गर्नु थियो।

मैले आफ्नो वयस्क जीवनमा गरेको कामप्रति मलाई पछुतो छैन।

समय, प्रयास, त्याग वा जोखिमप्रति मलाई पछुतो छैन।

म यो सबै फेरि गर्थेँ।

यसले कहिल्यै केही मद्दत नगरे पनि म फेरि गर्थेँ।

किनकि एकपटक मैले बुझेको कुरा बुझेपछि केही नगर्नु मेरा लागि कहिल्यै विकल्प थिएन।

यही कारण म केही नगरी बस्न सकिँँ।

WORLD EDUCATION ONLINE

प्रश्न गर्न सिकनुहोस्

सिक्नका लागि प्रश्न गर्नुहोस्

शिक्षाले समाजलाई आकार दिन्छ।

प्रश्न गर्ने कार्यले शिक्षालाई आकार दिन्छ।

L2Q • Q2L • YOUNG QUESTIONERS

स्रोतसामग्री सबैका हुन् र तिनको अर्थ नबदलिने सर्तमा प्रयोग, साझा, वितरण र लागू गरिनुपर्छ।

worldeducation.online

q2l.online

info@worldeducation.online

अन्य पुस्तकहरू

Everyone Needs to Learn From This World

Why Education Must Improve

The Amazing Children: Journey to a Better World

मानवजाति आफूले नबुझेको कुराबाट उन्नत हुन सक्दैन

प्रश्न गर्न सिक्नुहोस्

सिक्नका लागि प्रश्न गर्नुहोस्